ב׳ בסיון תשמ״ח, 18.5.1988 מיספר 2646 שנה 52 המחיר 5.00 שקל חדש (כולל מע״מ)

העולם הזה

אמא של אריק

מותה של האשה שעיצבה את אופיו של אריק שרון

מכיל סידן החיוני לגוף.
יוגורט דנונה שטראוס.
העיקר הבריאות!
יוגורט דנונה
עם אפרסק
שטראוס
דנונה שטראוס 100% בריאות.

מיכתבים

איכפת על עצמנו

על התוצאות הצפויות בבחירות הקרובות („הנדון", העולם הזה 27.4.88).

אורי אבנרי מודיע לנו, כי „מיפלגת־העבודה הולכת לקראת אסון רביעי" (בבחירות 1988). מה איכפת לי על מיפלגת־העבודה. איכפת לי על עצמנו.

בזכות המפלה הצפוייה למיפלגת־העבודה, מפלה שהיא, כמובן, הצד השני של ניצחון הימין, אנחנו, כולנו, הולכים לקראת אסון.

אבנרי חוזה שחורות לזוג פרס־רבין. מה איכפת לי על פרס־רבין. איכפת לי על עצמנו.

ארבע שנים נוספות של שילטון ליכוד־תחייה־כהנא־דתיים יהיו בבחינת עיוות שאי אפשר לתקנו.

ישראל רוזנטל, תל־אביב

● ● ●

חיסול מכובד

על טיבה של מיפלגת־העבודה („ה־קנגורו", העולם הזה 27.4.88).

ניסיון לתאר מצב סימטרי של שני מחנות, שמאלי וימני, היה נכון אולי בתקופת בן־גוריון, אבל מאז תפסו יורשיו את השליטה, איבד מחנה המערך את עצמאותו, עד שבתקופת כהונת פרס נכרתה ברית רעיונית ואירגונית מלאה עם הימין שפירושה, בתמצית, שהמערך מעוניין להתחסל בכבוד, בעוד הליכוד מבסס את שילטונו ברוב עמדות־ההכרעה.

לאחר שנכרתה הברית בין המחנות, הפך הנו־שא של חיסול מוקדי־הכוח של מיפלגת־העבודה לנושא מיקוח נוהלי־אירגוני בלבד ואין משמעות לניצחון או להפסד של אחד המחנות האלה.

ישי נאור, שער־העמקים

● ● ●

דגל על ההיכל

על הגישה הנכונה למניפי־דגל המב־קשים את עצמאותם.

לא רק בארץ־ישראל נאבקים שני עמים על השליטה בשטחים מסויימים. כך, למשל, זה קורה שנים גם בהודו, שבה מבקשים הסיקים שבצפון־מערב התת־יבשת להקים מדינה משלהם, חאליס־תאן.

האינתיפאדה שלהם, הנמשכת כבר חמש שנים, תבעה בשנה האחרונה בלבד יותר מאלף קורבנות, אבל כאשר הסיקים המתקוממים מני־פים את הדגל המשולש הכתום שלהם (למשל, על ההיכל הזהוב בעיר קודשם אמריטסאר) יודעים חיילי צבא הודו מה לעשות, כדי לא לחמם את העניינים עוד יותר. הם פשוט ניצבים מרחוק ואינם עושים דבר.

מה איכפת להם שהדגל יתנופף לו מעל ההיכל?

אולי יש מה ללמוד מן הצבא ההודי?

דב כרמי, עכו

● ● ●

שיעור בפילוסופיה

על קורבנות 1948 („הירהורים ביום־הזיכרון", „דף חדש", העולם הזה 27.4.88).

סלמאן נאטור מספר לנו, כי למד פילוסופיה באוניברסיטה. חבל רק שהוא שכח כי פילוסוף אמיתי מסתכל על שני הצדדים של המטבע.

אינני מתווכח עימו על העובדה שבמילחמת־העצמאות נהרגו, כדבריו, אלפים של ערבים. אבל מן הראוי שיזכור כי באותה מילחמה גם נהרגו כמה אלפים של יהודים.

6000 ליתר דיוק.

עמי בן־דוד, תל־אביב

● ● ●

תן לו בשיניים!

על בעיות השיניים של עציר ערבי („דף חדש", העולם הזה 27.4.88).

אינני בטוח שהעולם הזה ייאות להביא את דבריי. אבל בכל זאת, ללא מורא וללא משוא־פנים.

לתשומת־ליבו של סלמאן נאטור: כאשר הוא מספר שבשעה שהיה נתון במעצר־בית בכל פעם שרצה להגיע לרופא־השיניים היה צריך לפנות למישטרה כדי לקבל אישור־יציאה מהבית, היר־הרתי ביני ובין עצמי שלוא היה המצב הפוך וסופר יהודי היה נתון במעצר־בית ערבי, קרוב לוודאי שכל הבעייה עם היציאה לרופא השיניים לא היתה מתעוררת כלל.

מן הסיבה הפשוטה שהערבים לא היו משאירים ליהודי את השיניים.

חיים חזה, חולון

אבא של סילוויה

עד שהתפרסם בזכות עצמו היה הפרופסור מרכוס קלינגברג ידוע בעיקר כאביה של סילוויה, שנמנתה עם חוגי מצפן. באחד הימים הוא נעלם. עכשיו פירסמו בעיתונות האמריקאית והגרמנית ידי־עות על עיסקת חילופי שבויים ששמו מופיע בה.

6

דף חדש

בעיית הקולות הצפים

נתונים והערכות על אוכלוסיית הירח ובעיית הקולות הצפים. תיסמונת התינוקות המתקמטים הגיעה גם לישראל. חיזוק כוחו של הימין בבתי־חולים לחולי־נפש. תגובתם של חכמי הגימטריה לדוח מבקר המדינה וראיון עם הפסל שלמה זלינגר.

26

„אנשים חושבים שאני פושע מסוכן!"

אלי טיסונה מספר להעולם הזה מדוע עזב את הארץ ומכחיש כל קשר לשאר אנשי ר־שימת ה־11. היום הוא עושה עסקים טובים בג'מייקה, ושומר על תדמית מכובדת.

40

לילה באילת

האם שילמה המישטרה את חשבון־המלון של אופירה נבון, כאשר בילתה בחברתו של מפקד המישמר האזרחי לשעבר, ברוך לוי? קצין־המישטרה דן ברעם טוען שכן. מהקבלות קשה לקבל תשובה חד־משמעית.

9

דולצ'ין רצה לכנסת

אנט דולצ'ין מתכוונת לרוץ לכנסת ברשימת יחיד. מה יש לה להציע לבוחר? מיהו קהל־היעד שלה? האם הבעל אריה־ליאון מצטרף אליה?

19

החברים של נחמקין

על תשקיף ששכח לציין ערבות בלתי מוג־בלת, על הקרובים של אריק נחמקין וכיצד חלבו המוש־בים הוותיקים את החדשים.

14

רחל המרחלת מדווחת:

היפה, האננס על הראש וחתונה יהודית למהדרין ● **שוש כהן** מספרת על מכות. **אביטל מוסינזון** מכחיש ● הצרות של **אמנון אבידן** ● **יוסי חורי**, החי בניפרד מאשתו הנורווגית **בנטה**, פוגש דוגמנית יפה, המזכירה לו את נעוריו המאושרים.

35

כתבת השער הקידמי:

האמא של שרון

סיפורה של ורה שניאורוב־שנרמן־שרון שנפטרה השבוע. אשה חזקה, חריגה, מורדת ולוחמת ומי שהשפיעה במיוחד על חייו של בנה, אריאל שרון. על סיפור חייה יוצא־הדופן, ועל שינאתה לערבים ולמרות

36

כתבת השער האחורי:

החיים היפים של ברכה שוורץ

ברכה שוורץ, מי שהיתה נערת־זוהר בתחילת שנות ה־70, הגיעה לביקור־מולדת, כדי לבשר לכולם עד כמה היא מאושרת. היא מספרת על שיניים, על חיים יפים ונטולי־דאגות ועל הגבר שלה בניו־יורק שאינו נותן לה לעבוד והמפרנסת.

30

לפי הכוכבים

רונלד רגן – מי שניהל את ארצות־הברית לפי הכוכבים של נאנסי ● אסור להפנות את הגב ולוא לרגע ● פגישה עם וילי בראנדט ● ועל הלילה שבו נולדה מדינת ישראל.

11

שושלת נוסח ישראל

ביום השני הוחלט להעמיד לדין את דויד מושביץ על החזקת סמים. מושביץ אינו מסתיר את מבוכתו הרבה, והוא טוען כי הפרשה נופ־חה מעבר לכל פרופורציה.

10

אפיקורס מתוך בחירה

יהושע בר־יוסף, שפרץ את חומות הדת וחזר בשאלה מספר להעולם הזה על תהליך „ה־התפקרות", על הסיבות שה־ביאו לכך ומביע דעתו על הי־הדות, מושג האל והציונות.

15

הפיכה בליברלים

זה אמנם נראה בלתי אפשרי, אבל זה קרה בכל זאת. במיפלגה הליברלית, הפילגש ה־מוחזקת של חרות, התחוללה באחרונה הפיכה. שלושה מ־ראשיה הדיחו את הרביעי.

8

אתה והשקל

הדולר ממשיך לרדת

מי זכה בבנק הספנות? ● גאון מנסה להבריא את כור ● הדולר ממשיך לרדת ● וכל המי ומי במ־סיבת־קוקטייל בניו־יורק.

18

המכשף

על פתח החירבה המטה לנפול של יוסף ה־מכשף צובאים עשרות חולים, שהרפואה ה־מקובלת לא מצאה מרפא לבעיותיהם. מבט חטוף ולחיצה קלה מספיקים ליוסף כדי לקבוע אבחנו־תיו. צריך רק להמתין בתור.

25

בפנוכו

על רמי פורטיס – הפאנקיסט הראשון בעיר ● ועל גרטרוד קראוס – הביטניקית הראשונה ● יעקב רוטבליט בלי רחמים על תקן של נביא ● אגדה הודית מוזרה לילדים ● והבעיות הקיומיות של ה־ישראלי בן־זמננו בספר־מח־זות חדש של יוסף מונדי.

33

רינוני רון

אפרים ואסתר שמיר לא מתחתנים – לא זה עם זה ולא בכלל ● טיולי הבוקר של **זבולון המר**, בלי טלפונים ובלי נודניקים ● ועל ירדנה גורביץ (בתמונה) ועורכי־הדין

34

המדורים הקבועים:

מיכתבים — תן לו בשיניים!	3
איגרת העורך — להיפך והחתייה	4
תשקיף — חלבה לפולנים	5
במדינה — בחוק חנור	6
הנדון — הנה אדם	7
יומן אישי — אדם הגון	11
אנשים — הקיסר האחרון	12
תמרורים	14
ראיון השבוע — יהושע בר־יוסף	15
אתה והשקל — הדולר ימשיך ליפול	18
זה וגם זה — תשובה חלקית	21
לילות ישראל — היי דרומה לאילת	22
קולנוע — גברת רבינוביץ	24
דף חדש — תינוקות מתקמטים	26
מה הם אומרים — שושנה בהם, מ. פ. טובה ארן, משה שחל, יצחק קול, יעקב חלפון	28
תשבצופן	32
מיכתבים לרותי — מסתובב בלילה	32
בפנוכו — פורטיסימו	33
רחל מרחלת — על כל העולם	34
רינוני רון — מחכה לטלפון	35
הורוסקופ — תאומים	42

בלי משוא פנים

כפי שהסברנו לא־אחת במדור זה, העולם הזה משתדל להקפיד על מינוח נכון. הוא מודע לכך שאפשר לזייף ולעוות מידע על־ידי יציקתו לכלים לשוניים מסויימים.

ברור שיש הבדל גדול בין „התקפת־קומנדו על מטולה" ובין „התקפת־מחבלים על מטולה", או בין „חדירת אנשי־גרילה לישראל כדי לשחרר את חבריהם" ובין „חדירת טרוריסטים לשם פיגוע־מיקוח". מבחינת העובדות — אלה הם אותם המאורעות עצמם. אך מבחינת ההשפעה על הקורא וקליטת המידע, הדברים שונים מאוד.

אחת הבעיות הקשות לגבי המינוח היא השימוש בתוארים „פאשיסטים" ו„נאצים".

יש בארץ רתיעה חזקה מאוד מפני השימוש במילים אלה לגבי יהודים בכלל, וישראלים בפרט. והדבר מובן: הנאצים היו פאשיסטים. הנאצים הרגו שישה מיליון יהודים. לא יתכן כי יהודי יהיה, על כן, נאצי או פאשיסט.

לא מכבר השיג הפוליטיקאי הצרפתי ז'אן־מארי לה־פן הישג מרשים בבחירות לנשיאות בארצו. הוא התקרב ל־15% של הקולות.

כשבוע שעבר השיגה תנועה בעלת השקפות דומות הישג מרשים בבחירות בדנמארק.

העיתונות הישראלית לא היססה לקרוא ללה־פן „ניאו־פאשיסט", וגם סתם „פאשיסט".

מדוע?

לה־פן מבסס את תעמולתו על הסתה פרועה נגד זרים, ובעיקר נגד הפועלים הזרים שבאו לצרפת מצפון־אפריקה. הוא הכחיש אמנם שהוא אנטי־שמי, אבל את השקפתו האמיתית חשף כאשר טען כי השואה לא היתה אלא „פרט אחר" במילחמת־העולם השניה.

יהודי צרפת, כמעט פה־אחד, החליטו שזוהי

יובל נאמן
לגרש את הפליטים

הערה אנטי־שמית, שבאה לגמד את השואה, פשע חד־פעמי בתולדות העת החדשה.

משום־כך אין ליהודים ולישראלים שום היסוס להגדיר את לה־פן כ„פאשיסט", והוא הדין לגבי פוליטיקאים ותנועות בעלי מגמות דומות בארצות אחרות.

אך אם לה־פן הוא ניאו־פאשיסט, איזו הגדרה מתאימה לגאולה כהן וליובל נאמן, למשל?

בוועידה של תנועת־התחייה דרש יובל נאמן, האיש מס' 1 בתנועה, לגרש מתחומי הארץ את כל הפליטים הפלסטיניים, כחצי מיליון במיספר. גאולה כהן שותפה לדיעה זו.

לה־פן רוכב על היצרים השפלים ביותר של שינאת־הזר, של לאומנות בלתי־מרוסנת, של הסתה נגד המיעוט הלאומי בתוך המדינה ונגד עמים אחרים שמחוץ לגבולות המדינה. כל זה נכון באותה המידה, ואף יותר, לגבי תנועת־התחייה.

אילו היתה תנועת־התחייה, כמות שהיא, קיימת ופועלת בצרפת, בדנמארק, בנורווגיה או באיטליה, לא היה איש מהסס לקרוא לה „ניאו־פאשיסטית", ויתכן שמישהם היו גם משמיטים את ה„ניאו".

האם מותר לעשות כך בישראל?

מובן שכל זה נכון שיבעתיים כלפי מאיר כהנא וחבורתו, הדורשים לגרש מהארץ 2.2 מיליון פלסטינים שנולדו בה.

בדיון לפני בית־המישפט העליון קבע נציג המדינה כי כהנא דוגל במהדורה חדשה של חוקי־נירנברג. חוקים אלה היו הסמל המובהק ביותר של המישטר הנאצי בגרמניה. אם נכון הדבר, הרי צריך גם כהנא להיקרא „ניאו־נאצי", או אף „נאצי" סתם. אם הנאצים המקוריים החילו חוקים אלה על היהודים, וכהנא רוצה להחילם על הערבים, אין בכך הבדל של מהות. מה גם שיש דימיון מדהים, ולעיתים נדמה שאף מודע ומכוון, בין הסמלים והסיסמות של חסידי אדולף היטלר ובין סיסמותיו וסמליו של כהנא.

הבעייה היא שאין הגדרה מדעית קבועה ומוסכמת למושגים אלה.

לכאורה, התוארים „פאשיסטים" ו„נאצים" היו שייכים לתנועות מסויימות בארצות מסויימות בתקופה מסויימת.

השם „פאשיזם" הוטבע על־ידי בניטו מוסוליני באיטליה, והוא נובע מן ה„פאשוס", סמל הסמכות ברומא העתיקה. הפאשוס היה מורכב מגרזן (סמל הכוח) וזרדים (סמל האחדות — כל אחד מהם שביר, אך ביחד הם בלתי־שבירים).

השם „נאצים" הוא כינוי עממי גרמני, קיצור

ז'אן־מרי לה־פן
לגרש את הפועלים

השם הארוך של „מיפלגת־הפועלים הנאציונל־סוציאליסטית של גרמניה".

לפני שבוע הזדמן לי להתווכח בהאמבורג עם פרופסור גרמני למדעי־המדינה על הגדרת הפאשיזם. בהיעדר הגדרה מדוייקת, הצעתי לכנות כך תנועה שיש בה היסודות הבאים: לאומנות קיצונית, תחושה של „עם־אדונים", הזילזול המוחלט בזכויותיהם של לאומים אחרים, פולחן האלימות, גישה ריגשית, שלילת האופי הדמוקרטי של המדינה.

אם נכונה הגדרה זו, היא חלה על כהנא, הדוגל ב„מדינת־הלכה" שהיא אנטי־דמוקרטית במהותה. רוב היסודות האלה קיימים גם בתנועת־התחייה. הגדרתה הסופית תלוייה בהערכת נאמנותה לדמוקרטיה — לא במילים, אלא במעשים. אני כשלעצמי מפקפק בה מאוד.

על כל פנים, הדבר אינו צריך להיות תלוי בנסיות־לב ובדיעה פוליטית. המינוח חייב להיות אובייקטיבי, כדי למסור מידע אובייקטיבי ככל האפשר.

מיכתבים

אופטימיסט בבורסה

על טיבם של מונחי־בורסה („ז'רגון נוצר כדי לתת רגשי־נחיתות לאחרים!", „מה הם אומרים", העולם הזה 27.4.88).

כמו דניאלה שמי גם אני אינני מבינה בבורסה, אבל כאשר איתן אבניאון, מחברו של המילון הפיננסי החדש, הודיע לה שדוב בבורסה הוא פסימיסט ושור הוא אופטימיסט, הסתקרנתי ואחר חקירה קצרה גיליתי מה מסתתר מאחורי מושגים אלה.

דרכו של דוב לשעוט כשראשו כלפי מטה (פסימיסט! ברור?) ודרכו של שור — כשראשו מוטה כלפי מעלה (אופטימיסט!).

דינה מרגולים, ירושלים

● ● ●

בילבול ראשי־התיבות

עוד על ראשי־תיבות („מיכתבים", העולם הזה 10.2.88 והלאה).

העניין הזה עם ראשי־התיבות, ההולכים ומשתלטים על חיינו, איננו כל כך פשוט. לפעמים הוא די מבלבל.

ראיתי באחד העיתונים, בקשר למעצרם של

הרפואה
HAREFUAH
עתון ההסתדרות הרפואית
THE ISRAEL MEDICAL ASSOCIATION
כרך ס"ט, חוב' ח', י"ט בתשרי, תשכ"ו
October 15th, 1965
ע"ע 271–273 pp.
השתלת כליה בחולה דלקת כליות כרונית משפחתית
מאת מ. לוי, ד. אשכול, י. רוזנפלד, פ. נתן, חיה מורוז, ד. גורשין וי"א. דה־פריס,

דו"ח הרופאים על ההשתלה הראשונה
פרופסור מוריס לוי, בבית־החולים בילינסון

עורכי דרך הניצוץ, כי כמה מהם היו, בעבר, חברים בלק"ם.

נדהמתי. מה לאלה וללישכה לקישרי־מדע (סוכנות־הריגול של רפי איתן)? ורק אז גיליתי כי ללק"ם יש פירוש נוסף, נוצץ יותר, לפחות כאשר מדובר באנשי דרך הניצוץ: ליגה קומוניסטית מהפכנית.

עובד קאופמן, אילת

● ● ●

זיכרונות מבית־אבא

ועוד על ראשי־תיבות.

אם יש לקוראים עוד כוח לנושא ראשי־התיבות, אני מוכן לתרום את תרומתי.

סבי המנוח, איש דתי מאוד, הקפיד תמיד לדבר על כלי־הקודש בבית־הכנסת שלו בלשון ראשי־תיבות. הוא כינה אותם, כמקובל אצל דתיים רבים, רח"ש — רבנים, חזנים, שמשים.

וחוץ מזה קרוב־מישפחה רחוק שלי, שעשה באחרונה חיל בתעשיית־היין, יהונתן תשבי, בעל יקבי הברון בשומרון, מניין שם מישפחתו?

מן העובדה שמישפחתו היתה המישפחה הראשונה שהתיישבה בשעתו, בסוף המאה הקודמת, בשפיה ולכן נטלה לעצמה את השם תשבי: תושבי שפיה בארץ־ישראל.

משה שטרן, רחובות

● ● ●

חמילניצקי, טיטוס ושות'

על כמעט־תגובה של ראש לישכת עורכי־הדין („תשקיף", העולם הזה 27.4.88).

מזל שבינתיים נפגש ראש לישכת עורכי־הדין רק עם מישלחת מישפטנים ספרדיים ואז הוא התאפק, בקושי, מלהזכיר להם את האינקוויזיציה בתגובה על שאלותיהם המביכות בקשר למצב בשטחים הכבושים.

כאשר הוא ייפגש עם אוקראינים, וודאי יתאפק בקושי מלהזכיר את בוגדן חמילניצקי, מפרעות ת"ת, ואם חלילה ייתקל באיטלקים הוא גם יצטרך להתאפק על טיטוס.

יוסי זיו, רמת־גן

● ● ●

קונדומים או שטיח?

על טיבן של מתנות יום־הולדת („לילות ישראל", העולם הזה 27.4.88).

אין מה לדבר. תרבות מתנות היא, בכל זאת, עניין של גיאוגרפיה.

לפי העולם הזה קיבלה דוגמנית אחת ליום־הולדתה ה־31 מתנה משונה למדי מזוג ישראלים: שלושה קונדומים.

אך, לעומת זה, מפיקת טלוויזיה קיבלה ליום־הולדתה ה־40 מזוג יוצאי־צרפת (אנס פלאסטר שרון ובעלה) מתנה יותר עניינית: שטיח־קיר בעיצובו של סלבדור דאלי.

רונית כהן, נתניה

● ● ●

המשתיל הראשון

על זהותו של משתיל הכליות הראשון בארץ („נולד פעמיים", העולם הזה 20.4.88).

הניתוח הראשון של השתלת כלייה בארץ בוצע על־ידי הפרופסור מוריס לוי בבית־החולים בילינסון והריני מצרף תדפיס של המאמר שאותו פירסמנו לאחר השתלת הכלייה הראשונה שבוצעה בארץ, ב־12 לדצמבר 1964 (ראה גלופה).

פרופסור י' רוזנפלד, המרכז הרפואי בילינסון, פתח־תיקווה

● ● ●

האותיות הקטנות

על דימיון קל בשמותיהם של שני קיבוצים (מונולוג של עמי גוב, מנכ"ל מישרד־התיקשורת שהתפטר, העולם הזה 11.5.88).

העולם הזה העביר, במחי קולמוס, את קיבוץ סער, שבו התחנך עמי גוב, המנכ"ל המתפטר, מן הקיבוץ הדתי (של הפועל המיזרחי) לקיבוץ הארצי (של השומר הצעיר).

גדעון לב, גבעתיים

● *הקורא לב לא שם לב לאותיות הקטנות. נכתב כי גוב הוא חניך קיבוץ סער (חורז עם פער), של הקיבוץ הארצי, המצוי בגליל המערבי, בקירבת נהריה. סעד (חורז עם ועד), המצוי על כביש באר־שבע עזה, לעומת זאת, אכן שייך לקיבוץ הדתי.*

■ ■ ■

כתובת המערכת

קוראים המבקשים לכתוב למערכת העולם הזה מתבקשים לדייק בכתובת המערכת: רחוב גורדון 3, תל־אביב, מיקוד — 63458.

בשעת הצורך ניתן גם לפנות בטלפון — 232262 (03), בפקסימיליה — 972-3-245242. מנוי 2009, ובטלקס — RMYM IL 341667.

תהילים מול טילים

מאז ומתמיד שש העולם הזה להביא לקוראיו את המילה הקולעת והנוגעת, כמו, למשל, המילים מפיו של עמוס קינן, סופר, עיתונאי ואמן, בגליון העולם הזה שהופיע השבוע לפני 25 שנה:

● **„השימחה היחידה שישנה במדינה זו, היא השימחה לאיד"**

וגם בפיו של מנהל החברה־קדישא בתל־אביב היו באותו שבוע מילים מעניינות, משנודע כי בידי המצרים טילי קרקע־קרקע חדישים.

וכך הגיב איש־הדת התל־אביבי:

● **„מול הטילים של המצרים, יש לנו נשק בדוק – תהילים!"**

תשקיף

מילחמה על הפיחות

במיסדרונות האוצר שוב מדברים על צורך בפיחות השקל.

התאחדות־התעשיינים התפלגה השבוע לשתי סיעות בעניין. יצרני הטכסטיל והתעשיות הקלות, המייצאים בעיקר לאירופה, מתנגדים לפיחות, כדי לשמור על שכר־עבודה נמוך. יצרני האלקטרוניקה, הנשק והפלדה, המייצאים לגוש־הדולר, דורשים פיחות מיידי, שיפצה אותם על הפסדיהם בשנתיים האחרונות.

לוי יפריד הבחירות

בגלל אינטרסים פרטיים של מישפחת דויד לוי, יש סיכוי שהכנסת תחליט להפריד את הבחירות לכנסת ה־12 מהבחירות לרשויות המקומיות.

בינתיים, תומכת מיפלגת־העבודה בהפרדה, והליכוד מתנגד לה.

אחיו של דויד לוי, מקסים, מבקש להיבחר שנית בראש עיריית לוד, אולם בגלל סיכסוך עם סניף חרות במקום הוא שוקל הקמת רשימה עצמאית. אם לא יידחו הבחירות לעיריות ולדי אבן יפרוש מהסניף, ייאסר עליו, על־פי חוקת המיפלגה, להתמודד על מקום ברשימה לכנסת.

גם אחד מבניו של השר מתכוון למרוד בליכוד, הנמצא בשילטון בבית־שאן, ולהתמודד ברשימה עצמאית.

נפסל פיזמון של חיים חפר

שלושת חברי הוועדה העורכת את „ידיעות אחרונות”, בהיעדר העורך דב יודקובסקי, פסלו שיר של חיים חפר.

חפר, חסיד נלהב של יצחק רבין ומעשיו בשטחים הכבושים, תקף בשירו את המתנחלים.

ברזל מבקש דחיה

עורך־הדין שמואל ברזל, שמישפטו הפלילי בפרשת „בנק ישראל־אמריקה” עומד להיפתח בקרוב, פנה בבקשה לשופטת לדחות את תחילת הדיון עד שסניגורו, עורך־הדין רם כספי, יתפנה ממישפטו שלו בעניין הפרשה הלילית.

מישפט קינן — סנסציה עולמית

המישפט שהגישה המדינה נגד עמוס קינן עומד לעורר התעניינות עולמית.

קינן הועמד לדין פלילי על שגינה בתריסות את פסק־הדין של השופט ארי שטרוזמן, שדן ל„עבודות חוץ” מתנחל שהרג ילד ערבי. השופט הטיל את האחריות על הורי הילד.

המישפט עלול לפגוע קשה במערכת־המישפט, ולהפנות את תשומת־הלב לפיסקי־הדין הסלחניים נגד מתנחלים רצחניים, שכבר גרמו לתמיהה עולמית.

התלכדות ב־5 ביוני

עשרות אירגוני־המחאה שקמו בחודשים האחרונים מתלכדים לקראת הפגנה גדולה שתיערך ב־5 ביוני, יום השנה ה־21 למילחמת ששת־הימים.

התחזיות הן שישתתפו בה יותר מ־15 אלף איש.

הצבעה תמורת הצבעה

הצבעת המערך, שהכשילה הצעת־חוק לשלילת החסינות של חברי־כנסת הרוגלים במשא־ומתן עם אש״ף, באה תמורת הצבעה של הרשימה המתקדמת, שעזרה להכשיל הצעת־חוק לשינוי שיטת בחירתם של ראשי־מועצות איזוריות. הצעה זו באה לסגוע בקיבוצים.

יש הרואים בהתפתחות זו חלק מעיצובה מחדש של המפה הפוליטית אחרי הבחירות, כשהמערך עשוי להזדקק לקולות הרשימה המתקדמת כדי לחסום ממשלה של הליכוד.

קולות מן העולם

אביטל מוסינזון מארגן בחודש יולי פסטיבל ענק בפארק אשכול בירושלים, המכונה „קולות מן העולם השלישי”. בפסטיבל משתתפים להקות ואמנים מ־17 מדינות, שרובן אינן מקיימות כל קשרים עם ישראל.

בין המדינות קונגו, גיניאה, מאלי, סרי־לנקה ועוד. כמו כן ישתתפו בפסטיבל אמנים פלסטיניים.

192

ביום השני השבוע, ה־16 במאי, מסר דובר צה״ל על 190 הרוגים מאז תחילת ההתקוממות בשטחים הכבושים ועד היום הראשון, לפי הפירוט הבא:

- 152 הרוגים מירי חיילי צה״ל.
- 21 הרוגים מסיבות בלתי ברורות.
- 17 הרוגים שנסיבות מותם עדיין בחקירה.

מקורות פלסטיניים, לעומת זאת, מוסרים על 253 הרוגים פלסטיניים לפי הפירוט הבא:

- 175 הרוגים מירי חיילי צה״ל.
- 49 הרוגים כתוצאה משאיפת גאז מרעיל.
- 14 הרוגים ממכות ומהתחשמלות.
- 15 הרוגים מסיבות בלתי־ברורות.

ביום השני בשבוע נמסר רישמית על שני הרוגים נוספים.

עיתונאי נושך באוניברסיטה

העיתונאי מברם חורי־מחו׳ל הוכה ביום השני השבוע באוניברסיטת תל־אביב.

העיתונאי, שהוא גם סטודנט, עמד בפתח כיתה בבניין גילמן, כשצעיר אלמוני ניגש אליו, שאל לשמו והחל מכה אותו. ח׳ורי־מח׳ול סובל משטף־דם בעינו ומנשיכה בגבו. באותו היום גם נודע כי המישטרה המליצה להעמידו לדין, בעיקבות תלונתו של ח״כ אהוד אולמרט, על ריווחיו בעיתון העיר בעניין האירועים בעזה בראשית האינתיפאדה. בטרם המליצה את שהמליצה, גבתה המישטרה את עדותו של הח״כ, אולם לא טרחה לדבר כלל עם העיתונאי.

יצחק ירון בלחץ

יצחק ירון, ראש עיריית גיבעתיים, נקלע לצרות בתוך סניף מיפלגת־העבודה במקום. שני מועמדים כמעט אלמוניים הציבו השבוע מולו את מועמדותם לראשות העירייה, ובכך שיבשו את כל חישוביו: הוא קיווה להיות המועמד היחידי, דבר שהיה מונע הצבעה חשאית במועצת הסניף.

בהצבעה חשאית יכולים להתלכד כל מתנגדיו בהסגנה מרשימה של אי־אמון.

ערכה לבדיקת איידס

תכרה ישראלית בשם אורג׳ניקס, הממוקמת ביבנה, פיתחה ערכה לבדיקה מהירה של איידס. הערכה, הבנויה לבדוק 36 דגימות־דם, משווקת על־ידי החברה באירופה (דרך חברת־הענק ג׳ונסון וג׳ונסון) באפריקה, ובימים אלה היא מתחילה לשווק גם בדרום־מיזרח־אסיה. המחיר ללקוח: 100 דולר. החברה מעוניינת לשווק את הערכה גם בארץ, אולם הדבר אינו עולה בידה.

הטיפול באיידס בארץ מרוכז בידי מישרד־הבריאות, ואף מעבדה אינה יכולה לבצע, על־פי החוק, בדיקת איידס. בינתיים לא שעה מישרד־הבריאות לפניות החברה לבדוק את המוצר.

סירטי־מין לרבנים

בית־הדין הרבני בחיפה הזמין, בראשונה בתולדותיו, ציוד־וידיאו, כדי לחזות בסרטים שהוגשו לו על־ידי אחד הצדדים במישפט־גירושין. הסרטים כוללים מישגלים רגילים, וגם כאלה „שלא בדרך הטבע”.

מיכבסות בסכנת סגירה

ענף המיכבסות בישראל נתון בסכנת סגירה.

מדובר במיכבסות הגדולות העוסקות בכביסה של מלונות, מוסדות ובתי־חולים. מסתבר כי אין כוח־אדם המוכן לעבוד בענף. ראשי־הענף הגישו בקשה דחופה להביא 80 עובדים מחו״ל, אולם מישרד־העבודה מתנגד. ח״כ בני שליטא פנה בשמם לשר משה קצב וביקש לדאוג לפיתרון.

הובטח לו כי באין מוצא אחר, תאושר הבאת עובדים מלבנון.

עד כאן: כינוס־יסוד

בשבוע שעבר התקיים באוניברסיטת תל־אביב כנס־היסוד של תנועת „עד כאן”.

זוהי התארגנות בלתי־מיפלגתית המאגדת בתוכה מרצים וסטודנטים החרדים לעתידה של מדינת ישראל.

פעולתה הראשונה של התנועה היתה החתמת עצומה של 2750 מרצים וסטודנטים. העצומה תוגש בקרוב למישרד־החוץ.

חלבה לפולנים

רשת־החנויות הפולנית „פווקס”, שבבעלותה 650 חנויות, הזמינה מחברת „24 קראט” בישראל חלבה בסך של חצי מיליון דולר.

הרשת, הנמצאת בבעלות ממשלתית, היא רשת־חנויות למיוחסים, למקורבים לשילטון או למי שברשותו מטבע זר.

תיבה למס־ההכנסה

מזה זמן־מה מוסעלת בירושלים תיבת־דואר מיוחדת המיועדת לבעלי־עסקים שפשטו את הרגל, שסגרו את עיסקיהם או שיצאו לגימלאות, ושהשילטונות־המס עדיין ממשיכים לשלוח אליהם הודעות על שומות, קנסות, אזהרות ועיקולים.

זאת גילה המישנה לנציב מס־ההכנסה, אברהם צרפתי, בכינוס־המיסים השנתי של לישכת רואי־החשבון.

התברר כי בתקופה הראשונה הגיעו לתיבת־הדואר יותר מ־100 פניות של עצמאיים, רובן ככולן מוצדקות.

סיירת חופש הביטוי

האגודה לזכויות האזרח תפעיל בקרוב „סיירת להגנת חופש־הביטוי”. אנשי־הסיירת יהיו מתנדבים שאינם מזוהים פוליטית, והם ישמשו כמשקיפים בהפגנות. כוונתם היא להרתיע את המישטרה מחריגה מסמכותה ומהפרעה שלא כדין לחופש־הביטוי. הסיירת תופעל בשלב הראשון בחיפה.

מעצב לקה באיידס?

מעצב־אופנה ידוע, גרוש בשנות ה־40 ואב לשניים, מאושפז בבית־החולים „אי־כילוב” בשל דלקת־ריאות, שיש חשש כי היא נובעת מאיידס.

מקומון חדש ביפו

מקומון שבועי בשם „ערביי יפו” התפרסם בראשונה בשבוע שעבר.

מדובר בעיתון המטפל בעיקר בנושאים חברתיים וחינוכיים בתחומי יפו הערבית. אין לו הזדהות מיפלגתית.

תיירים מרוסיה קונים בגדים

בעלי חנויות־בגדים ברחוב אלנבי מדווחים על תופעה חדשה בשבועיים האחרונים: לקוחות רבים, תיירים מברית־המועצות, חלקם מגרוזיה. הם מגיעים לביקור ארוך, יחסית: בין שלושה עד חמישה שבועות. לעיתים זהו סתם ביקור, לעיתים הכוונה היא לגשש אחר אפשרות לבוא שנית ולהשתקע בארץ.

הנשים מעדיפות שמלות מבד נוצץ, לא הכי אופנתיות. כאשר השימלה מוצאת חן, אין ויכוחים או ניסיונות להתמקח על המחיר. מחליטים וקונים. בדרך־כלל משאירים בחנות סכום של 1,000 שקל, במזומן.

העם

בתוך התנור

זיקני תל־אביב אינם זוכרים חום כזה. מזה 70 שנה...

גם זיקני־צפת האגדתיים שבתו השבוע.

אותם זקנים, הרגילים לקבוע כי „מזה 75 שנה לא היה חורף כה גשום," או כי „מזה 80 שנה לא היה קיץ כל־כך חם," עמדו חסרי־אונים מול גל־החום שהציף את הארץ.

זיקני תל־אביב אינם זוכרים תופעה כזאת. בימי־שרב בקיץ יכול החום בעיר לעלות במשך כמה שעות ל־32, ל־33, ולפעמים גם ל־34 מעלות. אולם גל־חום שהביא לעיר חום של 42 מעלות ויותר בצל, במשך שלושה ימים רצופים, אינו זכור לאיש.

היה זה כאילו הוכנסה הארץ כולה לתנור. לאיש לא היה כוח. מי שלא ישב ליד מזגן־אוויר מצטיין, לא יכול היה לזוז. לנערי־האינתיפאדה לא היה כוח ליידות אבנים, לחיילי־צה"ל לא היה כוח להרביץ להם. מדד־שיא של 2.7% לחודש אפריל עורר רק התרג־שות קלושה. לאיש לא היה כוח לברר מה מקור התופעה. (ההסבר: עלייה תלולה של מחיר הירקות, גם היא בעיקבות האינתיפאדה בשטחים הכבושים.)

כאשר הודיע החזאי כי גל־החום עומד לפוג, וכי יחזור לשפלת־החוף חום של 30 מעלות בלבד, חשו הכל כמו היהודי בבדיחה, שהרב הכניס עז לדירתו הקטנה והמלאה, והוציא אותה כדי שהאיש ירגיש בהקלה.

יתכן כי לאלוהים יש אותו סוג ההומור.

ענן של גאז

זאת היתה אזהרה. זה יכול לקרות מחר במרכזי הארץ. לא בעיקבות תאונה, אלא במילחמה.

האירוע הדרמאתי ביותר של השבוע אירע בכביש־הערבה. משאית שהובילה מיטען של ברום התהפכה. ענן של גאז מרעיל התנשא בשטח הריק, איים על ישובים סמוכים, חסם את התחבורה. אדם אחד נהרג, אחרים נפצעו.

היה זה כאילו רצה כוח עליון לתת למדינת־ישראל אזהרה, על־ידי הדגמה בשטח ריק: כך תיראה המילחמה הבאה.

גרעין וגאז. אף שעברו על המ־דינה כמה מילחמות קשות, הרי העורף של מדינת־ישראל נשאר מפונק. הוא לא נפגע בשום מילחמה מאז 1949.

האסטרטגיה ההתקפית של צה"ל, טיב מערכות־הנשק וחולשת האוייב הביאו לכך שכל המילחמות התנהלו מעבר לגבולות, וכי מעולם לא היתה פגיעה משמעותית בעורף הישראלי.

במילחמות הבאות עלול הדבר להשתנות באופן דרמאתי.

בעיקבות פרשת מרדכי וענונו מאמינים בעולם כי לישראל יש נשק גרעיני. לשום אוייב פוטנציאלי בתחום המרחבי אין נשק כזה.

אולם המדינות הערביות נקטו שיטה אחרת. הן השליכו את יהבן על נשק כימי, שהוא הרבה יותר זול, אך המסוגל לגרום להרג המוני דומה.

האמונה התמימה ש„העולם לא יתן" התנפצה במילחמת עיראק־איראן. שני הצדדים מפעילים בה נשק כימי בצורה הברוטאלית ביותר, בממדים של רצח המוני של אוכלוסיה, ואין פוצה פה ומצפצף. התהליך של שחיקת האהדה לישראל ברחבי העולם, בעיקבות המאורעות בשטחים הכבושים, עשוי להביא לקהות־חושים דומה כלפי ישראל.

מדמשק למוגרבי. אילו התהפ־כה משאית־הברום בתל־אביב, היו נהרגים עשרות רבות של אזרחים, מאות היו נפצעים. טיל אחד בעל ראש־חץ של גאזים רעילים יכול לגרום בריכוז־אוכלוסיה להרג הרבה יותר גדול.

האזרח הישראלי לכוד עדיין במו־שגי־ביטחון אנאכרוניסטיים. „העומק האסטרטגי" שלו משתרע בין נתניה וקלקיליה, או בין ירושלים והירדן. אך למרחקים כאלה אין כיום שום משמעות. טיל יכול להגיע לכיכר־מוגרבי בתל־אביב או לרחוב הרצל בחיפה גם משטח סוריה או עיראק.

התאונה בערבה היתה צריכה להחדיר עובדות אלה לתודעת הציבור האזרחי. אך חוץ מכמה כותרות סנסציוניות, לא היו שום תגובות. הציבור נשאר אדיש.

הפרופסור שנעלם

סילוויה ואביה ליד כלא רמלה, לפני החתונה
מין פרשת־וענונו ביולונית

עד שהתפרסם בזכות עצמו, היה הפרופסור מרכוס קלינגברג ידוע בעיקר כ„אביה של סילוויה".

סילוויה היתה היפהפיה הזוהרת של השמאל החדש בארץ. היא נמנתה עם אחד מחוגי מצפן, והפכה דמות לאומית כאשר נישאה בבית־הסוהר לאודי אדיב.

למעשה התחילו ונגמרו יחסיה עם אודי אדיב עוד לפני הפרשה המפורסמת, שבה כיכב. אדיב, גם הוא איש השמאל הקיצוני, בן קיבוץ גן־שמואל, הורשע בכך שנסע לדמשק וקיים שם מגע עם אירגון טרוריסטי. אחרי שנשפט החליטה סילוויה, במחווה רומאנטית ופוליטית כאחת, להינשא לו. היא גם תבעה ממצפן להזדהות עם מעשהו של אדיב.

הדבר נעשה בפירסום רב, והצלם שהנציח את בואה לכלא לטכס־הנישואין צילם גם את אביה הפרופסור, כשהוא בא עימה במכונית.

על עברו ומעשיו היה ידוע גם לידידיה אך מעט: הוא היה מדען בשטח הביולוגיה, ממוצא פולני. המישפחה באה משוודיה.

עיסקה משולשת. באחד הימים נעלם הפרופסור קלינגברג.

נפוצו שמועות שונות. שהוא השתגע, ואושפז במוסד לחולי־נפש בשווייץ. או שהוא טייל בשווייץ ונעלם סתם־כך.

רק בשבועות האחרונים פורסמה בחו"ל האמת: הפרו־פסור נעצר בישראל, נשפט בחשאי בעוון ריגול לטובת מדינה קומוניסטית. הוא היה מומחה למילחמה ביולוגית

בעיתונות האמריקאית והגרמנית פורסמו ידיעות על תוכניות שונות לחילופי־שבויים בין ישראל, ברית־המו־עצות וארצות־הברית. שבועון אמריקאי אף ידע לגלות פרטים של עיסקה משולשת: ישראל תשלח את קלינגברג לברית־המועצות או לגרמניה המיזרחית, האמריקאים ישלחו את בני־הזוג פולארד לישראל, הקומוניסטים ידאגו לשיחרור בני־ערובה אמריקאיים שנחטפו בלבנון.

נישואין בצרפת. מי שרצה לקבל מידע מסילוויה, לא מצא אותה בארץ. היא חיה כיום בצרפת, נישאה לצעיר טרוצקיסטי לא־יהודי והתגרשה ממנו. היא כתבה ספר על תנועת הבונד (תנועה סוציאליסטית יהודית במיזרח אירופה, שדגלה בלאומיות יהודית נפרדת אך לא בציונות.) שמה גם הופיע ברשימת המקורות של תוכנית הטלוויזיה הלימודית על יהדות אירופה.

אחרי שנעלם הפרופסור, מילאה מישפחתו את פיה מים. היא לא גילתה דבר על קורותיו

ההתקוממות

סמל. בשם צ'רלי

הסמל צ'רלי דנינו, שלא ראה את הזוועה, הוא סמל המדינה.

סמל בשם צ'רלי דנינו הפך השבוע לסמל המדינה.

סמל צ'רלי דנינו היה נוכח במיקרה המחפיר, שבו קברו חיילי צה"ל שני ערבים מיקריים. בלשון צה"ל: שפכו עליהם עפר בדחפור.

להגנתו טען סמל צ'רלי דנינו שלא ראה את המיקרה. השופטים קבעו שאינם מאמינים לו, ודנו אותו לארבעה חודשי מאסר בפועל, לשישה חודשי מאסר על־תנאי ולהורדה בדרגה — כמעט אותו העונש שהוטל על־ידי בית־דין צבאי אחר על אדם קלר, שצייר סיסמות נגד הכיבוש על הטנ־קים של צה"ל (ראה הנדון).

העיקר: לא לראות. סמל צ'רלי דנינו עשה מה שעושה הפיקוד הבכיר של צה"ל מול המתרחש בגדה וברצועה מאז ראשית ההתקוממות. הוא לא רואה.

דוגמה טובה לכך ניתנה השבוע. תלמידים בירוחם גילו פרשה מחפירה אחרת. תלמידי בית־ספר אורט בעיירה גוייסו לגדנ"ע ונשלחו למחנה, שיש בו מחנה־מעצר. חיילים הכניסו את התלמידים למיתקן זה, ושם התענגו כמה מן התלמידים בהכאת העצירים הערביים הכבולים באלות.

תלמידים סיפרו על כך למנהל, המנהל פנה למישרד־החינוך, המישרד פנה לצה"ל, צה"ל פנה לגדנ"ע, וזה „ערך חקירה". הכל בחשאי. במקביל פנתה מורה בעלת־מצפון לח"כ מפ"ם יאיר צבן, וזה חשף את הפרשה.

למחרת היום נכנס לפעולה המנגנון, שכבר הפך למכונה משומנת. צה"ל פירסם הודעה על עריכת „חקירה". דובר־צה"ל אישר פרט אחד, אך התעלם מן השאר. קצינים הופיעו בכלי־התיקשורת והפכו את המיקרה הנורא לתקרית קטנה וחריגה. היה ברור בעליל, מהבעת פניהם על המירקע, שהם רחוקים מלהגיד את „האמת, כל האמת ורק את האמת".

טישטוש והעלמה. שיטה מ־תוחכמת זו של טישטוש והעלמה, גניזה וצינזור, גימוד והמעטה, מאפשרת למדינה כולה, ולצמרת צה"ל בפרט, להעמיד פנים שאינה יודעת מה מתרחש כיום.

בכל פעם כשנודע מיקרה מחפיר — קבירת אנשים חיים, שבירת עצמות לעיני המצלמה, הריגת ילד בירי „מתוך הגנה עצמית", פוגרום של מתנחלים, ועוד מיקרים שהפכו עניין של יום־יום — מודיע צה"ל שהוא „עורך חקירה", שזהו חריג חד־פעמי, שהעניין הוא בעצם קטן ומבוטל.

גם במיקרה הגדנ"ע הופעלה שיטה זו. בסוף „בירר" פיקוד צה"ל שתלמיד אחד ויחידי נתן שתי סטירות־לחי לעציר אחד. התלמידים האחרים שיק־רו, כשסיפרו על מעשי־זוועה, העניין נופח על־ידי כלי־התיקשורת והח"כים, בסך הכל לא קרה דבר.

מחריגים לנורמה. כמו הסמל צ'רלי דנינו, הפיקוד הבכיר של צה"ל אינו רואה דבר. „הוא מנותק במידה רבה מן המתרחש, ואינו מקבל דיווחים מהשטח," אמרו השבוע חיילי־מילואים, שצוטטו על־ידי הכתב הצבאי של הארץ.

הפיקוד אינו יודע, מפני שאינו רוצה לדעת. מאז ראשית ההתקוממות, נתן הפיקוד למעשה יד חופשית ל„חרי־גים", שהפכו מזמן לנורמות. הרוב המוחלט של הרוגי האינתיפאדה נהרגו בידי חיילים ומתנחלים בניגוד להו־ראות הרישמיות של צה"ל. הכאת

(המשך בעמוד 9)

הנדון:

„117 כלי רכב צבאיים חונים — טנקים, נגמ"שים, משאיות, נ"נ..."

בלילה שבין ה־11 וה־12 באפריל 1988, ובלילה שלאחר־מכן, קרה דבר חסר־תקדים במחנה של צה"ל.

בשני לילות אלה רשם אדם אחד על 117 כלי־רכב צבאיים חונים — טנקים, נגמ"שים, משאיות, נ"נ (קומאנדקארים) ומלגזות, את הכתובת: „חיילי צה"ל! סרבו להיות כובשים ומדכאים! סרבו לשרת בשטחים הכבושים!"

באותם הלילות הודבקו על עמודי־חשמל, שלטי־הכוונה וקירות מיבנים במחנה מדבקות הנושאות את הכתובת „די לכיבוש!"

העיקבות הובילו לחייל־מילואים בשם אדם קלר (32), גרוש, אב לילד בן 4.

■ ■ ■

את אדם קלר היכרתי בראשונה לפני כ־20 שנה בחוג־הנוער של תנועת העולם הזה — כוח חדש, שהתכוננה אז למערכת־הבחירות השניה שלה לכנסת.

זה היה אחרי מילחמת ששת־הימים. בוועידת־התנועה הצגתי את הדגל הפלסטיני לצד דגל ישראל. הוועידה קיבלה את התוכנית להקמת מדינה פלסטינית לצד ישראל.

אדם קלר היה אז נער כבן 14, שבלט מאוד בתכונותיו המיוחדות. ממושקף, שקוע בספרים, מרוחק מאנשים אחרים, מסור באופן מוחלט לדברים שהאמין בהם.

יתכן שקוראים רבים ראו אותו במרוצת השנים ברחוב, מבלי לדעת מי הוא, מפני שהיתה לו צורה מיוחדת משלו ללכת ברחוב.

זה נראה כך: אדם היה פוסע לאיטו, כשהוא שקוע בקריאת ספר. בהגיעו לפינת־רחוב מרומזרת היה עוצר מתחת לאור האדום, כשדרכו היתה נחסמת על־ידי הולכי־רגל אחרים, והיה ממשיך לקרוא. כך היה עומד וקורא, כאשר אורות הרמזור היו מתחלפים שוב ושוב, מירוק לאדום ומאדום לירוק, עד שהולכי־רגל אחרים היו דוחפים אותו קדימה. אז היה ממשיך, כשהוא פוסע וקורא, עד לרמזור הבא, וכך הלאה.

קל היה לזהות אותו.

■ ■ ■

מעטים פגשו את אדם קלר ליד הרמזורים של תל־אביב. אך כמעט כל תושבי ישראל הכירו את אדם קלר, מבלי לדעת זאת, בדרך אחרת.

אדם הוא מלך הגראפיטי.

(גראפיטו — גראפיטי בלשון רבים — פירושו באיטלקית ציור או כתובת הנשרטים בקיר, כמו בפומפיאה, למשל. בימינו קיבלה המילה משמעות אקטואלית יותר, ופירושה כתובות־קיר מכל הסוגים המצויירים בידי אלמונים במקומות כמו תחנות־תחתית, תאי־טלפון ושרותים ציבוריים.)

אין איש בישראל שלא ראה במשך השנים כתובות־קיר בנוסח „די לכיבוש", „ישוחררו סרבני השרות" ועשרות נושאים אחרים, הנוגעים למאבקים על שלום וצדק.

אדם לא צייר את כ ל הכתובות האלה. בהחלט לא. אבל הוא צייר בלי ספק את רובן. מאות. אולי אלפים.

אלף חיילים שבידיהם כלי־קטל אינם יעילים כמו אדם (קלר) אחד, כשבידו מכשיר־התזה.

בדרך זו הטביע אדם את חותמו על מדינת־ישראל. תאי־טלפון, גשרים וקירות נושאים את טביעת אישיותו.

(בירורתי וגיליתי שאדם אינו אחראי לשני הגראפיטי החביבים עלי ביותר. אחד ברחוב אחד־העם בתל־אביב האומר „ישוחרר מנחם בגין!" ואחר בטיילת האומר „שמיר רק בסלט!")

כשאדם נסע לזמן־מה לפאריס ולהולנד, כדי לפעול שם למען קבוצות־שלום, נערכה — כך אומרים — חגיגה בכמה מחלקות של עיריית תל־אביב.

■ ■ ■

קל לדבר בהומור על מעשים אלה, אך הם רציניים מאוד.

מאז שהיכרתי את אדם קלר, לא השתתפתי אף בהפגנה אחת של אירגון־שלום כלשהו, שבה לא מצאתי אותו.

הוא חופשי לגמרי מן הקנאות והקינאה, המציינות קבוצות־שלום ואישי־שלום כה רבים. כאשר מישהו קרא להפגנה למען מטרה צודקת, אדם הלך לשם, כתב את הסיסמות, נשא בעצמו אחת מהן, ולא־אחת גם קיבל מכות. איכשהו, כאשר שוטרים או בריונים ימניים חיפשו בהפגנה קורבן כדי להחטיף לו, מצאו תמיד את אדם. ראיתי אותו חבול פעמים רבות.

הוא הלך להפגנות „שלום עכשיו" ולהפגנות „די לכיבוש". להפגנות „יש גבול" ולהפגנות של „אמהות נגד שתיקה". להפגנות של קומוניסטים ושל אנטי־קומוניסטים. של ציונים ולא־ציונים.

כאשר היה נערך משא־ומתן בין גופים יריבים על פעולה משותפת, היה אדם קלר נוכח במקום ומייצג את שניהם.

על מיזבח פעילותו הקריב גם את הקאריירה האקדמית המבטיחה שחיכתה לו. הוא דחה שוב ושוב את לימודיו בהיסטוריה. זה עתה עמד להגיש את הבחינות האחרונות להשגת תואר ב"א, אף שכבר עבר חלק מהדרך לתואר מ"א.

■ ■ ■

מובן שפגשתי את אדם קלר בהפגנה הראשונה נגד מילחמת־הלבנון, שנערכה בכיכר מלכי־ישראל מטעם קבוצת „די!" ביום השבת השלישי של המילחמה, ב־26 ביוני 1982.

אדם

זאת היתה הפגנה היסטורית. היא סללה את הדרך להפגנות שבאו אחריה, כמו הפגנות שלום עכשיו. היא היתה ההפגנה הראשונה בישראל שנערכה נגד מילחמה כשזו עדיין בעיצומה.

הפוליטיקאים הכניסו את ישראל למילחמה הזאת. אך לא הפוליטיקאים הוציאו אותה. הוציאו אותה מאות האלפים אשר מחו עליה, שהפגינו נגדה, כי הם שינו את דעת־הקהל. הפוליטיקאים הזדנבו, כרגיל, אחרי הציבור.

בכל ההפגנות האלה מילא אדם קלר תפקיד חשוב. הוא הופיע בכל מיפגשי־הפעילים, של כל התנועות, דחף תמיד לפעולה.

כאשר החלה תנועת הסירוב של מגוייסי־לבנון, עמד אדם קלר במרכזה. פעמיים סירב לשרת בלבנון, ופעמיים נכלא. כי מעולם לא הטיף לאחרים לעשות משהו מסוכן, מבלי לעשות זאת קודם כל בעצמו. ומעולם לא עשה מעשה, מבלי להיות מוכן לשלם את המחיר בעצמו.

קלר מפגין בירושלים: „נקרע מבפנים"

אם הצילה הנסיגה חיי חיילים — ואין ספק בכך — מגיע לאדם קלר חלק מן התודה על כך.

■ ■ ■

כאשר נשלח אדם קלר לכלא הצבאי, דאגנו לו מאוד. הנה צעיר אינטלקטואלי, מנותק מזולתו, שקוע בספרים. איך יתקבל בחברתם של יושבי הכלא, אסירים ושוטרים צבאיים, רובם לאומניים קיצוניים, הבאים מסביבה שונה לגמרי?

להפתעתנו, התקבל אדם בידידות רבה. כנותו המוחלטת הרשימה את הכל. גם האנשים הפשוטים ביותר הבחינו בה וכיבדו אותה.

היתה עוד סיבה לתופעה זו. אדם קלר לוחם בגזענות מכל הסוגים, ולמען הצדק ב כ ל המישורים.

יש אנשי־שלום, המוכנים לפעול הרבה למען עשיית צדק במיגזר הערבי, אך הם אדישים לגמרי לגבי המתרחש בעיירות־הפיתות. יש אנשים המוכנים לעלות על המיתרסים כדי להילחם בגזענות האנטי־ערבית, אך הנוקטים בעצמם עמדה גזענית מאוד כלפי יהודים מיזרחיים. לא אדם.

כשם שהוא מתעניין בגורלם של מדוכאים ומקופחים מסוג אחד, הוא מתעניין בקורבנות ההפלייה מכל הסוגים.

הוא לוחם למען זכויות הנשים, זכויות היהודים המיזרחיים, זכויות החילוניים, זכויות המיעוט הערבי בישראל, זכויות הפלסטינים.

הרפוקים בכלא הצבאי הרגישו בכך. אדם ישב והקשיב במשך שעות לסיפוריהם של עריקים, שנטשו את השרות כדי לעזור להורים זקנים, ולסיפוריהם של בני נוער־השוליים.

גם בכלא, הכל כיבדו אותו. לא מפני שהוא חזק ואלים, אלא מפני שהוא כן וישר, ואיכפת לו מה קורה לזולתו.

■ ■ ■

זהו האיש שהועמד לדין צבאי בתיק מס' 64/88 בבית־הדין הצבאי המחוזי במחוז־שיפוט מפח"ש.

האישום:

„מרי, לפי סעיף 48 לחוק השיפוט הצבאי... בניגוד למישטר ולמישמעת ולסדר הטוב בצבא, תוך שהוא מתכוון במעשהו זה לעורר ולהפגין התנגדות ומחאה נגד הוראות המחייבות בצבא או נגד דין כלשהו."

(אגב, „מרי" היה שמה של רשימתנו, שלמענה פעל אדם קלר בבחירות 1973.)

וכן:

„תעמולה הפוגעת במישטר הצבא או במישמעת הצבא לפי סעיף 53 לחוק השיפוט הצבאי... פירסם והפיץ בכתב חומר־תעמולה שהבאתו לידיעת חייל עלולה להשפיע בדרך הפוגעת במישטר הצבאי או המערערת את המישמעת בצבא."

הנאשם הודה בשני אישומים אלה במיסגרת של עיסקת־טיעון. לפני כן מסר לחוקרים הודאות מסורטות, שבהן הודה במעשיו.

■ ■ ■

במהלך המישפט ציטט התובע קטעים מתוך הערות שמסר אדם קלר לחוקריו.

בין השאר אמר שעשה מה שעשה „מתוך אמונה עמוקה כי התפקיד שממלא צה"ל בשטחים הכבושים, מעשי הדיכוי והקטל נגד האוכלוסיה הפלסטינית, מהווים בגידה ביעודו כצבא ה ג נ ה לישראל, והפיכתו לצבא כ י ב ו ש לישראל.

„כאשר שמעתי בחדשות ששמונה פלסטינים גורשו ללבנון, ושנגד 12 נוספים הוצאו צווי־גירוש," החליט לבצע את המעשה.

גירוש זה, הנוגד את החוק הבינלאומי, „הופך את ממשלת־ישראל לממשלה פושעת.

„לנוכח מצב זה חשתי — ועודני חש — כי להמשיך ולתפקד גם כבורג קטן במכונה — כשוטף כלים במיטבח — יהפוך אותי לשותף לפשע.

„החלטתי לכתוב במיוחד על טנקים וזלדות, כמעשה סימלי המבטא את העיקרון שעוצמתו של צה"ל צריכה לשמש לצורך הגנה ומילחמה צודקת בלבד, ולא לכיבוש עם אחר. לכן טיפסתי על הטנקים וציירתי את הסיסמות על קני התותחים."

■ ■ ■

סניגורו של קלר, עורך־הדין יוסי ברד, טען בנאום נרגש כי הנאשם פעל מפני ש„הרגיש שאינו יכול יותר."

המצב בשטחים הכבושים גרם לו ל„פיצוץ בנישמתו", לדחף שלא ניתן לשליטה לעשות משהו נגד העוול.

הנאשם, כך קבע, הוא אדם מצפוני במיוחד. הוא מתנגד גם לריסוס נגד חרקים, מתוך אמונה שאסור להשמיד דבר חי. בימי שרותו בצבא טיפל ב־23 כלבים עזובים.

לאור המאורעות, הנאשם „נקרע מבפנים", ולכן פעל כפי שפעל.

■ ■ ■

בעיסקת־הטיעון הוסכם כי התביעה תדרוש מאסר של „כמה חודשים". השופטים, בראשות המישפטן סגן־אלוף אהרון שליין, גזרו על רב־טוראי אדם קלר שלושה חודשי מאסר בפועל, בניכוי הזמן שכבר ישב; שישה חודשי מאסר־על־תנאי למשך שנתיים, קנס של 200 ש"ח והורדה לדרגת טוראי.

השופטים לקחו בחשבון את דבקותו המיוחדת של הנאשם באידיאלים שלו, אך קבעו כי „אין להתיר למחלוקת, הקיימת בעם, להיכנס למיסגרת הצבאית ושאין להתיר הכנסת אלמנט של ויכוח פוליטי רגיש אל תוך הצבא."

העונש היה קל־יחסית — אך עדיין כבד יותר מאשר עונשם של חיילים שצולמו כשהם מרסקים עצמות של תושבים פלסטיניים, וחיילים שקברו אנשים חיים מתחת לעפר.

אחרי גזר־הדין ביקש אדם קלר את רשות־הדיבור להערה אחת. בהוראתו דיבר כמה פעמים על „שטחים כבושים", וכך גם נקראו הדברים בבית־המישפט; אך במקום אחד ציטט אותו התובע כאילו דיבר על „שטחים מוחזקים". הנאשם ביקש לתקן את הפרוטוקול במקום זה, כדי שייאמר גם שם „שטחים כבושים".

השופטים חייכו, ואב־בית־הדין אמר: „אם זהו הדבר היחידי המטריד אותך, אתה במצב טוב."

■ ■ ■

מדוע הקדשתי עמוד זה לאדם קלר? מדוע זה חשוב? מדוע ראוי מישפט קטן זה לסיקור?

בימים האחרונים דיברתי בארץ ובחו"ל עשרות פעמים על המצב בשטחים הכבושים. בכל פעם אמרו בעלי־שיחי שהם מופתעים מן הנימה האופטימית של דבריי, בעוד שכל הדוברים האחרים ממחנה־השלום הישראלי חוזים שחורות ומקרינים סביבם ייאוש.

התשובה היא: אדם קלר.

אני אופטימי מפני שיש בישראל אנשים כמו אדם קלר.

אני אופטימי מפני שיש בצה"ל חיילים כמו אדם קלר, ולוא גם כנאשמים.

עם שיש בו אנשים כמו אדם קלר — עתידו אינו קודר. יש בו היכולת לקום, להתנער, לשקם את עצמו. יש בו היכולת לסור מדרך הכיבוש והדיכוי, ולעלות על דרך הצדק, השלום והביטחון.

כפי שאמר פעם נציב רומאי בירושלים: הנה אדם!

מאת אורי אבנרי

המהפכה במיפלגה שאינה קיימת: שלושה נגד

מילחמת הטרמפיסטים

זה נראה כבלתי־אפשרי. אבל זה קרה. במיפלגה הליברלית התחוללה הפיכה. שלושה מראשיה הדיחו את הרביעי.

זה נשמע כמו נס, כי המיפלגה הליברלית היא מיפלגה שאינה קיימת.

מבחינת האנטומיה הפוליטית, היא מהווה תופעה מעניינת: מיפלגה בלא אידיאולוגיה, בלא מצע, בלא בוחרים, בלא חברים, בלא זכות־קיום כלשהי.

היא קיימת, מפני שהיא אופיינית למערכת הפוליטית הקיימת בישראל. במערכת זו, אין מיפלגה זקוקה לבוחרים שיתנו לה את קולם, ואין היא זקוקה לחברים שיממנו אותה. היא יכולה לשאול קולות ממיפלגה אחרת, ואת המימון היא מקבלת מקופת־המדינה.

מבחינה זו, המיפלגה הליברלית היא רק דוגמה קיצונית של תופעה ישראלית כללית יותר — הטפילות הפוליטית בהתגלמותה.

פילגש מוחזקת

פעם היתה קיימת מיפלגה אמיתית — מיפלגת הציונים הכלליים (ב').

היו לה שורשים בארץ ובגולה. מבחינה סוציאלית היתה ימנית־שמרנית, מיפלגה של בעלי־בתים, פרדסנים וחנוונים. מבחינה מדינית היתה לאומנית־מתונה. בימי־הראשית של המדינה, במאבקים שהתנהלו אז בין משה שרת היותר־מתון ובין דויד בן־גוריון היותר־קיצוני, תמכו נציגי הציונים הכלליים בדרך־כלל בשרת.

מנהיגיה היו פרץ ברנשטיין המתון, ציוני הולנדי, וישראל רוקח, ראש עיריית תל־אביב, נציג הציבור „האזרחי" ביישוב.

מכל זה לא נותר דבר. שרידי הציונים הכלליים התאחדו עם הפרוגרסיבים, התפלגו מהם, וב־1965 עלו על עגלתה של חרות, במיסגרת גח"ל, ואחר־כך במיסגרת הליכוד.

היא הפכה למיפלגה של טרמפיסטים. מזה 30 שנה לא הופיעה ככוח עצמאי בבחירות, ואין לאיש מושג אם יש לה בכלל קולות, וכמה. מכיוון שהיא משתייכת לליכוד, אין היא מופיעה גם בסקרי דעת־הקהל.

עם הפיכתה לפילגש מוחזקת של חרות, חלה בה גם שחיקה פנימית. האידיאולוגיה המתונה־היונית של בני העליה הראשונה נעלמה, והמיפלגה נסחפה יותר ויותר בזרם של חרות. כיום אין שום הבדל בין הקיצוניים שבאנשי חרות ובין עמיתיהם בליברלים.

לא נותר דבר אלא השאיפה האישית לכיסאות. שאיפה גסה, בלתי־מוסווית, אנוכית לחלוטין.

על רקע זה מתנהלים כל המאבקים בגוף־לא־גוף זה, המורכב כולו מעסקנים שואפי־הטבות.

פת ואנטי־פת

ייתכן שהאיש האחראי להידרדרות הליברלים יותר מכל אחר היה שימחה ארליך — עסקן קטן, חסר כישרונות מיוחדים, שתרם תרומה חשובה להריסת המשק הישראלי בתקופת כהונתו כשר־האוצר.

לארליך היה חוש־הומור. על חבריו אמר שיש בהם „אחד פת, אחד פסיכופת ואחד אנטיפת".

לא היה צורך לנחש למי הוא התכוון. „פסיכופת" היה בעיניו יריבו, יצחק מודעי, איש בעל־רמה אך בלתי־יציב, הידוע בשל התפרצויותיו הפתאומיות. היה זה מודעי שאמר על עצמו שיש לו 90% כישורים להיות שר־החוץ. „אנטיפת" היה בעיניו אברהם שריר.

שריר הצליח בשנים האחרונות ליצור לעצמו תדמית ציבורית עצמאית מובהקת — אם כי ברובה שלילית. בעיני הציבור הוא מופיע כאדם בעל תשוקה כפייתית לטייל בעולם, המסוגל להשמיע ברגעים של היסטריה לאומית הצהרות בעלות גוון פאשיסטי, כגון קריאתו למחיקת הכפר ביתא מעל פני האדמה. בניגוד לאנשי־חרות המשמיעים מדי פעם קריאות כאלה, שריר הוא האיש האחראי למערכת המישפטית בארץ.

בקהילה המישפטית יש הסכמה כללית על כך שכהונתו של שריר כשר־המישפטים היא אסון, מה גם שלא עומד לצידו יועץ מישפטי חזק, המסוגל לבלום אותו.

ארליך לא אמר דבר על משה ניסים. יותר מכל אדם אחר במערכת הפוליטית, מסוגל ניסים ללכת בין טיפות־הגשם מבלי להירטב. הוא האהוד שבין השרים הליברליים.

כל אלה עשו קנוניה נגד הרביעי שבחבורה — גידעון פת. על פת ניתן לאמר שהוא עומד בראש מישרד בלתי־קיים, מטעם סיעה בלתי־קיימת במיפלגה בלתי־קיימת. הוא שר המדע ועוד־משהו.

מדוע נרפק דווקא פת? נראה שהיה החלש בחבורה, ובין הכרישים שהשתלטו באגם של המיפלגה הליברלית, אין מקום לחלשים.

לקנות עסקנים

הסצנה הליברלית העגומה היא חלק ממחזה גדול יותר, המתרחש בשבועות אלה בזירה הפוליטית.

כל המיפלגות בוחרות במועמדיהן לכנסת הבאה.

הפעם הצהירו הכל שהדמוקרטיה ניצחה. לא עוד ועדת־מינויים, היושבת בחדרי־חדרים והמרכיבה את הרשימה לפי רצונם של השליטים במיפלגה. דמוקרטיה חוגגת. בכל מיפלגה בוחר במועמדים גוף גדול של מאות או אלפים, בתהליך דמוקרטי חשאי.

אין סילוף גדול מזה. כי אין לתהליך זה דבר עם דמוקרטיה.

בעבר החליטו בכל מיפלגה כמה

פת: „לא אוהבים גיליוטינה!"

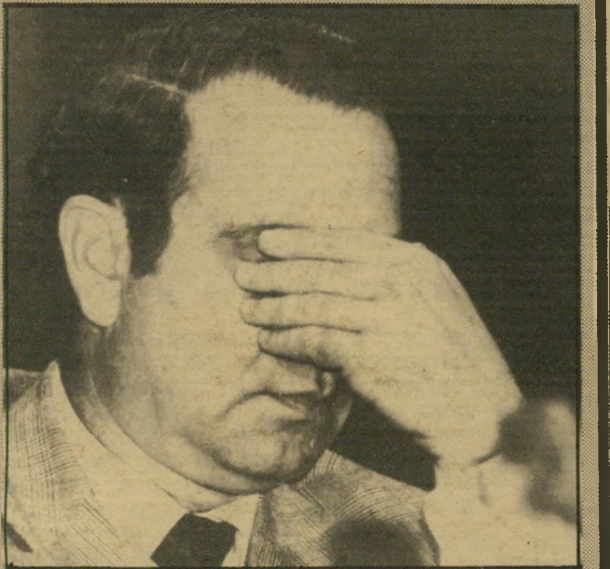

● **„סכין בגב":** אני מכיר את החבורה הזאת... אני לא מרגיש נבגד. אני מבין שמודעי הסביר היום שהם, השלושה, לא רצו שאפריע להם. לכן עשו מה שעשו. שלא אפריע לאידיליה... אם אני מכנה זאת פוטש? לא יודע. הם הלכו ביחד, מה אני יודע. אם אני הייתי הולך לכזה הסדר? לא! לא הייתי הולך לשום הסדר שכזה! לא הייתי הולך לשום הסדר שלא היה כולל את אחד מהשרים, כולל מודעי. לכן אני זוכה לכל־כך הרבה אהדה בשעות האחרונות. לאנשים אין מושג איזה עידוד אני מקבל. אף־אחד לא אוהב להיות שותף במעשה גיליוטינה. אם כך אני מרגיש? לא, לא, לא, הראש שלי יציב!

אני מרגיש עייף, וחורה לי שאני צריך לרוץ ולדבר עם 450 חברי־מועצה כדי להיבחר, בעת שהשלושה האלה – לא. סברתי באמת שהצגה של אחדות במיפלגה מתבטאת במיוחד בהצגה של אחדות בין ארבעת השרים. בתנועת־חרות קיבלו אתמול הלם! זה לא צחוק – הלם! הם פשוט לא התאוששו. אני הוא זה שמאושש אותם.

● **„יחסים מורכבים":** עם מודעי? אין חברים, יש חברים־למיפלגה. לא צריכה להיות אהבה בין הגורמים השונים במיפלגה. צריכים להיות ביחסים עם כולם, כולל מודעי. אישית, הוא לא אדם שלא נעים להיות איתו. פוליטית – זה סיפור לגמרי אחר. אין לי מושג מדוע הוא מכנה אותי „לויאלי" במרכאות כפולות. בימי חיי לא בגדתי באיש, ולא הייתי „לא־לויאלי". אם מודעי פגוע ממני? נו, באמת!

● **הפתעה:** הופתעתי? זה נמסר לי, לא לפני כמה שבועות, אלא אתמול (ביום הראשון) בדיוק ב־2 ורבע. כלומר: ידעתי שיש דיונים על כך, אבל ידעתי שמשה ניסים מתנגד להצעת מודעי, ושאברש'ה שריר מהסס.

איך ידעתי? משיחות שקיימתי עם שניהם.

מודעי מסר לי על ההסכם בין השלושה אתמול, ב־2 ורבע בדיוק. היינו ביחד בישיבה. שאלתי אותו: „נו, מה הוחלט?" אז הוא אמר לי. אם האקט הזה היה פורמלי? הוא היה צריך למסור לי ממילא. הוא אמר לי אז: „אני מניח שתתנגד..."

האם ניסיתי להיפגש עימו? האם שלחתי לו פתקים? בשבוע שעבר ביקשו שניים מידידיו של מודעי שאפגש איתו. כן, הם פנו אלי? חשבתי שזה רעיון מצויין, למה לא? אני נפגש עם כולם.

איזה פתקים? שלחתי לו פתק אחד? קבענו פגישה ליום הרביעי, השבוע. עכשיו אבטל את הפגישה. פשוט לא יוצא לי.

● **הפסד:** אני עברתי ממחנה למחנה? היה מחנה שנקרא „שריר־פת". מישהו זוכר אותי במחנה אחר? שריר פשוט עזב אותי. לא הייתי מעולם לא במחנה מודעי ולא במחנה־יהודה בירושלים.

● **תקנון:** איך ניתן לשנות סתם־ככה תקנון, בלא כל הודעה מוקדמת? דברי מודעי הם כמו „עשרה אינדיאנים קטנים", בדיוק „עשרה אינדיאנים קטנים".

יש רעיון נוסף: שתמועצה תתכנס ותיבחר בה ועדה מסדרת. לאמר משהו? עכשיו, כשאני פוגש 12, 13 אנשים ביום – וזה באמת קשה – אני רואה איזה אנשים נחמדים יש במיפלגה, באמת אנשים נחמדים. אז אלך ואבחר כאחד האדם, בוודאי אהיה ראשון בין הנבחרים.

האם אני בטוח? אז אהיה שני. זה לא יהיה אסון.

מה יקרה אם יהיו רק שלושה שרים ליברליים בממשלה הבאה? אם הליכוד ירכיב ממשלה צרה – יהיו, בוודאי, ארבעה שרים ליברליים. במיקרה של ממשלה רחבה – הרביעי, נכון, אינו בטוח. הגלגל הוא עגול ומסתובב: היום – הם, מחר – תורי, אבל איני מאשים. אלך להתמודד כאחד האדם.

דפנה ברק ■

מודעי: „ילקוט הכזבים"

● **„סכין בגב":** אני לא מבין בכלל על מה מדובר. על איזה „סכין בגב" מדברים? אין שום טעם רע במה שקרה. איזה טעם רע יש? יש לפת איזה זכויות? משה ניסים היה יותר ג'נטלמני ממני כלפי פת? אין ג'נטלמניות בפוליטיקה: יש אינטרס! בגדתי בעמית? אין כאן שום בגידה.

● **„יחסים מורכבים":** איזה יחסים מורכבים יש ביני לבין גידעון פת? נמאס לי לשמוע על כך! שיעשה „יחסים מורכבים" עם מישהו אחר. מה הוא נתלה בי? ממה הוא יכול להיות פגוע ממני? איזה הבטחות הבטחתי לו, שלא קיימתי? תיכף הוא יתחיל לי שוב את ילקוט־הכזבים שלו! מדוע אני חייב לו משהו? בגלל הלויאליות שלו אלי? האם הבטחתי לו אי־פעם שיהיה שר? מה פתאום? הדבר היחידי שהבטחתי לו היה שהוא יהיה שר בממשלה הנוכחית – נא להדגיש: נוכחית! – אחרת גם אני לא אהיה שר.

● **הפתעה:** איזו הפתעה? גידעון יודע מזה כבר כמה שבועות. ממה? ממה שקרה ביום הראשון. הוא ניסה להגיב גם קודם־לכן. אילו היו יודעים על הפתקים ששלח לי... מזה שבועות שהוא מנסה להיפגש איתי. אני באמת מקווה שלא ילכלך. אם ילכלך? אז אני מקווה שהאחרים יסיקו מסקנות לגביו.

● **הפסד:** לדעתי הוא (גידעון פת) לא הפסיד. להיפך – עד עצם היום הזה הוא הרוויח במשך שנים. איך? הוא פשוט עבר ממחנה למחנה. הגיעה השעה...

● **תקנון:** זה היה בתקנון שלנו מזמן, שמס' 1 במיפלגה נבחר בנפרד. אני הצעתי שהשני, שיתמודד עימו, ייכנס אוטומטית גם כן. כלומר: זאת היתה הפרשנות שלי לתקנון. שניים ממילא נכנסו אוטומטית. אז הצענו שגם השלישי ייכנס אוטומטית. מה היה קורה אילו היינו נבחרים כולנו במוסדות? להערכתי, היינו ממוקמים באותו הסדר. כן, פת היה אחרי שריר, ניסים ואני. ההסכם שעשינו אתמול הוא מציאותי.

דפנה ברק ■

החשבון של אופירה

תאם שילמה המישטרה את חשבון־המלון של אופירה נבון, אשתו של שר־החינוך־והתרבות, כאשר בילתה באילת בחברתו של מי שהיה אז מפקד המישמר האזרחי, ברוך לוי?

קצין־המישטרה דן ברעם טען שכן. הוא הציג למישטרה קבלה של מלון „קיסר" באילת, שבה הופיע שמה של אופירה נבון בחשבון של ברוך לוי („העולם הזה" 4.5.88).

השבוע הודיעה הנהלת המלון ל„העולם הזה" כי החשבון שפורסם לא היה סופי. הודיעה מנהלת־החשבונות הראשית של המלון, זהבה אברגיל: „למען הסדר הטוב, ברצוני להפנות את תשומת־ליבכם לכך כי הסכום לחיוב חדרה של הגב' נבון אופירה אכן הועבר לחשבונו של מר ברוך לוי בתאריך 20.2.86, אך כבר למחרת, בתאריך 21.2.86, מיד עם גילוי הטעות, זוכה חשבונו של מר ברוך לוי וסכום זה לא שולם על־ידי המישטרה או ברוך לוי." ההנהלה הדגישה את המילים האחרונות בקו.

להוכחת הדבר, אף המציאה ההנהלה ל„העולם הזה" את העתקי החשבונית, המראה כי מחיר שני לילות (76.58 שקל ללילה) נוכה מחשבונו של לוי. לוי חוייב רק בסכום של 66.36 שקל, ששולם על־ידי המישטרה.

ההנהלה לא צירפה למיסמכים את העתקי החשבון והקבלה עבור חדרה של אופירה נבון, וגם לא הסבירה איך נוצרה הטעות שהביאה לחיוב חשבון המישטרה במחיר חדרה של אשת הנשיא החמישי.

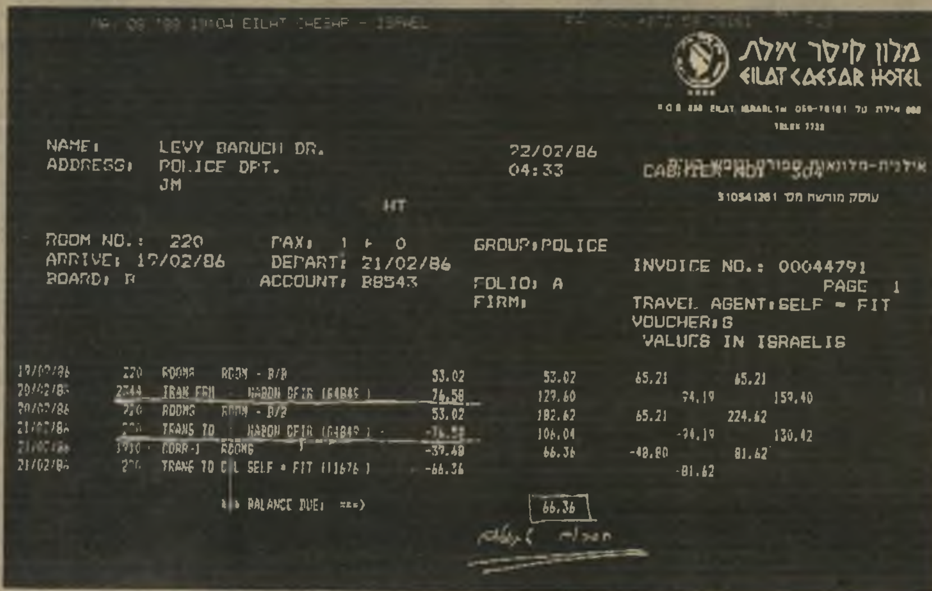

MAY 08 '88 10:04 EILAT CAESAR - ISRAEL

מלון קיסר אילת
EILAT CAESAR HOTEL

אילנית-מלונאות ספורט ונופש בע"מ
CASHIER NO: 304
עוסק מורשה מס' 510541261

NAME: LEVY BARUCH DR. — 22/07/86
ADDRESS: POLICE DPT. — 04:33
JM

ROOM NO.: 220 PAX: 1 + 0 GROUP: POLICE
ARRIVE: 17/02/86 DEPART: 21/02/86
BOARD: B ACCOUNT: 88543 FOLIO: A FIRM:
INVOICE NO.: 00044791 PAGE 1
TRAVEL AGENT: SELF - FIT
VOUCHER: G
VALUES IN ISRAELIS

17/02/86	220	ROOMS	ROOM - B/B	53.02	53.02	65.21		65.21	
20/02/86	2344	TRAN FRM	NABON OFIR (64849)	76.58	129.60		94.19		159.40
20/02/86	220	ROOMS	ROOM - B/B	53.02	182.62	65.21		224.62	
21/02/86	220	TRANS TO	NABON OFIR (64849)	-76.58	106.04		-94.19		130.42
21/02/86	3930	CORR-1	ROOMS	-39.48	66.36	-48.80		81.62	
21/02/86	220	TRANS TO C/L	SELF - FIT (11676)	-66.36			-81.62		

BALANCE DUE: ==> 66.36

העברת החיוב־מחשבונו של ברוך לוי
„נבון אופיר".

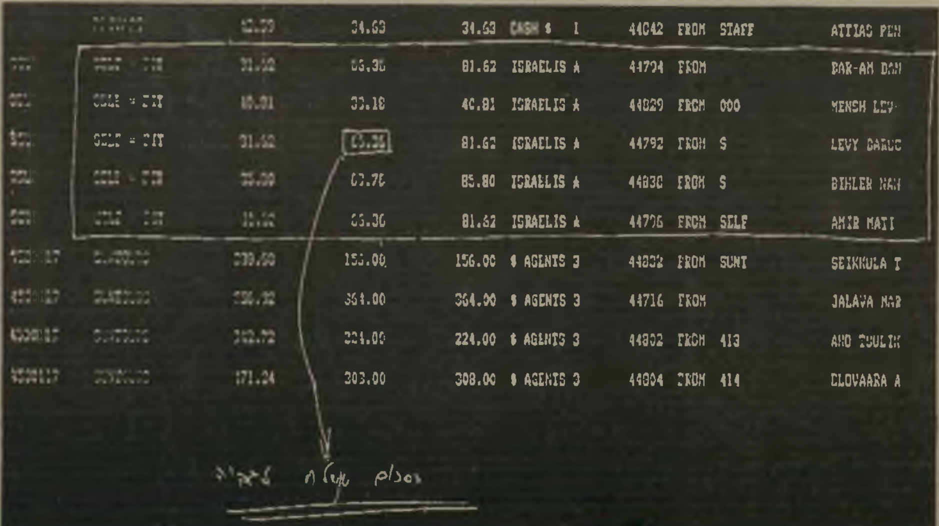

[illegible]	[illegible]	[illegible]	34.63	34.63	CASH $ 1	44042	FROM STAFF	ATTIAS PEN
[illegible]	[illegible]	[illegible]	66.36	81.62	ISRAELIS A	44794	FROM	BAR-AM DAN
[illegible]	SELF - FIT	[illegible]	33.18	40.81	ISRAELIS A	44829	FROM 000	MENSH LEV
[illegible]	SELF - FIT	[illegible]	66.36	81.62	ISRAELIS A	44792	FROM S	LEVY BARUC
[illegible]	SELF - FIT	[illegible]	69.76	85.80	ISRAELIS A	44830	FROM S	BIHLER NAH
[illegible]	SELF - FIT	[illegible]	66.36	81.62	ISRAELIS A	44796	FROM SELF	AMIR MATI
[illegible]	[illegible]	[illegible]	156.00	156.00	$ AGENTS 3	44832	FROM SUNT	SEIKKULA T
[illegible]	[illegible]	[illegible]	364.00	364.00	$ AGENTS 3	44716	FROM	JALAVA MAR
[illegible]	[illegible]	[illegible]	224.00	224.00	$ AGENTS 3	44802	FROM 413	AHO TUULIK
[illegible]	[illegible]	171.24	308.00	308.00	$ AGENTS 3	44804	FROM 414	CLOVAARA A

החשבון של ברוך לוי אחרי הניכוי
„הסכום נשלח לנבייה".

במדינה

(המשך מעמוד 6)

ערבים עוברים־ושבים הפכה דבר שיגרתי בגדה וברצועה. פריצה לדירות והריסת תכולתן הפכו גם הן עניינים שבשיגרה.

כבוא היום, יצטרכו אנשי הפיקוד הבכיר הנוכחי של צה"ל לתת את הדין על כך לפני ההיסטוריה. כמו הסמל צ'רלי דנינו, הם יגידו שלא ראו. וכמו לסמל צ'רלי דנינו, לא יאמינו להם השופטים.

עיתונות

זה כתוב בעיתון

מי כתבה את השיר ואיך הפכה חברה לתבר?

נעמי רזן

● רביד בת ה־9 הודיעה, נסערת, שהיא מצאה ברף לילדים בידיעות אחרונות (12.5) שיר המוכר לה היטב. היא מכירה אותו בשם אמא עוד מעט אחזור, והוא מופיע בספר יש לי צל משוגע, מאת רנה בן־שחר בהוצאת יבנה. הצהרון פירסם שיר בשם לילה, ואני עוד ער! ועליו חתומה כמחברת, הלה עומר, בת 10 וחצי, דימונה. לטענת רביד, שירה של הילדה מדימונה זהה כמעט לגמרי עם השיר של המשוררת בן־שחר, פרט לשתי מילים ששונו, ושלוש שורות שהוחסרו.

● חדשות (10.5) סיפר על פרשת הקוקאין, הכיר את שוקי בן־פורת והוסיף שהוא מואשם בקניית מריחואנה יחד עם „חברו למושב, קים טנקוס". קים זה איננו חברו, אלא חברתו־לחיים של בן־פורת, ושם־מישפחתה הוא טרקוס.

● בחדשות (13.5) דיווחה „ציפורה" שגידי גוב נראה בסוכנות מיציבושי. לחברה היפאנית קוראים מיצובישי.

● לאשה (9.5) קרא לעיתונאית הישראלית, ששימשה כמלוות המישלחת הישראלית לאירוויזיון באירלנד, רונית אנטין. שם־מישפחתה הוא לנטין.

● חדשות (12.5) קרא לאליס, אשתו של רפי סוויסה, בשם אניס סוויסה.

● לבעל הפאב החדש, טריפ, קוראים מיקי גלוגאו, ולא גלוגרו, כמו בידיעות (6.5).

● בחדשות של אמצע השבוע שעבר, בכתבה על יחצנים של פוליטיקאים, תחת הכותרת „אני יפה?" נאמר שרפי אדרי ומיכאל בר־זוהר הם לקוחותיו של היחצן צבי רימון. השניים הם אכן לקוחות של יחצן בשם רימון, אך שמו אינו צבי אלא רוני רימון.

חוק

הקוף והנחש

הנאשם ברצח חברתו טוען כי אינו יכול לעמוד לדין. בגלל חרדה מגזר־הדין

אילנה אלון

ביום האחרון של 1987 נטל חיים גולן סכין־מיטבח, שהיתה כהישג־ידו,

(המשך בעמוד 10)

אנשים, בדרך־כלל על פי אינטרסים מיפלגתיים. זה לא היה דמוקרטי, אבל זה גם לא היה מושחת.

בשיטה החדשה אין דמוקרטיה, אך יש בה שחיתות למכביר.

העברת זכות־הבחירה מקבוצה של 10 עסקנים לקבוצה של 1000 עסקנים אינה מגבירה את הדמוקרטיה. גם עתה אין לחברי־המיפלגה מן השורה שום השפעה על ההרכב הסופי של הרשימה. הדבר מוכרע בין אינטרסנטים, המייצגים רק את עצמם.

אבל השחיתות גברה לממדים מיפלצתיים.

בחרות זה גלוי ביותר. מרכז המיפלגה מונה אלפים. במשך שנים נערך עליהם מצוד. המועמדים העיקריים קונים חברים בקימעונות. אפסים מתמנים כדירקטורים, אנשים היודעים בקושי קרוא וכתוב מתמנים למישרות לאומיות ייצוגיות. כל שר משתמש במישרדו כדי לחלק ג'ובים, מישרות, כיבודים והטבות כלכליות לחברי־המרכז כדי לגבש לעצמו „מחנה".

במיפלגת־העבודה מתנהל המיסחר בסיטונות. אין קונים חברי־מרכז יחידים, אלא עורכים קנוניות בין קבוצות־עסקנים, על הבסיס של „שמור לי ואשמור לך". השבוע מצא מזכ"ל המיפלגה, עוזי ברעם, לנכון לפרסם אזהרה פומבית נגד תהליך זה, המסלף לחלוטין את התהליך הדמוקרטי.

בליברלים אין התהליך ברור כל־כך. מכיוון שהכל מתנהל בין קבוצות של עסקנים שאיש לא בחר בהם ושאינם מייצגים דבר, שורר שם תוהו־ובוהו. אנשי מודעי־ניסים־שריר — רובם אינטרסנטים בצורה זו או אחרת — הדיחו את פת.

שילטון האפסים

בסופו של התהליך, נאלץ הבוחר לבחור בין רשימות מיפלגתיות, שלא היתה לו כל השפעה על הרכבתן.

מי שרוצה לבחור בשימעון

ציון צפריר, העולם הזה

אברהם שריר
תשוקה כפייתית לטייל בעולם

פרס, מפני שהוא דוגל בתהליך־שלום, נאלץ לבחור גם ביצחק רבין, שובר־העצמות, גם אם הוא מעורר בו חלחלה. מי שתומך בניהול האוצר על־ידי ניסים נאלץ לבחור גם באריאל שרון, ולהיפך.

אם מודעי מדיח את פת, או פת את מודעי — לבוחר אין כל השפעה על כך.

יתכן שניתן היה לשנות שיטה זו על־ידי הנהגת בחירות מוקדמות, שבהן בוחרים כל החברים הרשומים של מיפלגה מסויימת במועמדים שייצגו את המיפלגה בבחירות לכנסת.

אולם תיקון כזה לא יתקבל בארץ לעולם. כי הדבר יביא לכך שדירקטורים, חברי מועצות, פקידים בכירים, שגרירים ושאר עסקנים, שעלו לגדולה בזכות חברותם במרכז־המיפלגה, יחזרו להיות מה שהם: אפסים.

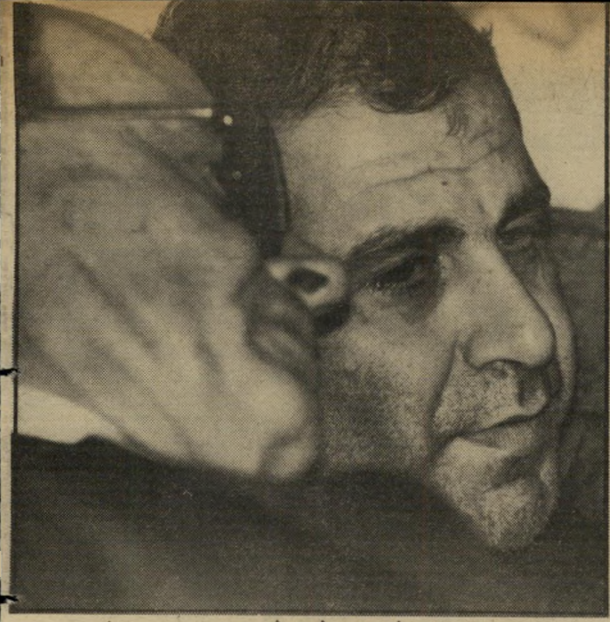

נאשם גולן ופרקליט לידסקי

קורבן גוזלן
פחד נורא בגלל הזוחל המתקרב

(המשך מעמוד 9)

ודקר את חברת־לחיים, זיוה גוזלן, דקירות רבות בביטנה. זיוה מתה, וגולן נמצא מאז במעצר ומחכה למישפטו.

השבוע העלה סניגורו של גולן, עורך־הדין צבי לידסקי, על דוכן העדים פסיכיאטר נודע, הד"ר יצחק קריגל. זה העיד כי גולן אינו מסוגל כרגע לעמוד לדין, בגלל המצב הנפשי הקשה שבו הוא נתון.

מצב נפשי זה, שבשיאו נקרא „תיסמונת גנסר", ידוע לפסיכולוגיה ומוכר בסיפרות הרפואית.

זהו מצב הנגרם לעצירים בגלל חרדה קשה מפני גזר־הדין המתקרב והולך.

עורך־הדין הדגים זאת לשופטים במשל הנחש והקוף. הנאשם הוא כמו קוף, המותקף על־ידי נחש ואינו מסוגל לברוח או לתפקד כהלכה, בגלל הפחד הנורא והחרדה שאליה נכנס נוכח מראהו של הזוחל המתקרב.

עצירים מסויימים, בגלל המיבנה הנפשי שלהם, נכנסים לחרדה דומה כאשר הם צופים את גזר־הדין המתקרב.

הסניגור ביקש לראות במצב זה מחלת־נפש, המונעת מגולן לעמוד לדין.

טראומות ילדות. גולן (35), גבר נאה מאוד, הכיר את זיוה כאשר הופיע במועדון־לילה כזמר, וזיוה עבדה שם כמלצרית. גם גולן וגם זיוה היו כבר נשואים בעבר, והיו להם ילדים מהנישואין הללו.

הקשר התהדק בין הזמר והמלצרית הצעירה והביא לכך שהם עברו להתגורר יחדיו וחשבו על נישואין.

לדברי הגבר, היתה זו השנה המאושרת בחייו. הוא עבד כזמר במועדוני־לילה, והיה אהוב על הקהל שם. מילדות היה לו קול נעים, והוא הרוויח יפה בהופעות־שירה. אולם אחרי תקופה מסויימת התנגדה זיוה לכך שהגבר שלה יעבוד בלילות. הוא נטש את הזימרה והתחיל לעבוד במוסך.

בגלל טראומות־ילדות ואישיות חלשה וילדותית, לא הצליח גולן להתמיד במקום־עבודה, ולכן היו בחייו תקופות שבהן היה מחוסר־כל. זו גם הסיבה לכך שאשתו־לשעבר, שלא קיבלה ממנו את מזונות ילדתם בזמן, סירבה לתת לו לראות את בתו הקטנה.

בתקופה שבה חי עם זיוה, הקפיד גולן על חיצוניותו, ובקלטת־וידיאו שבבית אחיו הוא נראה כשחקן־קולנוע, כאשר הוא מופיע בזמר לפני המישפחה במסיבת יום־הולדת. כיום, בבית־המישפט, הוא נראה כשבר־כלי.

הרופא שבדק אותו קובע כי הוא נראה מבוגר מגילו, מוזנח ומדוכא. גולן טוען כי ראשו ריק, ולעיתים הוא אינו עונה לשאלות.

כאשר הובא גולן השבוע לבית־המישפט, נראה שפוף מאוד. אחיו, יעקב, ביקש את רשות בית־המישפט לתת לו קמיע. השופטים התירו לו. השוטרים בדקו את שקית העור הקטנה שהיתה תלויה על שרוך מעור, ומסרו אותה לגולן.

סכין מיטבח. גולן סיפר לפסיכיאטר, שבדק אותו, שכאשר נכנסה זיוה להריון החלו חייהם להשתנות. היא הפכה הפכפכה ולא ידעה מה היא רוצה. ביום אחד רצתה לעשות הפלה ולמחרת רצתה להתחתן.

הפכפכנותה הכבידה מאוד על גולן, והביאה אותו למצב של חרדה. כאשר אמרה לו זיוה, לבסוף, שאין לו זכות להתערב בהחלטתה לגבי הוולד שבביטנה, מכיוון שהוא אינו האב, נפגע מכך קשה.

ביום המיקרה ניסה שוב לשכנע את זיוה להפיל, אך היא סירבה. אז תפס סכין־מיטבח ודקר אותה בביטנה. הוא סיפר לפסיכיאטר כי כל מה שרצה היה לגרום לה להפלה, ולא להרגה. אך זיוה מתה מדקירות־הסכין הרבות, שנמצאו בגופה.

למרות שעבר זמן רב מאז המיקרה, המישפט טרם החל. הוויכוח נטוש כיום בין התביעה והסניגוריה, על השאלה אם יש אפשרות לקיים את המישפט במצבו הנפשי של הנאשם. אם אמנם יוכח כי הוא סובל מתיסמונת־גנסר, יהיה על השופטים לקבוע, בראשונה בפסיקה הישראלית, מה משמעותה המישפטית של מחלה זו, ואם אמנם היא נחשבת כמחלת־נפש מוכרת.

השבוע החליט בית־המישפט לדחות את המשך המישפט בחודש ימים, כדי שעד אז ייבדק הנאשם שוב על־ידי הפסיכיאטרים של התביעה ושל הסניגוריה, ואלה יקבעו את מצבו. רק אז יחליט בית־המישפט על המשך ההליכים.

דויד מושביץ דיבר עם דפנה ברק — בפעם הראשונה מאז התפוצצה פרשת הקוקאין:

„אין שום בעיות ביני ובין פרחי!"

„ברור לי שאילו היה אחר — כל זה אולי לא היה קורה!" אמר לי דויד מושביץ ביום השני, היום שבו פורסמה ההחלטה להעמידו לדין על החזקת סמים. „על השמות האחרים בקושי כתבו, יחסית אלינו (אל מושביץ ואשתו פרחי)..."

זה סיפור על בן לאצולת הממון הישראלית שאולי החליק, סיפור על מי שהופיע תדירות במדורי הרכילות והחברה כ„נער־זוהר" ומרוב טוב...

„אני לא זוכר מתי הייתי נער־זוהר!" התריס מושביץ, „אי־פרופו מה הייתי נער־זוהר? אי־פרופו 20 שנים של עבודה קשה?"

היגיון לחוד ושושלת לחוד: עם־ישראל אוהב לצפות, מדי יום ראשון בערב, איך העשירים, הטובלים בכל טוב, מסתבכים ומתכבים ואף נופלים. פתאום ניתן לצפות בכך מדי יום, מעל גבי העיתונים, ואף תוצרת כחול־לבן — עלית.

דויד מושביץ שב ארצה ביום השלישי. עד אז התמודדה פרחי, אשתו הבלונדית, לבדה עם הבעייה שאליה נקלע הזוג בפרשת הקוקאין. פרחי שמרה של שתיקה תיקשורתית, עד שאמרה להעולם הזה, בשבוע שעבר, „אני מצטערת... עשיתי טעות..."

בעלה ששמר גם הוא על שתיקה עד לרגע זה, סיפר: „אני לא בטוח אם פרחי צריכה לדבר מעבר למה שאמרה להעולם הזה, אבל לי יש הרבה מה לאמר, ובכוונתי לעשות זאת בעיתוי המתאים.

„על העניין (הקוקאין) עצמו אני יכול לאמר בלב שלם שזה נופח מעבר לכל פרופורציה. אין לי מושג אם זה יפריע לי בעסקים. אני מאוד מקווה שלא. ההערכה שלי כיום היא — שלא.

„איך קיבלו אותי העובדים? האמת היא שלא הרגשתי בשום־דבר שהדאיג אותי. אנשים מאמינים בי."

מושביץ לא הסתיר את המבוכה שבה הוא שרוי, את העובדה שכאיש־עסקים מפורסם ומחוזר אינו מורגל במה שקורה סביבו. „זה מצב מאוד מביך מבחינתי. אני, אישית, עוד לא יודע במה הולכים להאשים אותי, אם הולכים להאשים אותי. עוד לא הגיע אלי דבר!"

גם פרחי, אשתו, סיפרה בהומור שמדי יום היא מטלפנת הביתה מהעבודה ומתעניינת: „נו, הגיע כבר הדוור?" פרחי היתה מלאת סקרנות: איך מגיע, בדרך־כלל, כתב־אישום לביתם של הנאשמים — בדואר רגיל? בדואר רשום? באמצעות שליח? בינתיים התעדכנה מישפחת מושביץ מהעיתונות מה לעשות.

„אני מתפלא," אמר דויד מושביץ, „איך הדברים מתנהלים. אני קורא הכל בעיתונים. גם כשהייתי בחו"ל, נאלצתי לקרוא כל מילה שנכתבה בעניין. אחרת — אין לי שום מידע על מה שקורה. אני לא יודע אפילו במה אני מואשם.

„אם אינני מסתקרן? אני מאוד מסתקרן! מה אני יכול לעשות יותר? פניתי שוב ושוב, ועד עצם היום הזה לא הצלחתי לברר. לא רוצים למסור לי פרטים. מביך."

בעוד שמושביץ קורא פרטים על עניינו בעיתונות, העיתונות מתקשה לברר פרטים אלמנטריים ביותר עליו: „אני כבר שבוע בארץ, ואתמול כתבו בעיתון שאני עדיין שוהה בחו"ל, ושמחכים לשובי ארצה... בעיתון אחר כתבו שמוגש נגדי כתב־אישום, ובשני כתבו שמחכים שאחזור ארצה! בכלל, קיימת כזאת דיספרופורציה בין הטיפול העיתונאי לבין העניין עצמו. אני באמת לא חושב שמישהו מחפש אותי אישית, אבל ברור שהשם, ומה שאני מייצג, עושים את שלהם."

השם מושביץ והמונח „חקירה" בוודאי מעוררים את הדימיון, והצירוף ביניהם הכתיב בטיבעיות כותרות סנסציוניות. „זה נכון שנחקרתי. זאת היתה הפעם הראשונה שנחקרתי במישטרה. האם זאת היתה טראומה? אני לא יכול להגדיר זאת ממש כטראומה, אבל זאת היתה בהחלט חווייה שיכולתי לוותר עליה. גם מאוד הופתעתי. כן, הופתעתי מכל העניין."

פרחי ודויד מושביץ הפתיעו גם הם. על־פי הפירסומים, כמיטב מסורת דאלאס ושושלת, הסגירה הרעיה הבלונדית את בעלה, הנמצא בעמדה ציבורית. מהפירסומים נבע ריח של מחלוקת בינו לבינה. בשיחות — וגם בשיחות פרטיות — ניכר קשר חזק ביותר בין השניים. הם טענו שהפירסומים על כך שכאילו הפלילה פרחי את בעלה בחקירתה רחוקים מלהיות מדוייקים: „אין שום בעיות ביני לבין פרחי. היא אמנם היתה לבדה בארץ במשך התקופה הזאת. תוכננה לי נסיעה לחו"ל לפני שכל העניין התחיל, אבל התקשרתי בכל יום הביתה וקיבלתי דיווח, הייתי בתמונה. אין הדורים ביני לבין פרחי שצריך ליישר, אין לי כל טענות כלפיה. להיפך — היחסים בינינו נהדרים."

ציפי מנשה, העולם הזה

פרחי ודויד מושביץ
„להיפך, היחסים בינינו נהדרים!"

נשיא מבני עכו"ם

לפעמים נקבע שמו של אדם בהיסטוריה בעיקבות דבר קטן מאוד. כך יקרה לרונלד רגן.

הוא ייכנס להיסטוריה כמי שניהל את ענייני ארצות־הברית על פי הכוכבים.

הוא לא ייזכר כנשיא רשע, כמו ריצ'ארד ניכסון, או כנשיא עצלן, כמו דוויט אייזנהאור, או כנשיא רודף־נשים, כמו ג'ון קנדי. הוא ייכנס להיסטוריה כנשיא מגוחך.

נאנסי

ואולי זה גרוע מכל.

כאשר אך נבחר, כתבתי עליו מאמר שהיה שונה משאר ההערכות שהתפרסמו אז. הכל אמרו שרגן הוא לאומן קנאי, שהוא עלול להוביל את העולם למילחמת־העולם השלישית, שהוא יהיה ג'ו מק־קארתי שני.

פסלתי את כל ההערכות האלה וכתבתי שהסכנה האמיתית הטמונה באיש הזה היא שונה לגמרי: שהוא טיפש, אדם פרימיטיבי שאין לו מושג בענייני העולם.

ככל שמורם הצעיף שהסתיר את המתרחש בבית־הלבן, מתגלה רגן כקשיש חביב ואווילי, שלא ידע בין ימינו ושמאלו, שלא היה לו מושג על המתרחש, שאיש לא התייעץ עימו, שהניח לאנשיו לעשות ככל העולה על רוחם. אימרות־השפר שלו הומצאו על־ידי דובר, והמדיניות שלו נעשתה על־ידי קאובויים במרתף הבניין.

ועכשיו מסתבר כי השליטה האמיתית היתה אשתו, נאנסי, שבילתה שעות על גבי שעות בשיחות־טלפון עם האסטרולוגית שלה בלוס־אנג'לס. על פי מימצאיה קבעה את צעדי בעלה בזירה העולמית.

זה די מפחיד. מה היה קורה אילו ציוו הכוכבים, באמצעות נציגתם בלוס־אנג'לס, שעל הנשיא ללחוץ ביום החמישי בשעה 13.17 בדיוק, על כפתור המילחמה הגרעינית, מפני שאז נוצרה הזווית הנכונה בין מארס וצדק?

צחוק בצד (ואוי לצחוק הזה!) זה די מפחיד לחשוב על טיב האנשים הקובעים את גורל העולם. יכולנו להירגע אילו חשבנו שמנהיגינו שלנו חכמים יותר מאשר מנהיג המעצמה מס' 1. אבל חוששני שזאת תהיה אשליה.

אולי אין המדיניות הישראלית נקבעת על־פי הכוכבים, וגם לא על־פי האישים המופיעים אצל שימעון פרס בחלומותיו. אבל אינני בטוח שהפוליטיקאים שלנו מודרכים על־ידי שיקולים הגיוניים יותר.

אסור להפנות את הגב

אי־אפשר להפנות אף לרגע־קט את הגב לארץ הזאת.

לעולם אינני יוצא ממנה אלא לשלושה־ארבעה ימים. נראה שגם זה יותר מדי.

על פרישתו של מנחם בגין שמעתי, בשעתו, כשירדתי מן המטוס בז'נווה, שם נערכה ועידה מטעם האו"ם על הבעייה הפלסטינית.

על התפטרותו של יורם ארידור והדולאריזציה שמעתי בתא־הטייס של מטוס אל־על מעל להרי האלפים. הטייס הזמין אותי לתאו מפני שרצה לדבר על המשכורות באל־על.

על הפיגוע בכביש־החוף שמעתי במירפסת חדרי במלון שרתון בקאהיר, ברדיו קטן שקלט את הדברים בקושי. שם גם שמעתי על הקמתה של תנועת שלום עכשיו.

כשבוע שעבר נסעתי לכמה ימים לגרמניה שם הופיע סיפרי אויבי, אחי בתרגום לגרמנית. המוציאים־לאור ביקשו ממני לערוך שורה של מסיבות־עיתונאים, להיפגש עם כמה אישים, לבקר בכמה מערכות־עיתונים.

אך הגעתי לבון, שמעתי שצה"ל פלש ללבנון. דובר על אלפי חיילים, מאות טנקים. רציתי לחזור מייד.

„הם בוודאי חיכו עד שתסובב את הגב שלך," התלוצץ עורך של עיתון גרמני.

„אין ספק. אסור להסיר את העין מהממשלה שלי אף לרגע!" השבתי באותה הנימה.

לגמרי במיקרה הופיעה תמונתי באותו השבוע על שערו של שבועון גרמני בעל תפוצה ארצית, בליוויית כתבה שנשאה את הכותרת „הישראלי היודע להסתדר עם ערפאת". כתוצאה מכך ניגשו אלי ברחוב ובמיסעדות אנשים זרים לגמרי, כדי להביע את דיעותיהם על הפלישה.

באחד הערבים, במיסעדה בהאמבורג, הרים גבר בשולחן סמוך את כוסו וקרא לעברי „בראבו!" חשבתי שראה אותי באותו יום בטלוויזיה המקומית, אך הוא ניגש אלי ואמר: „איזה מיקרה! בבוקר ישבתי במינכן וקראתי את הכתבה עליך בשעת ארוחת־הבוקר, ובערב אני רואה את אדוני בשעת ארוחת־הערב בהאמבורג!"

השקנו כוסות, ואז שאל: „מדוע פלש הצבא הישראלי שוב ללבנון?"

אדם הגון

קצת חששתי לפני הפגישה עם וילי בראנדט.

האיש תמיד מצא חן בעיניי, הן כבן־אדם, הן כפוליטיקאי.

כבן־אדם הוא מקרין, באמצעות כלי־התיקשורת, הגינות ויושר. אי־אפשר שלא לחבב מרחוק את האיש הזה, שברח בצעירותו מפני הנאצים לנורבגיה, חזר לגרמניה וסיכן את חייו בפעילות במחתרת, נפל בשבי הנאצים בנורבגיה והצליח להיחלץ. כאשר הסתיימה המילחמה וגרמניה היתה הרוסה, ויתר על קאריירה בטוחה בנורבגיה וחזר למולדתו, כדי לעזור בשיקומה.

מי יכול לשכוח את המחווה שלו, האמיתית והכנה כל־כך, כאשר ירד על ברכיו מול אנדרטת הגטו בוורשה?

כפוליטיקאי הוא יזם וביצע את אחד ממיבצעי־השלום הגדולים של הדור — ה„אוסט־פוליטיק", מדיניות־המיזרח, שהביאה להתפייסות בין גרמניה המערבית ובין פולין וברית־המועצות. זה היה מיבצע נועז, כי פירושו היה ויתור על איחודה מחדש של גרמניה ועל השטחים הגרמניים שסופחו על־ידי ברית־המועצות ופולין — דבר שעד אז נחשב כבגידה. במושגים שלנו, זה היה שווה לנסיגה מכל השטחים הכבושים ולהקמת מדינה פלסטינית.

אם כן, מדוע חששתי? מפני מה?

ראיתי לא־אחת פוליטיקאים ואישים אחרים שחיבבתי אותם מרחוק, ושאיכזבו אותי כשהיכרתים פנים־אל־פנים. חששתי

שבפגישה עימו יתגלו החביבות והיושר של האיש כתחבולות של יחסי־ציבור.

לא כן. וילי בראנדט התגלה לי מקרוב בדיוק כפי שנראה לי מרחוק: כאדם סימפאטי מאוד, הוגן, ישר, פתוח.

ביקשתי לראות אותו כדי למסור לו אישית את סיפרי. רציתי גם להסביר לו את דיעותי לגבי הבעייה הפלסטינית ועמדת האינטרנציונל הסוציאליסטי.

בשביל בראנדט, הקשיש האגדתי, לא הייתי אלא עוד אורח זר, אחד מרבים הפוקדים אותו. הפגישה יכלה להפוך בנקל לאחת מאותן פגישות־נימוסין מביכות, שבהן מחפש כל צד בקדחתנות כמה מילים של שיחת־חולין מאולצת.

בראנדט הגיע למקום־המיפגש — בניין המיפלגה בבון — כמה דקות אחריי. כשראה אותי מרחוק ניגש אלי מייד, כולו שופע חביבות, ולחץ את ידי. בשעה שהצלמים צילמו, עמד וחייך בסבלנות, כשהוא מציג את סיפרי.

הרושם הראשון מרשים, אך לא מפחיד. הוא צריך להיות בן 73 בערך, והגיל ניכר בתנועותיו. הוא נשמע מעורב במתרחש — ומודאג.

כשמארחיי בגרמניה הציעו לו להיפגש איתי — זכות נדירה למדי — הוא אמר: „טוב, הוא לא סוציאל־דמוקרט, אבל..." הוא היה מוכן לקבל אותי לפגישה.

במהלך השיחה הבנתי מדוע. זה לא היה נימוס סתם. הוא מודאג ממה שקורה בארצנו.

תחת לפתוח במונולוג, כמקובל אצל פוליטיקאים, ובעיקר הקשישים, התחיל לשאול ולחקור, הקשיב בתשומת־לב לתשובות, שאל שאלות נוספות, הביע ריעות — הכל בגילוי־לב מדהים. הוא אף לא הדגיש שהוא אומר את הדברים שלא־לציטוט. כדרכם של אנשים הגונים פשוט הניח שגם הזולת הגון, והניח שלא אפרסם דברים שלפי טיבעם אינם נועדים לפירסום.

ריברתי על המצב בשטחים הכבושים, על סיכויי הליכוד ומיפלגת־העבודה בבחירות הקרובות, על חלקו של יצחק רבין במה שמתרחש עכשיו בגדה וברצועה, על עמדת יהודי העולם

עם בראנדט והספר

כלפי ישראל, ובעיקר: על מה שאנשים כמוהו, ידידי־ישראל, יכולים לעשות כדי להציל את ישראל מפני השקיעה בבוץ הכיבוש וההקצנה הימנית.

כמו כל האנשים שדיברתי איתם בביקור קצר זה באירופה, היה גם הוא מודאג ממה שנראה כתזוזה מסוכנת של ישראל ימינה.

מה צריך האינטרנציונל לעשות? ברונו קרייסקי, ידידו של בראנדט (שניהם חיו כפליטים בשוודיה בימי מילחמת־העולם) הציע לגרש את מיפלגת־העבודה מן האינטרנציונל. בראנדט אינו תומך בכך. היה נדמה לי שהוא תוהה באיזו עמדה לנקוט בכנס האינטרנציונל במאדריד, שאליו היה אמור לנסוע למחרת־היום. (בראנדט הוא נשיא־הכבוד של האירגון).

הוא לא אמר מילה רעה על שימעון פרס. להיפך, הוא נזכר באירוע בביתו של קרייסקי, לפני שנים: אנוור אל־סאדאת ושימעון פרס היו שם, והשמיעו שניהם דיברי־חזון מלהיבים על המצב שישרור במרחב אחרי כינון השלום.

(מדוע אין פרס משמיע חזון זה באוזני הבוחר הישראלי, תוך פירוט גלוי־לב של המחיר שיש לשלם? רק כך יביא למיפלגתו קולות חדשים. אמרתי זאת גם לבראנדט, והיה נדמה לי שהוא מסכים.)

את דבריו החמים ביותר ייעד לעיצאם אל־סרטאווי, שהצליח לכבוש גם את ליבו. אני הבאתי בשעתו את סרטאווי לקרייסקי, וקרייסקי הביא אותו לבראנדט. ערב הירצחו של סרטאווי שוחח עימו בראנדט, באותו המקום שבו נרצח — המלון בפורטוגל שבו נערך כנס האינטרנציונל. בכינוס זה לא ניתן לסרטאווי לשאת את דברו, בגלל התנגדות פרס.

כמה פעמים במהלך השיחה הזכיר לי בראנדט, איכשהו, את יגאל אלון. יש דימיון — אולי בעיניים, אולי ברושם הכללי של הגינות, אולי בחביבותו הטיבעית בשיחה פרטית. יגאל היה צעיר ממנו בשלוש שנים.

כשנפרדנו, אחרי שעה וחצי, אמרתי לו שאין אדם זר שהישראלים מכבדים אותו כמוהו. אני באמת חושב כך.

לילה באל־קובאב

ברגע שבו נולדה מדינת־ישראל, בחצות הלילה שבין ה־14 וה־15 במאי 1948, הייתי בכפר אל־קובאב.

יצאנו לשם זמן־מה אחרי ששמעתי בחולדה, בחצי־אוזן, את קולו של דויד בן־גוריון קורא את מגילת־העצמאות. זה לא היה הכי מעניין, והמעמד לא נראה לי הכי חשוב. הוא קיבל משמעות רק בדיעבד. באותו יום עצמו היה ברור לכולנו כי המדינה כבר קמה לפני כמה חודשים, ברגע שהתחלנו לפעול כצבא סדיר לכל דבר, ושבחודשים הקרובים יתברר אם המדינה תחזיק מעמד או תמות באיבה. קריאת מיסמך כלשהו על־ידי עסקנים כלשהם בתל־אביב היה אז דבר מאוד־מאוד לא־חשוב.

אל־קובאב היה כפר בין רמלה ולטרון, על הכביש הראשי לירושלים. הגענו אליו במשוריינים. פרצנו פנימה. הכפר היה נטוש. כשנכנסנו לבתים הם היו ריקים, אך היה ברור כי התושבים ברחו רק רגעים מעטים לפני־כן. פה ושם עמד אוכל על השולחן, והתנורים היו עוד חמים.

תמהתי אז, בסתר ליבי: מי הם האנשים שהיו כאן עד לפני כמה רגעים? לאן הם ברחו? מה יקרה להם?

השבוע קיבלתי את התשובה. ערבי זקן רואיין בסידרת־הטלוויזיה על דויד בן־גוריון. זה היה פלאח מאל־קובאב, שסיפר כיצד הסתערנו על הכפר, כיצד ברחו המישפחות אל גיבעה סמוכה. הצד השני של המטבע.

מרגש עוד יותר היה סיפורו של הערבי מיפו, שתיאר את ליל־הזוועה שבו ברחה מישפחתו מן העיר המכותרת, בדרך הים. עכשיו הוא יושב במחנה־פליטים בעזה. ילדיו ונכדיו מיידים אבנים.

בעיניי, הדברים המרתקים ביותר בסידרה היו רישומיו של בן־גוריון במחברתו. טמונה בהם תשובה משכנעת לשאלה מדוע משקרים כל סיפרי ההיסטוריה.

עמדתי לא־אחת על העובדה שהיסטוריונים, המחברים את מחקריהם על סמך הכתובים ששרדו מן העבר, דומים לאיש המנשק את אהובתו מבעד למסך. אין הוא יכול להרגיש מה קרה באמת, כי לכתובים חסרה הריקמה החיה של המאורעות — התחושות, הקולות, הריחות, החיים עצמם.

אבל מחברות בן־גוריון מאשרות כלל שני, הרבה יותר חמור: הפוליטיקאים משקרים, וכך גם המצביאים. לא רק אחרי־מעשה, אלא גם תוך כדי עשיית המעשה עצמו.

הדבר נאמר הרבה פעמים על נפוליון, למשל. האיש חשב בלי־הרף על מקומו בהיסטוריה. תוך כדי ניהול הקרבות כתב (או הכתיב) גירסה כוזבת לחלוטין של המתרחש, כדי להאדיר את תהילתו.

כך גם עשה בן־גוריון. הדבר כמעט לא ייאמן. בעודו עוסק בפעולות יזומות לגירוש מאות אלפי ערבים מן השטחים שכבשנו, רשם במחברות רעיונות יפהפיים על ברית־שלום, שותפות יהודית־ערבית, מיזרח תיכון מאוחד ומתקדם, וכו' וכו'. כאילו האיש הכותב והאיש העושה היו שני אנשים שונים, שלא הכירו זה את זה. (ואולי אכן זה היה כך).

הערבים שברחו באותו לילה מאל־קובאב — שברחו מפני שאנחנו ירינו בהם במרגמות ובמיקלעים וברובים — הפכו פליטים. כך רצה בן־גוריון. הוא רצה בשטח ריק למדינת־היהודים. האם באמת העלה על דעתו שייתכן אי־פעם שלום, כאשר מאות אלפי פליטים ממתינים מעבר לחזית ולוחמים על שיבה?

אם כן, הרי היה אדם נאיבי מאוד או ציני מאוד (ולעיתים קרובות נדמה לי שזה היינו הך). על כל פנים, הוא טעה. בגלל בעיית־הפליטים, יותר מאשר בגלל כל סיבה אחרת, לא הושג השלום ולא התקבלה המדינה על־ידי העולם הערבי. החטא הקדמון הזה מתנקם במדינה גם היום. נכדי הפליטים הם כיום ילדי האינתיפארה בגדה וברצועה.

אנשים

על משקאות ואסטרולוגיה ★ ומה מחפש בנו של הרב הראשי לשעבר בפאב לא־כשר?

■ עורך־הדין **רמי גורן**, בנו של הרב הראשי לשעבר **שלמה גורן**, הוא יהודי שומר־מיצוות. עובדה זאת אינה מפריעה לו לב־

אך מלבד האופנוע הוא מושך תשומת־לב בגלל כל הפריטים שהוא נושא על גופו — מכשיר־טלפון אלחוטי פלא־פון, מכ־

ידידים. הוא התנדב לקרוא לה בכף־היד, ואמר לה שהוא רואה אצלה נישואין בשנה הזאת, ומ־גורים מעבר לים בארץ רחוקה.

ריכת־המלון. כעת הגיעו לפשרה על מחיצה פלסטית.

■ הברמן של מלון קיסר בטבריה, **שלמה אסייג**, מכונה

„הקיסר האחרון", בשל כישוריו המיקצועיים. הוא הוציא ספר, ראשון בעולם, המסווג את המשקאות לפי התייחסות אסטרולוגית. כל מזל והמשקה המתאים לאופיו. לפני ימים אחדים נכנס תייר יפאני ועיין בסיפרון. אחרי כמה דקות החליט שזה גימיק מתאים ליפאן, וחתם הסכם על הדפסה של 20 אלף סיפרונים.

■ בנם בן ה־4 של **חנה לס־לאו** ו**אביב גילעדי** מסתובב כעת, כשתפרים רבים מעטרים את לחיו ואוזנו הימנית. הוא ננ־שך על־ידי כלב־זאב, השייך לקרובי־מישפחה. האם המודאגת אמרה: „מזל שסבו של בן הוא מנתח פלסטי!" הסב הוא המנתח **עמי גילעדי**.

■ הנושא המדובר ביותר ב־אילת הוא סגירת מיפעל בגדי־העור של המעצבת **בילי הייר־מן**. מה שמרגיז את עובדיה וידידיה הוא שימים ספורים לפני הסגירה היא השתתפה במסיבה גדולה, שהיא היתה אחת מיוזמו־תיה והמממנות שלה, והיא לא גילתה שום סימנים לכך שיש לה קשיים מיוחדים. בשבוע שלאחר מכן היו כולם עסוקים בחיפושים אחריה. עתה מתברר שהיא הת־בצרה לה במיגדל פנורמה בעיר, וניתקה מגע עם הנושים שלה.

■ **אברהם צרפתי**, ה־מישנה לנציב מס־ההכנסה, בילה בשבוע שעבר שעות רבות בכנס־המיסים השנתי של לישכת רו־אי־החשבון, שהתקיים במלון המלך שלמה באילת. לפתע, ב־אמצע אחת ההרצאות, נכנסה לאולם הדיונים עובדת־ניקיון, והתחילה לנקות את שולחן־הנ־שיאות, שלידו ישב צרפתי. מאות הנוכחים נדהמו, וחברי

רחל דיין אשתו השניה של משה דיין, היתה אחת האורחות המצולמות יותר בערב ההקרנה של הסרט על דיין כמדינאי. היא שמרה על איפוק ונמנעה ממעורבות עם הקהל. רות דיין, אשתו הראשונה, אמרה בסיום ההקרנה שהפריע לה שחלק גדול מהפס

קול נשא את קולו של דיין כשהוא כבר חולה בסרטן. הדסה מור (למטה משמאל) שכתבה את הרומאן על מערכת־היחסים בינה לדיין, אמרה שכל הקטעים בסרט ריגשו אותה. יעל דיין (למטה מימין, עם בימאי הסרט, פיטר פריישטדט) מיררה בבכי במשך דקות ארוכות.

לות את לילותיו בפאב־מיסעדה המיסבאה, שהכשרות רחוקה ממנה והלאה. כשנשאל על־כך, השיב שהוא בא למקום בחברת ידידיו, כדי לראות ולשמוח, ומלבד בירה ומשקה קל אין הם נוגעים בכלום.

■ צלם־העיתונות **אבי הז־אב** נחשב כאטרקציה בתל־אביב. באחרונה רכש אופנוע סו־זוקי 750, בעל ביצועים מיוחדים, והוא שועט בו ברחובות העיר.

שיר־קשר בעל תדרים שונים, המכונה סקנר, המאפשר האזנה לגלי־רדיו שונים, מכשירי־אזע־קה משוכללים, וכמובן שלל מצ־למות. שווי הציוד, ללא האופ־נוע, נאמד ב־20 אלף דולר.

■ סמנכ"ל רשת מלונות קי־סר, **אלברט רונן**, פגש בדוגמ־נית **תמי בן־עמי** וגילה לה שהוא עוסק בשעות־הפנאי המע־טות שלו בקריאת כף־ידם של

הדוגמנית חייכה, ולאחר מכן סיפרה לו על הרומאן החדש שלה עם גבר אמריקאי הנמצא כעת בחופשה בארץ. הסמנכ"ל, המאמין בדו־קיום, סיפר לה שמ־לון קיסר בטבריה ממוקם על שפת־הכינרת, כשמצידו האחד ישיבה גדולה, ומצידו השני בית־כנסת וכנסיה. עם בית־הכנסת והכנסיה יש דו־קיום, אך הבעיות מתעוררות עם הישיבה, הדורשת שיקימו קיר מפריד בינה לב־

הנשיאות עשו סימנים לעובדת להסתלק. פתאום כבו האורות, ולאולם נכנסו חברי צוות־הבי־דור של המלון עם עוגת יום־הולדת ענקית, שהוגשה לצרפתי. ראש־החשבון קמו ומחאו כפיים. המנקה, כמובן, היתה חלק מההצגה. צרפתי המופתע והקצת־נבוך אמר: „כל הכבוד לכם, סידרתם אותי."

■ **שלווה ברטי**, זמרת, נסעה בשבוע שעבר לביתה בב־נתניה, במכוניתה. לידה ישבה טרמפיסטית, אשה זקנה. ביניהן — סיר מלא ג'חנון, שהכינה אמה של ברטי. פתאום, בסיבוב, נפל הסיר, התכולה נשפכה על הזקנה, והיא התחילה לצעוק. שלווה התבלבלה, השאירה רק יד אחת על ההגה, הסיטה את המבט מן הדרך, והמכונית עלתה על אי־תנועה, כשהיא הורסת פרחים ושיחים בדרך. לא היה חסר הרבה כדי שהמכונית תתהפך. הזקנה יצאה החוצה ונעלמה, אבל שלווה היתה תקועה במושב שלה במשך שעה וחצי, עד ש־20 גברים הצליחו לפתוח את הדלת ולחלץ אותה משם. התוצאות: פגיעה קלה בראש לנהגת, כמה דפיקות על המכונית ומפלט הרוס.

■ **אפריים קישון** התראיין לא־מזמן ברדיו על מחזהו, סאלח שבתי. הוא הזכיר את המשתתפים, וכאשר הגיע ל**יהודה** (קום והתהלך בארץ) **אליאס**, אמר קישון: „אליאס הוא **יהורם גאון** הישראלי!"

■ למאפר **ירין שחף** יש מזל. בבניין שבו שוכן בית־הספר שלו לאיפור ממוקמת חברה להכוונת כוח־אדם, ספקית של מקומות־עבודה. בחורות בהמוניהן באות לשם להתראיין, ומשם הן נשלחות לראיון נוסף, במקומות־העבודה. ברוב המיקרים יש אצלן המון מקום לשיפורים — באיפור, בהופעה הכללית. אז בעל־החברה, שהתיידד עם המאפר, ממליץ לבחורות לרדת קומה ולקבוע תור, ביום הראיון, כדי לבוא למקום החדש מטופחת ויפה. תמורת 100 שקל הן יוצאות מטופחות ומצויידות בהוראות איך לא להיראות מוזנחות גם בהמשך.

■ הזמרת **פנינה בריק**, לשעבר סקסטה, החליטה בשנה האחרונה להרחיב את אופקיה. אחרי הכל, מוסיקה זה לא הכל. בהתחלה היא למדה קוסמטיקה, התמלאה ברצון לדעת יותר על האסתטיקה ובריאות־הגוף והמשיכה הלאה, ללימודי רפלקסולוגיה. בימים אלה היא סיימה את הקורס, והיא מקווה להתחיל לטפל בכל מי שנזקק להזרמת־דם נכונה, לבניית איזון בגוף, לתוספת חיסון ממחלות. בריק מלאת התלהבות מתורת הלחיצה בכפות־הרגליים. לדבריה אפשר להשיג הרבה בעזרת טיפולים אלה.

■ **פיני כהן**, זמר ופסנתרן, חזר לארץ אחרי שהות של 17 שנה בארצות־הברית. פיני בן ה־40, שהוא צעיר מאחיו **חוסני** ומבוגר מ**יזהר**, הגיע עם אשתו האמריקאית **ביאטריס** ושני בניו, **עידן** בן ה־4 ו**אילן** בן ה־2. „תימנים עם עיניים כחולות," כך מתאר כהן את ילדיו, ומספר שבשכונת מגוריו בלוס־אנג'לס נהגו לשאול אותו אם הוא הביי־ביי־סיטר שלהם.

■ נוכח מיבחר המתכונים, הכדורים והטיפולים המבטיח, לאחרונה, הרזייה ודאית למשתמשים בהם, החליט הפירסומאי **יורם ברנע** להציע ללקוח מ־ענף הדיאטות סיסמה מקורית, המבטיחה גם הרזייה וגם הנאה: „יותר מישגל, פחות מישקל!"

דפנה ברק, זהר אוהליאב ונעמי רזן ■

רחל אבנרי, העולם הזה

עדיה מאירצ'יק

(מימין) הדוגמנית וחברותיה־למיקצוע רונית זילברשטיין, שונה ג'יימסון וסמדר גנזי, יצאו לסיור ברחוב דיזנגוף, כשהן לבושות בבגדיהם של הזוכים בפרסים הראשונים בתחרות של בית־הספר לאופנה „שנקר". הארבע נכנסו לקפה „כסית", עוררו מהומה קטנה בהופעתן האקסטראווגנטית, התכבדו בשתייה, ולאחר מכן נכנסו למונית והמשיכו בדרכן.

אבי ולדמן, העולם הזה

שולה חן

הזמרת היתה המארחת במסיבה לכבוד יציאתו לאקרנים של הסרט „ילדי סטאלין". לצורך העניין קושט מקום־האירוע בדגלים אדומים ובכרזות שנשאו את דמותו של יוסף ויסריונוביץ דז'וגאשווילי, המכונה סטאלין. חן אמרה שאילו היה העריץ עומד לידה, היא היתה מושכת לו בשפמו.

רחל אבנרי, העולם הזה

דידי מנוסי

חגג השבוע את יום־הולדתו ה־60 במסיבה סגורה לחברים בביתו החדש. בתום הערב, אחרי שרוב האורחים כבר הלכו הביתה, פתח דידי את המתנות שקיבל, בנוכחות האורחים שנותרו. בין השאר: שני כובעי־מיצחיה, שאחד מהם נשא באנגלית את השם „חרא" וקישוט שהמחיש את השם; ינשוף עשוי משוקולד; תיק־קלאסר ובו בקבוק־ויסקי וכוסות; חגורה (רוחב מירבי); ספר על הרזייה; ספר של טולסטוי; אולר; מקל־הליכה מתפרק; בלוק־מיכתבים מצוייד במחשב; עט נובע בתיק שהיה אמור להכיל שלושה (נותן המתנה לקח שניים לעצמו); קופסה של הקרן־הקיימת; בקבוקון מעוטר כמדליון התלוי על הצוואר; בקבוק של ויסקי משובח בנרתיק שהזכיר תיק לתפילין; זכוכית מגדלת. רוב המתנות היו מלוות בברכות בחרוזים. החשש העיקרי של דידי לא התגשם: שמישהו יתן לו במתנה ספר־שירים של חיים חפר. בתמונה: מנוסי עם הכובע. לידו: שוש אביגל.

אבי ולדמן, העולם הזה

רחמים אהרוני

המכונה „גומאדי" (במרכז), השפוט למאסר־עולם בפרשת הרצח הכפול, קיבל שיחרור מיוחד לכמה שעות כדי להיות נוכח בטקס ברית־המילה של נכדו, ברק, בנה של בתו הבכירה אורית בת ה־21, הנשואה לנהג „דן" חנן סטודינסקי בן ה־25. במהלך המסיבה היה צמוד אליו שוטר ששמר עליו (מימין), אך השתדל להשתלב ולא להפר את השימחה.

אנוס טרי מהמחסן וגלידת שוקולד

● שהותם של האמנים הישראליים שירדו לאילת לצורך הקלטת תוכנית בידור ושהשתכנו במלון נפטון היתה רצופה תקלות משעשעות ואירועים שונים. השחקנית **חנה לסלאו** לבשה מדים של עובדת־נקיון והסתובבה במיסדרון. **רות חיים**, מנהלת־המשק של המלון, שזיהתה אותה, כמעט והפכה את עגלת־הניקיון מרוב תדהמה. הזמרת **רחלי חיים** הגיעה כשהיא חולת־שפעת ונאלצה לבלות את ימי־החופש שלה בחדרה שבמלון. הזמרת **גלי עטרי** התקשרה בשעת לילה מאוחרת וביקשה לברר אם יש שרות־לילה לחדרים. כשנענתה בחיוב, הזמינה אננס טרי וגלידת־שוקולד. גלידת־השוקולד היתה בנמצא, אך את האננס הטרי נאלצו להביא מאחד המחסנים, כדי להשביע את רצונה של הזמרת, שהתבדלה מיתר האמנים. **אורי כהן**, מפיקו האישי של הזמר־שחקן **גידי גוב**, נכנס לחדר־האוכל של המלון כשהוא לובש בגד־ים בלבד. המלצר האחראי ניגש אליו וביקש ממנו שילבש חולצה. בהומור המאפיין אותו אמר כהן למלצר שיעלה לחדרו להביא לו את החולצה. התפתחו חילופי־דברים בין המפיק והמלצר, והם יושרו רק אחרי הארוחה.

פרשת המושבים: כיצד חלבו הוותיקים והעשירים את החדשים והעניים ★ איך הונו את הקונים בבורסה באמצעות תשקיף כוזב

הקרובים של נחמקין

ב **אוקטובר 1984** הנפיקה חברה בשם מושבי הצפון מימון והנפקות בע״מ שישה מיליון דולר בשקלים בבורסה הישראלית. החתם והנאמן היה בנק איגוד. ההנפקה נמכרה כולה, מפני שאיגרות־החוב נושאות ריבית נאה.

החברה המנפיקה היא חברת־בת של מושבי־הצפון. בתשקיף נמסר לרוכשים כי הכספים שיגוייסו מיועדים למימון שורה של מיפעלי־תעשיה, המוקמים על־ידי האירגון. נמסר כי חברי המושבים ערבים יחסית להפסדי אותם מיפעלי־התעשיה. עוד נמסר בתשקיף כי המנהל הכללי של מושבי־הצפון הוא אברהם בן־מאיר, שהיה עד תפקיד זה מנכ״ל מישרד־החקלאות. בעת ההנפקה היה אברהם בן־מאיר מנכ״ל של אירגון מושבי הצפון ושל מיפעלי התעשייה שלהם. אחיו, מאיר בן־מאיר, היה באותה עת מנכ״ל מישרד־החקלאות ויושב־ראש מועצת המנהלים של אורקסקו, חברת־הייצוא שדרכה חייבים כל המגדלים לייצא.

בהתאם לחוקי ניירות־הערך, חייב התשקיף לגלות כל פרט מהותי הנוגע לחברות הקשורות בהנפקה. וראי שיש צורך לגלות כל התחייבות של מקבלי־הכספים.

והנה, התשקיף שכח לספר כי מיפעלי־התעשיה של מושבי־הצפון חתמו על ערבות בלתי־מוגבלת ל„בנק לאומי״ על אשראי שנתן למושבי הצפון־המנפיקים.

ערבות כזו היא מהותית, שכן מי יקנה איגרות חוב של מיפעלים החתומים על התחייבות לחובות האדירים של המושבים, ועוד ללא הגבלה?

לורנץ נגד שפירא

ב **פברואר 1987** רכש מומחה לייצור כבד־אווז, דניאל סוסנוביק, את מיפעלי אווז הכסף מידי מושבי־הצפון. קודם לכן היו לו 49% ממניות המיפעל, ועתה החזיק בכל המניות.

כאשר התחיל לעשות סדר, גילה לפתע כי המיפעל משועבד שיעבוד ללא הגבלה לבנק לאומי. שיעבוד זה היה חלק מהשיעבוד שנתנו כל המיפעלים של המושבים.

עורך־דינו של סוסנוביק, אריה דנציגר, גילה כי הערבות לא דווחה בתשקיף, ואיים על המושבים בפניה לרשות־ניירות־הערך. אלה לחצו על בנ״ל, וזה הסכים, תמורת תשלום של 350 אלף שקל, לבטל את הערבות.

אולם הדבר הדליק נורה אדומה במושבי הצפון, והם מיהרו ואספו מידי הציבור את כל איגרות־החוב שהיו בשוק, כדי למנוע תביעה מצד מישהו נוסף.

הפרשה כולה ידועה לרשות־ניירות־הערך. היא מופקדת על שמירת חוק־ניירות הערך. במיקרה זה היא אינה עושה דבר, למרות הגסות של העלמת המידע, והקלות שבה ניתן לתבוע לדין את האחראים.

אולם הפרת חוק ניירות־הערך לא היתה הפרת החוק האחרונה של אירגון מושבי הצפון ומנכ״לו, אברהם בן־מאיר. כפי שדווח על־ידי העולם הזה (13.4.88) על פרשת אווז הכסף, כאשר היו המושבים בעלי שליטה באווז הכסף הם ביקשו בשם החברה אשראי למימון ייצוא בסך מיליון דולר מאגרקסקו. הכסף נמסר ישירות מאגרקסקו למושבי־הצפון, כנגד שטרות־ערבות של אווז הכסף.

אולם חוקי מימון הייצוא אוסרים מיסחר בכסף זה, והחוק מחייב כי האשראי יימסר ישירות לייצואן, ולא ניתן להעבירו לאחרים. האחראי על ביצוע חוק זה הוא בנק ישראל.

למרות שהפרשה פורסמה, טרם החליט „בנק ישראל״ לעשות משהו.

בימים אלה התערב בפרשה יושב־ראש הוועדה המייעצת של בנק ישראל, שלמה לורנץ, שהחליט לבדוק אותה. ייתכן כי החליט להתערב מכיוון שיריבו בסיעת אגודת־ישראל, אברהם שפירא, נקט בוועדת־הכספים עמדה נגד העלאת הנושא לדיון בוועדה. כאשר נשאל על הסיבה לכך, השיב כי הבטיח לשר־החקלאות, אריק נחמקין, לא להעלות את הנושא.

נחמקין יודע היטב למה אינו רוצה בפתיחת הנושא לדיון.

לא לשווא נטש אברהם בן־מאיר את מושבו, תל־עדשים, ועבר לניהול חווה חקלאית בוונצואלה, שזהות בעליה אינה ברורה, ויש הטוענים כי היא קשורה עם עסקי בני ייגאל הורביץ, שהתמוטטו.

הוותיקים שולטים

ה **מילחמה שמנהל דניאל סוסנוביק** נגד המושבים ואגרקסקו עלתה לו בלקיחת המיפעל מידיו. המיפעל ייצא ב־1987 כבד־אווז בסך 7.5 מיליון דולר, ומגיעות לו תמורות ייצוא בסך 970 אלף דולר. אגרקסקו מסרבת להעביר לו את הכסף. יו״ר אגרקסקו הוא מאיר בן־מאיר.

הסיבה הרשמית לאי־העברת הכסף היא שאין לחברת אווז הכסף ביטחונות נאותים לצורך קבלת המימון.

סוסנוביק התעכב בהמצאת הביטחונות, מכיוון שהשיעבוד שהיה לבנ״ל על רכוש החברה מנע את העברת הבעלות עליו. עתה, משהוסדר העניין ונמסר לאגרקסקו כי יש די רכוש כביטחונות, הורה שר־החקלאות, אריק נחמקין, לבקש את פירוק אווז הכסף בגלל חוב של 200 אלף שקל למיפעל־תערובת שהיה של בני הורביץ, ועתה הוא בידי כונס־נכסים.

נחמקין הודה בכך בשיחה עם מעריב.

משנמסר המיפעל למפרק, שוב לא יכול סוסנוביק לתבוע בשמו את הכספים מאגרקסקו. בכסף זה היה יכול לשלם את החוב למיפעל־התערובת, ועוד היה נשאר כשעודף אדיר בידו.

שר נחמקין
אחד קרוב, אחד חתן

המפרק מסרב לתבוע את הכספים מאגרקסקו, מנימוקיו שלו.

סוסנוביק עסוק עתה בגיוס 200 אלף שקל ממקורות אחרים, כדי לבטל את הפירוק ולנהל שוב את אווז הכסף, תוך קבלת המימון מאגרקסקו.

בינתיים הוא הודיע למושבי הצפון כי הוא תובע סכום של כמה מאות אלפי שקלים, שנפסק לו לפני שנה בבוררות, בעיקבות סיכסוך בינו לבינם. הבורר היה שופט בית־המישפט העליון לשעבר, דויד בכור. בכוונתו לבקש צו־פירוק ומינוי כונס־נכסים למושבי הצפון בגין החוב, ולחשוף באמצעות המפרק את כל מחדלי אברהם בן־מאיר.

עד למינויו של אברהם בן־מאיר ב־1980 כמנכ״ל האירגון היה זה אירגון ריווחי ביותר, שייצר כל שנה ב־150 מיליון דולר. האירגון עסק בעיקר בריכוז הקניות והמכירות של החברים, ודאג במידה שווה לאינטרסים של כלל 53 המושבים, שבהם 3000 מישפחות.

השולטים באירגון הם המושבים הוותיקים, כמו תל־עדשים, נהלל, כפר יחזקאל, בלפוריה, מרחביה, יבניאל, כפר־יהושע. ואילו מרבית המושבים הם מושבים חדשים־יחסית, וכך גם המושבים ברמת־הגולן.

כל עוד האירגון עוסק בריכוז השיווק והרכישות, הוא מחלק את עודפי־הכספים בין החברים לפי כמויות־הייצור שייצרו. הרווח מחקלאות בשנים טובות הוא נאה.

בן־מאיר הכניס מהפכה בדרכי האירגון. הוא הפך את האירגון למסלקה של כספים, והחל עוסק בעסקי־מימון בהיקף נרחב.

לכל חבר מושב יש באירגון ניקוד, לפי שיעור הכספים שהוא חייב לאירגון או שהוא בעל יתרות לטובתו.

בן־מאיר התחיל להקים מיפעלי־תעשייה של האירגון. תוך מיספר שנים הקים 10 מיפעלים, בהשקעה של יותר מ־100 מיליון דולר. ההשקעה באה מממשלת־ישראל, הנותנת מענקים והלוואות למיפעלי־תעשיה באיזורי פיתוח (נחמקין דאג בממשלה לאישורים, הלובי של החקלאים דאג בוועדת־הכספים). מקור מימון נוסף היה

יגאל לביב ■

(המשך בעמוד 18)

יהודה רביב, חדשות

מנכ״ל אברהם בן־מאיר
רובין הוד, אבל הפוך

תמרורים

המלחין מסיביר

נחוג ♦ בניו־יורק, יום־הולדתו ה־100 של **אירווינג ברלין**, מלחין הזמר הקל מס׳ 1 של ארצות־הברית. ברלין, שנולד בסיביר כישראל באלין, הגיע, עם הוריו, בגיל חמש לארצות־הברית, היה בגיל 16 למלצר־מזמר כבתי־קפה ניו־יורקיים ועד מהרה למחברן של נעימות שמאלציות אין־ספור, במיוחד למחזות ולסרטים, ונעימתו המפורסמת ביותר, גוד בלס אמריקה! (יברך האל את אמריקה!) הפכה להימנון הבלתי־רשמי של ארצות־הברית.

● ● ●

הנשיא הרביעי

נחוג ♦ יום־הולדתו ה־60 של **חוסני מובארכ**, נשיאה הרביעי*, זה שבע שנים, של הרפובליקה המצרית. מובארכ, בן מישפחת פלאחים מאזור הדלתה של הנילוס, היה לטייס קרבי בגיל 22, לנספח צבאי (בלוב) בגיל 30,

נשיא מוברכ
בן פלאחים, טייס קרבי

למפקד חיל־האוויר המצרי (ערב מילחמת יום־הכיפורים) בגיל 44 ולסגן־נשיא בגיל 47.

● ● ●

הפרופסור הצנוע

הוענק ♦ פרס האקדמיה השבדית המלכותית למרעים, בסך 800 אלף כתרים שבדיים (כ־220 אלף שקלים) **לפרופסור אלכסנדר גרוטנדיק**, 60, איש אוניברסיטת מונטפלייה שבדרום־צרפת, על „מחקרו הבסיסי בגיאומטריה אלגבראית״. אולם הפרופסור סירב לקבל את הפרס, בהסבירו, כי הוא מתקיים בכבוד רב ממשכורתו האוניברסיטאית ואם הוא יטול את הסכום הגדול הזה, יקופחו אחרים, הזקוקים לכסף יותר ממנו.

● ● ●

המציל הדני

נפטר ♦ בלונדון, מהתקף־לב, בגיל 65, **יורגן יינק**, אחד המטיפים הנודעים לתיכנון המישפחה ולהגבלתה ונשיא חברת צורפי־הכסף הדנית גיאורג יינסן, הידועה במיוחד במערכות־הסכו״ם שלה, בעלות העיצוב החדיש. בגיל 20 נודע יינק יותר כאחד מראשי המחתרת הדנית, שעמד בראש הצוות שהבריח את 8000 יהודי דנמרק לשבדיה בטרם יצליחו הגרמנים לשים את ידיהם עליהם.

● ● ●

השחקן המישפטן

נפטר ♦ באל־פאזו שבמדינת טכסאס בגיל 80, **זלמן לביוש**, שחקן ובימאי, מוותיקי התיאטרון העברי. לביוש, יליד ליטא ומישפטן לפי השכלתו, זכור בארץ ביותר מ־50 תפקידיו בהמטאטא, באוהל, ובתיאטרון הקאמרי, שבהם גילם קשת רחבה של דמויות, מג׳ורג׳ בעל עכברים ואנשים של ג׳ון סטיינבק ועד שימעון בן־שטח במילחמת־בני־אור של משה שמיר.

** שלושת קודמיו בתפקיד, מאז הדחת המלך פארוק: מוחמד נגיב, גמאל עבד אל־נאצר, אנוור אל־סאדאת.*

יהושע בר־יוסף מספר על ילדותו, תהליך ה„התפקרות" שלו, יחסיו עם נשים, דעתו על ס' יזהר, יותם ראובני, נתן זך ופליציה לנגר, מסביר מדוע הוא נץ ופוסל יחס מוסרי לערבים

„למדינה צריך שיהיה רק 15 אחוז ציבור דתי."

„זה שהשתנה אצלי מושג־העולם לא הפריע לי לחבוש שטריימל."

„השכלתי הרישמית היא ארבע שנות לימוד בלבד."

„בענייני גוף, לא המציאו משהו יותר טוב מזיון."

„יש דתיים שאצלם היצר המיני הוא עיקר בחייהם, למרות כל האידיאולוגיות."

„אצל יזהר אין דמות אחת אמינה, אין בני־אדם, הוא מצץ את הדמויות מהאצבע."

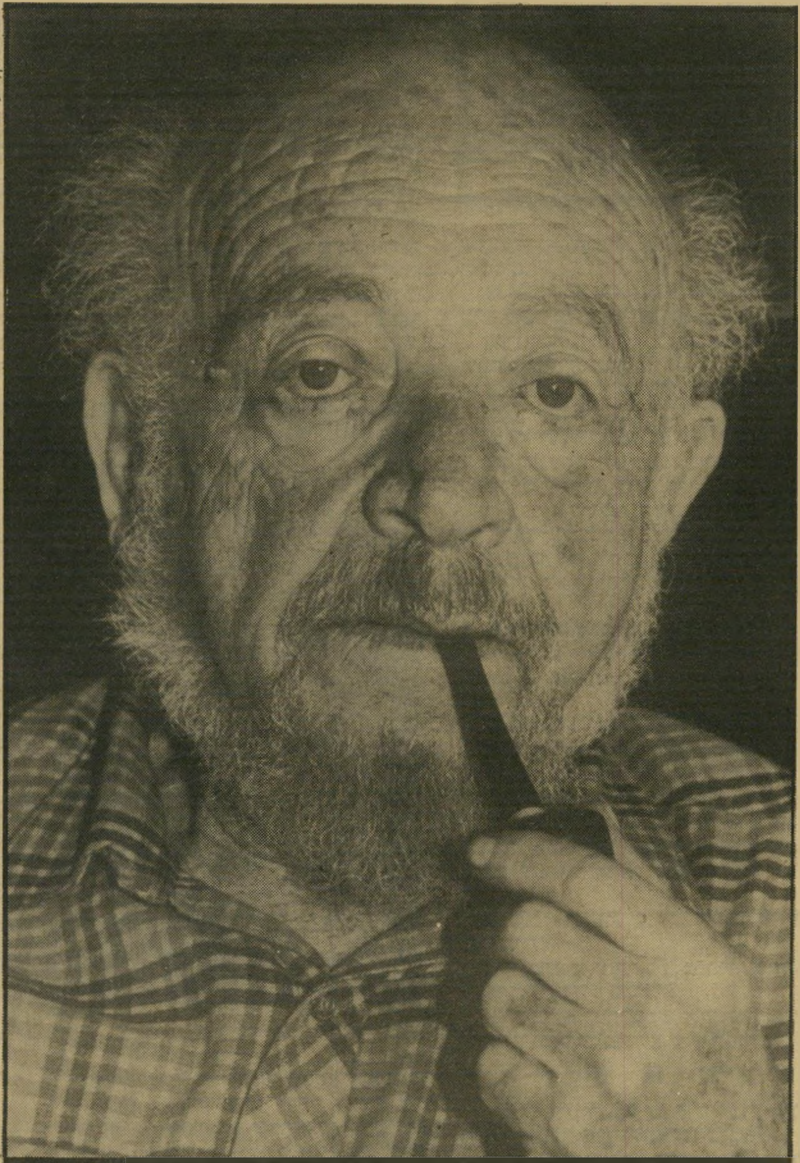

אבי ולדמן, העולם הזה

ריאיין יוסי עין־דור

„איזה אור לגויים? קדחת! מזמן לא!"

„כ וחו של היחיד היוצא למילחמה נגד העולם כולו הוא בהיעדר כו־חו," כותב הסופר יהושע בר־יוסף בסיפרו „סיפורו של אדם רעב", שראה אור באח־רונה.

כזה היה בר־יוסף. יחיד שנלחם בעולם שבו חי, עולם חרדי שתחילתו בצפת וירושלים של המאה שעברה. בר־יוסף פרץ את החומה – „התפקר", בלשון החרדים.

עד עתה כתב עשרות ספרים, מסות, מאמרים וסיפורים. אולם פריצתו הגדולה לקהל־הקוראים היתה רק לפני שנים אחדות, כשפירסם את סיפרו שהיה לרב־מכר, „אפיקורס בעל־כורחו". הרבה ארו־טיקה יש בספריו, תמימות חושנית כשל נער מתבגר.

בר־יוסף נולד בצפת ב־1912. אמו היתה בת צפת, אביו בן ירושלים. דור חמישי בארץ. בשנות ה־70 של המאה שעברה עלה סבו ארצה מגאליציה, כשהוא בן 80. הוא בא למות בארץ. כשהגיע לירושלים שוכנע לקחת לו אשה כדי שתטפל בו ותדאג לצרכיו. הוא נישא לאשה בשנות ה־30 לחייה. מנישואין אלה נולדו לו ארבעה ילדים.

כשנפטר, השאיר אחריו עשרות מיוצאי־חלציו.

ב־1916 כשהרעב והעוני פקדו את הארץ, פרצה מגיפת־הטיפוס. אביו, שהיה אז בן 25, נפטר. בר־יוסף נישאר יתום כשהוא בן־4, ולו עוד אח בן שנה.

מקהילת צפת הגדולה, שמנתה 14 אלף נפש, נפטרו 2500.

ב־1917 החליטה אמו לנסוע למישפחתה בהונגריה, כדי להתאושש מהרעב ששרר בארץ. בסיפרו „בין צפת לירושלים" מביא בר־יוסף את זיכרונותיו מהרכבת שהובילה אותם לטרנסילבניה, בגבול הונגריה־רו־מניה. נסיעה לכמה חודשי הבראה הסתכ־מה ב־13 שנה.

ב־1930 חזרה המישפחה ארצה. בר־יוסף קיבל חינוך דתי־חרדי, למד בחדר ובישיבה של נטורי־קרתא בירושלים. הוא למד בישיבה של חסידי גר.

(המשך מעמוד 15)

כשהיה בן־19 נישא לראשונה.

אף שתהליך ההתפקרות, היציאה מה־חומה, התחיל אצלו מיד אחרי ששב ארצה, לא היה בכוחו לנתץ את חומת־הזכוכית שעטפה אותו. חומת־זכוכית, על שום שעיניו נישאו אל מה שקורה בחברה החילונית, אל הפילוסופים והוגי־הדיעות, אל הקומוניזם והמהפכות.

מאשתו הראשונה נולדו לו שלושה ילדים: יוסף, בילהה ויצחק. היום עוסקים שלושתם בכתיבה גם הם.

ב־1960 נפטרה אשתו. היום חי בר־יוסף עם אשתו הרביעית, אביבה, בדירה צנועה בתל־אביב, אוסף את זיכרונות חייו בצפת ובירושלים, מתבל אותם באוסף הזיות, ומוציא אותם לאור בכתובים.

● מתי הרגשת בראשונה שאתה משוחרר מכבלי הדת?

קשה לי להגיד לך תאריך מדוייק. אני חושב שבשנות ה־30 שלי כבר הרגשתי לגמרי משוחרר.

● כיצד הגעת, כנער, למחשבה על נטישת הדת?

המשכילים עוד לא תפסו. לי היה מיבנה־עולם, כפי שהוא בא לידי ביטוי בסיפרי אפיקורס בעל כורחו.

מיבנה־העולם היה: כדור־הארץ הוא מרכז היקום. השמיים נוצרו כדי להאיר על הארץ, לתת את השמש והירח, ממשלת האור, כמו שכתוב בספר בראשית. בעולם כזה ברור שיש מישהו למעלה, שולט ומנהל את העולם.

הדת היהודית, ואולי גם רתות אחרות, התבססו על מציאות הגיונית ובה היה אלוהים. האדם הוא מרכז העולם, והוא בין אלוהים לבין היקום.

האמונה התחילה להתפורר אצלי ברגע שתפסתי את משמעות החלל הגדול, שכדור־הארץ הוא גרגיר בתוך היקום, והמרחק ביני לבין מה שנקרא שמיים, שקודם לכן נראה לי מרחק של כמה מאות מטרים, הוא מרחק של כמה מיליארדים שנות־אור.

התחלתי בדבר הכי פשוט. אני מתפלל לאלוהים, איך הוא שומע אותי? זה צריך לקחת לו מיליארדים שנות־אור. איך אני יכול להתפלל לאלוהים כזה?

● פתאום הבנת שהוא בעצם לא שומע אותך?

לא יכול להיות קשר ביני לבינו, בין מושג אלוהי לבין האדם. מבחינה פיסיקאית, לא יכול להיות קשר. מכאן כל התפיסה שלי, מכאן הכל התחיל להתמוטט.

● אתה יכול להסביר איך בחור בן־18, שגדל בעולם־מושגים אחר, מגיע למחשבה הזו?

עניינו אותי כל מיני דברים. התחלתי לקחת ספרים ולקרוא בהם בגניבה. בהתחלה קראתי מעט, אבל נתפסתי מהר לעניין.

● איך היתה לך גישה לסיפריה חילונית?

התגנבתי לסיפריית בני ברית בירושלים. התחלתי לסחוב ולבלוע ספרים. במשך לילות לא הייתי ישן.

● החזקת את הספרים בבית?

הכל היה בבית. אמא לא תפסה, לא שמה לב שזה משהו הורס. כאן היו הלבטים הקשים שלי. כל ראיית־העולם שלי התחילה להשתנות. עולמי הקודם התפרק, ולמושג הדתי כבר לא היה ערך בעיני.

● אבל בו בזמן המשכת ללמוד בישיבה?

וראי. למדתי עד החתונה. אחרי־כן ניסיתי למצוא לעצמי פרנסה, כי לא רציתי להמשיך להיות תלמיד־ישיבה. כאן בא אובדן האמונה.

זה לא היה קל. מושגים מושרשים בך. אתה יכול לאבד דברים שבהגיון, אבל ההרגלים חזקים.

● איך הסתדרת עם הכפילות בחייך, כשאתה נישא על־פי הכללים הנהוגים בחברה הדתית, אך נמצא בתהליך התפקרות?

לא חשבתי שאפשר להתחתן אחרת. התחתנתי בגיל 19. מה יודע בחור בגיל כזה? אין לו מושג אחר, העולם שלו מאוד מצומצם. עצם העובדה שקראתי ספרים והשתנה אצלי מושג־העולם לא הפריע לי לחבוש שטריימל.

■ ■ ■

● מתי התחלת לכתוב?

הסיפור הראשון שלי פורסם ב־1935, הייתי בן 23. שם הסיפור היה קול חתן וקול כלה, המדבר על הווי־החיים הירושלמי.

● ידעת שאתה הולך להיות סופר?

לא חשבתי על זה ככה.

בתחילה חשבתי שאם אהיה סופר, תהיה לי פרנסה. הייתי צריך לפרנס אשה ושני ילדים. הייתי בטוח שמיד אחרי שיופיע קובץ־הסיפורים הראשון שלי תהיה לי פרנסה. מובן שזה לא היה כך. איש לא נתן לי פרנסה, הייתי צריך לעסוק בכל מיני עבודות קשות.

בר־יוסף (1962)

"אף פעם לא הייתי ממש חלק מהבוהמה!"

התחלתי לעבוד כמזכיר אירגון סוחרי ירושלים, עד שהציעו לי בתל־אביב להיות העורך של הירחון תלמים של תנועת־המושבים. הם שילמו לי פרוטות, בקושי היה לי במה לקנות אוכל ולשלם עבור הדירה שבה גרתי.

פתאום נודע לי שמתרגם־החדשות בלילה בעיתון דבר יוצא לחופשה. הלכתי לדבר, למרות שלמדתי אנגלית רק חמישה שיעורים אצל מורה פרטי. באתי בחוצפתי ואמרתי ששמעתי שמחפשים מישהו לעבודה. שאלו אותי באיזו אוניברסיטה למדתי. עניתי שאני אוטו־דידאקט, בקישתי שינסו אותי.

לא ידעתי מה זה טלפרינטר. ראיתי בפעם הראשונה מכונה המוציאה גיליונות־נייר כתובים. הייתי חצוף לקחת על עצמי תפקיד כזה. אתה יודע מה זה להכניס ידיעה מוטעית בעמוד הראשון? להפתעתי הצלחתי להבין את האנגלית, וככה התחלתי לעבוד בדבר.

● באיזו שנה זה היה?

עבדתי מ־1940 עד 1951. ביום עבדתי בתנועת־המושבים, ובלילה עבדתי בעיתון.

● מתי ראית את המישפחה?

הייתי נוסע הביתה בשבתות. במוצאי־שבת הייתי צריך לחזור לעבודה, והיתה לי בעייה לנסוע באוטובוס בשבת. יותר מאוחר העברתי את המישפחה לתל־אביב.

■ ■ ■

● איפה היית במילחמת העצמאות?

הייתי הכתב הצבאי של דבר. אחר־כך גוייסתי לצבא והייתי הכתב הצבאי של חטיבת־גיבעתי בדרום. כשעבר הפיקוד ליצחק רבין, הוא הביא איתו את הכתב הצבאי שלו, נתן שחם, ואני עברתי לחזית המרכז. שם כבר לא היה לי מה לעשות. לא הייתי פייטר.

● כשמדברים על שנות ה־40, השנים של בטרם־מדינה, אתה מרגיש שהיית חלק מהתהליך?

זהו שקר מקובל. בשנות ה־40, כבשנות ה־80, רוב האנשים חשבו על עצמם. אם היו צעירים, חשבו איך לתפוס בחורה. אם היתה להם בחורה, חשבו איך להתעסק איתה, איך להשיג לירה נוספת לקיומך, איך למצוא חברים לשבת לשתות.

הסיפור אז היה כמו היום. מה שכתוב בעיתונים של התקופה ההיא זה שטויות מבחינת החיים האישיים של כל אדם. זה היה כמו היום וכמו שיהיה מחר.

אני זוכר את ליל־נובמבר, שבו התקבלה החלטת האו"ם, השימחה פרצה, אנשים חשבו שנפתרו כל הבעיות. זו היתה תמימות של האנשים.

"הרמה של שלמה ארצי נמוכה מבחינה אינטלקטואלית. פוליקר אותנטי יותר."

● אתה מנסה לנפץ מיתוסים השייכים לתקופה ההרואית?

ההרואיקה היתה, אבל לא במודע. היא לא היתה קיימת, זו שטות.

● ומה לגבי תקופת המחתרות?

כל זה היה חלק מהווי־החיים.

● היית חלק ממנו?

לא הרגשתי חלק ממנו. בשנות ה־30 הייתי בהגנה בירושלים. לקחו אותי בטנדר, קיבלנו אוכל מצויין, קיבלנו סיגריות, היה לי יותר טוב מאשר בבית. הכל היה שאלה של חברותא, עניין.

אגב, כך גם ההפגנות היום. העיקר זה ההווי החברתי, לא המסר. אנשים רוצים להרגיש שייכות.

● ואיפה המקום לאידיאות?

קיימות אידיאות. אבל על אידיאות חושבים שניים שמחליטים, כל היתר מקבלים את האידיאות.

● עם מי היית מזוהה באותה תקופה?

קשה לי להגיד, לא ידעתי מה ההבדל ביניהם. הייתי עם מי שהיה לי נעים לשבת, למרות שלכאורה נמניתי עם מעמד־הפועלים. גם שם ראיתי כל מיני ניבזויות. מצד שני, אורי צבי גרינברג היה בעיני משורר גדול. היה לי נחמד לשבת לשתות עם אלכסנדר פן, למרות שהיה קומוניסט.

● מתי הגעת לחוג הבוהמה התל־אביבית?

מיד כשבאתי לתל־אביב, בתחילת שנות ה־40.

● היית חלק ממנה?

אף פעם לא הייתי ממש חלק. תמיד אני הולך ליד, לא נכנס פנימה, לא שייך לקליקות.

■ ■ ■

● הידיעות על שואת יהודי אירופה חיזקו אצלך את האפיקורסות?

זה לא העלה ולא הוריד ביחס לתפיסה הדתית שלי.

● קיימת ישות אלוהית?

אינני יודע. אני קטן מדי מכדי לשער לעצמי קיום ישות בקוסמוס אדיר כזה. אני מרגיש עצמי אפילו לא גרגר־אבק, אני לא מסוגל להבין מה זה.

● יש זכות־קיום לדת?

זכות־קיום לדת זה סיפור אחר. הדת קיימת משום שאנשים זקוקים לה. אנשים זקוקים לאוטו־סוגסטיה. מה זה אשליות? מה זה אמונות פוליטיות?

"נתן זך וניסים קלדרון צודקים שהחרימו את פסטיבל השירה. הם נאמנים להשקפת־עולמם."

● אתה משווה בין אמונות פוליטיות לאמונות דתיות?

הכל אותו דבר.

● מאיזו בחינה?

מכל הבחינות. ההבדל בין שמאל וימין הוא רק במיספר המאמינים. פעם היתה תמימות, אנשים האמינו שיש שיוויון בין בני־האדם, לא העלו על הדעת שזה לא כך. כך גם הדת. אם אתה מאמין שיש נשמה ניצחית ויהיה לך שכר ועונש, אז אתה תהיה טיפש אם תנהג כך.

● אתה אומר שהדת היא תראפיה להמונים?

היא תראפיה לכל אדם שמאמין.

● אתה אוהב את המין האנושי?

אני מאוד אוהב. אני עדיין לא תופס מה זה להיות קיים. כשאני רואה זבוב, אני עדיין נדהם. כולי פליאה מהבריאה. אנחנו חיים בעולם מכושף.

● אתה חושב שיצר האדם רע מנעוריו?

בהחלט. אדם נולד כדי לשרוד, ולשם כך הוא יעשה הכל.

● הרגשת פעם קינאה במישהו?

לא. חשוב לי להיות עצמי. אדם שאין לו זהות עצמית אין לו גם אמונה בעצמו, ואז הוא גם לא חושב כיצד להוציא מעצמו את המכסימום האפשרי, אלא משתעשע באשליות אינפנטיליות.

● אתה מרגיש עצמך כבעל זהות ישראלית צברית?

אני חושב שקיבלתי את המתנה הנדיבה הגדולה ביותר שיהודי יכול לקבל, והיא החיים בארץ־ישראל. כל מה שמתרחש בארץ הנפלאה הזאת.

כולנו היינו על סף תת־אדם. היהודים היו תת־אדם באירופה, כולם חשבו שיש להשמיד אותנו. פתאום הגורל הביא אותי להיוולד בתקופה הזאת, לגדול ולצמוח לתוך חברה שהיא כבר לא תת־אדם, שכל אדם נלחם בה על חייו בכבוד עצמי, שיש בה הגנה.

אני חי כמו כל אדם ולא כמו תת־אדם. הדורות שקדמו לנו חיו כתת־אדם, כיהודים.

■ ■ ■

● קיימת התנגשות בין הזהות הישראלית לזהות היהודית?

ההתנגשות היא בשוני של המצב הבסיסי. המצב הבסיסי של הזהות היהודית היה של אדם החי בחסד. הזהות הבסיסית של הישראלי היא של אדם החי בזכות. זה כל ההבדל.

● אתה חוגג היום את החגים היהודיים?

לא.

● איזה חינוך קיבלו ילדיך?

לא השתדלתי לחנך, לא רציתי להקנות להם כלום. החיים עצמם לימדו אותם. השתדלתי שידעו ללמוד בעצמם. התעודות לא חשובות. לי, באופן רישמי, יש רק ארבע שנות לימוד בבית־ספר עממי. רציתי רק שיהיה לילדיי טוב.

● יש האומרים שהורים רוצים לראות בילדיהם מה שלא הצליחו להגשים בעצמם.

זו פסיכולוגיה בגרוש. הורים רוצים בילדים כדי שיהיה להם לטפל במשהו, משהו לטפח.

■ ■ ■

● גם ילדיך הגיעו לכתיבה. זה בהשפעתך?

אין כאן השפעה. זה מיבנה נפשי, שאינני יודע איך הוא בנוי. אדם בעל מיבנה כזה מגיע לכתיבה.

● אתה מבקר את כתיבתם, והם את שלך?

זו לא ביקורת. מדברים ומחליפים דיעות, אבל לעיתים רחוקות.

● בספרים שלך יש הרבה אירוטיקה. מתי התחלת להסתכל באשה גם כייצור מיני, ולא רק לצורך ההמשכיות?

מי שיספר לך שהוא מסתכל באשה במטרה להביא ילדים לעולם הוא סתם שקרן ומתחסד. אצל הארוקים ביותר, כמו אצל כל אחד, היצר המיני הוא חזק מאוד. הדת אינה משנה את עוצמת היצר. הדת מטילה הרבה מיגבלות ומקשה על בעלי היצר המיני החזק. יש דתיים שאצלם היצר המיני הוא העיקר בחייהם, על אף כל האידיאולוגיות, כשם שזה קיים אצל החילוניים.

■ ■ ■

● אשתך הראשונה נפטרה ב־1960. האם עד אז היא היתה היחידה בחייך?

לא. כשהייתי נשוי לה, היו לי נשים נוספות.

● היא ידעה זאת?

כן, היא ידעה. לא הסתרתי זאת ממנה.

● ניסיתי לפצות את עצמך?

מה פתאום, אתה חושב שרק דתיים מתעסקים עם נשים מהצד? אדם שנמשך לזה, נמשך בין אם הוא דתי ובין אם הוא חילוני.

● התקופה שבה היית אדם דתי עדיין מהווה בסיס עיקרי לכתיבה שלך, לדמויות בספריך.

כן. אני לא כותב על דברים שאני מוצץ מהאצבע. יש לי ראייה ברורה על מהות הכתיבה והיצירה. אני מבדיל בין כתיבה פובליציסטית לבין כתיבה ספרותית.

כתיבה פובליציסטית היא כתיבה על מה שאתה זוכר. כתיבה ספרותית היא על מה שאתה נזכר. כלומר, דברים שאדם רואה בחייו נכנסים

אבי ולדמן, העולם הזה

בר־יוסף בשלושה שלבים של חייו

„האמונה התחילה להתפורר אצלי ברגע שתפסתי את משמעות החלל הגדול"

לקלטת במוח, ועוברים בחלום. דברים שאתה זוכר הם אישיים מאוד, ועל־כן הם מאוד סובייקטיביים. המיזוג בין האלמנטים יוצר סיפור. זה למעשה הכימיה, לא המסר ולא חינוך. לא בעיות חברתיות או לאומיות. זה לא שייך לסיפורים שלי.

● איך אתה מחליט על מה לכתוב?

אני כותב על נושאים שלא טיפלתי בהם די, דברים שאני רוצה לחזור אליהם.

● מה הכתיבה בשבילך?

התענוג היחידי שיש לי. אני יודע מה אני הולך לעשות. כשאני שומע על סופרים שמתייגעים בכתיבה, אני מרחם עליהם. אינני מכיר משהו יותר טוב בעולם מאשר כתיבה. הדתיים תפסו את העניין: „עיבדו את השם בשימחה". הכתיבה בשבילי היא אושר. עדיין לא המציאו משהו יותר טוב, כשם שבעניייני גוף לא המציאו משהו יותר טוב מזיון.

● זו ההתמכרות היחידה שלך?

מה אתה מצפה מאדם בן 76? אני פשוט אוהב את זה, נהנה מזה, ולא חשוב מה אומרים המבקרים.

■ ■ ■

● חשובה לך הביקורת?

אני תמיד מסתכל בראיית־העולם של המבקר. אם ראיית־העולם של המבקר היא כמו שלי, והוא כותב שאני לא בסדר, אז זה צריך לעורר אצלי מחשבה. אבל כשאני רואה שלמבקר יש ראיית־עולם לגמרי שונה, אינני מתייחס אליו. יש לנו תפיסת־עולם שונה.

אני מבין מדוע דן מירון נגרי. מה שבעיניו חשוב, אינו חשוב בעיניי, וההיפך. אני מתייחס בהבנה מלאה למבקרים.

● יש ספר שבדיעבד אתה מצטער שהוצאת לאור?

לא.

● איך אתה מתייחס לעובדה שספר שלך הפך רב־מכר?

נראה שהעליתי בעייה שהציקה לעוד הרבה אנשים. הסיפורים הם אנושיים.

● למי אתה מרגיש קרוב בספרות העברית החדשה?

אינני יודע מה זו הספרות העברית החדשה. כל מה שנקרא תולדות הספרות, תולדות האמנות, הוא משהו ריק מתוכן, מיועד לאקדמיה.

● איזה ספרים אתה אוהב לקרוא?

אני מאמין בביטוי אישי. למשל, כתיבתו של יותם ראובני. אני מאוד מעריך אותו, אני מרגיש את האותנטיות שלו, את האמת. מצד שני, נקח את יזהר. אין אצלו דמות אחת אמינה, אין בני־אדם. אני לא מאמין שהוא הכיר את הדמויות שעליהן כתב, הוא מציץ אותן מהאצבע. הסיגנון שלו אינו עושה עלי רושם. כתיבה כנה כמו של ראובני הרבה יותר חשובה.

● אתה מאזין למוסיקה ישראלית?

כן, למה לא?

● מה דעתך על גל השירים האישיים של שלמה ארצי ויהודה פוליקר?

הרמה של שלמה ארצי נמוכה מבחינה אינטלקטואלית. המסר שלו עובר לאנשים בעלי רמה כמו שלו, או נמוכה מזו. אצל פוליקר יש קצת יותר אותנטיות, כי הוא פחות משכיל מארצי. יש בו יותר בשר ודם. מבחינה זו אני מאוד אוהב את הזמרים המיזרחיים.

■ ■ ■

● למדינת ישראל צריך שיהיה ציביון יהודי?

צריך שיהיה לה ציביון של האנשים החיים בה. אילו הרוב היו דתיים, היה צריך להיות לה ציביון דתי. כשהדתיים הם רק 15 אחוז, אז צריך שיהיה רק 15 אחוז ציביון דתי.

● אתה ממוקם בצד הימני של המפה הפוליטית?

אני נחשב כנץ. אני לא מאמין בשלום עם הערבים. אבל אינני מגנה מי שאינו חושב כמוני, אני מאמין בפלורליזם מחשבתי.

רחל אבנרי, העולם הזה

בר־יוסף ואשתו

„כשהייתי נשוי לאשתי הראשונה, היו לי נשים נוספות!"

● איך אתה, כסופר, עם רגישות לאדם ולמין האנושי, יכול להיות נץ?

אני פראקטי, מציאותי. אני לא מוסרי כל־כך שאוכל לדאוג לאחרים. אחרי מה שקרה לעם היהודי בשואה, אני דואג קודם כל לעצמי, אפילו אם זה בא על חשבון מישהו אחר. כשם שכל העולם חי כל השנים על חשבוני.

אני לא איש המוסר האבסטראקטי. אני לא חושב שיש איזשהו מוסר שיחייב אותי להסכים שישמידו אותי, ובלבד שאעזור לשני. אינני רוצה להשמיד את השני, אני רוצה בעצמי לחיות.

למען הדבר הזה אני לא יכול, לא צריך ואסור לי להתחשב באלמנטים המוסריים הללו. הם לא צריכים להיות קיימים בשבילי. אני דואג קודם כל לעצמי כעם. די חיינו מבלי שדאגנו לעצמנו. זו הציונות החדשה.

● אתה אומר שהציונות היא אנטי־מוסרית?

כל לאומיות היא אנטי־מוסרית לגבי אחרים. אין דרך אחרת להישרדות.

● היית נלחם בעד חופש־ביטוי לסופרים פלסטיניים?

בהחלט כן. אני חושב שנתן זך וניסים קלדרון צודקים כשהחרימו את פסטיבל־השירה. אילו היתה לי השקפת־עולם כשלהם, הייתי עושה כמוהם. הם צודקים על־פי השקפת־העולם שלהם. כל עוד אדם פועל על־פי מצפונו ולא עובר על החוק, זה בסדר.

„פליציה לנגר עושה מה שהיא צריכה לעשות. הייתי לוחץ את ידה מכל הלב."

את פליציה לנגר אני מאוד מכבד. היא עושה מה שהיא צריכה לעשות על־פי אמונתה. אילו ראיתי אותה, הייתי לוחץ את ידה מכל הלב. תן לכל אדם לחיות על־פי הבנתו!

● אתה חושב שהכיבוש הורס?

כיבוש זה לא שוקולד. אבל אם אין לי ברירה, אני חייב. הכיבוש לא הרס את הצרפתים שכבשו, ולא את האנגלים שכבשו. זה לא הרס שום עם כובש. ככה התפתחו כל המדינות.

המיזרח התיכון חי על חרבו. לא נוכל להיות יוצאי־דופן גם אם נרצה. גם אמריקה השמידה את האינדיאנים.

● אתה למעשה לא מאמין כלל באדם.

יוצא שלא. טיפש מי שמאמין באדם. היהודים האמינו באדם ועשו מהם סבון. האדם הוא יצור ביולוגי, שזכה לפתח לו מודעות עצמית ומחשבה. בכל השאר הוא יצור בהמי, בית־מיטבחיים מהלך על שניים.

● איפה נעלם האור לגויים?

איזה אור לגויים? קדחת, מזמן לא! הלוואי שנהיה כמו כל הגויים, שנהיה כבני־אדם. השואה נתנה לנו חותמת של תת־אדם, מזה אנחנו צריכים להיגאל.

מאת יגאל לביב

היציל גאון את „כור"?

למרות האופטימיות שנוטע **בני גאון** בבני־שיחו, נראית המשימה של הבראת קונצרן כור כמעט כבלתי־אפ־שרית.

מאזן כור לשנת 1987 יראה הפסד של 180 מיליון דולר. היא חייבת 1.2 מיליארד דולר, מזה 650 מיליון דולר

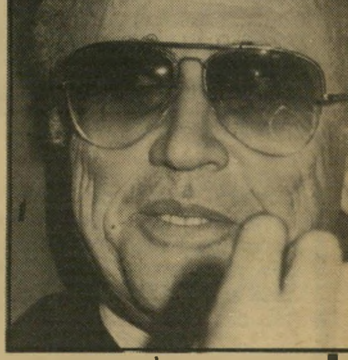

מנכ"ל גאון
לחתוך ולקצץ בהוצאות מיותרות

לבנק הפועלים. מרבית מיפעליה מפ־סידים.

מיפעלי־הדגל שלה, תדיראן וסול־תם, מפסידים.

בני גאון אמר באחרונה שאם יצליח להחזיר לריווחיות את שני אלה, פתר את הבעיות. אך לסולתם יקח עוד שלוש שנים עד שתראה רווח מהמיכרז הגדול שבו זכתה מטעם הצבא האמ־ריקאי. תדיראן תדע רק בנובמבר אם זכתה במיכרז־ענק לציוד־קשר לצבא האמריקאי, יחד עם החברה האמריקאית ג'נראל דינמיקס. גם אם תזכה, יעברו שלוש שנים עד שתראה רווחים.

הבעייה של גאון היא מימון העסק בשלוש השנים הבאות ממקורות חיצו־ניים. בפרק־זמן זה יוכל גם לחתוך ולקצץ בכל הוצאה מיותרת.

כך, למשל, הוא החליט לסגור את בית־המישרדים הענקי של כור במרכז תל־אביב, למכרו ולהעביר את הנהלת כור במתכונת מצומצמת למישרדים מחוץ לתל־אביב. כך גם עשה בזמנו בהנהלת הקו־אופ. בפעולה זו בלבד יחסוך 10 מיליון דולר לשנה. מיפעלי כור שאינם מרוויחים ייסגרו, אם לא ימצא להם קונה או שותף.

כור לא תמשיך להיות בעלת־מניות יחידה של עסקיה ותעשה במיפעלים אחרים את מה שעשתה עכשיו בפניציה, המקימה יחד עם המתחרה הגדול, טמפו, מיפעל לבקבוקים בירו־חם. לתדיראן מחפשים שותף שיקח על עצמו (עם **יגאל נאמן**, המנכ"ל הנוכ־חי) את הבראת החברה וצימצום מיספר עובדיה בשליש.

אבל איך יממן גאון את העסקים עד להבראה, אם תהיה? בשלוש השנים הב־אות הוא זקוק למיטריה פיננסית של 100 מיליון דולר. בנק ישראל אינו מר־שה לבנקים הישראליים לתת לכור כסף.

גאון שוהה עתה באמריקה, עם ראש אגף־הכספים, **שבח אופיר**, ומנסה לגייס אשראי מבנקים אמריקאיים. מנכ"ל בנק הפועלים, **עמירם סיוון**, השוהה עימם, יסייע להם לפתור את הבעייה. גאון סבור כי לא תהיה בעייה של ביטחונות נאותים, ובכל מיקרה מימון בנקאי אמריקאי העולה 7% בשנה — זול בשני שלישים מכל מימון מקביל בישראל.

רק התחיל גאון את תפקידו החדש בכור, והוא צריך לבזבז זמן בגלל ההס־תבכות שסיבך אותו שבח אופיר בפר־שת משקיעי ישראל. החברה החליטה למכור את חלקה בג'רוסלם פוסט ובי־מיפעלי נשר. היא החזיקה ב־60% ממ־ניות הפוסט, שהוא עיתון ריווחי.

קבוצת הארץ הציעה תמורת המנ־יות שלושה מיליון דולר. אופיר הצליח לקבל הצעה מגורם אחר, בסכום של 750 אלף דולר, וכך העביר בהנהלת משקיעי ישראל את העיסקה למכירת המניות ב־900 אלף דולר, סכום הגבוה מההצעה שהיתה לו.

מיפעלי המלט נשר שווים לפחות 600 מיליון דולר. משקיעי ישראל הח־זיקה ב־3.5% מהמניות, וחבילה זו היתה משמעותית כי לכור יש רק 47%. היתר בידי כלל. המניות היו שוות לפחות 21 מיליון דולר. משקיעי ישראל מכרה אותן ב־2.1 מיליון דולר.

כאשר נחשפה הפרשה באמריקה על־ידי בעלי־מניות של משקיעי ישר־אל, בימים שבהם התחיל גאון בתפ־קידו, הוא הורה מיד על ביטול העיס־קות. הוא קלט כי אם משקיעי ישראל היא חברה כה טובה, היושבת על בור־כסף ויש לה אפשרויות גיוס כספים, מוטב לנצלה ולהפעילה.

אולם סביר כי תוך כמה שבועות ישלם שבח אופיר את מחיר הפשלה שבישל.

קבוצת זאבי קנתה את „בנק הספנות"

קבוצת המשקיעים תושבי־החוץ, המיוצגת על־ידי עורך־הדין **אמנון עברון**, שרכשה את בנק הספנות, היא קבוצת איש־העסקים **גדי זאבי**.

זאבי הוא בעל שליש ממניות פז, ועיקר עסקיו באפריקה. בנק ישראל אישר את הרכישה, וכן את מינוי המיועד לנהל את הבנק מטעם זאבי, **איתן רף**, לשעבר החשב הכללי באוצר.

זאבי שילם 4.2 מיליון דולר תמורת 36.44 אחוזים ממניות־ההון של הבנק, שהוחזקו בידי אשת־כספים, חברת־מי־מון של התק"ם והקיבוץ הארצי. המנ־יות הגיעו אליה מידי **דויד בלאס**, כחלק מפירעון חובותיו. בנק הפועלים מחזיק ב־17% ממניות הבנק, קבוצת **שאול אייזנברג** ב־12%, והיתר נמ־צא בידי הציבור.

לבנק יש הון נפרע של 15.5 מיליון דולר, ומחזור של 150 מיליון דולר. עיסקי הבנק התרחבו במידה ניכרת בשנתיים האחרונות, שבהן הוא נוהל בידי **דויד גולן** ו**משה מירב**. אולם גם הפסדיו גדלו בצורה דראסטית, ובי־שנת 1987 הפריש הבנק ארבעה מיליון שקל לחובות מסופקים.

רוכשי הבנק היתנו את הרכישה בבדיקה של כל ההלוואות וניכוי הפס־דים נוספים מהסכום שישולם תמורת הבנק. הם הסכימו לתביעת בנק ישראל להחלפה מהירה של גולן־מירב בניהול הבנק.

על רכישת הבנק התחרתה גם קבו־צת איש־העסקים **זאב שניידמן**, היושב בלוס־אנג'לס, אשר יוצג על־ידי עובדת המחלקה המישפטית של בנק ישראל לשעבר, **דליה טל**. בנק ישר־אל החליט להעדיף את קבוצת זאבי.

הדולר ימשיך ליפול

סירובן של מעצמות־הציר לשעבר (גרמניה, יפאן, איטליה) לקבל את ההצעות האמריקאיות המכוונות להג־דיל את היצוא האמריקאי על חשבונן, יוביל להמשך הורדת שער הדולר לעומת מטבעות הציר. צחוק הגורל: שלוש המדינות בעלות עודפי־מאזן ענקיים כיום הן גרמניה (עודף של 79.5 מיליארד מרק) יפאן (עודף של 86.7 מיליארד דולר) ואיטליה (עודף של 2000 מיליארד לירטות). לעומתן אמריקה היא בעלת גירעון של 160.7 מיליארד דולר, לצרפת גירעון של 27.2 מיליארד פרנק ולבריטניה גירעון של 2.7 מיליארד לירות סטרלינג. הנ־תונים הם לשנת 1987 (המקור: המחלקה הכלכלית של יו־בי־אס בשווייץ).

הורדת הדולר ב־60% לעומת מטבעות הציר כבר הובילה לשיפור ניכר במצב הכלכלי של ארצות־הברית. שיעור האבטלה ירד מ־7% ב־1986 ל־6.2% ב־1987, וב־1988 צפויה ירידה ל־5.8%. הייצוא גדל, אבל עדיין מצליחים היפאנים והגרמנים להתחרות בהצלחה במוצרים האמריקאיים.

האמריקאים ימשיכו להוריד את שער הדולר, עד לרמה של מאה יין לדולר (כיום 125) או 1.2 מרק לדולר (כיום 1.6). הורדה זו עשויה לגרום להקטנה משמעותית של כדאיות התחרות במוצרים אמריקאיים, אם כי לא לחסלה כליל.

היפאנים הוזילו במידה ניכרת את הוצאות הייצור, על־ידי העברת מיפעלים לארצות זולות כמו דרום־קוריאה, טאיוואן, הונג־קונג ותאילנד. כן גדל במידה משמעותית כוח־הקניה של השוק היפאני הפנימי. ביפאן שורר שיגשוג כלכלי בגלל הייצוא הגובר מחד, ובגלל הירידה החדה בהוצאות לרכישת דלק, בגלל נפילת מחירי־הנפט. יפאן חוסכת כל שנה 250 מיליארד דולר ברכישות דלק, וזה סכום המצטרף לעודפי ההכנסות של היפאנים.

בל"ל מחסל בזול

לפני שלוש שנים רכש בנק לאומי את קומת־הקרקע בבניין של חברת אשדר בדרך־חיפה פינת ארלוזורוב

בנקאי בינו
החליט לא לפתוח סניף בנק

בתל־אביב. הבנק שילם שלושה מיליון דולר, והתכוון לפתוח במקום סניף. **צדיק בינו** החליט כי אין שם מקום לסניף כלל, ובאחרונה נמכר המקום לחברת־התכשיטים אנדין של **אבי עזריאלנט** ב־750 אלף דולר.

עזריאלנט היה בטוח שעשה עיסקה טובה, אבל כאשר ביקר בנכס ראה כי עשה עיסקה מצויינת. מסתבר כי הבנק הכין את המקום לסניף, ובנה במרתף כספת ענקית השווה עוד חצי מיליון דולר, ונוסף על כך הותקנו לסניף חלו־נות משוריינים מיוחדים, כך שנפתרו לעזריאלנט כל בעיות־האבטחה במ־קום.

„ידיעות־אחרונות" מפיץ דרך „גד"

השבועון לנוער של בעלי ידיעות אחרונות, בראשו אחד, מופץ באמצעות חברת גד, ולא באמצעות הפצת ידיעות־אחרונות. המו"ל חושב, כנראה, שהפצת גד טובה יותר.

מי ומי בניו־יורק

כל המי־ומי הכלכליים בניו־יורק, הקשורים בישראל, נכחו במסיבת־קוקטייל שערך הציר הכלכלי של ישראל, עורך־הדין **גבי לוי**, לרגל יום־העצמאות של המדינה. בין הבאים היו ראשי כל הבנקים הישראליים באמריקה, **אהרון כהנא** (דיסקונט); **יעקב אלינב** (הפועלים); **אברהם מעוז** (בל"ל); **רות ספקין** נשיאת ויצ"ו העולמית; **מיכאל הורציאנו**, המפקח על התעבורה בניו־יורק וישראלי־לשעבר; הבנקאי **קרל קפלן**; **אלמר וינטרס**, מראשי האגודה לפעילות כלכלית בישראל; נשיא הבונדס **יהודה הלוי**; עורך־הדין **הרב קרוניש**; **אפריים באר־שאר**, מראשי כוח־המשימה הכלכלי. בין הישראלים נראו **נחום קלקא**, עורך־הדין **אייבי נאמן**, **שוקי ליבוביץ** (עץ הזית), הקונסול הכללי **משה יגר** ועוד. הופעת בכורה היתה לנציג־המישטרה החדש באמריקה, **יורם גונן**.

ציר כלכלי לוי ועורך־דין ביאלקין
נכחו כל ראשי הבנקים הישראליים בניו־יורק

קרובי נחמקין

(המשך מעמוד 14)

ההנפקה האמורה, והיתר בא מהלוואות־בעלים.

אולם מסלקת המושבים היתה בנק מוזר מאוד.

בנקים מקבלים ריבית גבוהה יותר ממקבלי ההלוואות מאשר הריבית שהם משלמים למפקידים. בן־מאיר הנהיג בנק יחיד־במינו — מסלקת המושבים שילמה לחברי־המושבים, שהיו להם יתרות כסף באירגון, ריבית על הפיקדון השווה לריבית שבנקים לקחו מלווים.

מכיוון שבדרך כלל רק חברי מושבים ותיקים היו בעלי יתרות־כסף, והמושבים החד־שים היו במעמד של לווים וחסרי־הון, הרי שממסלקת ה־מושבים נהנו בעיקר הוותיקים, שבכל שנה — בתנאי האינפל־ציה של שנות ה־80 — הכפילו את כספם.

כולם קרובי־מישפחה

מהיכן באו הכספים לשלם להם את הריבית והקרן? אברהם בן־מאיר, שישב גם כמנכ"ל מיפעלי־התעשיה, הכריח את המיפעלים לשלם את הריבית הרצחנית לחברי־המושבים. המיפעלים עצמם היו כולם כישלון, וכולם התמוטטו ונסגרו תוך חובות אדירים.

למשל: פרי ניר, מיפעל לתרכיזים, שהושקעו בו 15 מיליון דולר, נמכר על ידי כונס־הנכסים ב־3.8 מיליון דולר.

כך, למשל, רכש בן־מאיר את בית־המיטבחיים בחיפה מידי בני־הורביץ במחיר של 1.5 מיליון דולר — פי שלושה ממה שהם שילמו תמורתו. בן־מאיר גם איפשר לבני־הורביץ, לאחר מכן, לרכוש את חברת הספקה, במימון שהסדיר להם תמורת הסכמתו להת־חייב לקנות רק מהם גרעיני־מיספוא במשך תקופה ארוכה. עם התחייבות כזו קיבלו בקלות מימון בבנק.

אגב, אברהם בן־מאיר התנהג יפה לא רק כלפי בניו של השר הורביץ. אחד המיפעלים הכושלים שהקים הוא משחטת־עופות בשם קורניש. מושב נהלל הוא אחד ממגדלי־ההודים הגדו־לים, ואלה נשחטו בקורניש. מישרד־החקלאות משלם סובסידיות למגדלי ההודים לפי דיווחי המשחטות.

המישטרה קיבלה מידע כי דיווחי „קורניש" לגבי כמויות השחיטות של ההודים מנהלל הם פיקטיביים. המישטרה ער־כה חיפושים במיפעל ופתחה תיקים נגד ראשי נהלל, וביניהם שרה נחמקין, אשתו של השר. אברהם בן־מאיר נעצר במישטרת־עפולה והוחל בחקירתו.

באמצע החקירה טילפן למישטרה שר־המישטרה, חיים בר־לב, והורה לשחרר את בן־מאיר. עד היום התיקים נרקבים במישטרת־ישראל, ולא הוחל בהכנת כתבי־אישום על קבלת כספים במירמה.

אחרי שגם קורניש התמוטטה, מינה בית־המישפט מטעמו כמפרק את רואה־החשבון אוריאל להב, שהוא גם המפרק של אווז הכסף. מישרד־החקלאות מינה מטעמו, כמנהל למיפעל, את חי בנימיני, בן־מישפחה של נחמקין. נוסף על כך הטיל נחמקין על אחד בשם גד אלסר לנהל מגעים למכירת אווז הכסף למשקיעים. גד אלסר הוא חתנו של השר נחמקין. נחמקין לא הכחיש זאת בשיחות עם עיתונאים.

במיסגרת הסדר חובות החק־לאים משלמת מדינת־ישראל מאות מיליונים לכיסוי ההרפת־קות של בן־מאיר. חלק מההפ־סדים של מושבי־הצפון נגרמו בגלל שיגעון־גדלות וחוסר־כישרון של אברהם בן־מאיר. חלק מקורו בהעשרת המושבים הוותיקים על חשבון החדשים, ועל חשבון עם־ישראל.

רובין הוד האגדתי שדד כסף מן העשירים וחילק לעניים. אצל מושבי־הצפון פועל העיקרון ההפוך.

האשה הבודדה לכנסת

לאנט דולצ'ין יש תוכנית: היא תרוץ לכנסת ברשימת־יחיד, כדי להעביר קולות ימניים למחנה־השלום. היא מספרת סיפור מרתק

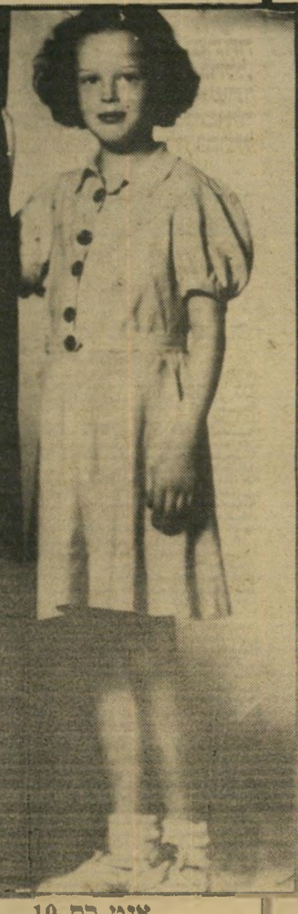

אנט בת 10
מלכודת של הגסטאפו

„**אנחנו בסכנה,**” אומרת אנט דולצ'ין, ומתכוונת להציל ארצנו.

כך תתבצע פעולת ההצלה: דולצ'ין תרוץ לכנסת. לבד. בלא עזרת מיפלגה כלשהי. בדרכה לשם תנסה לשכנע את תומכי הימין כי רק באמצעות פשרה טריטוריאלית וניסיונות להגיע להסכם־שלום נוכל לקיים כאן מדינה נורמלית.

„אינני רוצה להזיק לשמאל ולמשוך אלי תומכי־שמאל מובהקים,” היא אומרת. „אני מתכוונת לשכנע דווקא את תומכי־הימין.

„לשם כך אסתובב בעיירות־פיתוח ובאזורים שבהם מתגוררים אנשים עניים, אנאם בחוגי־בית ובעצרות. אפעל בכל כוחי לשכנע אותם שאנחנו צריכים לוותר על השטחים.”

דולצ'ין, לבושה בחליפה אפורה, מהודרת, תיסרוקת בסיגנון מרגרט תאצ'ר, משכלת רגליים בחדר־האורחים של דירתה בתל־אביב. מחיצות־עץ שחורות, סיניות, שולחן וכיסאות־עץ כבדים, בר של משקאות, מדרגות־עץ מתעקלות אל הקומה השניה.

היא יודעת שהיא נוטלת על עצמה מיבצע קשה. גם אשה, גם אשכנזיה משכילה, שונה ומרוחקת מאנשי עיירות־הפיתות.

„כלפי חוץ אני אכן נראית מרוחקת, סנובית,” היא אומרת. „למעשה אינני כזו. אני פתוחה. מספרת כל דבר לכל אחד. תמיד אני אומרת שאף־פעם לא יהיה לי מאהב, כי מיד אספר לכולם מי זה ומה קורה בינינו.

„נכון שאני שונה מהישראלים. הרקע התרבותי שלנו שונה. קשה לי לבצר קשרים. קשה לי למצוא משהו משותף עם הישראלים. אולם אין לזה כל קשר לפוליטיקה.

„האנשים בארץ אינטליגנטיים ומפותחים מבחינה פוליטית. ואני בטוחה שהם יבינו אותי. אנשים צופים בטלוויזיה בתוכניות־טבע ורואים תופעות משונות, ובכל זאת מבינים מה קורה.

„כך יקרה כשיקשיבו לי. אני אפנה אליהם במילים ברורות, פשוטות וישירות. לא אדבר במונחים פוליטיים. אתן דוגמות מחיי היום־יום. למשל: גוף גדול אינו בהכרח חזק או בריא יותר. או: אם יש לכם שכנים מסוכנים אתם לא רוצים שהם יגורו בדירה שלכם. מוטב שהם יגורו בדירה משל עצמם, שם לא יוכלו להזיק לכם.

„אסביר מדוע השטחים מזיקים לנו. אספר כיצד זורם לשם כסף רב, ומשום־כך נושאים כמו חינוך, בריאות וסעד נפגעים. דברים כאלה כל אחד יוכל להבין.

„הם יקשיבו לי ויהיו מוכנים לקלוט את דברי, כי אני אמינה יותר מהפוליטיקאים. הרי כל אחד יודע שהפוליטיקאי הממוצע אינו מתעניין באידיאולוגיה, אלא בכיסא. לי חשוב הרעיון. כיסא בכנסת זה עניין מישני. ואנשים ירגישו שאני כנה, שאני באמת רוצה לשנות מצב קיים. הרי אילו רציתי כיסא בכנסת, הייתי מצטרפת מזמן לאחת המיפלגות הקיימות.”

לשקר רק קצת

אריה דולצ'ין, הבעל, בוחש קפה במיטבח. הוא שופך כפית קפה אל הכוס. בקפדנות, באיטיות, מקציף את האבקה החומה. אחר־כך ממלא את הכוס. שני־שלישים במים רותחים ושליש בחלב.

לפני כמה חודשים נושל מתפקידו כיושב־ראש הסוכנות. המרכז הליברלי, שהוא היה בין מקימיו, נכשל.

„ובכל זאת, למרות כישלונותיו, אינני פוחדת מהמירוץ לכנסת,” אומרת אנט דולצ'ין. „הפוליטיקה פוגעת באנשים שזו דרכם היחידה. אני אינני מחפשת לי קאריירה פוליטית. בשבילי זו רק דרך לשנות את המצב. אם אכשל, לא אפגע. האגו שלי יישאר בריא. בכל מיקרה, לא אבזבז לחינם את חודשי המירוץ. בינתיים הרי אפגוש אנשים מעניינים ואלמד הרבה דברים חדשים.”

„אצביע בעדה, אולם לא אצטרף למיפלגתה,” אומר דולצ'ין הבעל.

„ממילא לא הזמנתי אותו להצטרף,” אומרת אנט דולצ'ין. „אין לי כל כוונה להקים תנועה. אני רוצה לזכות במנדט אחד ולהיות סיעת־יחיד. במשך ארבע שנים אשתדל להעלות לתודעה הציבורית את נושא השטחים. אחרי קרנציה אחת אפרוש.”

בהתרגשות היא מדברת על דרכה הפוליטית. רק בעוד שבועיים תחליט באופן סופי אם אכן תרוץ. אולם כבר עתה, על־פי תגובות אקראיות, היא מאמינה כי יש לה סיכוי טוב להיבחר לכנסת.

„קיבלתי עשרה מיכתבי־עידוד,” היא אומרת, ומאמינה שזו רק תחילתה של ההצלחה. יש לה כמה תורמים עתידיים, שאת שמותיהם אין היא מוכנה עדיין לגלות. שמה של הסיעה ואירגון המירוץ לכנסת יתגבשו מאוחר יותר.

יש משהו תמים וילדותי בהתלה־

שרה ליבוביץ ■
צילם: ציון צפריר

(המשך בעמוד 20)

אנט ואריה דולצ'ין בביתם
„אף פעם לא יהיה לי מאהב...”

האשה הבודדה

(המשך מעמוד 19)
כותה, באמונה כי היכן שלא יצליחו המערך ושינוי, תנחל היא הצלחה גדולה.

„אני אשה נאיבית,” היא אומרת, „אבל בסופו של דבר רק אנשים נאיביים מאוד או ציניים מצליחים. מצד שני, הנאיביות שלי היא גם מכשלה. ויש לי חולשות נוספות, העלולות להפריע לי. אני לא תוקפנית ולא שקרנית, כמו רוב הפוליטיקאים. לפעמים גם אני משקרת, אבל רק לעתים רחוקות, רק את המינימום ההכרחי. אני לא יודעת אם אהיה מאושרת מהכניסה שלי לפוליטיקה, אבל הפוליטיקה בוודאי תהיה מאושרת מכך שאדם כמוני מצטרף אליה.”

מגטו לגטו

סיפור חייה של דולצ'ין מגלה אשה מרתקת, חובקת־עולם. נדמה כי דבר אינו זר לה, כי הכל כבר קרה לה. ואם עדיין לא היתה חברת־כנסת, מיד תשלים את החסר.

היא נולדה בצרפת, ליהודים־פולנים. אביה למד הנדסה בגרנובל. כשסיים את לימודיו חזרו ללודג'. שם התקשה האב למצוא עבודה. הוא נסע לסין, ואשתו בעיקבותיו. את אנט, אז ילדה בת 7, השאירו אצל מישפחת אמה בלודז'. הם האמינו כי החיים בפולין בטוחים יותר מאשר עתיד מיסתורי בסין.

ואז פרצה המילחמה. אנט ובני־מישפחתה נשלחו לגטו בלודז'. „הייתי תחת חסותו של סבי. שנה שלמה חיינו בגטו. אמנם זו היתה רק תחילתה של הזוועה, אבל כבר אז היה אפשר לראות אנשים נתפסים ונשלחים למחנות־המוות. כבר אז שרר שם רעב. אני לא אוהבת לדבר על זה.”

האם מיהרה לאירופה, ניסתה להוציא את ילדתה מהתופת. בעזרת אישור מיוחד הצליחה להעביר את אנט ואת אביה ואחותה לוורשה. היעד הסופי היה איטליה.

בינתיים הצטרפה גם איטליה למילחמה. השלושה נלקחו לגטו בוורשה. במשך חצי שנה שהתה אנט בגטו. כל אותו זמן ניסתה האם, בפורטוגל, להשיג עבורה רישיון־יציאה מפולין, בתואנה שהילדה היא אזרחית־חוץ שנולדה בפאריס.

כשהגיע האישור, סירב הסב להניח לה לנסוע. הוא חשש כי זו מזימה של הגסטאפו, וכי אנט מובלת למחנה־השמדה. לבסוף, אחרי תחנונים והפצרות, הניח לה לעזוב את הגטו.

אנט, ילדה בת 9, הועברה בחסות הצלב האדום לברלין, ומשם לפורטוגל, לאמה. כל בני־המישפחה שנותרו בפולין הושמדו.

„ילדות כמו זו שלי, שהיתה מלווה בפחדים, הפכה אותי לאשה חרדה. כל חיי אני חוששת, פוחדת ומתלבטת. כשהייתי צעירה, היה לי יותר קשה. עם חלוף השנים העבר מתקהה, מתיישב בשקט בגוף, כמעט נשכח. אולם גם עכשיו אני מתלבטת לפני כל צעד חשוב, שואלת את עצמי מיליון פעמים אם פעלתי כשורה.”

האוניה טורפדה

אנט ואמה היו צריכות לנסוע לסין, אל האב, אלא שהגורל והמילחמה הפכו את המסע לבלתי־אפשרי. האוניה שהובילה אותן לאפריקה טורפדה. דייגים ספרדיים הצילו את הנוסעים. השתיים החליטו לוותר על חלקו האחרון של המסע, והשתקעו בדרום־אפריקה.

האב הצטרף אליהן. זמן קצר אחר־כך התגרשו הוריה של אנט.

„אמי ואני נשארנו בדרום־אפריקה. אולם למעשה גדלתי בלי הורים. למדתי בפנימיה, רחוקה מאמא. אבי חזר לסין, נשא לו אשה סינית. נולדו להם שני ילדים. מאוחר יותר הם עקרו ללונדון, שם הם חיים עד היום.

„אמי עלתה לארץ, למדה כאן עבודה סוציאלית ועבדה בכלא מעשיהו. בזמנה הפנוי כתבה ספר על התנ"ך. לפני שש שנים נפטרה.”

בעל בסוכנות־רכב

זמן קצר אחרי שאמה עלתה לארץ, נסעה אנט לג'נבה. שם למדה תירגום. ב־1961, בעיקבות מישפט אייכמן, עלתה לארץ.

חברה משותפת ביקשה לשדך בינה ובין עובד ב„סוכנות”, אריה דולצ'ין. אנט היתה בטוחה כי דולצ'ין עובד בסוכנות־מכוניות.

„חשבתי שלא יכול להיות לי שום דבר משותף עם אדם כזה וסירבתי להכירו,” היא מספרת. „אחרי זמדמה רציתי ללמוד עברית באולפן עציון בירושלים. אותה חברה אמרה לי כי דולצ'ין יוכל לעזור לי להתקבל לאולפן.

„לא הבנתי מה הקשר בין מכוניות

מועמדת דולצ'ין
ועכשיו, לתקן את המדינה

לאולפן ללימוד עברית. בכל זאת הסכמתי לפגוש אותו.

„בפתח המישרד שלו ראיתי שלט: הסוכנות היהודית לישראל. הייתי אז עולה חדשה מאוד והייתי בטוחה שישראל היא מדינה כל־כך סוציאליסטית, עד שגם סוכנויות־הרכב שייכות למדינה. אמנם קצת התפלאתי שאין מיגרש־מכוניות צמוד למישרד, אבל לא הרביתי לחשוב על־כך.”

מיד התבררה הטעות. הם נישאו. נולד אלון. היום בן 21, מתעתד ללמוד מישפטים.

„ליאון (כך היא קוראת לבעלה) נסע הרבה בכל העולם. אני העדפתי להישאר בבית עם הילד. כשנאלצתי אני לנסוע, כחלק מעבודתי כמתורגמנית, השתדלתי תמיד שאלה יהיו נסיעות קצרות.

„חייתי חיים פשוטים, בלי שאיפות רבות. השאיפה הגדולה ביותר שלי היתה להיות אמא טובה, לתת לאלון הרבה חום ואהבה. עכשיו, אחרי שהוא גדל, אני מרשה לעצמי לשאוף לתקן את המדינה.”

חסוך את פער התיווך
צריך לנסות כדי להאמין
אנחנו מגדלים • אנחנו מעבדים • אנחנו משווקים
לרשותך מבחר גדול של כל סוגי הבשר והסלטים נקניקים וממרחים.
חיים צור חשות
שיווק בשר

סטייק אמריקאי לבן 9.50 ש"ח לק"ג	שניצל לבן 10.80 ש"ח לק"ג
ספר־ריבס 9.40 ש"ח לק"ג	נקניקיות ז'וריסוס מרגל 10.00 ש"ח לק"ג
טבעות בקר 20.00 ש"ח לק"ג	סטייק שווידרי 9.70 ש"ח לק"ג
יום יום מבצעי התעות	קבב, המבורגר 8.00 ש"ח לק"ג

מקבלים ומכבדים כרטיסי אשראי בסיקוח וטרינרי
חנות המפעל:
איזור התעשיה החדש, רח' חרושת 17
רמת השרון מורשה
טל': 03-5400554
03-498402, 490799
הכניסה מנוה מגן דרך ראשונים
מתקבלות הזמנות לבית הלקוח.
פרסום ווליש

למניעת איידס בסקס:
השתמש בבתולה.
למניעת ציתות בטלפון:
במכשיר BUGALARM.
אנו מספקים גם:
★ שירות לגילוי האזנות
★ מכשירים להקלטת שיחות
★ מזכירות אוטומטיות
רדיו דוקטור בע"מ
ת"א, שלום עליכם 18, טל' 286444

תן טרמפ לחייל

מיגוון רהיטים במיבחר מחירים

חברת סקאנדיה החזקות בע"מ החליטה למזג את שיווק הרהיטים של חברת זדקה בע"מ, חברת סקאנדיה בע"מ ויצרני־רהיטים נוספים במיסגרת שיווקית אחת. כך ישווקו ב־12 אולמות־תצוגה וחנויות החברה רהיטים במיגוון עצום ובמחירים התואמים לכל כיס, מזוגות צעירים ועד למחפשים רהיטי־יוקרה בינלאומיים.

על מיזוג השיווק הוחלט לאחר שהתברר שהצרכנים מעדיפים לרכוש רהיטים באולמות־תצוגה בהם ניתן למצוא מיגוון מכסימלי של רהיטים, מריהוט פשוט ובסיסי ועד ריהוט מפואר ואכסקלוסיבי ברמות מחירים שונות.

עם המיזוג גם יוצאים זדקה וסקאנדיה בקו מוצרים חדש ומיוחד: חדרי־שינה המשתלבים עם ארונות־זדקה ופינות־ישיבה מרופדות, מיטות, ספות וחדרי־נוער.

כל המוצרים יימכרו בתנאי־אשראי ייחודיים, שיאפשרו לצרכן להתאים את צורת התשלום כפי יכולתו, עד 60 תשלומים. מרבית המוצרים הם בהספקה מיידית, בשיטת שלם וקח וארונות אף יסופקו ויורכבו תוך 48 שעות.

חולון, ראש־העירייה והדובר

אני מודה שעד ינואר 1988 לא ידעתי הרבה על העיר חולון. ידעתי שזו עיר ליד תל־אביב, ידעתי ששם נמצא מישרד־הרשוי וידעתי, כמובן, שזו עיר שחצי אוכלוסייתה כבר איננה איתנו.

יותר מזה גם לא רציתי לדעת. לא על כל מקום בעולם אני צריכה אינפורמציה שוטפת. אבל בחודש ינואר 88 שכר ראש עיריית חולון החדש חיים שרון את הדובר מיכאל מרכוס. ומיכאל מרכוס, בחור נימרץ מאוד, כנראה לקח את העבודה ברצינות. מיום כניסתו לתפקיד חיי אינם חיים. כל מה שקורה בחולון מגיע אלי תוך יום. היום אני מעודכנת בחיי העיר חולון וראש־העירייה שלה יותר ממה שאני מעודכנת בחשבון־הבנק שלי או במצב הלימודים של שני בני.

אתם, למשל, ידעתם ש־

מיסעדה מסתובבת, הממוקמת על גגו של רב־קומות, ומעלית שקופה יבנו, אם ירצה השם, בחולון?

פרוייקט מרכז העיר יכלול 16 קומות, יוקם

ראש־עירייה שרון
גינה בכל פינה

ביוזמת עיריית חולון ויעלה 10 מיליון דולר?

הידעתם שכל בתי־הספר היסודיים בחולון יצויידו בכיתות מחשבים?

ידעתם שביום חמישי (סוף דצמבר) נפלה עלטה על איזורים נרחבים בחולון וראש־העירייה חיים שרון יצא למרכז העיר ולרחובות הסמוכים כדי לבדוק את הבעייה? הידעתם שראש העירייה פנה לחברת־החשמל והובטח לו כי הבעייה תטופל מיידית?

ידעתם כי מורת גאוני הקשת אילונה פהר גרה ונפטרה בחולון ודברים לזיכרה אמר ראש העירייה חיים שרון?

אני בטוחה לגמרי שלא ידעתם כי מישלחת־נוער מגרמניה הגיעה לארץ ומתארחת בחולון וראש־העירייה קידם את פני בני־הנוער.

ומה אתם אומרים על זה שאוכלוסיית חולון גדלה, אבל מיספר העובדים בעיריית חולון לא גדל? ראש־העירייה חיים שרון מסר שזה נעוץ בשיטת שכר העידוד. מילא.

ועוד ב־1987 חלה ירידה של 11.2 אחוזים במיספר תאונות הדרכים בחולון. 10 ימי חגיגה של זמר, מחול וספורט נערכו בחולון בחול־המועד פסח. כ־150 גני נוי ומישחק הוקמו בחולון מאז הקמתה.

זהו. אני הפסקתי, כי אין לי כבר כוח, אבל ערימת ההודעות בדבר אירועי חולון ממשיכה להיערם על שולחני.

את ההודעות ששולח אלי הדובר החרוץ מיכאל מרכוס הוא בוודאי שולח לכל עיתונאי ישראל והסביבה, ואולי הוא החליט שעד שהעיתונאים לא יפרסמו הוא לא יפסיק לשלוח להם. אז הנה, אני פירסמתי. לי, כבר אפשר להפסיק לשלוח חומר על חולון. אני כבר יודעת הכל.

תשובה חלקית, של מידע אבוד

לקורא אבישי ליוביץ, המבקש ממני את הכתובת ומיספר־הטלפון של חברת־התעופה יורופיאן אירוויז, שעליה כתבתי לפני חודשים אחדים.

כדרכי בקודש לקחתי לעצמי את הפרוספקט של החברה וכדרכי בקודש איבדתי אותו. וכמו שכבר כתבתי, סוכני־הנסיעות לא מספרים על החברה ללקוחותיהם, כי מחיר כרטיס־הטיסה שלה הוא פחות ממחצית ממחיר כרטיס־הטיסה בקו בריסל־לונדון, וסוכני־הנסיעות, כידוע, עובדים על אחוזים.

בנמל־התעופה של בריסל יש לחברה מישרד ושלט גדול מעליו. ממש לא בעייה למצוא. נסיעה טובה.

אגב, קוראים אחרים, המבקשים ממני אינפור־מציה, מתבקשים לציין במיכתבם את מיספר־הטלפון שלהם. אני מוכנה להתקשר עם כל אחד ואחד מכם. הבעייה היא שלכתוב — אני ממש שונאת.

חדשות היופי לקיץ '88

שאני אשאיר אתכן בלי אינפורמציה מעודכנת בעניין היופי? בשום אופן לא! הרי כבר כמעט שבוע לא כתבתי על שום קרם מהפכני חדש שיוריד ממך 300 קמטים ויחזיר לעורך את מראה הקטיפה של הנעורים.

אתן, למשל, ידעתן שאפשר לנצח את קרני־השמש? ידעתי שלא ידעתן. ובכן, מעכשיו אתן יכולות לקנות לעצמכן את פרוקולגן סאן־ליין של אולטימה II, סידרת־טיפוח ראשונה מסוגה להגנה בפני פגעי השמש. הסידרה מכילה תחליב־

לחות להכנת העור לשיזוף, ג'ל מוזהב לשיזוף, תחליב לשיזוף, קרם־שיזוף מיוחד לעור הפנים, קרם שיזוף לשחייה (לא יורד במים) ותחליב־לחות לאחר השיזוף.

כל התכשירים מ־25 ש"ח ועד 35 ש"ח. אני ממש מצטערת שאני לא מהמשתזפות. מה איתכן?

● ● ●

אחרי 20 שנות פיתוח המציאו במעבדות לנקום את הניוזום, שבונה מחדש את מירקם העור שהתבלה, כך הם מבטיחים. הבעייה של הניוזום היא שצינצנת קטנטנה של 30 גר' עולה 98 ש"ח וצינצנת קצת יותר גדולה של 50 גרם עולה 130 ש"ח. ומרוב מחשבה אם לקנות או לא לקנות, אפשר לקבל כמה קמטים חדשים במצח.

● ● ●

והנה משהו מתוצרת הארץ. שני מוצרים חדשים של אהבה: בוץ ומלח לטיפול בעור הגוף. שני המוצרים מיובשים וארוזים בתוך קופסות יפות ומיועדים לשעת המנוחה הפרטית באמ־בטיה. אמבטיית־בוץ או אמבטיית מלח ומי־נראלים. חשבתי שאם אנשים טסים מסקנדינביה כדי לטבול בים־המלח, אין סיבה שאני לא אעשה את זה באמבטיה שלי.

אבל אמא שלי חטפה לי מייד את הקופסות ואמרה שהיא יותר מבוגרת ובכלל יש לה קצת כאבים בצד. אז לא ניסיתי את אמבטיית־הבוץ והמלח, אבל ברור לי שבנסיעה הבאה שלי לחו"ל (בקרוב אינשאללה) שני המוצרים יהיו במזוודתי כמתנה למסכנים שאין להם ים־המלח.

● ● ●

אחרי שבשנה שעברה שיבחתי מאוד את הדאודורנט של מנו, בגלל העובדה שאין לו שום ריח — החליטו אנשי מנו לעשות לי דווקא ועכ־שיו הם מוכרים בארץ שני דאודורנטים חדשים. אחד בריח אלוורה והשני בריח לילך. 10.90 ש"ח ליחידה. אני ממשיכה בהוא שאין לו ריח כי אני בן־אדם עיקבי.

● ● ●

אחרי שגמרנו לטפח את עצמנו מכף־רגל ועד ראש ניגש להתאפר קלות ו... החוצה לבילויים. חברת מקס פקטור, שהיא עולה חדשה מאוד בארצנו, יצאה לשוק עם תכשירי־איפור המות־אמים לקיץ הישראלי. שפתון רווי לחות, מסקרה וצמד צלליות.

כדי לשכנע אתכן לקנות את מוצריה מבטיחה החברה מוצר אחד במתנה אם תקנו שניים אחרים. המחירים — שפתון 13 ש"ח, מסקרה 16.30 וצמד צלליות 17.50. שיהיה לכם קיץ יפה.

● ● ●

שלא תגידו שאני דואגת רק לנשים, הנה משהו לגבר: קרם־לחות לגבר — חדש מבית פאקו רבן. הקרם ממלא שלוש פונקציות — הזנת העור, טיהור התאים והגנה מפני השמש. 41.40 ש"ח תעלה לנו המתנה שנקנה לגברים שלנו, והם בהזדמנות יכולים לגמול לנו בארנק־עור יפה או בחופשה ברומא. כל אחד לפי מה שמתאים לו.

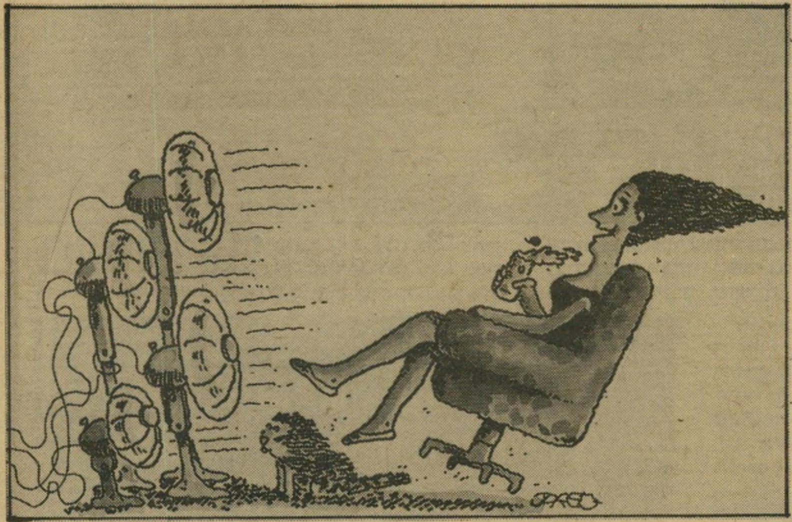

ברוך הבא!

זהו. עכשיו כבר אפשר להגיד באופן מוחלט שהקיץ הגיע. כיפק הי, הי הי!!! ממש לא מזיז לי מה חושבים על זה האנשים המשונים שאוהבים חורף.

רציתי להזכיר לכם כמה דברים שצריך לעשות כבר עכשיו.

(1) להזמין זיפות לגג. יותר מאוחר כל הזפתים תפוסים.

(2) לבדוק אם כל המאווררים והמזגנים פועלים. אולי צריך לשמן או לתקן.

(3) לבדוק את בגדי־הים שתמיד יש להם נטייה להתכווץ בדיוק במותניים.

(4) אולי בכל זאת ולמרות הכל צריך קצת דיאטה? בקיץ רואים הכל.

(5) אפשר כבר להעביר את הסוכר, הקפה והקמח למקרר. עוד מעט יבואו המיפלצות הקטנות ויכנסו לתוך הצינצנות.

(6) אגב, הזמנתם כבר ריסוס? זה כן עוזר! נגד נמלים ומקקים קטנים מהנוער העובד. הענקיים האלה עפים דרך החלון ורק נבוט עוזר נגדם.

(7) קרמים נגד שמש וכוויות, מישקפי־שמש וכרטיס־טיסה לחו"ל.

(8) מה עוד? צריך לחייך, כי הקיץ הגיע.

היי דרומה לאילת — 86 אמנים
ואנשי־תיקשורת ו־170 סלבריטים
ירדו לחגוג באילת על כנפי מטוס „בואינג"

מסיבת תככים

בועז שרעבי הזמר היה על תקן מצחיקן האירוע. למי שלא הכירו את ענת אלשטיין (לצידו) מחברת־התקליטים „הד ארצי" הוא אמר שזוהי חברתו. שרעבי קנה תוף־מרים גדול בשוק הבדווי ואמר בהומור שזה אמור לשמש לו כמצנח במיקרה שתהיה תקלה חמורה במטוס.

86 אמנים ואנשי־תיקשורת ירדו דרומה לאילת לחגיגת טרום־שבועות, בתוכם שישה אמנים מהשורה הראשונה כמו הזמר **גידי גוב** ואשתו **ענת**, השחקנית **חנה לסלאו**, זוג הזמרים **רמי** ו**ריטה קליינשטיין**, הזמרת־סטודנטית **דפנה ארמוני** והמלווים שלה, הזמר **בועז שרעבי**, הזמר **אלון אוליארצ'יק** ואחרונה חביבה הזמרת **גלי עטרי**.

רחלי חיימיאן השחקנית היחידה שהפגינה כישרון ריקוד והעדיפה לרקוד בגפה.

לחגיגה הגדולה, שאורגנה על־ידי מלון נפטון האילתי, הצטרפו עוד עשרות אנשי טלוויזיה ותיקשורת. הנהלת המלון טרחה ועשתה רבות כדי להנעים את השהות של האורחים הנכבדים. אך חלק מהאמנים לא טרחו במיוחד כדי לשתף פעולה וכשהתבקשו להתקבץ יחדיו כדי לחגוג את סיום החזרות והצילומים הם נעלמו בחדרי המלון בתירוצים שונים ומשונים.

בין האמנים גם היו חילוקי־דיעות בנושאים מיקצועיים ואישיים. ומי ששמרו על מוראל גבוה היו האמרגן **חיים סלוצקי** ואנשי־הטלוויזיה **חיים מלובן** ו**אבי כהן**, שהיו צריכים לפשר בין כל הצדדים.

דפנה ארמוני הזמרת, שבאה בחברת בן־זוגה אפיק פלג, מסיימת שנה ראשונה בלימודי תיאטרון ומישחק ואוספת חומר לתקליט חדש. היא רקדה בחברת שלושת מלוויה.

ליאורה פרומצ'נקו אשתו של איש־העסקים עמי פרומצ'נקו, לבשה גופיית־טריקו וחצאית צרה, בניגוד לשאר הנשים שהתלבשו בחגיגיות. ורקדה עם בעלה.

דליה מזור קריינית־הטלוויזיה כיכבה על רחבת־הריקודים בחברתו של איש־הטלוויזיה יאיר שטרן. בניגוד לתדמיתה הנוקשה חוללה בחופשיות ובלא הפסקה ונמנעה מאכילה.

חסיה שביט אשתו היפה של יאלו שביט איש חיל־האוויר לשעבר וכיום איש־עסקים, הפגינה שיזוף ומרץ מכף רגל ועד ראש, בחברתם של האופנאי עודד גרא ואשתו אלה.

דייויד לואיס המליונר האנגלי ובעל המ־לון התרשם מיופיה של מארגנת התצוגות חניתה צנטנר, הוא הזמין אותה לריקוד, אך מאחר ורקד קרוב מדי לרמקולים הרעש הפריע לו והוא עזב את הרחבה. צנטנר סיפרה שיש בכוונתה לעסוק בנוסף גם בכתיבה עיתונאית.

...לונה פרידמן הדוגמנית היפהפיה היתה הצעירה ביותר בין החוג־גים. היא באה בחברת בן־זוגה עידו שטיינברגר בן 22. הדוגמנית דנה וכסלר (למטה) רוקדת בחברת בעלה איציק ספקטור.

בליינים מוטסים ומותשים

מבצע כזה, כמו שאירגן איל העסקים והמלונות הבינ־לאומי **דייויד לואיס**, לא היה כבר שנים רבות. לואיס, הבעלים של מלון המלך שלמה, אירגן מטוס בואינג ובו פמליה של 170 סלבריטיס מתל־אביב שבאו לפתיחה החגיגית של הדיסקוטק שיבא במלון. בשעה 11 בלילה הגיעה החבורה בטיסה ישירה מלוד. שינוי האווירה והמיפגש של אנשי החברה והעסקים גרם להלם, אך האווירה השתנתה חיש־מהר בזכותו של התקליטן והאורחים המקומיים וכמה אנשי־בוהמה שהיו במקום. על הכורסות המרווחות התמקמו אנשי־עסקים כמו **יורם רדושיצקי**, מבעלי חברת־הטקסטיל עמק, שהיה שקוע בשיחה עם התעשיין **חיים רוזוב**. **פנינה רוזנבלום** ישבה צמוד־צמוד לבן־זוגה **יובל לוי**. התעשיין **גידי גרסטנר** עמד בכניסה בחברתה של בת־זוגו הדוגמנית הצעירה **שלי גל** והשניים שוחחו עם התעשיין **אורי עליזי**. שני התעשיינים הם אורחים קבועים באילת ולא נראה ששינוי האווירה הזיז להם.

רונית אדלר, אשתו של הגרפיקאי **ראובן אדלר** ובתה של אשת־החברה **מלכה רוזנשטיין** העדיפה לע־מוד בכניסת הדיסקוטק בגלל הרעש והחום ונראה, שבניגוד לאמה, היא לא בדיוק נהנית מכך. **נחי לאור**, הבעלים של אפרופו, דווקא נהנה מהאירוע, שהזכיר לו את עברו החברתי וגם נתן לו חומר למחשבה בתחום העיסקי. **אילנה שושן** הדוגמנית בלטה בשחור עם בן־זוגה **סילביאן אימברג**. לעומת זאת בלטו בהיעדרם איש־העסקים **דני זייתוני**, הדוגמנית **תמי בן־עמי**, המלונאי **עמי סדרמן** והפירסומאי **דויד טמיר**.

מיעוט הצעירים הפתיע את אנשי־התיקשורת שהיו במקום. ב־1½ הונחו על שולחנות ארוכים בכניסה לדיסקוטק סלסלות לחם חי פרוס ומלצרים דוברי־אנגלית פרסו לרעבים פרוסות בשר רוסטביף, צלי וקצת חמוצים לקישוט. ב־2 כבר הכריז התקליטן על הסעה מאורגנת היוצאת לנמל־התעופה כדי להחזיר את החוגגים המותשים, הביתה.

אריאלה רובינוביץ השחקנית הג׳ינג׳ית היתה נציגת הקולנוע והתיאטרון היחידה בערב זה. היא לא הכירה את מרבית החוגגים, אך פגשה את הדוגמנית שלי סער והשתיים מצאו שפה משותפת. גם הדוגמנית דנה וכסלר הרגישה שלא בנוח בין כל המבוגרים.

כתב: זהר אוהליאב. צילם: אבי ולדמן

לו רבינוביץ היה גברת

גברת מס־הכנסה (בית ציוני־אמריקה, תל־אביב, יפאן) – **קומדיה־מתח שנונה ומלאת המצאות של הבימאי יוזו (טאמפופו) איטמי, המתרכז הפעם במה שנראה לו כמחלה יפאנית טיפוסית, אולם מהווה למעשה מגיפה בינלאומית ממדרגה ראשונה. הכוונה כמובן למס־ההכנסה ולמכאובים הגדולים מנשוא של כל מי שצריכים לשלם אותו.**

העלילה יכולה להיות מעין מבט בראי עקום על פרשת אל־קאפונה. מצד אחד, גאנגסטר קשוח בשם גונדו, המחזיק בתי־הארחה שמשכירים חדרים לפי שעה, מלווה כספים בריבית קצוצה, עושה עיסקות שחורות על ימין ועל שמאל ומחזיק לעצמו בריונים בשכר, שיבטיחו כי העבודה תתנהל בלי בעיות. במקום הצלקת של קאפונה, הוא צולע, חוץ מזה אין הרבה הבדלים. תאוות חיים ומרץ בלתי־נדלים, פילגשים לרוב, והעמדת־פנים של חזות מהוגנת כלפי חוץ.

מולו ניצבת אשה קטנה, שברירית, מנומשת, בודדה ועקשנית להפליא, שהיא מפקחת אמביציוזית מאוד במס־ההכנסה. כל עוד היא צריכה לרדת לחיי חנוונים אומללים, היא עושה את העבודה באמנות, אבל בלי הרבה חשק, אך כשמדובר בנבל בריא כמו גונדו שום דבר כבר אינו יכול לעצור בעדה.

בהתמדה שאינה יודעת גבול, היא מתחקה על עיקבותיו, מפענחת את עסקיו, בודקת את הוצאותיו, מפשפשת בכליו,

נובוקו מיאמוטו: שילוב של רכות נשית ולביאה

ממריצה את חבריה לעבודה ובסופו של דבר נאלץ המאצ'ו הנפוח גונדו, המתעלל בכל הנשים שסביבו, להודות שהיא חזקה ממנו.

הופעה משכנעת של נובוקו מיאמוטו, רעיתו של איטמי, בתפקיד המפקחת, שילוב של רכות נשית תמימה ונחישות של לביאה זועמת, ולצידה צוטומו יאמאזאקי בתפקיד גונדו, נבל שבסופו של דבר קשה באמת לשנוא, תורמים הרבה להצלחה של אחד הסרטים המפוכחים ביותר בתקופה האחרונה.

סכס מתחת למירקע

משדרים חדשות (דקל, תל־אביב, ארצות־הברית) – **הבימאי ג'יימס ברוקס צודק כשהוא מגדיר את הסרט הזה כסיפור־אהבה. אכן, זה המישור החזק ביותר של הסיפור, הוא נעזר ברקע המרתק מעצם טיבעו, של תחנת־שידור טלוויזיונית ולכן, למרות אורכו (למעלה משעתיים), התוצאה עובדת על הקהל.**

במרכז העלילה משולש רומאנטי – מפיקה צעירה, לא כל־כך יפה, אבל מאוד נמרצת, כתב מזהיר אבל לא כל־כך כאריזמטי, ומגיש־חדשות יפה, אבל לא כל־כך חכם. המפיקה רוצה מאוד להצליח בעבודה, אבל לא פחות מזה רוצה גם חיי־אהבה, עדיף עם גבר מקסים, נאה, יצוגי ואם אפשר גם חביב. הכתב רוצה בכל מאודו לעלות בדרגה ולהגיש חדשות, אבל הוא גם מאוהב במפיקה. המגיש מוכן להודות שיש לו הרבה מה ללמוד משני האחרים והוא אפילו מוכן להשיב אהבה למפיקה, בתנאי, כמובן, שזה לא יפריע לקידומו האישי.

על הבסיס הזה צריך להוסיף את כל האירועים הפיקנטיים, שעליהם שומעים תמיד כשמדובר בתחנת־טלוויזיה – כתבה שמכינים ברגע האחרון, מיקרה־חירום של שידור חי שבו צריך לאלתר בן־רגע מול המצלמה שעה שכתבים מכל פינות העולם מדווחים בזה אחר זה, משבר כלכלי בפיסגה שנוטל פרנסות של עובדים מסורים רבים, לאו דווקא לפי שיקולי איכות, ועוד כיוצא בזה. קירקס שאינו נח לרגע.

זה נראה כמו טור־רכילות עמוס לעייפה, ומשוחק היטב על

ויליאם הרט: טור־רכילות עמוס לעייפה

ידי הולי האנטר (המפיקה), אלברט ברוקס (הכתב) וויליאם הרט (המגיש).

אבל בסיכומו של דבר, אין זה הרבה יותר מקישקוש צבעוני, כי המהות האמיתית של החדשות, האחריות העיתונאית להן ולמהימנותן, המשמעות שיש להם והכוח שעיצובן מעניק למעצבים, כל אלה הם בעצם הנושאים האמיתיים, שהסרט כאילו עוסק בהם, אבל למעשה אינו מעז אף להציץ לכיוונם. אפשר בהחלט לראות, אבל אין כל־כך הרבה מה לזכור.

טבעה בשמפנייה

נשואה לשניים (הוד, תל־אביב, ארצות־הברית) – **שוב הסיפור של סינדרלה במהופך. אשת־חברה מפונקת נופלת מן היאכטה המישפחתית, בין הקוויאר לשמפנייה, אל תוך מימיו של מפרץ שכוח־אל, נמשית מן המים במצב של אמנזיה, והנגר, שמאמץ אותה לאשה, עושה זאת כדי להתנקם על כך שלא שילמה לו עבור עבודה שביצע עבורה לפי הזמנה.**

משוכנעת שהיא אכן רעיתו הכנועה של הברנש המטופל בארבעה בנים קונדסים, היא נאלצת לעבוד בפרך מן הבוקר ועד הלילה ולסבול עלבונות אין־קץ המוטחים בה בכוונה תחילה. אלא שכצפוי, הגבר מתרכך, האשה מתרגלת, הילדים עוברים אילוף וכאשר האמת יוצאת לאור הצמד כבר מאוהב באמת. המישפחה הבדויה מרגישה כמישפחת־אמת והגברת בבעייה – לשוב ליאכטה ולבעל החוקי המנוון והמשעמם, או להישאר במחיצת החתיך הפרולטרי וצאצאיו.

לא צריך להיות בדיוק נביא כדי לנחש מה עומד לקרות בכל אחד מן השלבים השונים של הסרט. את הסיפור, בגילגולים שונים, אפשר היה לראות כבר פעמים רבות בעבר, באחרונה בנסיכה מבוורלי הילס. הסיפור והדיאלוגים הם למעשה החלק החלש ביותר בכל הסרט, העייף והשדוף ביותר. למרבה המזל, הבימאי גארי מארשל, שמתמחה בקומדיות (מן הרופאים באהבה), מניח לעיתים קרובות למילה המדוברת ונותן למצבים לדבר בעד עצמם, ואז הסרט מצחיק באמת. בין אם

גולדי הון וקורט ראסל: מצבים צפויים

זה מראה הכלבים המקבלים פני מורה בבית הנגר, או הגברת המפונקת הנאלצת לשרת את הגברים בבית, כששתי צלחות נדבקות לה לכפות הידיים.

גולדי הון, שהיא קומיקאית המשוועת למצבים מן הסוג הזה, מנצלת אותם היטב ומרגישה בבירור הרבה יותר נוח בתור סחבה בבית הנגר, מאשר כיהלום מלוקק ומצוחצח על יאכטת המיליונים. קורט ראסל, בן־זוגה בחיים, לא נדרש ליותר מתריסר הבעות סתמיות. לא מזיק, אך חסר־תועלת.

תדריך

חובה לראות:

תל־אביב: הקיסר האחרון, המבצר הנסתר, ליידי איב, מוכת ירח, עיניים שחורות, להתראות ילדים.

ירושלים: הקיסר האחרון, מוכת ירח, עיניים שחורות.

חיפה: הקיסר האחרון, מוכת ירח.

תל־אביב

★★★★ **ליידי איב** (פריז, ארצות־הברית) — **מישחקי המין הופכים למישחקים מסוכנים כשלגבר יש כיס מלא להציע. פעמיים חווה ונחש אחד ניצחי בפנינה קולנועית שלא החלידה. פרסטון סטרג'ס.**

★★★★ **המבצר הנסתר** (לב, יפאן) — **עוד אבן־חן שלא הועם זוהרה — קוראסווה בן 30 במצחיקון יחיד מסוגו. גנרל מפסידן חייב למלט נסיכה דרך ארץ אוייב ונעזר בשני שלומיאלים בורים, אבל תאווי־בצע עד כדי שנינות. חוכמת־חיים וציניות על מסך רחב בראשונה אצל האשף היפאני והוא אכן משתולל עליו בהנאה. בעזרת טושירו מיפונה האחד והיחיד.**

★★★ **מוכת ירח** (אורלי/טיילת, ארצות הברית מוצג גם בחיפה ובירושלים) — **היא מאורשת לנאד נפוח, שרץ למיטת אמו הגוססת בסיציליה, ובדרך לחופה מעדיפה את מיטת אחיו. אביה רודף שמלות ואמה שואלת כל העת למה הגבר רודף אחרי האשה. התשובה, על כנפי לה בוהם, מפי כלבים מיללים מול ירח מלא, כגברים רעבים לאהבה. חכם. רומאנטי. עליז. מצחיק. טעים כמו פטוצ'יני ומתוק כמו זאבאיונה. שר משגעת, אולימפיה דוקאקיס חכמה יותר מקרוב־המישפחה המפורסם שלה. ניקולאס קייג' סוחף ופיודור שליאפין הבן מדבר איטלקית עם הכלבים.**

★★★ **חופשה בכפר** (לב, צרפת) — **קיץ אחד של התבגרות לאור האמת האכזרית של הטבע. הגיבור, ילד חמוד, בנו של הבימאי ז'אן**

שחקנית סקאקי
רצח בנאלי בסרט „תשוקות באפריקה"

לר־הובר, לומד בעזרת ילדה ג'ינג'ית חביבה איך להתמודד עם האילוזיה הנמוגה של האהבה, המוות, המין והחיים.

★★★ **החבר של החברה שלי** (לב, צרפת) — **התנהגות של זוגות צעירים המנסה לחפות על חוסר ביטחון ופחדים עמוקים. אינטליגנטי לאוהבי אריק רוהמר וסגנונו המדובר והאסתטי.**

★★ **תשוקות באפריקה** (צפון, אנגליה) — **גירסה מהודרת לשחיתות בריטית בקניה, 1941. גרטה סקאקי יפה מתמיד, אך לא מקבלת תמיכה מספיקה מהתסריט שאינו אלא תעלומת־רצח בנאלית למדי.**

עדנה פיינרו

יוסף המכשף

יוסף חיין הוא התחנה האחרונה בדרכם של חולים שהרפואה המקובלת לא עזרה להם. הם צובאים על פתח החירבה שלו בחיפה התחתית, שם הוא ובנותיו (אחת מהן בתמונה) מטפלים בהם בעיסוי

האגדה מסתובבת בחיפה כבר הרבה שנים. מחתרתית. סמויה. עוברת מפה לאוזן, משכנה לשכנה, ממוכר בשוק למוכר אחר, מקשיש לקשיש. „המכשף" הם קוראים לו. יוסף בעל־הנס, או סתם אבו־יוסוף, ומוסיפים פילפולים מפילפולים שונים על נפלאותיו.

ביום החמישי היה חמסין. סקאניה ישן של אגד מזדחל בקושי לתחנה המרכזית בחיפה. בתחנה לפני האחרונה יורדים. פטיש־אוויר אימתני הורס ממול את הקיוסק של מטילדה. פונים שמאלה ברחוב המכס. נכנסים לשכונת תחנת־הכרמל. שתי המיסעדות המיזרחיות בשכונה מאוכלסות ברלילות ושני ילדים משחקים בכדור־בד.

מכשפים טובים

בית מטולא, בנוי רבדים־רבדים בידיים חובבניות, מהווה מקור־משיכה לעשרות אנשים. שתי מכוניות ב־מ־וו ומרצדס שוברות את האידיליה האוריינטאלית. כולם מכירים את המכשף, הילדים מסבירים ברצון שהכניסה היא מסביב.

מחוץ לדלת מחכים 30 איש, ערב רב של עמים וצבעים וגוונים. „בפנים חם," אומרת אשה מבוגרת, „יקח עוד המון זמן. באתי בשש בבוקר, קיבלתי מיספר 85." נכנסים. מחנק, אפלולית של סיגריות. הרבה כיסאות־גלגלים. שני כושים מתווכחים על יעילות הטיפול. מישהו מציין באנחה שכרגע מחכים בתור ‚רק' 100 איש. ויכוח מתלהט.

שני יהודים צועקים באידיש. „מי זה צועק כאן. אי אפשר לעבוד ככה," נשמע קול, ויוסף המכשף מופיע מאחורי הווילון המפריד בין חדר־ההמתנה לחדר־הטיפולים.

בסיפורים נראים המכשפים הטובים אחרת. זקנים, שיער לבן ועיניים למודות ניסיון, מלאות חוכמת־חיים. יוסף הוא האנטי־תיזה. ההוכחה לכך שגרעין־האמת באגדות הוא קטן מאוד. איש מאסיבי, רחוק מלהיות רזה, ניצי־זקן על סנטרו, חצי קרח.

הוא שולח מבט זועם אל מפירי השקט. דוברי־האידיש משתתקים ומישהי מבקשת בקול מתחנן להיכנס. יוסף מסרב. יש תור, אין פרוטקציה.

בשניה האחרונה, לפני שהוא נבלע שוב מאחורי הווילון, אני מצליח לאחוז בגופיה שלו, מציג את עצמי ומבקש רשות לראיין אותו. בתחילה נראה שהוא אינו מבין, אולם ככל שמכירים טוב יותר את יוסף לומדים שהעברית אינה הצד החזק שלו.

„אותי אל תראיין," הוא אומר, „תשאל את כל אלה שמחכים בתור. אני יכול גם לשקר לך. אף פעם אל תאמין למה שאנשים אומרים על עצמם, אלא למה שאומרים עליהם." בסופו של דבר, אולי כדי להיפטר ממני, מסכים יוסף להתראיין. „תבוא מחר אלי הביתה," הוא אומר ונעלם בחדר־הטיפולים.

מתיישבים עם החולים ומתעניינים בשלומו של זה, ואיך הרגל של ההוא. אגב שיחה מגיעים כמובן ליוסף. „שלשום באתי לכאן עם הגיס שלי." מספר אחד, „כף־הרגל שלו היתה אדומה, לא הצליח ללכת, צרח מכאבים. אף רופא אחד לא עזר לו, מילאו אותו בכדורים והמצב נעשה גרוע יותר. נסעתי אליו לתל־אביב ולקחתי אותו ליוסף. הוא עבד עליו 20 דקות. עשה לו מסאז', פעמיים כוסות־רוח והבחור התחיל ללכת, הסתובב בחוץ ועישן סיגריה."

שאר הנוכחים מסכימים איתו בנענוע־ראש קצר. „יוסף זה הנשמה שלי." לא הכל נכים. הרוב המכריע הם אנשים מבוגרים, הסובלים מבעיות גב, פרקים או סתימת־עורקים חמורה. „יוסף מזרים לי חזרה את הדם ברגליים. אני אחרי תאונת־עבודה. גוש־בטון נפל עלי," מספר אחר.

דמויות חדשות מופיעות מתוך האפלולית. „חבל שלא באת קודם. הוא הצליח להבריא נערה אחת משיתוק יד־שמאל." הסיפורים עוד רבים. לזה הציל רגל מקטיעה, לשני החזיר ברך נקועה למקומה, ועוד מאות שהחלימו מכאבי־גב כרוניים.

אנשים באים ומחכים שעות בתור ובאים שוב ושוב. ואם יהיו מי שיטענו כי זוהי רפואה פסיכולוגית, מהווה יוסף הוכחה שרפואה כזאת עובדת.

לצד תמונתו של השייך אמין טריף ושירטוט של מערכת־השרירים תלויים על הקירות גם מיכתבי־הוקרה ששלחו ליוסף מטופליו, כמה גיזרי־עיתונות ישנים ומיכתבים, שרבים מהם מכנים אותו „ד"ר יוסף" ומודים לו על המרפא שהביא לבעיותיהם.

„ומה עם הכסף?" אני שואל את אחד הקבועים, כבר בפעם שמינית הוא מחכה בתור האין־סופי. „יוסף לא לוקח כסף לפי תעריף. על השולחן יש תיבה קטנה. תשים כמה שתירצה. פעם שמתי לו 20 שקל והוא ממש התעצבן. אמר שזה המון כסף והחזיר לי הכל."

קצין בדרגת סגן־אלוף נכנס לחדר־ההמתנה, נראה כמו סימן־שאלה. אפשר לראות בבירור שהגב שלו תפוס. במיקרה יש מקום פנוי. הוא מתיישב ומחליף חוויות עם הסובבים. בחור צעיר, המדדה על קביים, נכנס אל החדר. משטף הערבית אפשר להסיק שהוא מקלקיליה. הוא נראה רע, רע מאוד, בקושי מחזיק את עצמו על הקביים. הסגן־אלוף מתרומם ומפנה את מקומו לערבי מהשטחים הכבושים.

חולים יהודיים וערביים בחדר־ההמתנה של יוסף (עומד בדלת)

סגן־אלוף וחולה מהגדה

פוליטיקאים על המיטה

יוסף עובד שישה ימים בשבוע, מ־7 בבוקר ועד 2 בצהריים. ב־3 הוא הסכים לקבל אותי. הוא יושב בראש השולחן. ביתו מרוחק מרחק מטרים ספורים מהמירפאה ונראה בערך כמוה. מעשה אותו אדריכל. כלב זאב מקדים את פני, חמור נוער ויוסף תופס שלווה עם קפה שחור.

„אני יוסף חיין, נולדתי לפני 58 שנים בביירות, לבנון. כשהייתי בן שנתיים עברנו, כל המישפחה, לחיפה, לשכונת תחנת־הכרמל. מאז אני כאן. כל החיים עבדתי בנמל; מעמיס, מזיז, סוחב. הייתי חי בארגזים. בגלל זה יש לי ידיים חזקות," הוא אומר ומצביע בניע ראש על ידיו התפוחות משרירים.

„אתה לא מיוחד. באים אלי המון אנשים ושואלים איך אני עושה את זה. אורטופד מפורסם ביקש ממני ללמד אותו ולכולם אני עונה אותה תשובה — זה משהו שבא מבפנים. או שאתה נולד עם זה או שלא. ללמד אי אפשר.

„מישפחת חיין ידועה ב'קווא (אל) חלאלה', הכוח השלישי שעובר בה בירושה. הסבא של הסבא של הסבא שלי כבר התעסק בזה. אנחנו מרגישים את המחלה דרך הידיים. אנחנו יכולים להסתכל לבן־אדם בעיניים ולהגיד מאיזה מחלה הוא סובל."

אני מבקש מיוסף לעשות לי דיאגנוזה. מבט חטוף מספיק לו. „יש לך כאבי־ראש חזקים כאן." והוא מצביע על האיזור שבין הגבות. שבועיים קודם לכן התלוננתי לפני רופא אף־אוזן־גרון על כאבים בדיוק באותו המקום!

הצניעות לא חוגגת אצלו: „היו אצלי כולם. פוליטיקאים, שרים. (דויד) לוי היה עם קרוב שלו, (משה) שחל היה, אמנון לין והחבר'ה." במיוחד גאה יוסף באורחים מחו"ל: „מוצטפה חליל ומוחמד בסיוני שכבו אצלי על המיטה.

„חמותו של המלך חוסיין באה לטיפול וגם כמה ממישפחת־המלוכה של מלך סעודיה. כולם אצלי שווים. אנשים חשובים ואנשים פשוטים. כולנו בני־אדם. בא אלי חבר שלי וביקש להיכנס לפני התור. לא הסכמתי.

„אני מטפל בעיקר בחוליות בגב ובעצמות הרגליים. לפעמים גם בסתימות־עורקים, ולפעמים גם בדלקות קשות. עם מחלות לב או סרטן אני לא מתעסק. אני לא מפרנס מישפחה ממסאז'ים. אני מרפא בחינם. מי שרוצה לשים כמה שקלים, שם. יש לנו מיסעדה. לפעמים אני עובד שם ורוחץ כלים. משם הכסף. אני גם לא צריך הרבה.

„הציעו לי המון דברים. אני יודע שהייתי יכול לעבור להרצליה־פיתוח, להיות אדם מפורסם. אבל, ככה טוב לי, החורבה הישנה שלי, עם החמור שלי, ועם הקהווה השחור שלי. אלוהים נותן לי כוח לעזור לאנשים ואני עוזר.

„בדרך־כלל באים אלי אנשים כבר אחרי שהיו אצל כל המומחים. אתמול היתה אחת שהיתה בטיפול של שישה חודשים אצל רופא, אבל זה לא עזר. היא באה אלי והכל הסתדר בשלוש דקות."

חדר־הטיפולים מוזנח. יוסף מזמין ארבעה גברים להיכנס. הם מתפשטים, ונשארים בתחתונים. יוסף טובל מגבת במים רותחים וממשש את ברכו של האחד. „יש לך דלקת בעצם," אומר, ואגב כך לוחץ בחוזקה על הברך. האיש נאנק.

יוסף נותן מיספר הוראות לשתי בנותיו העומדות לידו. הוא מספר שהכוח השלישי נקלט משום מה רק אצל בנותיו. הבנים לא ניחנו בו. הוא רואה בבנות ממשיכות דרכו ומאמן אותן לקראת הצפוי להן.

תוך כדי ריכוך גבו של אחר שופך יוסף את מר ליבו: „הרופאים בארץ הם כמו פושעים, לא עושים את העבודה כמו שצריך. חושבים שאפשר לעשות ניסויים בבני־אדם. אני מכיר מישהו שהשתילו לו מסמר ברגל. אחרי שנה היו צריכים להוציא אותו. הכניסו אותו לניתוח ופתחו לו את הרגל השניה.

„כולנו שווים. אם יבוא אלי (מאיר) כהנא אני אטפל גם בו. כל מי שיש לו כאבי־גב או ורידים סתומים או פתחו לו את הרגל הלא־נכונה שיבוא ליוסף ואני כבר אסדר לו הכל." צריך רק להמתין בתור, אין אצלו פרוטקציות.

רונן ברגמן
צילם: אבי ולדמן

דף חדש

משוט בעיתונות

אוכלוסיית הירח: נתונים והערכות

מנהלה לשעבר של סוכנות־החלל האמריקאית הודיע כי לפי התחזיות ניתן לצפות שב־2050 יחיו על הירח כ־10,000 אנשים.

פנינו לחזאים ולמחזאים שלנו שהביעו את הערכתם הגסה, כי כ־4000 מתוכם יצביעו ליכוד, 2150 בעד שמעון פרס ויצחק רבין, כ־800 ירצו בר"צ וכ־740 בהתחיה. את תפקיד לשון המאזניים ימלאו כנראה שוב בוחרי המיפלגות הדתיות, האשכנזיות עם הספרדיות.

אשר לקולות הצפים, אמרו המקורות, אלה מהווים בעייה מיוחדת בתנאי הירח, שבו כוח־המשיכה של המיפלגות קטן אפילו יותר מאשר על פני כדור־הארץ. כך, ייתכן מאוד שבלילות ירח ייראו עשרות ואולי אפילו מאות קולות צפים ממחנה למחנה ואולי אפילו סביב אותו מחנה עצמו.

רב־אלוף (מיל.) רפאל איתן שאליו פנינו לתגובה, השיב: השעה לא שעת דיבורים כי אם מעשים.

לעומתו אמר הד"ר בורג: אני לא נביא ולא חוזה תחזיות אבל אני מוכרח לציין שפעם אפילו הירח היה מלא יותר.

גם תינוקות ישראל מתקמטים

ידיעות אחרונות מיום 10.5.88 מצא לנכון — ויפה מאוד עשה! — להזהירנו מפני תופעת התינוקות המתקמטים שמסתבר כי הגיעה גם לישראל.

המאפיין את „תיסמונת המקומטים" הוא עור־פנים מקומט ומראה זקן. ואולם בישראל נתוסף לפנים המקומטות ולמראה הזקן של התינוקות עוד סימן־היכר שאף הוא בבחינת חידה לחוקרים: התינוקות נולדים כשזקן לבן מעטר את לחייהם ולראשיהם מגבעת לבד או כיפה סרוגה. לעומת זאת, רחו החוקרים כ„מליצה פיוטית בלבד" את ההתרשמות כי הקמטים של התינוקות הישראליים מזכירים קימטי ספר עתיק או מגילות גנוזות.

מקורות רפואיים הסבירו כי המדובר במחלה תורשתית חדשה ברקמות החיבור בין עבר והווה.

כן נמסר כי „תסמונת המקומטים" בכללה היא תופעה חדשה, וכי בספרות הרפואית העולמית כולה דווח עד כה על מיקרים כאלה רק במאלזיה ובערב הסעודית (מאיראן לא ניתן היה להשיג מידע אמין ומעודכן).

הנושא יועלה בכנס רופאים וחוקרים שייערך בימים אלה בירושלים. „העיר הזאת מקומטת יותר מכל מקום אחר עלי אדמות ולכן היא מתאימה במיוחד למחקרינו," ציין דובר הכנס, ד"ר קמוטי, שנשאל להסבר.

אישפוז כפוי

העיתונות מוסרת כי מדי שנה בשנה מאושפזים בבתי החולים הפסיכיאטריים כ־13 אלף בני־אדם. ב־1986 לבדה אושפזו יותר מ־1000 איש בעל כורחם.

ממישרד „סקר את סקר" נמסר לנו כי על סמך נתוני התפלגות האוכלוסיה, סקרים קודמים שנערכו ונתונים שנאספו, כגון תוצאות ההצבעה בבחירות להנהגת אגודת הסטודנטים של האוניברסיטה העברית בירושלים, מתברר כי באחרונה התחזק עד מאוד כוחו של הימין בבתי־החולים לחולי־נפש שלנו, לעומת כוחו של גוש השמאל־המרכז שנחלש.

חבר־הכנסת מיכה רייסר שנשאל לדעתו על התופעה, הגיב: „כרגיל, העיתונות היא האחרונה אצלנו המגלה את העובדות. כל מי שעיניו בראשו מסוגל היה לחזות את ההתפתחויות הללו עוד לפני שנים. אנחנו רגועים לגמרי. מחנה השפויים לעולם לא ינצח בארץ הזאת. לא כל עוד אנחנו קיימים."

נ.ב. הסקר שנערך לא כלל נתונים מן הקיבוצים וכן מן האוכלוסיה הערבית העסוקה באינתיפאדה.

דו"ח בלי סקופים

ממישרד מבקר־המדינה סירבו להגיב על הידיעה כי לפחות שלושה עיתונים וכיתבי־עת סירבו לפרסם את דו"ח מבקר־המדינה השנה בטענה כי אין בו „סקופים".

לכתבנו נודעה סיבה נוספת: הדו"ח כתוב בסיגנון שבמערכות־העיתונים חששו כי לא יהיה מובן לחלקים ניכרים של האוכלוסיה.

כך, על הקטל בבתי־החולים ובבתי־האבות, למשל, הגיב המבקר באמרו כי „השביתות ברפואה הביאו לתקלות רבות במערכת," ו„פגעו בכבוד האדם."

נמסר, כי בייחוד נפגעו עולים חדשים מרוסיה שהעברית עדיין אינה שגורה בפיהם.

מדור זה, שעבר על הדו"ח ביסודיות, כראוי למיסמך מסוגו, גילה בו לפחות „סקופ" אחד: במיבצע השירותרום שנערך ב־1986 אספה התעשיה האווירית מהעובדים כ־57,000 דולר והעבירה חלק מהכסף ל... אירגון עובדי התעשיה האווירית. 634,000 דולרים אחרים שנאספו באותה תעשיה אווירית, במיסגרת ההתרמה ללב"י, לא נרשמו כלל בסיפרי מישרד־הבטחון.

אנו מצידנו מוצאים בעובדות אלה נחמה רבה ואף הוכחה לכך, שמה שלא תאמר על עובדי התעשיה האווירית שלנו — שכל עוד יש להם. הגניוס היהודי שוב לא הכזיב.

באותו הקשר ציינו חכמי נוטריקונים וגימטריאות את העובדה כי דו"ח המבקר חשף בדיוק 2300 ליקויים. „ליקוי אחד כנגד כל שנה מתוך 2000 שנות הגלות היהודית ועוד רזרבה של 300 ליקויים על חשבון העתיד הוא מאזן לא רע למדינה בשנת ה־40 שלה," אמר להעולם הזה נשיא האגודה, מר נ.ו. טריקון מאיגוד הטקסטיל.

זוטות

○ זמרת המחאה האמריקאית ג'ון באאז הודיעה על החלטתה להופיע בעצרת מטעם תנועת יש גבול. „אין גבול לחוצפה," הגיב על כך חבר־הכנסת גדעון גדות שמיפעל־הפיס מימן את הוצאות הגנתו המישפטית.

○ תושב מחנה־הפליטים דהיישה נורה למוות בביתו בעת פיזור הפגנה במחנה — נמסר בהארץ. מה פלא. הרי האנגלים כבר קבעו מזמן כי ביתו של אדם הוא מבצרו.

○ ממוסקבה נמסר כי מיפלגת אופוזיציה חדשה התכנסה שם. עדיין לא ניתן היה לקבל אישור לשמועות כי ה"ה ח"כ אמנון רובינשטיין ולובה אליאב הצטרפו אליה.

○ לאחר שמבקר עיריית תל־אביב נכח במירדף אחרי עכבר בבית־החולים על שם רוקח פירסמה העירייה מודעה בעיתונות ובה נתבקשו האזרחים לסייע לה באיתור יתושים.

שלום רודף ■

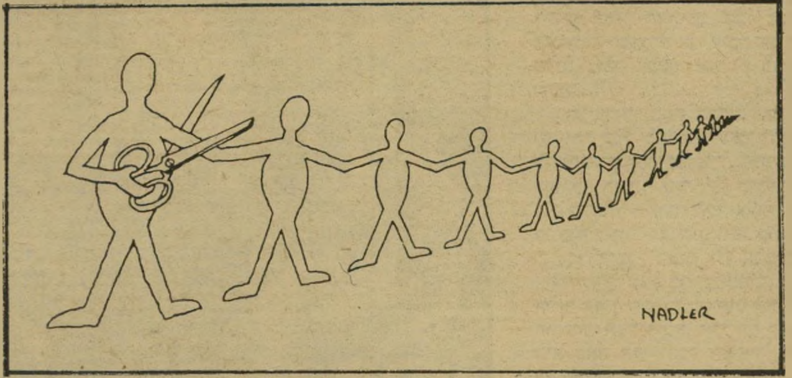

רוברט נדלר: הכלל והיוצא מן הכלל

ראיון עם פסל

מי מכיר? מי יודע?

נולד בפולין 1928. ארבע שנים במחנה/מחנות הריכוז. שם הושמדה כל מישפחתו למעט אחות שעלתה לארץ. שוחרר בידי הרוסים ב־1945. מה עוד יש לו להגיד להגנתו!

עלה לישראל ב־1946 והשתקע בקיבוץ בית־הערבה שחרב במילחמת־העצמאות 1948. ב־1952 הוא עושה את צעדיו הראשונים בתחום הפיסול – מי צריך צעדים ראשונים בפיסול בישראל של 1952, חוץ מכמה פסלים שעושים אז צעדים ראשונים! מפסל בעץ ובאבן. אפילו לומד אצל דב פייגין באורנים. מציג בתערוכה קבוצתית בגיבעת־ברנר. ב־1955 זוכה, למזלו הטוב ואולי למזלנו הרע, במילגה מטעם קרן נורמן האמריקאית־הישראלית. שנה לאחר־מכן הוא כבר בפאריס. פאריס, הו פאריס! שם הוא לומד בבוזאר (בעברית אי־אפשר לכתוב את זה אחרת) המפורסם, באטלייה של מארסל ז'ימון. כן, באותה שנה הוא גם מציג מעבודותיו בגן־האם בחיפה. זו תערוכתו האחרונה בישראל למשך שנים.

היום – אטלייה משלו בפאריס, שבה הוא אמן מוכר. בית על הכרמל, שבו הוא מבקר מדי שנה מבלי להיות מוכר. עובדה: מנהלו האדמיניסטראטיבי (מילה לועזית שפירושה: לא מנהל אמנותי) של מוסיאון חיפה החליט השנה, לאחר התייעצות עם מומחיו (שפירושם: לא־מומחים), שעדיין לא הגיעה השעה שחיפה העיר, גוראלובקה, עירו של פטרון האמנויות הדגול אריה גוראל גוראלוביץ גוראלובסקי, תרכוש אנדרטה מאנדרטאותיו כדי להעמידה בצידה של מיזרקה גוראלובסקאית טיפוסית.

בינתיים זכה והציג במוסיאון לאמנות מודרנית בפאריס, בבינאלה, במוסיאון רודן, ביוגוסלביה, באיטליה, בפראג, בלוכסמבורג, בנורווגיה, בניו־יורק, אפילו בגלריה גורדון בתל־אביב. האנדרטה הגדולה בדמות האות העברית שין הניצבת במחנה דראנסי שבצפון צרפת (זוכרים! דויד פוגל!) – מחנה־המעבר לאושוויץ – היא מעשה ידיו. פאריס הזמינה והעמידה אנדרטה אחרת שלו לזכר ה־Resistance (ה„התנגדות") הקלושה – הו, מה קלושה! – של הצרפתים לנאצים.

ב־1983 זכה בפרס הלאומי הגדול של הבוזאר. ולפני שנתיים – בפרס הגדול לפיסול בסאלון הסתיו שבבירה. אז מה אם החבר פלונסקי עוד לא יודע! הוא עוד יידע. הפלונסקאים תמיד יודעים מאוחר מדי.

ואם החבר פלונסקי אינו יודע, מה חטאכם אתם, קוראים נאמנים, שאבוא אליכם בטענות!! לולא עמוס קינן, איש לא היה יודע. גם כך אפשר, מסתבר, לחיות.

עכשיו אציג אותו לפניכם: שלמה זלינגר, „אין לי טענות". המיקצוע: פסל. האזרחות – לא שאלתי אבל אני מניח שהיא משולשת: ישראלית, צרפתית ר"של העולם הגדול (לא בכבוד כל־כך גדול בימינו). כן, גם אזרח ה„פלאנטה האחרת" של ק. צטניק.

פגשתי בזלינגר אצל אמאדו – במיסעדת־הדגים שליד הנמל בחיפה – יומיים לפני שיצא את הארץ בדרכו חזרה לצרפת. שוחחנו. רשמתי את הדברים, השמטתי את השאלות והרי דבריו לפניכם.

נתן יד ■

24 פסלים שלי הביאו הנה, לתפן. 24 פסלים! עשו לי תערוכה בתוך התערוכה הכללית. לא, אני מאשים? את מי אני מאשים? אני לא מאשים איש. אני לא מבקש כלום, לא נותנים לי כלום. ככה זה. זה שאני פסל לא מחייב אף אחד. מחשבה מצחיקה. אני עושה את זה מפני שאני זקוק לזה. תכתוב: אני. אני לא עושה לאף אחד טובה ואף אחד לא עושה לי טובה בכך שמכירים בקיומי.

את קינן אני מכיר 33 שנים — מפאריס. ידידים מאז. מפאריס. הוא התחיל לפסל והיה לו אפילו כישרון. אבל לא מספיק לעשות שנים־שלושה פסלים. האמת, חיים של בן־אדם אחד לא מספיקים לפסל. אילו אפשר היה לחיות 3־2 חיים, אולי אפשר היה להגיע למשהו. אני לא מדבר על גאונים. אני מדבר על עצמי. אני לא גאון. בן־אדם שעובד. אני עובד בגראניט (שחם), דבר לא מטריאלי.

זאת האפשרות בגראניט לפתוח בו פתחים, שתיכנס בו הרוח. אתגר לתת לדבר מינראלי נשמה. זה אפילו לא עניין של ביטוי עצמי. זה עניין של דיאלוג. אגיד זאת אחרת. אם אני מבטא את עצמי ורק את עצמי, הגבולות שלי נגמרים מהר. אני אדם מוגבל ואני יודע את זה. אבל אני חושב שאמן הוא אדם שדרכו דברים מתבטאים, הופכים לשפה. לא יכול לקרוא לזה אלוהים, כי אני לא אדם מאמין, אבל אולי: האדם, רוח האדם. לא במיקרה בפיסול האור הוא הדבר הקובע. ואולי לא מיקרה הוא שאור הוא הסמל לכל דבר נעלה. כאשר מפסלים אבן, וכשהאבן היא המכתיבה את הביטוי והפסל הוא בחזקת מכשיר כמו הפטיש שלו, כמו האיזמל שלו, נדמה לי שאז הפסל יכול להיות יותר טוב. **יותר טוב**, אמרתי, ולא **טוב**. היצירה זה כל מקום שהאני האישי שלי מסתתר מאחורי הבר אחר שאינני מבין. אחרים קוראים לזה אלוהים. אולי צריך לקרוא לזה רוח, אור, אולי סתם פיסול.

אולי זו דרך לחופש. פיסול בשבילי זו דרך לחופש. זה לצאת לחופשי. אני מדבר באופן אישי. אני לא תיאורטיקן בשביל אחרים. אני לא אחרים. כל זמן שאני מפסל אני בן־אדם חופשי. אני בן־אדם. זה כמו אסיר, כל זמן שהוא חופר מינהרה לצאת לחופשי הוא בן־אדם חופשי. לא אחרי זה ולא לפני זה. החופש הוא פעולה. הוא לא אי־פעולה. כמו האמת.

מחנה ריכוז

התחלתי לפסל אחרי שהסובייטים הורידו אותי מעל ערימת גוויות ורופא סובייטי החזיר אותי לחיים. איך שלא יהיה, כל דבר שבן־אדם עובר נטבע בתוך אישיותו. אחרי המילחמה הגעתי לקיבוץ בית־הערבה על שפת ים־המלח. הייתי באמנזיה, במצב של שיכחה גמורה. לא זכרתי שום דבר ממחנות־הריכוז. לא זכרתי (9 מחנות) שבהם הייתי. כלום. התחלתי לפסל ברגע

סוקרטס, שחם, אוסף האמן

שהזיכרון חזר בצורה דראסטית בסיוטים. פחדתי ללכת לישון. הייתי מתעורר באמצע הלילה ומכסה את הראש בשביל להגן על הראש. הפיסול אצלי הוא אולי הכרח תיראפויטי (ריפויי). אני לא יכול לחיות בלי לפסל. אילו לא ניתן לי לפסל, הייתי משלם כל מה שיש לי כדי שיתנו לי רשות לחזור ולפסל.

פאריס מיקרה. פרס אמריקה־ישראל (קרן נורמן) ומהקיבוץ יצאתי ללמוד. ידעתי שאני לא יודע. עד היום אני לא יודע. למדתי בבוזאר אצל ז'ימון ולאט־לאט עשיתי אבן ועוד אבן ועוד אבן. האבנים קשורות לרגליים ואחר כך התזוזה קשה, קשה לזוז, בגלל האבנים. אבל זה לא התחיל שם. נולדתי מחדש כשהגעתי לבית־הערבה. זו התקופה שנחרתה הכי חזק באישיותי, מחוץ למחנות־הריכוז, זאת אומרת. למדתי שם המון. קודם כל, המיפגש עם האור החזק. האור והצוקים שעל שפת ים־המלח. יש להם חלק בכל מה שאני מפסל, בצורה שאני צר ובאור שאני מחפש.

גראניט (שחם). התחלתי לפסל בגראניט. כשהגעתי לפאריס הייתי עני. לא היה לי כסף לקנות שום אבנים. מידרכות פאריס עשויות אבני־גראניט. גנבתי אבני־מידרכה וראיתי עד כמה שהאבן הזאת מתאימה לי. שאלתי את עצמי, מה פתאום האבן הכי קשה, שהורסת את הידיים, הורסת את הכלים. היום אני חושב שמצאתי איזו תשובה. בן־אדם הוא יצור מאוד פגיע. האבן היא קשה. היא אולי ניצחית. בן־אדם לא. יש לנו זיכרונות אבן מתקופות פרי־היסטוריות. אני אולי שואב ממנה בצורה מגית, מיסתורית, מנוחה. מהניצחיות שלה, מהכוח שלה. באיזשהו מקום זוהי מילחמה במוות. אני אולי חושב שבאיזשהו מקום באבן הזאת אפשר אולי לשיר את הימנון החיים. סליחה אם אני מדבר במילים גבוהות.

תפילה לחיים

עשיתי אנדרטה לשואה (דראנסי, שליד פא־ריס). גם כן אבן־גראניט אדומה ממחצבה. זה שער־המוות במחנה־המוות אבל הנושא הוא החיים. אפילו שם. כל מה שאני עושה הוא איכשהו תפילה לחיים. באבן.

למה פאריס? אני חי 33 שנים באופן זמני בפאריס. ההכנסות הראשונות שלי מהפיסול הלכו לבית בחיפה. פה (בפאריס) אני גר בדירה

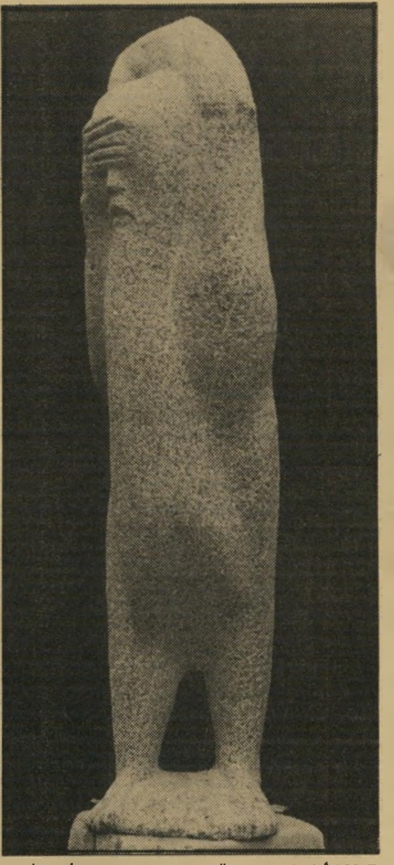
„התפילה האחרונה", שחם, פטיט פאלה, ז'נבה

קטנה. אטלייה. בסדר. אבל הבית האמיתי שלי הוא בחיפה.

אשמה, אתה שואל? אני אדם שיש לו הרגשות־אשמה על הכל. קודם כל, שדווקא אני נשארתי בחיים כשהכל סביבי מת, אף אחד לא נשאר. רק אחותי. אבי מת, כולם. ברגע מסויים אמרתי לעצמי: זמנית, גם אתה נשארת רק זמנית. בכלל יש לי הרגשה זמנית. הכל זמני, חוץ מהגראניט. היא לא זמנית.

כשהיתה התחרות הבינלאומית על המונומנט בדראנסי ועבדתי על המאקט (הדגם המוקטן), איכשהו ידעתי שאזכה. ידעתי שאעשה את זה ואולי זאת תהיה התשובה לשאלות ששאלתי את עצמי. כל פעם שעשיתי איזו צורה התרחקתי ממנה ושאלתי את עצמי, מהי מסמלת בשבילי. היו בתחרות ארבעה שלבים, כשבכל שלב נושרים

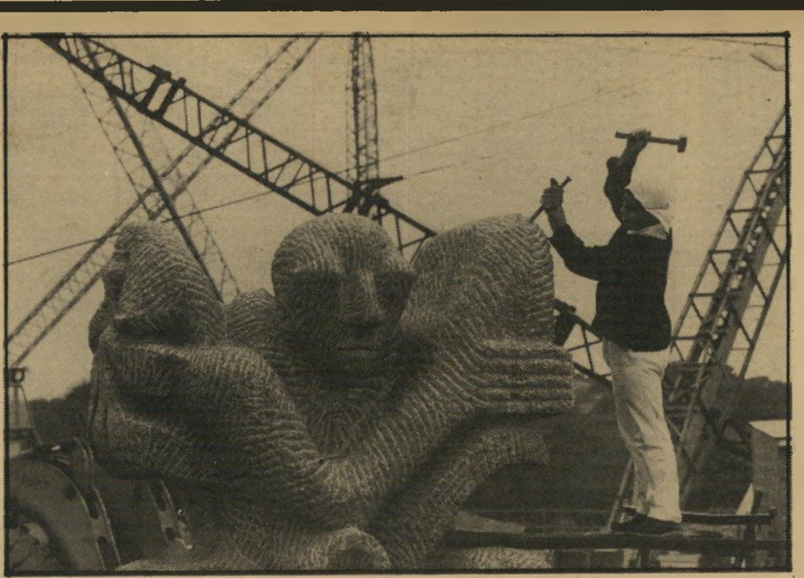
פיליפ באשליה

במחצבה: שלמה זלינגר בעבודה על אנדרטת ה„התנגדות", נחנכה בפאריס, מאי 1987

אמנים רבים. בשלב האחרון נשארתי אני לבדי. אתה יודע מה, אני אמרתי לעצמי: הנה בשביל השלב הזה נשארת. זה נתן איזה כוח. אבל רק עד שגמרתי לפסל. נכון, הפסל נשאר. אבל גם השאלות נשארו.

גם זה נכון, לי יש רק שאלות. אין לי תשובות. לפעמים נדמה לי שיש איזושהי מהות, לא, אמרתי **מהות**, לא משמעות, לחיים. איזה טעם. אבל המהות היא רק בשאלות שאדם שואל את עצמו. בין השאר הוא גם שואל, מה יצר אותו, מה הוליד אותו, מה הביא אותו למקום שבו הוא נמצא. והבדידות הגדולה.

אני מדבר על בדידות גדולה של האדם ביקום. והרי אני אדם נשוי, יש לי ילדים ויש לי חברים טובים. אבל זה לא שייך. זה לא עוזר להתגבר על ריגשי־האשמה.

אני אשם

וכשאני בא לארץ ורואה מה אנחנו עושים פה — למשל עכשיו, למשל לערבים — אני אומר לעצמי: אני אשם. אני אשם! אולי מפני שאני לא כאן. אני לא יכול להגיד למישהו מה לעשות. אני מרגיש כי מפני שאני לא פה, אין לי הרשות להגיד לאף אחד מה לעשות. דווקא מפני שזאת מדינת היהודים.

הדבר החשוב אצלי הוא הפסל שאני עובד עליו. אני קשור אליו, מתפתחים מין יחסי־גומלין כמו בין גבר ואשה. נוצר הפסל ואני נוצר. זה לא נכון שאני חוצב באבן. האבן, באותו זמן, חוצבת בי. כשאני יוצר — אני גם נוצר. ברגע שאני מפסיק לאהוב את האבן, אני מרגיש שהאבן כבר יכולה לחיות בלעדי. זאת דראמה כמו כשנפסקת אהבה גדולה. וזה תמיד קשור בכאב.

מה אני מוריש לילדים שלי? אני לא יודע. מה יעשו עם אבנים? מה יעשו בכל הדברים האלה? איך יזיזו אותם ממקום למקום? אפילו זה.

יש אמביציה להעמיד כמה שיותר בחיים. דבר אחד אינו סותר את השני. אני משקיע את עיקר המרץ ועיקר המחשבה ועיקר הפעילות בפיסול. אמרו לי שאילו השקעתי יותר ביחסי־ציבור, הייתי מגיע ליותר. אבל לי אין תלונות. היום יש לי אטלייה מלא עבודות, בשעה שרבים מחברי מכרו את רוב עבודותיהם והאטלייה שלהם ריק. האמת היא שאני לא עושה את זה בשביל הפירסום. פיסול הוא דבר כפייתי — לפחות לגבי. בלי זה אני אדם חולה.

בשום אופן, אין לי טענות נגד אף אחד. מדוע שיהיו?

אני מאוד מרוצה לראות את העבודות שלי בתפן. בייחוד מפני שחייתי פעם בסביבה הזאת, בכפרי. מה, לא ידעת? לא, אני לא בחרתי את מיקומן של העבודות. עמוס בחר. למעשה, הפסלים מייצגים את כל 30 שנות הפיסול שלי. העבודות הראשונות הן מ־1957/8, עבודה כמו המשורר, למשל, ועד לעבודות האחרונות מ־1987, כמו הכלה או מלכת שבא.

אור! אור!

כל רגע משתנה האור, כל אור משנה, כל רגע אור משנה את הפסל, בכל מקום. הפסל שונה בכל רגע.

גראניט אדומה ואפורה. זאת האדמה. המאגמה הראשונה שלאחר יצירת האדמה. שותפות עם האדמה אחרי היווצרות האדמות. לא, לא מעשה־בריאה. הבריאה באה קודם. אני לא בורא יש מאין. לי יש אבן. יש לי בלוק (גוש־אבן). בלוק זה הארמוני. יש בו שלמות. הדבר הראשון בשביל לעשות פסל זה להרוס את השלמות. לכן ההתחלה קשורה בייסורים כאלה. מצד אחד, אתה שואף להארמוניה. מצד אחר, אתה הורס אותה במו־ידיך. זהו מעשה היצירה. אתה הורס הארמוניה אחת כדי לצור צורה להארמוניה אחרת, זו שלך. בעיקר אתה שואף לתת אפשרות לאור לזרום על האבן. כמו שמפל־מים זורם על סלע ומלטף אותו. אבל עד שמגיעים לזה, זה כל הזמן אוכל אותך.

כן, לחיות עד היום האחרון עם האיזמל והפטיש ביד. אוהב את אשתי, אוהב נשים בכלל. עשיתי לחסידי אומות העולם, העמידו בשנה האחרונה. הנה הוא במחצבה. עשיתי להבות, עם שתי דמויות מוצאות להורג, הפשיטו מהם את ביגדיהם, יד אחת על הראש ושניה על העיניים. לא לראות. צירפתי אליהם אשה וילד, בצורות פשוטות ורק מסמלות. שתי הדמויות שמכסות את העיניים זה העולם שכיסה את עיניו. חסידי אומות העולם הם האשה שמגינה על הילד הפגיע. נכון, לא חסידים. בכלל לא חסידים. אם וילד. פגיע. לא, שניהם פגיעים. באותה מידה. אבל האחת מבינה יותר.

למה קיווקווים? מאנייריזם? לא, מבחינתי, עקבות בחומר. הרי אני עובד באיזמל. רוב עמיתי עובדים היום כבר במכונות. ואם מותר לי לומר זאת, הורסים את נשמת האבן. אם היה להם רגש חזק במהלך העבודה, הם מחסלים אותו במכונה שהופכת הכל לשטח חלק ומוחלק במכונה, שטח שבו יד אדם לא השאירה שום עקבות. אני רוצה להשאיר עקבות באבן. אני עובד במצב של התרגשות אמוציונאלית. אפילו יש לי טכניקה לעורר מחדש את הצד האמוציונאלי כשאני מתעייף אחרי עבודה ממושכת. אני מקוה שאני טוען את האבן במצב־הרוח שיש לי תוך כדי עבודה.

לכן הקיווקוו לא סכימטי. שים לב, הוא בכיוון שבו אני עובד. זה הריתמוס שלי. הריתמוס הוא החלק החשוב ביותר בעבודה. הריתמוס הוא אני. הריתמוס של מכת הפטיש. הריתמוס של דפיקות־הלב. כשבכל המיקצבים האלה נכנסים לאותו קצב, יש רגעים של איזו התעלות. כמו הכושי שבטם־טם שלו מגיע לאיזו אכסטאזה.

מילים אחרונות? פשוט תודה. כן, לקינן.

אני אסיר תודה לעמוס קינן על שאיפשר לי להעמיד תערוכה משלי במיסגרת התערוכה הגדולה שלו — גדולה גם בממדים אירופיים — ל־40 שנותיה של מדינת ישראל.

הייתי יכול לומר שהוא איפשר לכולנו להראות מה ומי אנחנו, מה אנחנו רוצים ומה אנחנו שווים. את זה לא אשכח ואני מקווה שאיזה עיקבות של זה יישארו גם בתודעה התרבותית של הארץ הזאת, הארץ שלנו.

תודה.

שאול אברהמי

טיול בוקר

סיפור זעיר

בבקרים, מדי יום ביומו, בדיוק באותה שעה מוקדמת ובאותו מקום, מופיע מולי זוג קשישים, גבר ואישה בשנות השבעים — בעל ואשתו, ללא ספק — אשר יוצאים כמוני, מדי בוקר, לטייל... הם צועדים תמיד באותו קצב ובאותו כיוון. אפשר לכוון את השעון על פי המיפגש איתם, כל בוקר.

הם צועדים בשקט. לעולם לא מחליפים דברים. מראיהם מראה אנשים אשר מכבר אין להם מה לומר זה לזו... הם צועדים במרחק־מה זה מזה, כאילו רק במקרה פסעו יחדיו.

להיפגש איתם כל בוקר, באותה השעה ובאותו המקום, דומה היה כפגישה שקבעתי עם מכרים ותיקים. אמנם, איני יודע את שמם, או מנין הם באים ולאן הם הולכים, ובכל זאת....

משלא הופיעו באחד הבקרים, הייתי מאוכזב. היבטתי סביב כשאני ממתין לבואם, אולי נתאחרו... כעבור רגע ארוך, התחלתי להיות מודאג. אולי קרה להם דבר־מה... אולי רבו ביניהם, וגרוע מזה, אולי נפל אחד מהם למשכב... ביקשתי לדעת מה מנע מהם לצאת הבוקר לטייל ולקיים את הפגישה שלנו — ולא הייתה זו סתם סקרנות.

למחרת, שוב אכזבה, ושוב רגע ארוך של המתנה. והם לא באו. מחוסר ברירה דוחים את

פיליפ באשליה

„מזמור תהילים", שחם, אוסף האמן

הפגישה — אולי למחר... ואכן, הפגישה מתקיימת למחרת. הנה, אני רואה אותם מרחוק. הם מתקרבים אט־אט. היא צועדת לפניו. הוא, מאחוריה, צועד הפעם בעזרת מקל... אני שואל את עצמי, מה קרה לו? ובאמת, הייתי רוצה לדעת מה קרה לו, והייתי רוצה לאחל לו רפואה שלמה... נו, מילא, העיקר שבאו. להתראות מחר.

בוקר אחד הופיעו בזוגות — נראה שהיו להם אורחים — עוד זוג קשישים בני גילם. הגברים צעדו לפני הנשים ולא חדלו לרגע לדבר ביניהם בקול רם ובתנועות ידיים. מאחוריהם צעדו הנשים וגם הן דיברו ללא הרף. סוף־סוף, היה לזוג מכרי על מה ועם מי לדבר... הם ניראו הפעם עליזים מאוד ובריאים — והוא צעד ללא עזרת המקל.

האורחים נסעו כנראה, ומכרי שוב הופיעו לבדם, ושוב צעדו בשתיקה... לפתע, פרץ הוא קדימה והתרחק מאשתו בצעדים מהירים, פנה הצידה והסתנן אל בין השיחים. משם הביט לאחור, עצר רגע, כמו מסתתר מעיניה של בת זוגו, והטיל את מימיו על בול עץ יבש. גמר מהר וחיכה לה, לאשתו, בחוסר סבלנות. היא התקרבה, עברה על פניו והפטירה: בוא כבר! הוא חייך חיוך מבוייש והוסיף לצעוד לידה....

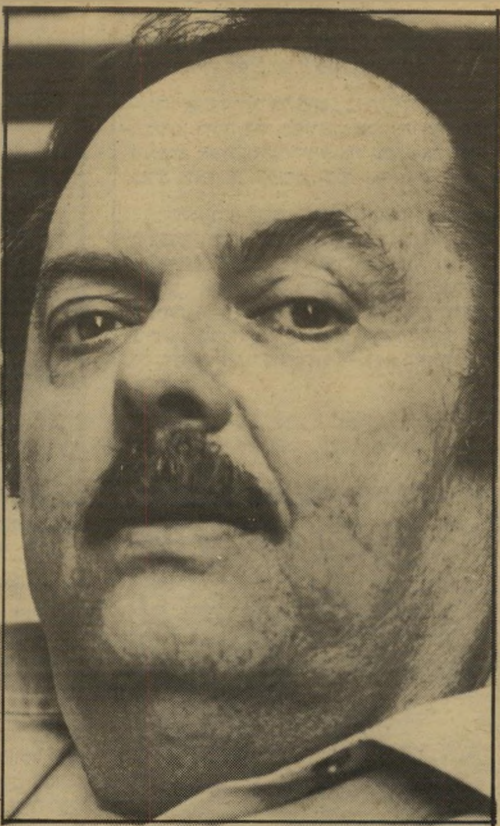

יצחק קול:

„די בקניין מנוסה בעל פינקס־צ׳קים!"

השבוע שעבר היה השבוע של הערוץ השני הכל־כך מדובר ומדובר... אורי פורת, מנכ"ל הערוץ הראשון, העלה את הנושא לכותרות, כשהתריע על חוסר־הפיקוח בכל הקשור לערוץ השני. שידורי־הניסיון של הערוץ השני, יש לדעת, מתקיימים כיום, מבלי שאושרו על־ידי נציגי רשות־השידור, כפי שנקבע, מהסיבה הטכנית הפשוטה שלא תיפקד, במשך כמה חודשים, ועד־מנהל לרשות־השידור.

שאלתי את איציק קול, אחד המועמדים היותר־רציניים לקבלת זיכיון לערוץ השני, על־מה־המהומה.

אני לא יודע מה קרה לאורי פורת. הוא מתלונן על כך שהערוץ השני משדר תוכניות בלא פיקוח. אז אני שואל אותך: מה יוצא לנו מכך שהערוץ הראשון משדר עם פיקוח? „מאשה וסאשה"!

הערוץ השני

● אז מדוע התעורר פורת דווקא עכשיו?

מפני שהוא, ושאר נציגי הערוץ הראשון, מרגישים שעלתה הצפייה בערוץ השני בשבועות האחרונים. לא, לא ערכתי בריקה, אבל התוכניות שם השתפרו מאוד באחרונה, ותשאלי מכרים שלך. למשל, לילה אחד שידר הערוץ הראשון תוכנית הדרן לתל־אביב, ואילו בערוץ השני שידרו את אקסודוס. במה היית בוחרת לצפות?

● מעבר לטעם האישי שלי, אני מבינה שיש כאן בעייה חוקית: שהערוץ השני עובר על החוק מדי יום ביומו, מפני שתוכניותיו לא אושרו כפי שסוכם.

מה זה חוק? עם־ישראל רוצה בערוץ שני! חוק נועד למען האנשים. נכון הוא שפורת בתוקף תפקידו כמנכ"ל רשות־השידור היה צריך לאשר את תוכניות הערוץ השני. אבל יש להניח שהוא לא היה מאשר תוכניות יותר מדי מעניינות עבור הערוץ המתחרה, לא? בשביל תוכניות מעניינות — לא צריך שום פיקוח ציבורי, אלא קניין מנוסה בעל פינקס־צ׳קים... (דפנה ברק)

אלנה בן־ארי, העולם הזה

יעקב חלפון:

„פרס ובילין הם שני קוני למל!"

יעקב חלפון נוהג לשלוח אלי מיכתבים מזה כמה חודשים. בדרך־כלל עוסקים המיכתבים בשימעון פרס. לפעמים גם בעוזריו, יוסי ביילין ובועז אפלבאום. השבוע הגדיל חלפון לעשות: הוא שיגר לעורכי־העיתונים מיכתב מעניין ביותר. הוא קבע שמיפלגת־העבודה תרד בכנסת הבאה ל־34 מנדטים. לעומת־זאת, לולא היה עומד פרס בראשה – היתה זוכה המיפלגה ב־40 מנדטים. במיכתב טוען חלפון שבדעת פרס להציע לאריאל שרון ולאנשיו עריקה אחרי הבחירות, וכך לנצח. חלפון מסביר במיכתבו ששרון לא יערוק. כשסיימתי להתעמק במיכתב גדוש המידע, טילפנתי ישר לעומר, לביתו של חלפון:

● רציתי לדעת, מה רצה המשורר?

רציתי להתריע, מפני שאחרת יהיה בדיוק כמו שאני כותב במיכתב: לכן פניתי אל עורכי־העיתונים.

● התחזיות שלך מבוססות על בדיקה, או שחטטפת השראה?

אני בודק, בודק כל הזמן. אני חושש שבמיפלגת־העבודה יבינו, ארטו־טו, שאין אופציה ירדנית. פרס מוביל לזה ביחד עם המטומטם השני — יוסי ביילין. אלה מתפקדים כמו „שני קוני למל". או שיבריזו שהתפכחו, או שלא — אבל זה יוריד ארבעה מנדטים מהרשימה. אני חושש גם שרפול (רפאל איתן, העומד בראש רשימת צומת) יקח קולות מההתיישבות העובדת. הוא יגבר על מה־שמו? זה שהתמודד עם שימחה דיניץ..

בחירות

● אולי ניסים זוילי?

זהו, זוילי! כמה מנדטים יילכו לר"ץ. אנשים יתפכחו. חוץ מזה, אני לא צופה באמת שינויים ברשימת המיפלגה לכנסת. את כל החדשים הם ישימו בטח במקום ה־45 והלאה.

● אתה מתכוון לאמר: לא במקומות ריאליים? אחרי הסוף?

הם לא יודעים איפה הסוף! זאת הבעייה!

● יש לי בעייה עם המיכתב שלך: במשך כמה חודשים אני מקבלת ממך מיכתבים בלתי־מחמיאים בעניינו של שימעון פרס. המיכתב הנוכחי שלך אינו מהדורה, במיקרה, חיסול־חשבונות עימו?

כולם יודעים על העסק שלי עם פרס. במיכתב הנוכחי אני רק אומר למכותבים ולכתבים שלהם מה יקרה. את דעתי על שימעון פרס ממילא כולם יודעים. לדעתי, הוא לא צריך להיות אפילו חבר־כנסת! (דפנה ברק)

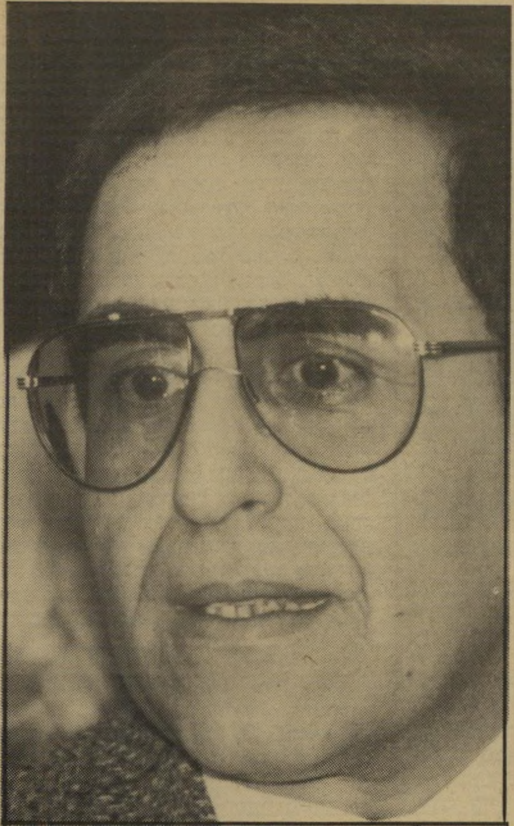

משה שחל:

„במיגרש־הכדורסל נראה שנפסיד בבחירות!"

ביום החמישי מצאתי עצמי, בראשונה בחיי, במיגרש־כדורסל, במישחק הדרבי בין מכבי תל־אביב לבין הפועל תל־אביב. אחרי ההלם הראשוני, גיליתי מכרים בסביבתי הקרובה: דן גילרמן, נשיא לישכת־המיסחר של התעשיינים; חבר־הכנסת חיים רמון; הפירסומאי דויד אדמון, ואף מבקר־המדינה, יעקב מלץ. נרגעתי עד שטפח על כתפי השר האלגנטי משה שחל.

● גם אתה, ברוטוס?

אצלי זאת באמת אהבה אישית. באתי למיגרש עם המישפחה: הבן שלי עופר ובתי איילת.

אני צופה קבוע בספורט בטלוויזיה. הפעם רציתי מאוד לעודד את קבוצת־הפועל. בכמה הזדמנויות יצא לך לראות אותי מוחה כפיים, מתלהב ורוקע על כיסאות?

● באת לעודד את הפועל כשחל, נציג בכיר במיפלגת־העבודה, ולאו־דווקא כאיש פרטי.

הפועל היא קבוצה טובה מאוד. פסיכולוגית, הם עלו למיגרש בהרגשת־נחיתות, שהם לא ניצחו. הקהל של מכבי היה כל־כך קנאי. בסביבה שבה ישבתי ועודדתי את הפועל, הסתכלו בי... מישהו העיר לי: „אויבים יושבים בתוכנו!"

ספורט

חיים רמון, ידידי, עוד ניסה להתגרות בהם, לעורר פרובוקציה. רק זה מה שהיה חסר לי.

יצאתי מהמישחק הזה מדוכא. אני אומר לך — וזה מתוך מה שקרה באולם — מיפלגת־העבודה הולכת להפסיד בבחירות! לנו אין כזה קהל קנאי.

● א־פרופו בחירות, אני מניחה שרבים מעמיתיך ייראו בחודשים הקרובים באורח בולט במיגרשי הכדורסל והכדורגל.

בהחלט יש כאן גם שיקול פוליטי. אני לא מנסה להסתיר זאת. יש כאן שיקול לראות, אבל גם שיראו אותך! זה עושה אותך עממי.

אני מניח שלקראת ספטמבר, תחילת העונה הבאה בכדורסל, ייראו יותר ויותר מעמיתיי במיגרשים. נראה שאת צודקת — יותר במיגרשי־הכדורגל. במיפלגת־העבודה המודעות לכך נמוכה יותר מאשר בליכוד. אנחנו יותר ממוסדים. אם מדובר על פוליטיקאי שאין לו מושג בספורט — זה נראה מלאכותי.

מאידך, איש פוליטי שאינו מבין שאלפים ועשרות־אלפים מבוחריו מתעניינים בכך — הוא פשוט מנותק. (דפנה ברק)

חגים

טובה ארן:
„אולי ההגיון של חכמינו היה אחר?"

הנה כבר יש לנו מסורת במדור הזה. לפני כל חג אני פונה אל טובה ארן, מנהלת מרכז־ההדרכה של „תנובה", וחוקרת את המאכלים של חגי־ישראל ושואלת אותה מדוע אנחנו אוכלים את מה שאנחנו אוכלים בחגים. הפעם שבועות, והשאלה היא מדוע דברי־חלב.

האמת היא שאין בתורה שום דבר המרמז שבשבועות צריך לאכול דברי־חלב. כל המינהגים באו מהמסורת, וכל עדה המציאה לעצמה מטעמים.

● אבל לא יתכן שכל העדות החליטו ביחד שבשבועות יאכלו דברי־חלב. זה היה צריך להתחיל איפה שהוא.

יש האומרים שחלב בגימטריה זה 40, ובגלל ה־40 יום ו־40 לילה שמשה חיכה על הר־סיני בעניין הבאת התורה, החליטו לאכול חלב.

גירסה אחרת אומרת שהיות ולא היתה עדיין תורה גם לא היו דיני־כשרות, וכדי לא להסתבך באכילת דבר לא־כשר אכלו דברי חלב בלבד.

● בשבועות אכלו דברי־חלב, אבל לפני זה ואחרי זה אכלו בשר? זה הגיוני?

למה את מחפשת הגיון בכל דבר? אולי ההגיון של חכמינו היה אחר מזה שלנו?

לי יש דיעה משלי, לא כמומחית אלא כעקרת־בית דווקא לעניין אכילת דברי־החלב בשבועות.

● אז מה את חושבת כעקרת־בית?

חג־השבועות הוא אחד משלושת הרגלים, והוא מגיע בעיצומו של הקיץ. אני חושבת שאנשים הלכו ורכבו לירושלים, ובגלל חוסר אמצעי־קירור לא רצו לקחת עימם בשר, המתקלקל בקלות. לכן לקחו גבינות למיניהן. ככה נולדה המסורת, ואנחנו ממשיכים אותה עד היום. (דניאלה שמי)

ילדי ברזיל

מ.פ.:
„אם הילדה נחטפה צריכים להחזירה להוריה!"

עבורנו, הסיפור על האם הבראזילית שבאה ארצה לקחת את בתה הוא סיפור אנושי נוגע־ללב. בשביל ארבע מחברותי, שבביתן גדלים ילדים תוצרת־בראזיל, זה נושא־השיחה היחידי כבר מזה חודש.

האם את מפחדת שבבוקר אחד תבוא גם האמא הביולוגית של בתך לקחת את הילדה בחזרה? שאלתי את אחת האמהות שסירבה להיחשף, כמו כל חברותיה.

אני לא מפחדת, כי עברו כבר שנתיים וחצי מאז שקיבלתי את הבת שלי. אבל אני לא יכולה להגיד שהסיפור הזה אינו מטריד את מנוחתי.

● איך את יודעת שגם הילדה שלך לא נחטפה מאמא שלה?

אין צורך לחטוף ילדים בבראזיל. אני הייתי שם. ראיתי את הילדים בני ה־3 מסתובבים ברחובות בלא לחם ובלא בית, ממש זרוקים ברחובות. אלה לא סיפורים. ראיתי את זה בעיניי. אני לא חושבת שהסוחרים יקחו סיכון ויחטפו ילדים.

● ובכל זאת יושבת כאן גברת בבית־הסוהר.

זאת הגברת שעזרה לי לאמץ את הילדה שלי. אבל היא לא חטפה אף ילד, היא פשוט זירזה תהליכים, והיה בזה משהו לא־חוקי. מכאן לחטיפה ארוכה הדרך.

● ואם יסתבר שהילדה בלוד אמנם נחטפה מהוריה? מה דעתך, צריך להחזיר אותה לאמא הביולוגית או להשאירה כאן?

אני יודעת שאיום להגיד את זה, אבל אני חושבת שצריך להחזיר את הילדה לאמא הביולוגית, אם אמנם יסתבר שהילדה באמת נחטפה. יחד עם זה אני חושבת שבמיקרה בזה תעשה הטלוויזיה הבריטית, זאת שגילתה את כל הסיפור, מעשה חשוב מאוד אם תארגן להורים האלה בלוד נסיעה לבראזיל כדי לאמץ עוד ילד. אני יודעת שזה נשמע נורא, אבל האנשים הללו לא יעמדו בפרידה הזאת, אם לא יהיה להם ילד אחר. (דניאלה שמי)

מזג־האוויר

שושנה בהט:
„אצלנו בארץ בכלל אין לנו חמסין!"

הדבר היחיד שעליו מדברים היום הוא החמסין שבא פתאום ושהנחית על רוב האוכלוסיה מכה בראש.

נו, מה אתה אומר על החמסין? האם גם מחר יהיה חמסין? עד מתי יימשך החמסין? רק זה שמעתי היום, למרות שהסורים הזיזו כוחות לתוך לבנון.

מאיפה המילה חמסין, שאלתי את שושנה בהט, המזכירה המדעית של האקדמיה ללשון העברית. האם זה נכון שהערבים החליטו שיש 50 ימים חמים כאלה בשנה, וקראו להם חמסין, כלומר חמישים?

לא בדיוק. המילה חמסין באה כנראה מהמילה הערבית לחמישים, אבל בהקשר אחר.

חג־השבועות חל 50 יום אחרי הפסח, ובערך בתאריך הזה נושבת במצריים רוח מיוחדת ונדירה, שהתחילו לקרוא לה חמסין.

כששלטו הבריטים בארץ, הם פשוט לקחו את המילה הערבית לרוח המיוחדת במצריים והעבירו אותה הנה, כי הם חשבו שמדובר על חום קשה. אצלנו הרוח החמה היא רוח אחרת לגמרי, ושמה רוח־קדים.

● זאת אומרת שאצלנו בכלל אין חמסין?

נכון. אצלנו יש שרב ויש רוח־קדים. במצריים יש חמסין. אבל את הסיפור הזה לא כולם יודעים, ולכן בלשון העם מזג־אוויר חם מאוד עם רוח חמה נקרא חמסין, אבל זאת טעות למדקדקים בלשון. (דניאלה שמי)

„אני בוכה קצת, ומייד מוחה את הדמעות וממשיכה הלאה...”

ברכה

אחרי 17 שנים

ניבר קרישטפסקי, העולם הזה

ברכה־ביאטריס בתצלום אופייני, (1971)
„תמיד צריך להסתכל בחצי־הכוס המלאה...”

שש־עשרה שיניים עקרו לה, לברכה־ביאטריס שוורץ־שימער־ני. במשך ארבע שנים בילתה את רוב זמנה בכיסאו של רופא־השיניים. אחרי שעקר את כל שיניה העליונות, הרכיב בפיה מערכת זמנית של שיניים תותבות.

„כשאכלתי במיסעדות, השיניים נשארו לי בתוך האוכל. אכלתי משהו, ופתאום ראיתי איך כל המערכת הזמנית תקועה בצלחת.

„בתיאטרון עפו לי השיניים מהפה אל בין הכיסאות השכנים,” היא אומ־רת, „ולעתים קרה שהשיניים סתם כך התחילו להתנדנד בפה, ונאלצתי לחזור מיד הביתה, כדי שלא ילעגו לי.”

אחר־כך הורכבה בפיה מערכת של שיניים קבועות. אלא שצורתן לא מצאה חן בעיניה. הן היו צהובות ובולטות מדי. ושוב היא נאלצה לעבור את אותו התהליך המייגע של הרכבת שיניים חדשות.

„במשך תקופה ארוכה התקיימתי על מרקים ומאכלים נוזליים. בימים טובים, כשהשיניים נראו חזקות ויצי־בות, זללתי כל מיני מאכלים מוצקים. ידעתי שלמחרת שוב יתחילו השיניים להתנדנד, ולכן הייתי חייבת לנצל כל יום, כל דקה טובה.”

למרות מה שנשמע כתקופה של סבל, טורחת שוורץ לומר שוב ושוב כי לא סבלה כלל. נהפוך הוא. הכל היה כל־כך משעשע. ובכלל, עכשיו היא נטולת־דאגות, וחייה יפים להפליא.

החתיכה של גומאדי

מה שהיתה פנינה רוזנבלום בתחילת שנות ה־80, היתה ברכה שוורץ בתחילת שנות ה־70. בלונדית שחלקה נערת־זוהר וחלקה ילדה־אשה אומללה, שחייה קשים, ואף אומללים. דייוויד קופרפילד בגירסתו הנשית.

ברכה בסרט „הצד השני” (1973)
„חלקה נערת־זוהר, חלקה ילדה־אשה אומללה...”

בליינית בבית־קפה ועם מייק בראנט (1970)
„המזון העיקרי שלי היה פלאפל וגזוז...”

ציון צפריר, העולם הזה

לארי

„פתאום נכנס לבר גבר חלומותיי!"

היא היתה סגנית מלכת־המים של העולם הזה, דוגמנית לעת־מצוא וג־רופי קבועה של חבורות־אמנים.

הצריף של אביגדור, בתי־הקפה והדיסקוטקים האופנתיים היו זירת־הפעולה, עורקי־חיים הכרחיים. ברכה שוורץ מצצה בתאווה את הדבש שהציעה תל־אביב לשכמותה. מייק בראנט, אבי עופרים, עמית לוינסון — כולם הכירו אותה. תמיד בלונדית. תמיד חתיכה. לבושה בבגדים חושפ־ניים־אופנתיים.

והיה גם גומאדרי. עבריין עשיר ומבוקש, הן על־ידי המישטרה, הן על־ידי הנשים. במשך חודשים ארוכים הוא היה של ברכה שוורץ. הם נראו ביחד בכל מקום, אכלו במיסעדות־פאר, טיילו בארץ ומחוצה לה.

במישפט בצלאל מיזרחי נגד הארץ העידה שוורץ כי גומאדרי הוא תמים וטהור, וכי היא מאוהבת בו.

אלא שבדיוק אז מאס בה גומאדרי. הוא הבטיח לה סכום־כסף הגון, ובלבד שתעלם מחייו.

הפרידה קשתה על ברכה. היא הופיעה בלילות בביתו, הטרידה את אשתו וילדיו, ניסתה לבטל את רוע הגזירה.

שיער מפוזר וקריצה

אחרי זמן־מה, כשהבינה כי גו־מאדרי אכן נחוש בהחלטתו, נעל־מה. ראו אותה בפראנקפורט, בפאריס ובלונדון. לפני שבע שנים הגיעה לניו־יורק. עכשיו היא בחופשה בארץ. בפעם הראשונה מאז שנסעה.

„כבר בערב הראשון שלי בניו־יורק הכרתי את לארי. הכל קרה לי כמו באגדות," היא אומרת, ומחייכת במלוא שיניה.

„הגעתי לניו־יורק בערב. שכרתי חדר בבית־מלון ורציתי ללכת לישון. אבל הייתי נרגשת מאוד, ולא הצלחתי להירדם. נסעתי לבר, הכרתי שם בחור ישראלי והתיישבתי לידו.

„פתאום נכנס לבר גבר חלומותי, ומיד הוקף ביפהפיות אמריקאיות. אמרתי לעצמי: זה מתאים לי. פיזרתי את השיער וקרצתי לו. הלכתי לשרו־תים. הוא הלך אחרי. מתי אוכל לראות אותך? שאל. אמרתי: בעוד חמש דקות.

„ביקשתי מהישראלי שיחזיר אותי לבית־המלון שלי. יש לי עיקרון חשוב בחיים — אני אף־פעם לא עוברת משולחן לשולחן. תמיד אשאר לצידו של הגבר שאיתו התחלתי את הערב.

„הישראלי החזיר אותי לבית־המלון, ונסע לדרכו. אני חזרתי מיד לבר, ורצתי לגבר שלי. אני כאן, הודעתי לו. כל־כך מהר? הוא שאל. כן, אמרתי. עכשיו או לעולם לא. ומאז אנחנו ביחד. חיים בעושר ובאושר."

ברכה שוורץ באה לארץ כדי להודיע לכולם כי היא מאושרת לחלוטין. בהחלטיות נואשת היא מוחקת את כל הקשיים, צובעת את חייה העכשוויים בצבעים זורחים.

לארי גולד, הגבר ההוא, התגלה כנשוי, אבל לברכה שוורץ לא איכפת. „החיים שלי יפים גם ככה. הוא נמצא אצלי יותר מאשר בבית. ולמה שית־גרש? הרי אם ייפרד מאשתו, ייאלץ

(המשך בעמוד 41)

ברכה־ביאטריס השבוע

„במשך תקופה ארוכה התקיימתי על נוזלים..."

ציון צפריר, העולם הזה

השבוע, על שפת־הים

„הוא נותן כסף. אני נותנת את עצמי!"

ציון צפריר, העולם הזה

עם הבת לורה והאם־המאמצת

„בשבילי היא אמא נפלאה..."

מיכתבים לרותי

נעמי רון

רותי בטלפון, כתמיד, ב־221017, ואני לא יועצת לענייני נישואין – אין לי שמץ של מושג בנושא. ונא לא להטריד ב־2 בלילה.

★ ★ ★

דמות החלומות

הוא מחפש את „דמות החלומות" שלו, אבל יחד עם זה הוא בהחלט עם הרגליים על הקרקע. אומר שמה שבאמת חשוב זה האישיות, האינטליגנציה. קודם־כל התוכן, אבל גם הצורה חשובה. כי אם הצורה לא נאה, לא נגיע לתכנים.

הבחור רווק, בן 32, סמנכ"ל שיווק בחברה בתחום המחשבים, בעל הופעה נאה וגובה (1.87 מטר). אוהב לטייל בעולם, ועושה זאת מדי פעם. רוצה אותך קארייריסטית, שאפתנית, בעלת מיקצוע שבו את מביאה לידי ביטוי את הכישורים שלך. תוכלי למצוא אותו בשעות הערב בטלפון 03־7527074.

★ ★ ★

במקום שיש נישואין בלי אהבה, יש אהבה בלי נישואין.

★ ★ ★

בעלת מרץ

עוד אחת בת 29. חיפאית, עיניים ירוקות, שיער שחור־אדמדם, 1.62 מטר, נחמדה, בעלת מרץ, הנדסאית בניין, אוהבת טיולים, הצגות, בילויים, קריאה, טניס, שחייה. „אני מחפשת פרטנר רציני למטרה רצינית," היא הודיעה לי, „רצוי בעל הופעה נאה." אל תחשוש מהיותה חיפאית. היא מגיעה לתל־אביב לפחות פעמיים בשבוע. שאל אותי על (53/88).

★ ★ ★

פגשתי מכר ותיק, בעל בית־מרקחת, אחרי שלא ראיתי אותו הרבה שנים. שאלתי מה נשמע, איך הפרנסה, והוא ענה: ברוך ה־שם, כולם חולים.

★ ★ ★

נוף וטבע

היא ילידת ירושלים, עובדת במישרד־החינוך בתפקיד ניהולי, בת 54, גרושה, אם לשלושה. אומרים לה

אסתר
בת מזל תאומים

שהיא נראית טוב, צעירה לגילה. גובהה 1.68 מטר, מלאה, לא שמנה. מתעניינת באסטרולוגיה, בת מזל תאומים. רוצה להכיר אדם מעניין, אשר אוהב לחיות, וכמוה אוהב שקט, הרים, טיולים, נוף וטבע. מצורפת תמונתה. שמה אסתר, ומיספר־הטלפון שלה נמצא אצלי.

★ ★ ★

מסתובב בעולם

היא כתבה אליי בשם בחור גרמני, יורגן שמו, שהוא ידיד של בעלה, שגם הוא גרמני. יורגן מסתובב המון בעולם לרגל עיסוקיו, אוהב את ישראל, ומאוד רוצה להכיר בחורה ישראלית.

וזה ממשיך ככה: „הוא מאוד רציני, מחפש רצינית. יכולה להיות גרושה עם או בלי ילדים, אשר אוהבת חיי מישפחה. היא תוכל להסתובב איתו בעולם, או להישאר איתו בארץ. הוא בן 28, שיער שחור, רזה, מזוקן, בעל לב טוב. הוא לא יהודי, והעניין של להתגייר יבוא כאשר הוא ימצא את המתאימה. מעדיף בחורה כהת־שיער, מלאת־גוף, אבל לא שמנה מדי, שתדע אחת מן השפות: אנגלית, גרמנית, פולנית, הונגרית, רוסית או צ'כית." היא מסרה את מיספר־הטלפון שלו בגרמניה: 06031־62111. אפשר גם לכתוב אל אורלי הניק, ששת הימים 4/11, תל־אביב 67295.

★ ★ ★

שר, השחקנית והזמרת, אומרת שלא משנה לה בן כמה הגבר, כל עוד הוא לא הגיע לגיל 30.

★ ★ ★

האגו שלו בסדר

„אני מחפש בחורה שתהיה אינטליגנטית מספיק כדי לעורר את סקרנותי, ונשית מספיק כדי להפוך את כל העניין הזה לאתגר," הוא אמר לי. הוא בן 45, פנוי, אב לבן, עוסק בניהול בשטח תרבותי־אמנותי, הופעה נאה („אני נראה טוב מאוד, האגו שלי בסדר בעניין הזה,") גובה 1.78 מטר, אוהב קולנוע ומוסיקה ומתעניין ברפואה טיבעית ובמיסטיקה. חולם על קשר מעניין ומרגש עם נשית ונאה מאוד. גם מיספר הטלפון של (54/88) נמצא אצלי.

פניה אישית לר.ד. האלמוני(ת)

ר.ד. יקר(ה), כדי שיהיה יותר פשוט, נניח שאת בחורה. ככה זה נראה מסיגנון המיכתב המפוצץ שלך, אותו הפנית למדור רינונים. קודם כל, תודה. מקורות מודיעיניים חשובים לי, נחוצים לי מאוד. הרי כבר אמרתי לכם לפני שאני לא יכולה לדעת הכל.

תיקתקת לי מיכתב קצר, מנוסח להפליא (בא לך לעבוד בהעולם הזה?) וסיפרת לי פרטים מדהימים על החשוב ההוא, שנולד לו בן, ולא ברור אם הוא באמת האב. מצטערת שאני לא יכולה לשתף אותכם כרגע בסיפור. לעורך אין כל־כך הרבה כסף לשלם עבור תביעת־דיבה.

אז תראי, יקירתי הכישרונית, תהיי יקרה לי עוד יותר אם תתקשרי אליי, ונשוחח על כך, ואז אולי ייצא לנו יחד סיפור פגזי. בסדר? אני לא זזה מהטלפון עד שאת לא מתקשרת!

תשבצופן העולם הזה 2646

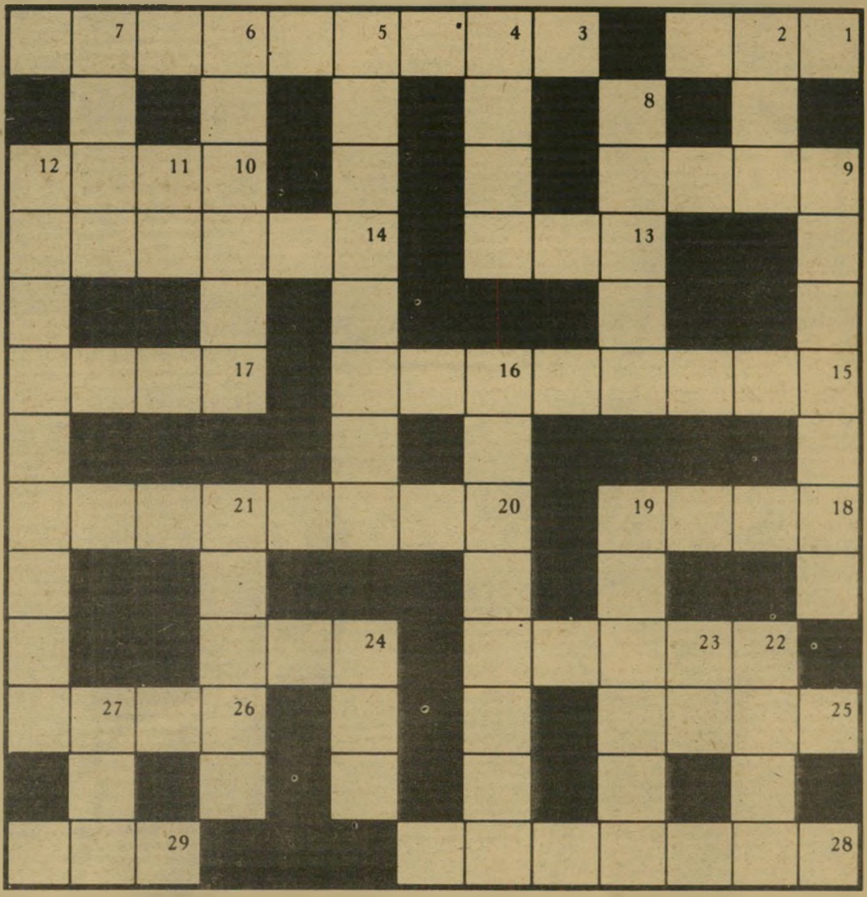

מאוזן:

1) שמענו שאחרי הודו אבן חזר כמזכיר ברימוס (3);
3) החוירו לעומת הפמיניסטיות (5,4);
9) נטיה ברורה לצד שיקבל הסכמה רוסית (4);
10) שתול ובכל־זאת עקור (4);
13) מצבה למפקד (3);
14) הסופר הצ'כי קבל את השק באופן פרטי (6);
15) מאור הפלא יוציא אותנו מחשכת ימי הבינים (5,3);
17) הצדיק הגיע אבל לא רואים אותו (4);
18) כתב ספרים ל„בזק" (4);
20) אחיו של אפרים בישוב (4,4);
22) סדרו אותו במזומנים (2,3);
24) מלך ביהודה מן הימין ומן השמאל (3);
25) אבן זה נשק! (4);
26) השניים ירדו מנכסיהם בשל קרבתם לאום (4);
28) מראה רזה לסילבנה בסרט (3,4);
29) מוכרים רהיטים אלוהיים (3);

מאונך:

2) קרבן תמים? (3);
4) מקל אייזן בטון (4);
5) עם 21 מאונך — כמו ברכה לגוי שרוכש את חמץ המרינה (5,3,5);
6) וילה בירושלים (3,3);
7) שבעים ושנים צדיקים עומדים על הראש באי־דיליה (4);
8) משמיע קולות עולים ויורדים (5);
9) תועה בסבך המשפט (4,3);
11) המנכ"ל קשור לאדמה (2);
12) לאחר מאמצים רבים הצליח בשטיפת המח לשמיר (4,2,3);
16) זה שחתם אימת שהיתה ברירה (5,3);
19) התישבות לתדרוך ולחזוק בברית המועצות (6);
21) ראה 5 מאונך;
22) אשמיע קולי בעיר (4);
23) דומה לאגרטל באכדיה (2);
24) הצעד הראשון בדרך לרבבה (3);
27) מטיפים מכל העברים (3);

פתרון תשבצופן

אביגיל ינאי

איתן עמיחי
הדברת מזיקים בע"מ
מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים, עירפול מיוחד לארועים למניעת יתושים וחרקים מעופפים.
רמת־גן רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272, טל. 03-75-22-777
איתן עמיחי
1987
בשמירה על בריאותך ורכושך

בפוקוס
ציפי שחרור

פורטיסימו

מה לא אמרו על הזמר רמי פורטיס — חדשן, מטורף, זמר שהקדים את זמנו, וכמובן הפאנקיסט הראשון בעיר. הוא אף לא ידע שהוא כזה, ואולי התארים לא עיניינו אותו. העיקר התוצאה הסופית. למרות שהיה לו חשוב להיות סולן של הלהקה, ידע להשתלב בתוך מינימל קומפקט מבלי לתפוס את קידמת הבימה.

אחרי שנה וחצי בבריסל חזר פורטיס לארץ ישר לתוך מועדון פינגווין, יחד עם להקת ז'אן קונפליקט.

אז מה מחרש הילד הנורא של ראשית שנות ה־80?

ייחוד טכני? פורטיס שוכח שייחוד טכני נשאר מן הסתם רק טכני, ולכן נשאה ההופעה אופי מיסחרי של סקר־שווקים וגישושים. וריח הנאפטלין, שנדף ממנה, היה חזק אף מהאפטר־שייב.

סביב רמי פורטיס התגודדו 300 ילדים וילדות במיני־מיני בצמוד־צמוד ואדום־שחור סכסי. הם היו האטרקציה. פורטיס כבר לא, אפילו ניסה כמו בעבר לנעוץ סיכות־ביטחון בלחיים או בתוך הנחיריים. עכשיו הוא בצד הנכון. בצד של האנכרוניסטים.

בחצות נפלטו הילדים הסכסיים מהמועדון. רואים שפורטיס מרחם על ילדי־הגן. או שאני טועה, ובפינגווין רצו להרוויח פעמיים ולהתחיל בחצות ערב עם קהל חדש, ובלי פורטיס. אבל אנחנו עדיין יודעים קצת לפרגן, אחרי הכל — פורטיס מזוהה יותר איתנו, ופחות עם המיני־מיני והציחקוקים.

וביום חמישי, כשהוא יופיע שוב בפינגווין נלך לשמוע אותו אף שאנחנו כבר לא קטינים. אבל שלא יתחילו כל־כך מוקדם.

ציון צפריר, העולם הזה

רמי פורטיס
ואחר־כך, הצגה שניה

הבלוז של הנביא האחרון

כשאלוהים אמר בפעם הראשונה „יהי אור!" הוא לא חשב על יענקל'ה רוטבליט בקצב הרוק, אבל זה לא הפריע לרוטבליט לשיר ולספר בפאב טרומפלדור איך שיחרר את ירושלים, ואיך התמוטטה לו האימפריה בין הידיים.

ומכיוון שרוטבליט מופיע כמעט בתקן של נביא, הוא יכול גם להרשות לעצמו להטיף ולהציע חשיש לקשיש והירואין לקטין ולמאמין רק קוקאין.

כן דבר האלוהים / גם הוא בנביאים / מה טוב ומה נעים / כן דבר האלוהים.

אחר־כך הוא מותח חזק בשיר על מות האימפריה, ואי־אפשר שלא להיסחף אחריו. ויש לו חדשות על מות האימפריה / הללויה במות האימפריה / והתיזמורת תנגן על הר־הבית / על מות האימפריה... / תרגיש בפנים את מות האימפריה / הללויה במות האימפריה...

באמצע ניגשת נערה ומדביקה לו משקה, שדורי בן־זאב, שישב כל הזמן על הטראסה של טרומפלדור, הזמין בשבילו.

בפאב טרומפלדור זה נראה טיבעי, גם כשרוטבליט מברך את הקהל המגיע לטרומפלדור פאב, על שמו של יוסף המנוח, איש הגליל, ומונה את תפריט טרומפלדור „על יד אחת". וגם צלע יש. לוכר הערבי שירה בטרומפלדור. הולך טוב גם עם צ'יפס.

רוטבליט בג'ינס, טי־שרט וזקן לבן. אולי לא שטף ידיים ולא הסתרק לפני ההופעה. זה לא חשוב, כי רוטבליט אינו גבר ההולך לאיבוד. ומעבר לאלימות ולקללות, הוא מנהל דו־שיח רב־עוצמה עם אלוהים והצופים על כוסות־בירה מוקצפות, ומצליח לצרוב את קצות־העצבים ולשרר בתדרים שפויים שאנחנו ההולכים לאיבוד. והוא, לפי הצהרת־שווא ימי־ביניימית, תושב קריית־ארבע, שלא יעבור את הקו הירוק כשבארגז האחורי של המכונית יש ספר־שירים של נתן זך. הוא לא מעודן, כי מעודן הוא צד אחר של השלילי.

בבלוז מרטיט, כמו שרק העבדים ידעו לשיר כשהגיעו לעיר הגדולה, הוא שר שוב ושוב על ירושלים. על הבר ישב שמוליק קראוס, שכנראה נמאסו עליו שירי־ירושלים, וצעק לתוך הגוף המעושן של טרומפלדור — ומה עם גוש דן? רוטבליט, חבר טוב, שר גם על גוש דן — דין דן דין דן, בקצב מיזרחי טהור שהקפיץ לכולם את האצבעות על השולחנות. שיר נוקב ומוקיע. אולי יש לו חשבון עם המקום (אכול ושתה, כי מחר ביירות). כי לנביא־זעם, חוץ מזקן לבן ועיניים ממזריות, יש גם חשבונות לא־סגורים עם החוטאים.

בשיר אחר, רוטבליט בלי רחמים, נוגע בכאבים. מרים ספינה טובעת, ושואל לאן אנחנו הולכים כאשר כל הוורדים נובלים בגן?

את השירים שלו אין רוטבליט יכול להשמיע בבנייני האומה מסיבות ידועות. למרות שהוא עומד, לדעתי, על קו־הזינוק של בוב דילן.

אבי ולדמן, העולם הזה

יענקל'ה רוטבליט (משמאל) ויענקל'ה סגל
אכול ושתה, כי מחר ביירות!

הודים בבוגרשוב

ישבתי בגלריה בוגרשוב, יחד עם הורים וילדים, במה שנקרא פסטיבל הצגות־ילדים. אבל בכל פעם ששתי השחקניות־רקדניות, שהופיעו באגדה הודית מוזרה ומעניינת, פתחו את פיהן וניסו להסביר מה רואות העיניים, ריחמתי על הילדים ועל עצמי שכך הורסים לנו את השבת.

הן דווקא רקדו יפה (ורה גלדמן ואירית דשאן) ולא החמיצו אף לא צליל אחד מהצלילים המדוייקים־להפליא של יובל חלפי, שהזיע כהוגן מאחורי כלי־ההקשה הרבים.

ניכר עליהן שלמדו היטב את סודות המחול ההודי בתנועות אכזוטיות מערדנות, שהרכות והשלווה נותנות בהן את הטון המרכזי (בעיקר ורה גולדמן, שהיא גם אנתרופולוגית במיקצועה). אז שלא יסבירו. בתנועה, בפנטומימה ובמישחק בלבד הן היו מצליחות להעביר את האגדה ההודית של המלך והמלכה והפילים והאיילות ושאר הגיבורים. כשדיברו, קילקלו.

מי אמר שילדים זקוקים לתילים של מילים מתיילדות, חנפניות? והרי לא מדובר בקבוצות מאורגנות של ילדים מפגרים. הילדים שישבו בבוגרשוב נראו נורמליים לחלוטין.

ועוד דבר יפה היה שם: פנים מופלאות בכיעורן, הפנים של הרקדנית המוכשרת ורה גולדמן, כיעור מרתק כזה מזמן לא ראיתי. גם הילדים שישבו בגלריה נשבו בקיסמו של הכיעור המפואר והכישופי שלה.

ואבא אחד באולם לחש לי פתאום: „תראי איך שהילדים מחכים למטאטא!"

ורה גלדמן
ילדים מחכים למטאטא

הלילות העליזים של מונדי

עכשיו יש למחזאי יוסף מונדי שתי סיבות טובות למסיבה אחת גדולה, והוא יחגוג אותן בגדול בתיאטרון הסימטה ביפו.

סיבה אחת: המחזה האוונגרדי זה מסתובב, שיצא להסתובב בפעם המי־יודע־כמה. והסיבה האחרת: ספר־מחזות חדש (הוצאת שוקן) בשם לילות פרנקפורט העליזים, ובו שלושה מחזות: אנדרטה הפוכה, מיסטריה אמריקאית ולילות פרנקפורט העליזים. שלושת המחזות עוסקים באחדות מבעיותיו הקיומיות של הישראלי והיהודי בן־זמננו, החייל המתמודד עם מילחמות שאינו מזדהה עימן, והיהודי המחפש את דרכו בניו־יורק.

בלילות פרנקפורט העליזים מגולל מונדי את פרשת הידרדרותם של יהודי בעל מועדון־לילה בפרנקפורט ושל צעיר ישראלי העובד אצלו, לנוכח לילות הבילוי הסאדו־מזוכיסטיים — מחזה שעורר סערה כאשר הוצג בתיאטרון חיפה.

המחזות כתובים בלשון הבוטה והחריפה האופיינית למונדי, מי שגם בחיים אינו חושש לאמר מה הוא חושב עליך או על אמא שלך.

למיקרא הדיאלוגים אי־אפשר להישאר אדישים, ולוא לרגע. הם מכים נוק־אאוט ישר לתוך הקרביים, כשהדוברים הראשיים, המככבים במחזותיו, הם בעיקר קוקסינלים, לסביות, הומוסקסואלים, נרקומנים, נאצים, זונות, נידונים למוות, הרוגים, חיילים, שוטרים וכוכבות־פורנו — החיים לפי מונדי.

סוף־סוף גם מונדי יוכל לתפוס איזו אתנחתא קלה מהתלונות והטענות שיש לו תמיד נגד התיאטרון הממוסד. ולעיתים גם בצדק.

מחווה לביטניקית

„הביטניקית הראשונה של תל־אביב" — כך כינה המשורר אברהם שלונסקי את הכוריאוגרפית גרטרוד קראוס, מי שהיתה רקדנית וכוריאוגרפית מבריקה בעלת אישיות ביימתית קורנת, דמות זעירה של אשה שגדלה באורות־הבימה למימדי־ענק, חוזרת בימים אלה דרך הרגליים של שלוש להקות־המחול המרכזיות בישראל — בת־שבע, הלהקה הקיבוצית וקול ודממה, במחולות שעוד זוכרת נעמי אלסקובסקי, מתלמידותיה הראשונות של קראוס.

הימים היו ימים של אין וידיאו ואין טלוויזיה, ולכן, בשיחזור הכוריאוגרפי, הושם הדגש בעיקר על רוח המחול של גרטרוד קראוס, ואף על חשבון הדיוק ההיסטורי של הצעדים עצמם.

גרטרוד קראוס בווינה
הביטניקית הראשונה

קראוס, מי שהיתה מלכת המחול המודרני בארץ, ששברה את הדימוי הרך והמעודן של הבאלרינה האירופית, סיגריה קבועה נעוצה לה בזווית הפה, לבושה פרוע ושיערה גולש. אשה שהלכה אחרי נטיות ליבה בחייה הפרטיים ובחייה המיקצועיים, כשהביאה לארץ בשנות ה־30 את המחול המודרני ופיתחה אותו, אחרי שזה שבק חיים בארצות מוצאו בימי השילטון הנאצי.

אבי ולדמן, העולם הזה

„מחווה לגרטרוד קראוס": רקדנים מלהקות בת־שבע, הקיבוצית ו„קול ודממה"
אין וידיאו, אין טלוויזיה

רינוני רון

טיולים בפארק

זבולון המר
בלי הפרעות ובלי טלפונים

אינני מכירה באופן אישי אף צפר (צופה בציפורים) אחד, אבל הקטע הבא הגיע אליי באדיבותו של בחור, האוהב להסתכל במשך שעות ביצורים האלה. הוא יוצא בכל בוקר להתבונן בהם, ובלי כוונה רואה כל מיני דברים אחרים בפארק הירקון. את השר לענייני דתות, למשל, **זבולון המר**.

סיפורו של הצפר:

בכל בוקר, בסביבות 9, נכנס זבולון המר לפארק, מכיוון מיגרש־החניה (מול גני־התערוכה) ועושה טיול בוקר עד לאגם. הוא מחזיק ביד מקל, שבו הוא מצליף בכוח בשיחים ובפרחים. אולי הוא כועס על משהו, אולי זה מעין התעמלות, אני לא יודע. ועוד דבר: הוא מדיף ניחוח חזק של אפטר־שייב.

חשבתי שאולי הצפר מזהה היטב רק ציפורים, לא שרים בממשלה, ושאלתי את **יצחק רט**, דובר המפד״ל, אם הסיפור נכון. כן, אמר רט, אלא שהמר מטייל בפארק ב־7.30 בבוקר, לא ב־9, והוסיף שיש לו מסלול קבוע ומיספר קילומטרים קבוע.

השר בן ה־52 צועד במשך שעה ביום, על־פי הוראת רופאו, מאז שלקה בהתקף־לב לפני כמה שנים. את המקל הוא לוקח, אומר רט, כהגנה מפני כלבים, חתולים וזבובים. באחד הבקרים צילצל הדובר לביתו של השר, ואשתו אמרה שהמר יצא ו„כבר לא יחזור, כי אני רואה שהמקל איננו.״

המר צועד בחולצת־טריקו ובנעלי־ספורט, ואחר־כך מחליף חולצות ונעליים במכוניתו.

עניין ניחוחות האפטר־שייב לא ברור לרט. אולי הצפר הריח משהו אחר בפארק.

היו כמה אנשים במיפלגה שאמרו שאם הם ירצו לדבר בשקט עם השר, בלי הפרעות ובלי טלפונים, הם יארבו לו בפארק, ויזכו בשעה שלמה בחברתו. אבל רט אומר שהוא מזהיר אותם: לדעתו הם לא יצליחו לעמוד בקצב־ההליכה המהיר של המר.

לא נערת־זוהר

זוכרים את **ירדנה גורביץ**? בלונדית ירוקת־עיניים, יפה אמיתית, גוף חטוב. כוכבת של סרט אחד, שלא רבים טרחו לראותו, פנטסיה על נושא רומאנטי, של **חנוך לוין**. אז, לפני 10 שנים, היא היתה הנסיכה היפהפיה והחלומית, שבה מתאהב גבר מכוער ועלוב־חיים.

במציאות התאהבו בה לא־מעט גברים. לא על כולם אני יודעת, אבל את מי שהיכרתי קשה להגדיר כעלובי־חיים, או כמכוערים. בין מחזריה היו לפחות שני גברים יפי־תואר: מלך חיי־הלילה של אותה תקופה, **רפי שאולי**, ושנים אחר־כך הפירסומאי **דויד טמיר**. היה גם **מיקי אלבין**, לפני **גליה**, והיה **דויד מושביץ**, לפני **פרחי**.

הזוהר נדבק אליה, אבל, כמו שהיא אומרת כיום, במבט לאחור, „אף פעם לא הייתי נערת־זוהר באמת.״ היא השיגה תואר־ראשון בהיסטוריה של המיזרח־התיכון ובפילוסופיה, היתה דוגמנית־צילום ועבדה במשך שש שנים כתקציבאית במישרד־פירסום, שם הכירה את **עמי טמיר**, אז פירסומאי וכיום איש־עסקים.

הם היו נשואים במשך ארבע שנים, והיו ידועים כאחד הזוגות הכי יפים בעיר, אם לא הכי יפה מכולם. לפני שנה הם התגרשו („אהבנו מאוד, אבל לא התאמנו״). וירדנה נשארה בדירת־הגג היפה ברמת־השרון, עם הבן, **אורי** בן ה־4.

מזה שנה וחצי היא עובדת כמזכירה במישרדו של עורך־הדין **יגאל ארנון**, שם — כך מתברר — אין היא היפה היחידה. ככל הנראה, אוהב ארנון לראות נשים יפות בסביבתו הקרובה. עובדת שם, גם כן כמזכירה, היפה המפורסמת **שרונה מארש**, שכבר איננה מתעניינת בדוגמנות. עובדות שם גם שתי עורכות־דין יפות: **נירה סרדר**, שהיא בעלת תואר־יופי רישמי ו**רותי רונן**, בתו של **יורם רונן** מהטלוויזיה, שהשבוע קיבלה את התואר עורכת־דין.

שתי יפות נוספות במישרד היפה הזה הן **דליה**, מזכירתו האישית של ארנון ו**כינרת**, מזכירה צעירה ויפהפיה, שכל באי־המישרד ועובדיו טוענים שהיא צריכה בעצם להיות דוגמנית.

הרומאן האחרון של גורביץ, היה, בהתאם למקום־עבודתה, עם עורך־דין, שאותו היא מתארת כ„כישרוני, יפה, חכם ועשיר״. הקשר הזה נגמר, לצערה („אולי בגללו, לא בגללי״).

המיקצוע הזה, ככל הנראה, מוצא־חן בעיניה, ובזמן האחרון היא נראית בחברת עורך־דין רווק, נאה וגבוה, שגם הוא לא־עני במיוחד.

הקטע הכספי הזה מתקשר לעובדה שהחיים לא קלים, והפרנסה קשה גם לבלונדיות חטובות וזוהרות. הבנתי שירדנה היתה שמחה אילו יכלה להשלים את משכורתה עבור חצי־המישרה שלה אצל עורך־דין ארנון בעבודה כדוגמנית־צילום. נכון שקטינות יפות בגיל העשרה מאוד מבוקשות כיום לצילומים, אבל מי זה אומר שלאשה יפה ובשלה בת 32 אין כבר מה להציע?

כן, היא היתה רוצה להתחתן שנית. ומכיוון שהיא קצת מפונקת, מה שהכי מתאים לה זה גבר חזק, שאפשר להישען עליו.

שמואל יערי

ירדנה גורביץ
החיים לא קלים גם לבלונדיות

קץ־אהבה בצפון תל־אביב

הייתי מעדיפה אילו זה היה קורה ברחוב שלי, מכיוון שאז הייתי יכולה לכתוב בסיגנון „ראיתי״. אבל זה לא קרה ברחוב שלי, אלא באחד הרחובות הסמוכים, בצפון השקט של תל־אביב, והדיווח הגיע אליי מדיירת באותו רחוב.

וככה היא סיפרה לי:

מדי פעם אני רואה, וכל השכנים הנמצאים באותו זמן בבית רואים גם כן, מכונית מפוארת, המגיעה לאחד הבניינים ברחוב שלי. בניין לא מפואר, ממוצע לגמרי.

מתוך המכונית יורד גבר בעל הופעה נאה למדי. כיוון שמדובר ב**אישיות חשובה**, הוא לא מגיע לבד, אלא עם נהג ושומרי־ראש, הנשארים בהמתנה. הוא עולה לאחת הקומות בבניין, ושם, באחת הדירות, מחכה לו ידידתו, שהגיעה למקום קצת לפניו. היא **אשה נאה** בסביבות ה־40.

הדירה הצנועה שייכת ל**חברה** של אותה אשה נאה, חברה טובה המבינה את רצון בני־הזוג להתבודד. החברה עוזבת את הדירה, ההופכת במשך שעות אחדות למה שאפשר לקרוא, למי שאוהב מליצות, קן־אהבה. או אולי קן של משהו אחר.

זה נמשך כבר כמה חודשים. אני משערת שהגבר יכול היה להרשות לעצמו פגישות בבית־מלון מפואר, אבל שם עלולים לזהות אותו. בעצם, מזהים אותו גם ברחוב שלי, כי הרי לאדם מפורסם קשה להסתתר.

א. שמיר לא מתחתן/ת

קראתי ביותר מעיתון אחד ש**אסתר שמיר ואפריים שמיר**, שניהם זמרים ויוצרים, עומדים להתחתן בקרוב. לא, לא זה עם זה. את זה הם כבר עשו לפני שנים, ואחר־כך התגרשו.

מכיוון שאני נותנת המון קרדיט לעיתונאים, וחושבת שאם הם כותבים משהו זה לבטח נכון, ומכיוון שאני מכירה את אסתר ואפריים לא מהיום, והם אנשים מאוד נחמדים, צילצלתי לומר „מזל טוב״ ולשאול איך קרה שהם החליטו להתחתן בדיוק באותו הזמן. עד כמה שידוע לי, הם נשארו חברים טובים אחרי הגירושין, ואפילו עבדו ביחד — באולפן־הקלטה ועל הבימה, חברים עד כדי כך טובים.

ומה שמעתי, להפתעתי, גם ממנה וגם ממנו?

תודה על הברכות, אבל אנחנו לא מתחתנים.

אפריים, החי כבר שנתיים וחצי עם **דגנית בן־טל**, אמר שהם לא מתכננים להתחתן, ולא מתכננים לא להתחתן, ואולי הידיעה בעיתון באה „בגלל דרישת הציבור״.

שמיר (36) הכיר את החברה היפה שלו (25) — מורה למחול ומטפלת בבעיות־גב בעזרת שיאצו ורפלקסולוגיה — כאשר גר קומה מעל לדירתה. הוא גר לבד, והיא גרה עם ידידה, שהיתה גם ידידה של אפריים. כאשר הוא היה בתקופת־מעבר מדירה לדירה, הוא הצטרף אליהן כדייר שלישי, ואז התחיל הרומאן.

גם אסתר והחבר שלה מזה שלושה חודשים, **רוני שיר**, עוד לא מתחתנים, רק חיים ביחד. שיר, שהוא בן־גילה של אסתר (33), הוא בחור מקסים (ידע אישי, הוא היה פעם הבוס שלי). כאשר התחיל לעבוד לא־מזמן כסגן־עורך בשבועון החדש ראש אחד, הוא צילצל לאסתר והציע לה לכתוב בעיתון שלו. הם קבעו פגישה, כדי לדבר על הכתבות, והגיעו לעניינים אחרים. כתבות הוא עדיין לא ראה ממנה, כי היא היתה עסוקה מאוד בהקלטות.

הראלה

מודעת־האבל של **מיכל ויצחק מודעי** על האזכרה במלאות 10 שנים למות בתם, **הראלה**, גרמה לי לעשות חיפוש יסודי בארכיון־התמונות הפרטי שלי, מהתקופה שבה סיקרתי אירועים ומסיבות. באותו אירוע, לפני קצת יותר מ־10 שנים, שימשתי גם כצלמת.

אני זוכרת שהוקסמתי מיופיה של כתבת גלי־צה״ל לענייני־תרבות, הראלה לווינסון, כפי שנקראה אז. תווי־פניה היו עדינים, כמו ציור יפהפה.

נעמי רון, העולם הזה

הראלה מודעי עם משה ינוקה
תווי פנים כמו ציור יפהפה

נעמי רון

רחל מרחלת על כל העולם

לא כל הנוצץ זהב

באמת, אני בן־אדם כזה עדין. הסתבר לי שאני מבינה רק בשירה.

איך הסתבר לי? חברה סיפרה לי בסודי־סודות שאמנון אבידן עזב את הבית ומנהל רומאן עם גברת חדשה, ואני אמרתי שזה לא יכול להיות, כי אבידן בכלל לא נשוי ורק לפני חודשיים נולד לו הבן הראשון.

אז הסתבר שאני חשבתי על המשורר **דויד אבידן** והחברה דיברה על הכדורסלן אמנון אבידן.

הכדורסלן הזה, אומרים לי, היה ממש ה**מיקי ברקוביץ** של שנות ה־60, ואחרי שהוא פרש מהקפיצות הוא נכנס לעיסקי־היהלומים עם אבא שלו, **צבי**, וביחד הם עשו עסקים גדולים.

ענת סרגוסטי, העולם הזה

שולמית ואמנון אבידן
עורכי־הדין עושים כסף טוב

אמנון אבידן היה גם נשוי בעושר ובאושר עם **שולמית**, וביחד הם גידלו שלושה ילדים נחמדים, ושולמית ניהלה שני בוטיקים משגשגים. יהלומים, בוטיקים, אוטו חדש ובית יפה — הנוסחה הישראלית להצלחה.

אבל לפני כמה שנים כיסתה עננה את שמי מישפחת אבידן, כאשר יהלומן אחד בשם **אלברט סאבג** תבע את אבידן ואת אבא שלו על משהו ששווה חמישה מיליון דולר. מאז ועד היום מתדיינים שני הצדדים בבתי־המישפט, ועורכי־הדין עושים כסף טוב.

ועכשיו אני שומעת שיש עוד צרות. אמנון אבידן עזב את הבית ומנהל רומאן עם מורה מרמת־אביב, שגם היא נשואה ואם לילדים.

אז מייד עשיתי דרינג־דרינג, כדי לברר פרטים נוספים.

„כן?"

„מדברת המרחלת. מי זאת?"

„שולמית אבידן."

„שמעתי שאמנון עזב את הבית. האם זה נכון?"

„אני לא רוצה להגיב על זה בכלל."

„אז אני אקבל תגובה מאמנון."

„אם תצליחי למצוא אותו!"

טרמפ גורלי

חברות טובות סיפרו על הסרט חיזור גורלי, משהו על בחורה המחליטה יום אחד להתלבש על גבר מסויים וחייו הופכים לגיהנום, והן אמרו לי שזה השלגר הגדול ביותר בארץ.

אז אמרתי לעצמי שאני אלך לראות את הסרט בעוד יומיים. כבר למחרת היום, ממש במיקרה, התקשרה איתי בחורה בשם **שוש כהן**, שטענה ש**אביטל מוסינזון**, מפיק פסטיבל העולם השלישי ובנו של **ייגאל** (חסמבה) **מוסינזון** היכה אותה מכות־רצח, ושהוא חולה־נפש, ושהם מנהלים כבר רומאן שנתיים, וכעת הוא מתנכל לה. אז ראיתי שפה הולך להיות סיפור, וויתרתי על הסרט, כי הייתי צריכה להשיג את אביטל. התקשרתי איתו.

דרינג־דרינג.

„שלום מוסינזון. זה המרחלת. שמעתי שהתחלת להרביץ לנשים, כך לפחות טוענת שוש כהן."

„אז בואי אספר לך את כל הסיפור. ראשית כל, מאז שנת 1950, כשהייתי בבית־הספר־היסודי, לא

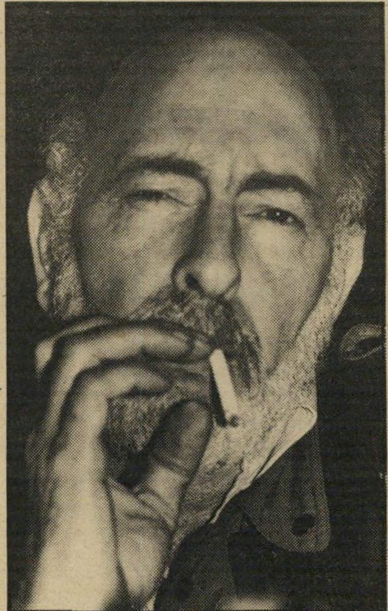

רחל אבנרי, העולם הזה

אביטל מוסינזון
תלונה במישטרה

הרמתי יד על אשה. לפני שנה נתתי טרמפ לבחורה הזאת, שוש כהן, ונוצר קשר בינינו. אחרי שישה חודשים ראיתי שזה לא זה. אז אמרתי לה שאני לא רוצה לראות אותה יותר. מאז היא מטרידה אותי. פעם היא אפילו פלשה לי לדירה וסירבה לצאת, ונאלצתי להגיש נגדה תלונה במישטרה. גם על גניבת חפצים מדירתי. היא בת 31, ואני בן 49, וראיתי שעשיתי שטות ואיך שאומרים, אכלתי אותה."

אחרי השיחה הזאת טילפנתי לחברה שלי ואמרתי לה שכבר לא בא לי לראות את הסרט הזה, חיזור גורלי, כי לפני כמה דקות שמעתי שיחה גורלית.

מחלקת הנוער והעליה

אתם אוכלים פירלי של תנובה? בעצם מה איכפת לי אם אתם אוכלים. אתם מסתכלים

שונה ג'מסון
חפסה מבט ארוך

בפירסומת של פירלי בעיתונים? אז היפה הזאת של האננס היא הדוגמנית **שונה ג'מסון**.

השונה הזאת, קנדית לא־יהודיה, לא ידעה עלינו היהודים ממש שום דבר, ועוד פחות היא ידעה על מדינתנו הסוערת. אבל לפני שנה נסעה שונה מקנדה הקרה להוואי החמה, כדי להשתזף קצת ולתפוס שלווה.

השתזפה, תפסה שלווה וגם תפסה מבט ארוך של בחור צעיר ונאה מאוד, שדיבר אנגלית במיבטא זר. אמרו האר־דו־יו־דו זה לזה ותוך יומיים היו מאוהבים.

אחר־כך חזר הבחור היפה, **צחי דקל**, הבן של **אביבה** והקבלן **אריה דקל**, להוריו באילת, וגם מצא עבודה כפסנתרן באיזה מלון אילתי. אבל שונה היפה לא יכלה לשכוח אותו, והיא נכנסה למישרד־נסיעות בקנדה ואמרה לפקידה „כרטיס לישראל, בבקשה."

מזה כמה חודשים היא פה. יש לה עבודה כדוגמנית, יש לה חברה טובה, **קרן מנוסי** (הבת של **דידי**), שאצלה היא גרה, ויש לה גם סופי־שבוע נהדרים, שבהם היא נפגשת עם צחי, פעם באילת ופעם בתל־אביב.

בפעם האחרונה הם דיברו, כנראה, תאכלס, ועכשיו אני שומעת ששונה נוסעת לקנדה, לסידורים אחרונים, ואחר־כך תחזור הנה ותהיה לנו חתונה יהודית, ועוד עולה חדשה.

מי צריך את הסוכנות, לעזאזל! תחי האהבה!

אהבתו הראשונה של הפרבר

יוסי חורי, זמר וגיטאריסט, חצי מצמד הפרברים, התאהב בראשונה כאשר היה בן 13. היא היתה בת־גילו, קראו לה **ז'נט**, והיא היתה, כמובן, יפה מאוד. שניהם היו תלמידים בבית־הספר הצרפתי ביפו. הוא למד בכיתת הבנים, היא בכיתת הבנות.

בהפסקה הם היו נפגשים ליד הקיוסק, מלקקים גלידה ומגניבים מבטים זה אל זה. מדי פעם הם אף העזו להחליף ביניהם כמה מישפטים סתמיים. הוא לא העז לגלות לה שהוא אוהב אותה, אבל היא ידעה. האהבה הבלתי־ממומשת הזאת נמשכה חמש שנים.

לא־מזמן, בהופעה של הצמד, היתה גם תצוגת־אופנה. חורי, החי כבר שנים בנפרד מאשתו הנורווגית **בנטה**, עבר ליד הדוגמניות, הסתכל טוב־טוב, כי הוא לא שונא נשים יפות, ומבטו נעצר אצל אחת מהן, יפה מאוד. היא הזכירה לו מישהי מהעבר הרחוק.

הוא הסתכל והסתכל, והיפה החזירה מבט ושאלה: „אתה יודע מי אני?" והוא ידע. הוא שאל אותה אם היא הבת של ז'נט, והיא אמרה „נכון". אחרי שהתאושש, הוא נתן לה את מיספר־הטלפון שלו, וביקש שתמסור אותו לאמה.

הוא עדיין מחכה לצילצול.

יוסי חורי
„אתה יודע מי אני?"

השבוע נפטרה האשה שעיצבה את אופיו של אריאל שרון יותר מכל אדם אחר: אשה חזקה, חריגה, עקשנית, לוחמת ונוטרת

אמא של אריק

כדי לעמוד על אופיו של אדם מיוחד, יש לבדוק מי מההורים השפיע עליו ביותר, ומה היתה דמותו של הורה זה.

אין ספק כי אריאל שרון הושפע באופן מכריע, על־ידי אמו – אשה חזקה וחריגה מאוד. ורה שנרמן היתה כה מיוחדת, עד כי אויביה הפיצו עליה את השמועה שבעצם כלל אינה יהודיה, אלא רוסיה מצד אמה – דבר שהיה שולל על־פי ההלכה וחוקי ישראל גם את יהדותו של אריאל שרון עצמו.

בבואו לנתח את אופיו ודרכו של אריאל שרון, בשלוש כתבות ארוכות לרגל בחירתו כאיש־השנה (תשל"ג, תשמ"א, תשמ"ב), התעכב „העולם הזה" על דמותה של אמו. הקטעים הבאים לקוחים מהכתבה של „העולם הזה" (27.9.81) על איש־השנה תשמ"א, והתבססו בעיקר על סיפוריהם של ורה שנרמן ואריאל שרון עצמם:

התנאים שבהם גדל מתמצים בסיפור אחד מחייו של אריק שרון, החרות בזיכרונו לפרטי־פרטים.

זה היה כאשר היה עדיין ילד קטן בכפר־מל"ל, מושב שבין מגדיאל וכפר־סבא. באותם הימים סללו את הכביש העובר במרכז המושב, שהפך לאחר מכן לשדרת עצי הקזוארינות, המהווה סימן־דרך בארץ.

אריק הקטן רכב על חמור ונפל על ערימת אבנים. הוא נפצע פצע עמוק ושותת־דם בסנטרו.

אמו הרימה אותו. המרפאה של כפר־מל"ל היתה במרחק של 200 מטרים ממקום־התאונה: אך אמו של אריק החרימה את קופת־חולים, בגלל סיכסוך בין המישפחה ובין המושב. היא לא לקחה את הילד הפצוע למירפאה, וגם לא התעכבה כדי לרתום עגלה. היא לקחה אותו בזרועותיה, ורצה לאורך קילומטרים אל בית בודד בפרדס ליד כפר־סבא. שם גרה הד"ר פוגל, רופאה שנישאה לגר רוסי, ושהיתה אף היא מסוכסכת עם השכנים בכפר שלה. בינתיים ירדה החשיכה.

האם דפקה בשער־הברזל. הרופאה ובעלה יצאו החוצה, כשבידיהם מנורה. לאורה ראה הילד שאמו מכוסה כולה בדם — דמו שלו.

הרופאה ניקתה את הפצע ותפרה אותו, בלי הרדמה. האם נטלה את בנה שוב בזרועותיה, ורצה עימו כל הדרך בחזרה, הביתה.

כזאת היתה דבורה („ורה") שנרמן, אשה קשוחה כברזל, בלתי־מתפשרת ובלתי־נכנעת, לוחמת, מורדת ובלתי־משתלבת בחברה. היא היתה הדמות הדומיננטית בחייו של אריאל שנרמן הצעיר.

ורה שנרמן־שרון
„נורא פחדתי מפני הערבי!"

יתכן כי אופייה של ורה חושל כתוצאה מן האכזבה הגדולה בחייה. ורה שניאורוב, ילידת מוהילב שברוסיה הלבנה, שלמדה רפואה בטיפליס, ושלא היתה ציונית כלל, הכירה את שמואל („סמואיל") שנרמן באוניברסיטה, התחתנה עימו ובאה ארצה, מתוך אמונה תמימה שהיא באה אל ארץ תרבותית שבה תוכל להמשיך בלימודיה. כאן נמוג החלום חיש־מהר. במשך 10 שנים עוד קיוותה שאי־פעם תוכל להמשיך בלימודיה באוניברסיטה של ביירות, אך חייה החדשים הפכו זאת לאוטופיה גמורה.

חווייה כזאת הרעילה את נשמותיהן של נשים רבות בנות־דורה בעולם, ששאפו לחיים אינטלקטואליים ושנגזר עליהן לחיות חיים קשים ומפרכים בעולם של יום־יום, בלא יכולת לפתח ולהוכיח את כישרונותיהן.

אם כן, לא גילתה זאת ורה שנרמן לאיש. היא רק הפכה נוקשה, בודדה ועקשנית בלא־גבול, בעלת עקרונות־ברזל שלא השתנו עד הסוף.

לעומת ורה, שבאה מבית יהודי־רוסי מתבולל, בא בעלה מרקע מישפחתי יהודי־ציוני. אביו, סבו של אריק, מורה ציוני בעיר ברסט־ליטובסק, עלה בראשית המאה לארץ־ישראל. הוא היה אחד המורים הראשונים לעברית במושבה רחובות. אך הוא לא עמד בתנאים הקשים, חזר עם אשתו וארבעת בניו לעיר־מולדתו. שם הספיקה הסבתא ב־1913 ליילד תינוק בשם מנחם בגין — מיקרה מוזר, שהתגלה רק אחרי שדרכיהם של שרון ובגין הצטלבו כעבור 60 שנה. הסב גם היה ציר בקונגרס ציוני בשווייץ, וקנה שם שעון שהיה פאר המישפחה במשך זמן רב.

במילחמת־העולם הראשונה ברח סמואיל שנרמן („איש יפה", בגרמנית) מברסט־ליטובסק, שהיתה באיזור־הקרבות בין גרמניה ורוסיה, לטיפליס בגרוזיה הרחוקה. שם למד אגרונומיה, כדי להכשיר את עצמו לחיים בארץ־ישראל. היה זה מיקצוע־לימוד בלתי־רגיל מאוד לצעיר יהודי כמוהו.

הסטודנט הציוני לאגרונומיה והסטודנטית המתבוללת לרפואה הכירו זה את זה, התאהבו ונישאו. השאלה אם יישארו ברוסיה או יעלו לארץ נפתרה מאליה. אנשי־המהפכה הקיפו באחד הימים את הבית שבו עמדה להתכנס קבוצה של צעירים יהודיים, סטודנטים שהשתייכו לפועלי־ציון. כל הנוכחים הוגלו לסיביר.

ראש־האירגון, סמואיל שנרמן, שעמד לתת שם שיעור בעברית, איחר לפגישה, וכך ניצל. הוא ברח עם אשתו

ורה בנעוריה
היא קראה ספרים ובכתה

ורה במירפסת ביתה
השכנים ראו בה אויבת

ציון צפריר, העולם הזה

אריאל שרון בהלווייה (עם אורי דן)
„היא לא היתה אמא יהודיה רכה...”

ציון צפריר, העולם הזה

לילי שרון בהלווייה (עם מיקה בשן)
„היא תמיד עבדה...”

לעיר־הנמל בטומי, בחוף הים השחור, ושם עלו לאוניה לארץ־ישראל.

„כמו גוש־שומן גדול”

לגבי ורה שנרמן היתה הפגישה הראשונה עם הארץ הלם נורא. שום דבר לא הכין אותה למציאות של ארץ צחיחה, מפגרת, ובעיקר — מיזרחית.

יש דימיון מוזר בין התרשמות ראשונה זו של האשה מטיפליס, בפברואר 1922, ובין התרשמותו של צעיר יהודי מפלונסק בשם דויד גרין, שירד כמוה בחוף יפו 17 שנים לפני כן.

גרין, ששינה את שמו לבן־גוריון, תיאר את החווייה כך: „הירידה בחוף יפו, בסירות הערבים הסוחבים ומטלטלין וזורקים אנשים וחפצים בקולי־קולות, בשפה זרה ומוזרה ובתנועות־ידיים מיזרחיות — לא היתה מן הדברים הקלים והנעימים ביותר...” והוא הוסיף לתאר את „סימטאות־יפו הצרות והמלוכלכות...”

בצורה דומה עד להפליא תיארה ורה שנרמן את חווייתה שלה באוזני העולם הזה: בסירת־המשוטים הגדולה שהתקרבה אל האוניה, כדי להעביר את העולים אל החוף, עמד ערבי גדול־מידות, לבוש מיכנסיים משתלשלים. ורה נחרדה למראהו. „נורא פחדתי. הוא הושיט אלינו את שתי ידיו הגדולות ואני, שלא ראיתי אף פעם ערבי, לא ידעתי מה הוא רוצה. הוא נראה לי כמו גוש־שומן גדול. רק כעבור זמן הבנתי שהוא רוצה להוריד אותנו אל הסירה. אמרתי שיקח קודם את סמואיל. אחר־כך הוריד את כל החברים. אני הייתי האחרונה שירדתי. נורא פחדתי ממנו.”

הפחד האינסטינקטיבי הזה מפני הערבים, כאילו היו בני־אדם מסוג אחר שאי־אפשר לבטוח בהם, והשייכים לכוכב אחר, לא נטש את ורה שנרמן עד יום מותה, כשם שלא נטש את בן־גוריון עד יומו האחרון.

ציון צפריר, העולם הזה

עומרי שרון בהלווייה
„אצלנו לא קנו מתנות אף פעם...”

ורה בכניסה לבית בכפר־מל״ל
„מעולם לא שמעתי אותה מדברת על מחלה...”

לא מכבר ביקרה ורה שנרמן את בנה בחווה שלו. היא שמה לב לחורים במעקה־האבן, המקיף את גינת־הבית. „טוב מאוד,” העירה בשביעות־רצון, „כשיהיה צורך אפשר לירות מכאן!” היא סברה כי חורי המרזב הם חרכי־ירי.

הזוג שנרמן הגיע לארץ בלי פרוטה. הוא הביא עימו שני חפצים אישיים יקרים לליבו של סמואיל: כינור וסכין קוזאקית.

סמואיל קיבל עבודה בתחנה הניסיונית החקלאית בבן־שמן, אך נוכח לדעת כי מה שלמד ברוסיה אינו מתאים כל־כך לגידולי הארץ. הוא עבר למיקווה־ישראל ולמד שם במשך שנה שלמה, שבה התקיימו השניים בעיקר על שעועית.

סמואיל למד, ואשתו בישלה שעועית, קראה ספרים ובכתה. במשך שנתיים בכתה מרוב געגועים למישפחתה, לרוסיה, לתרבות, לאוניברסיטה. „מיסכן סמואיל,” הודתה כעבור שנים רבות, „איזה חיים קשים עשיתי לו אז!”

אבל ורה שנרמן קורצה, כפי שהסתבר, מחומר נוקשה מאוד. ברגע שהתגברה על אכזבתה והשלימה עם חייה החדשים, היא הפכה אשה מן הסוג שיכול היה להופיע ברומאן של טולסטוי.

אחרי שבעלה סיים את לימודיו במיקווה־ישראל הוצע לו לעלות להתיישבות בקיבוץ או במושב. הזוג בחר במושב והצטרף לקבוצה שעמדה לעלות להתיישבות בעין־חי, מצפון לפתח־תיקווה, בעיקר מפני שזה היה המקום הקרוב ביותר לתל־אביב. „לא תיארתי לעצמי שאני יכולה לחיות במקום קטן,” סיפרה ורה.

עין־חי, שנקרא לאחר מכן כפר מל״ל (על שם משה־לייב ליליינבלום, שעל שמו נקרא גם הרחוב המפורסם בתל־אביב) לא היתה סתם מקום קטן. השניים קיבלו אוהל בשדה, שהעשב

„זה לא היה בית שמרעיפים בו אהבה!”

ורה שניאורוב־שנרמן־שרון, האשה שכל חייה היו עמל וקושי, נחה את מנוחתה האחרונה בצל עצי־אורן.

רק קיברה הטרי הואפל בצל העצים. האבלים נותרו חשופים לשמש־צהריים שרבית, יוקדת. כאילו התריסה אליהם: הנה, בדקותי האחרונות ביניכם אני זוכה סוף־סוף בכמה רגעים נעימים, קלים.

כל חייה היתה עם עצמה, לעצמה. כך גם במותה. כמעט לבד. קרובי־מישפחה מעטים, כמה ישישות כפופות, בוכיות, בנות־דוד רחוקות.

בעלה, שמואל שנרמן, נפטר לפני 32 שנים. בתה הבכורה, יהודית מנדל, נשואה לרופא, מתגוררת בארצות־הברית. מכל מישפחתה הקרובה רק בנה הצעיר, אריאל שרון, נמצא לצידה.

השאר – יותר משבאו להיפרד ממנה, באו להפגין לפני בנה. כל מי שנמנה על חסידיו של שרון היה שם. דב שילנסקי ודויד מגן, אלי לנדאו, ישראל כץ, יעקב מרידור, חבר־הכנסת שפירא ושר־הפנים פרץ, וכמובן, אורי דן.

קצר היה טקס ההלווייה, הולם את רוחה של הנפטרת. אחר־כך נסעו כולם אל ביתה בכפר־מל״ל. בית קטן, מוזנח למראה. מולו רפת שוממה ופרדס מטופח. הישישות יושבות במירפסת הצרה, לוגמות מיץ־תפוזים, מכרסמות ביסקוויטים פשוטים.

„החוכמה שלה תחסר לי,” אומר שרון. במשך שבוע ימים ישהה בחוותו, הרחק מן המנחמים האמיתיים והמדומים. „ראייתה המציאותית את החיים, אהבת־הארץ שלה, כל אלה יחסרו לי.

„הזיכרון הראשון שלי מאמי הוא שהיא עובדת ברפת. כך אני זוכר אותה: אשת־עבודה. עד לפני שנה היא עבדה בכל יום, 18 שעות ביממה. היא נטעה פרדסים, גידלה טבק, חלבה פרות וצאן, חרשה שדות, שמרה. לרגע לא נחה.

„היא היתה קטנת־גוף, אבל חוסנה הגופני והנפשי היה עצום. אבי סיפר לי כיצד בליל־סערה כמעט ועף גג־הבית ממקומו. היא קירבה את העגלה אל הבית, טיפסה על הגג, כרכה סביבו חבל, עיגנה את החבל בעגלה, ובמשך כל הלילה החזיקה את החבל בידה כדי שלא תרפה אחיזתו.

„היתה לה דיעה עצמאית משלה. היא היתה מלאת ביטחון עצמי, וסירבה לקבל מרות.

„חיינו סבבו סביב העבודה. כבר בגיל 10 עזרתי להורי בכל עבודה, בשדה ובכרם. זה לא היה בית שמרעיפים בו אהבה, כמו שאני עושה לילדי. הקשר שלנו להורים היה בעבודה, ובאמצעותה.

„מבט־הערכה שלהם, כשחזרתי בערב הביתה אחרי חריש מוצלח, היה שווה יותר מאלף נשיקות.”

● **בספרו „שיעור באנטומיה” כותב פיליפ רות כי „כל גבר, כאשר הוא חולה, רוצה שאמו תשהה לצידו.” היא היתה כזו אמא שזקוקים לה בעת מחלה?**

לא. היא לא היתה אמא יהודיה, רכה. אני קראתי לה ורה. גם הבנים שלי לא כינו אותה סבתא, אלא ורה. לא היה בה כזה חום שאפשר למצוא אצל אמהות היום.

● **כשנפצעת היא שהתה ליד מיטתך יום ולילה?**

לא. הם באו לבקר מפעם לפעם.

● **היא היתה מספרת לכם סיפורים, משחקת איתכם?**

אף־פעם לא היה לה זמן לזה. היא תמיד עבדה. וכשהיה לה קצת זמן פנוי, היא קראה הרבה. גם ספרות יפה וגם ספרות חקלאית.

● **התייעצת איתה בנושאים אישיים או פוליטיים?**

לא. דיברתי איתה על ענייני־המשק. על מטעי האבוקדו שלה.

● **והיא תינתה באוזניך את צרותיה?**

מעולם לא שמעתי אותה מדברת על מחלה, כאב, שיברון־לב. אף־פעם לא ראיתי אותה מזילה דמעה. היא בכתה, מעט, כשאבי נפטר וכשבני הגדול נהרג.

● **מה היה יחסה לאחותך, שאינה גרה בארץ?**

זה העיק עליה. היא ניסתה לשכנע אותה שיחזרו. והם אמנם ניסו לחזור. גיסי, הד״ר שמואל מנדל, היה הרופא של עליה ב' בפולין, בצ'כוסלובקיה ובאיטליה. כשניסה לחזור לארץ, לא מצא כאן עבודה כלבבו.

● **מה היה היחס שלה לבניך, נכדיה?**

היא היתה גאה בהם. אמנם לא קנתה מתנות, כי אצלנו לא קנו מתנות אף־פעם, אבל היה לה יחס חם אליהם.

● **איך היא הגיבה כשהתקיפו אותך?**

בשנות ה־50 אמר אבי, שהיה אגרונום, שאבוקדו יהיה פרי העתיד. כולם לעגו לו. היא אמרה שרוב האנשים לא מבינים את הדברים בזמן הנכון, שיש אנשים שרואים הכל מוקדם, בטרם זמן. זה היה יחסה ללעג שהיה מנת־חלקו של אבי. כך גם התייחסה להתקפות עלי. היא חשבה שהמתקיפים מקנאים בי, וכי אינם מבינים את המצב בצורה נכונה, כמוני.

● **היא היתה אשה מרוצה?**

הסיפוק הגדול ביותר שלה היה לראות איך הארץ התפתחה ב־66 שנות חייה כאן. היא גם היתה גאה בי, כשהייתי מפקד־הצנחנים. זה היה גאווה גדולה בשבילה. ואחר־כך היתה מאושרת לראות את בני חיילים.

שרה ליבוביץ ■

ציון צפריר, העולם הזה

משתתפי ההלווייה ברפת של ורה
„החוכמה שלה תחסר לי..."

(המשך מעמוד 17)

התנשא בו לגובה קומת־אדם. במילחמת־העולם הראשונה נערכו כאן קרבות בין התורכים והבריטים, וסימני־המאבק עוד ניכרו במקום. ורה אספה את עצמות־האדם שמצאה בעת הכשרת הקרקע, והיא שמרה בביתה גולגולת זו, שאליה מחוברת הלסת של אדם אחר.

על הקרקע ישבו בדואים. המתיישבים החדשים לא יכלו לדבר עימם, ותבעו מן המוסדות לפעול לסילוקם. הדבר נעשה בכוח, בעזרת שילטונות־המנדאט, כמו במקומות רבים בארץ שבהם קנתה הקרן הקיימת אדמה מאפנדים ערביים, ונאלצה לסלק ממנה את האריסים והבדואים אשר ישבו עליה.

יתכן שיש משום סימליות — ואולי יותר מזה — בכך שאריק שרון, האיש שסילק את הבדואים מפיתחת־רפיח ושהפקיע אדמות רבות בשטחים הכבושים למען מתנחלים יהודיים, הוא בעצמו בנם של מתיישבים אשר החלו את דרכם בגירוש בדואים מן האדמה שבה הקימו את ביתם.

● הערבים לא תקפו

המוסדות נתנו לאנשי עין־חי תקציב להקמת צריפים. המתיישבים האחרים במקום היו בעלי־מלאכה בעבר, וידעו לבנות אותם לעצמם. סמואיל לא היה נגר, ולא ידע להקים או לתקן צריף. עד 1946 גרה המישפחה בצריף רעוע פרוץ לרוחות. רק אז הקימה לראשונה את בית־האבן שלה.

החיים היו קשים. במשך שמונה שנים לא היו מים במקום. היו צריכים לשאוב מים מהירקון, בעזרת פרדה. חבית אחת של מים, אחת ליומיים, היתה צריכה להספיק לשתייה, לרחיצה ולהשקייה. מי־הרחצה שימשו גם להשקייה.

רק כעבור שמונה שנים חפרו באר באדמתם ומצאו מים.

ב־1938, כשאריק כבר היה בן 10, הוסיפו לצריף שלהם חדר־אבן. הקימו אותו בשביל הילדים, כדי שיוכלו להכין שיעורים באין־מפריע. סיפרה על כך ורה:

„באחד הימים נסע מישהו מהמושב לדמשק להביא כמה עגלות. היתה הגרלה ואנחנו קיבלנו עגלה אחת, סמואיל קרה לה תיקווה. מדוע? כי היא היתה התיקווה היחידה שנוכל לתת פעם לילדים כוס חלב.

„גידלנו אותה והיא המליטה עגלה. אני אהבתי כל־כך את העגלה שנולדה, כפי שאיני מאמינה שאנשים מסוגלים לאהוב חיות. החזקתי אותה כל היום על הידיים, האכלתי אותה וליטפתי אותה.

„לא הפסקתי לפנק אותה. היא החליפה עבורי את כל הגעגועים למישפחה שלי ולרוסיה.

„פעם אחת נכנסתי לרפת אחרי שהחלפתי שימלה. העגלה התנפלה עלי וניסתה לנגוח אותי בבטן. אחר־כך ניסתה לנגוח גם את סמואיל. ראינו שהיא נעשתה תוקפנית והחלטנו למכור אותה. סבלתי מכך נורא. כל־כך אהבתי אותה. אבל לא היתה ברירה. היינו מוכרחים למכור.

„זאת היתה בשבילי מכה נפשית קשה. מכרנו אותה לאחד החברים בתנאי שיחזיק אותה ויגדל אותה ויתן לי לבקר אותה מתי שארצה.

„יום אחד ראיתי את האיש ואמרתי לו: ‚אני רוצה לראות את העגלה שלי.' הוא צחק לי ואמר: ‚אתמול אכלת את הבשר שלה.' זה היה הקצב. ואני חשבתי שהוא מומחה לגידול פרות.

„זה היה מאורע שגרם לי סבל נורא. חדלתי מלדבר עם האיש. שנים רבות לא נתתי לו להיכנס לחצר שלנו. אחר־כך הפרה שלנו המליטה עוד שתי עגלות. אחת מכרנו ובכסף בנינו את החדר לאריק ודיטה."

המצוקה היתה מלווה גם בסכנות. ב„מאורעות" 1929 פשטו שמועות כי אלפי ערבים מאיזור קלקיליה עומדים לעלות על מושבי השרון. תושבי כפר־סבא פינו את מושבתם. חברי המושב עין־חי סירבו לזוז. ורה נטלה את אריק ואחותו והסתתרה ברפת, מאחרי קיר של בטון מזויין, שיכול היה לשמש כקיר־מגן. אולם ההתקפה לא באה. מנהיגי הערבים שוכנעו שלא לתקוף את היישוב, וחזרו לקלקיליה. כעבור 27 שנים פיקד אריק שרון על „פעולת־תגמול" נגד קלקיליה.

התדמית של הערבי כאוייב, הזומם להשמידם, לא משה מבית מישפחת שנרמן מעולם, בכל השנים שבהן עוצבה תמונת־עולמו של אריק. העולים שבאו מרוסיה בוודאי לא יכלו לתאר לעצמם את המחשבות והרגשות של האוכלוסיה המקומית, שראתה בהם מנשלים הזוממים לגרשם מארצם.

● מילחמה בשכנים

כאילו לא הספיקו כל הצרות האלה, יצרו לעצמם ורה וסמואיל שנרמן צרה מיוחדת נוספת, כולה משלהם. לא היתה כדוגמתה בשום מקום בארץ־ישראל של אז.

המושב הוא מיסגרת של מישמעת קולקטיבית, המתנהלת על־ידי מוסדותיה הנבחרים. למעשה היתה כפופה אז במישמעת־ברזל למוסדות הלאומיים.

אך שני בני־הזוג שנרמן לא קיבלו מעולם מרות כלשהי.

הצרות עם השכנים, חברי המושב, החלו כמעט מיום עלייתם של השנרמנים לקרקע. היתה זאת, כנראה, אנטיפאתיה הדדית ממבט ראשון. הם היו אינטלקטואלים, אקדמאים, קוראי־ספרים. בעיני החברים האחרים, שראו את עצמם כ„חלוצים", הם היו — בצדק או שלא בצדק — כמתנשאים.

הדבר מצא את ביטויו בצורות שונות, בחיי יום־יום. סמואיל, האגרונום, היה בעל דיעות משלו על מה שכדאי לגדל ומה לא, בניגוד לכל שאר החברים. כאשר בנו את ביתם, פנו כל בתי המושב אל הכביש, החוצה את המושבה, ואילו השנרמנים החליטו שכדאי לבנות את ביתם מאחורי מטע, כדי שהעצים יגנו עליו מפני אבק הכביש. השכנים ראו בכך, כמובן, סימן מובהק להתנכרות.

הבית נבנה באיחור רב, כי מישפחת שנרמן השקיעה את כל הכנסותיה הדלות בפיתוח מישקה.

לבסוף היה לה המשק הגדול ביותר במושב, אך לא היה לה עדיין בית, וגם לא חשמל.

במשך השנים הפכה הבדלנות של המישפחה כמעט לאיבה. היא היתה באופוזיציה — אופוזיציה של מישפחה אחת.

„אמא לא פחדה אף פעם משום דבר," קבע אריק שרון, „היא היתה מורדת, לוחמת."

ברבות הימים סירבו השניים למכור את תוצרתם בדרכים שנקבעו על־ידי המוסדות. הם מכרו אותה כרצונם. הם הביאו את הסחורה אל הכביש — ושם שמרו עליה עד שבאו לקחתה, פן ישחיתו אותה השכנים.

במשך זמן־מה היו היחסים כה מתוחים, עד שבני הזוג עמדו בפתח חצרם ושמרו עליה בקילשון, בתורנות — יום אחד האב, יום אחר האם.

מילחמה אחרת נגעה לאדמה עצמה. כשעלו על הקרקע, הובטחו לכל מישפחה 75 דונם. במשך הזמן, עם גבור העלייה וההתיישבות, נדרשו לוותר על חלק מהאדמה למען ישובים חדשים — תחילה גיבעת־חן, ולבסוף רמות־השבים, המושב של עולי גרמניה. מישפחת שנרמן הצביעה בכל פעם נגד, כשכל שאר חברי־המושב מקבלים, כדבר מובן־מאליו, את תביעות המוסדות ומצביעים בעדן.

כאשר הקימו אנשי רמות־השבים את הגדר סביב נחלתם החדשה, שנלקחה מכפר־מל"ל, החליטה ורה שנרמן להתנגד בכוח. זהו סיפור שאין דומה לו בהווי של ארץ־ישראל.

„באותו לילה," סיפרה ורה, „היה סמואיל בעיר ולא בא לישון בבית. זה היה המזל שלי. הוא לא היה מעז לעשות דברים כאלה.

„אני הייתי יותר מעזה ממנו. הוא בא ממישפחה מיוחסת והיה נפש עדינה ופחד מן המחשבה שיכניסו אותו לבית־סוהר. אני לא.

„ביום הלכתי לראות את הכרם שלנו וראיתי שהקימו שם גדר כדי לתת אותו לאנשי רמות־השבים העשירים. הם הקימו גדר לתפארת. נעשה לי לא טוב כשראיתי אותה. הסתכלתי בגדר וראיתי שהיא כמו מיתר של כינור. מספיק לחתוך אותה בכמה מקומות כדי שהיא תיפול כולה. לא היתה לי דרך אחרת."

בשעת־לילה מאוחרת קמה ורה, נטלה בידיה רובה ומזמרה, השאירה את שני ילדיה בצריף ויצאה אל הכרם, מהלך של שני קילומטרים.

„רצתי כמו מטורפת. למה רצתי? לא מפני שמיהרתי, אלא מפני שפחדתי. פחדתי מרוב אהבה לילדים שהשארתי אותם לבד. רצתי במגפיים עם רובה, באתי לכרם וחתכתי את הגדר בשלושה מקומות. כל הגדר, באורך של שני קילומטרים, נפלה מייד. הייתי צריכה להימלט לא באותה דרך שבאתי. לא היה לי כוח לרוץ. הלכתי לאט־לאט. כשחזרתי הביתה הייתי מאושרת כשראיתי שהילדים ישנים ושלא קרה להם שום דבר."

משגילו תושבי רמות־השבים וכפר מל"ל כי חיבלו בגדר שלהם והפילו אותה, הזעיקו את המישטרה המנדטורית. התלוננו כי ערבים התנפלו על השדות והפילו את הגדר. המישטרה חשדה באנשי שבט אבו־קישק הסמוך. עצרו ערבי אחד והאשימו אותו. כל תחנוניו והסבריו לא הועילו.

„המצפון שלי," אומרת ורה, „נורא סבל מזה כל השנים שבגללי אסרו ערבי מיסכן. עד היום אני סובלת מכך."

כאשר שמע סמואיל מה עוללה אישתו, הוא נחרד חרדה גדולה. „את מתארת לעצמך מה עשית?" אמר, „איזה פשע עשית? הרי יכניסו אותך לבית־הסוהר!"

אבל ורה לא נבהלה. „אין דבר," אמרה לו, „אבקש שיכניסו את הילדים איתי לכלא."

מצפונם לא הניח להם לשמור את הסוד. הם הזמינו את האיש שהקים את הגדר, סיפרו לו בסודי־סודות, אחרי שהשביעו אותו כי לא יגלה לאיש, כי הרס הגדר היה מעשה ידיה להתפאר של ורה. הם השביעו אותו שאם יקים את הגדר מחדש, יקים אותה רק עד קצה החלקה של מישפחת שנרמן, שהיתה החלקה האחרונה בקרקע שהוקצבה לרמות־השבים. „אני חתכתי את הגדר!" אמרה לו ורה, „ואם תקים אותה עוד פעם, אני אחתוך אותה שוב!"

האיש לא שמר את הבטחתו וגילה את הסוד לוועד הכפר. אנשי הכפר היו

ציון צפריר, העולם הזה

רפי איתן בהלווייה
„בדקותי האחרונות ביניכם...

ציון צפריר, העולם הזה

אלי לנדאו בהלווייה
...אני זוכה סוף־סוף בכמה רגעים נעימים!"

הגונים מכדי להלשין על ורה באוזני הבריטים.

אבל מרגע זה הוכרזו ורה וסמואיל כאוייבים וכבוגדים.

חלקתם נשארה מחוץ לקרקע שנמסרה לרמות־השבים, מחוץ לגדר. עד היום מחזיקה מישפחת שרון בחלקת הקרקע הגדולה ביותר בכפר מל"ל.

גם קופת־החולים החרימה את מישפחת־שנרמן. הדבר בא, לדיברי ורה, בעיקבות תאונה שבה נפגע חבר קופת־החולים ותבע פיצויים. סמואיל שנרמן העלה על עצמו את זעמם של מנהלי הקופה, כאשר העיד לטובת הפועל שנפגע. כתוצאה מכך הוצא מן הקופה.

על רקע זה באה התנהגותה של ורה באותו ערב, כשסירבה להיעזר בקופת־החולים גם כשהילד שלה היה נתון בסכנה. רק אחרי שנפצע במילחמת־העצמאות הזדקק בפעם הראשונה בחייו לשרותה של המירפאה בכפר־מל"ל. הוא היה סקרן לראות איך הבניין הזה, שבו ביקרו כל שאר חברי המושב ויל־דיהם, נראה מבפנים.

אף שלא נולד על רקע פוליטי, לבש המרד של מישפחת שנרמן בהדרגה ציביון פוליטי — כמו כל דבר ביישוב של אז.

ב־1933, כאשר הגיעה השינאה בין תנועת־העבודה ובין הרוויזיוניסטים לשיא, בעיקבות רצח חיים ארלוזורוב, אירעה בכפר־מל"ל שערוריה חסרת־תקדים: בבחירות הצביעו שני חברי־מושב בעד ברית־הצוה"ר (הציונים־הרוויזיוניסטים) של זאב ז'בוטינסקי. היו אלה, כמובן, ורה וסמואיל.

בימי הסיזון לא הסתיר סמואיל שנרמן את התנגדותו המוחלטת להחלטת הסוכנות היהודית להסגיר את אנשי אצ"ל ולח"י לידי השילטונות הבריטיים.

כאשר התגייס אריק הצעיר להגנה, השביע אותו אביו שלעולם לא ישתתף בהסגרת יהודים לגויים. אריק קיים את הנדר — וכתוצאה מכך לא הצטרף מעולם לפלמ"ח.

„אריק נהיה מזה קטן?"

האיבה בין המישפחה ובין שכניה נמשכה עד אחרי מילחמת־העצמאות. אך גם אז לא שככה לגמרי. כאשר נפטר סמואיל, בדצמבר 1956, חודשיים אחרי מיבצע־קדש שבו התבלט אריק כמפקד־חטיבה, וזמן קצר אחרי לידת בנו הבכור של אריק, גור ז"ל, השאיר האב אחריו צוואה מיוחדת־במינה.

במיסמך זה, שעליו חתם שנה קודם לכן, ציווה סמואיל כי גופתו לא תעבור בכפר במכונית של המושב, אלא במכוניתו שלו. הוא אסר על חברי־המושב להספיד אותו. בצוואה הרחיב את הדיבור על העוול שהמושב גרם לו ולמישפחתו.

חלקת־הקבר תוכננה על־ידי ורה כך שהיא תשכב בין סמואיל ובין שכניו, כדי להפריד ביניהם.

אף כי ברור כי לאמו, המורדת הקשוחה, היתה השפעה דומיננטית על ילדותו, מקפיד אריק עצמו להזכיר גם את השפעת אביו. אלא שהאב היה במשך רוב הזמן רחוק מהבית, והנוכחות היומיומית היתה של האם.

בדרכו שלו היה סמואיל שונה מאוד מאשתו. אך היו לשניים תכונות משותפות.

כמו ורה, היה סמואיל בלתי־מתפשר בייחוד בכל הנוגע למיקצועו, אך בצורה משלו. כאגרונום מרד סמואיל בשיטות המקובלות ביישוב, כשם שורה מרדה בשיטות המקובלות במושב.

„לאבא היה חזון, לאמא היה כוח," אמר פעם, ברמזו כי ירש תכונות אלה מהם.

בשנות ה־30' טען שנרמן־האב שהאבוקדו הוא פרי־העתיד. הכל צחקו, כי פרי זה לא היה כמעט ידוע בארץ. האב נטע מטע של אבוקדו במשק שלו עוד ב־1938. לפני כן, ב־1934, נטע את אחד ממטעי־הקלמנטינות הראשונים בארץ.

הרבה לפני כן נטע האב, במשק המישפחתי, בוטנים ובטטות. אריק ואחותו דיטה, הגדולה ממנו בשנתיים,

ורה בפרדס
„היא היתה קטנת גוף, אבל חוסנה הגופני והנפשי היה עצום..."

ניזונו במשך שנים רבות משני מאכלים אלה.

„בבוטנים יש חלבון," סיפרה ורה, „בבטטות יש עמילן. למדתי איך להכין מהם קציצות. מזה, ומירקות, היינו חיים. מה יש? אריק נהיה מזה קטן או רע?"

בראשית שנות ה־30' הגיעו מים עד נפש, וורה התגברה על גאוותה הטיבעית. בכל השנים הקשות לא פנתה אל מישפחתה לקבלת עזרה. הפעם כתבה לאחד מאחיה, שהשתקע בתורכיה, וביקשה ממנו לסדר עבודה לבעלה שם. סמואיל עבד במשך שנתיים בתורכיה כאגרונום. בזמן הזה ניהלה ורה את המשק לבדה — כפי שעשתה בתקופות רבות בחייה, ובייחוד מאז מות בעלה.

כשחזר לארץ, היו בראשו של סמואיל תוכניות מלהיבות. בתורכיה למד את סוד גידול הכותנה, והוא רצה לפתח ענף זה בארץ. איש לא הקשיב לו. המוסדות האחראיים קבעו כי אדמת הארץ אינה מתאימה לכך. רק כעבור שנים רבות התפתח הענף, והחווה של אריאל שרון היא אחד המגדלים הגדולים.

לאחר־מכן קיבל סמואיל תפקיד כמנהל־עבודה בנס־ציונה. בינתיים נטע את פרדס־הקלמנטינות ליד ביתו. „הפרדס הזה הציל אותנו מרעב, ואיפשר לנו לשלוח את הילדים ללמוד." הכוונה היתה ללימוד בגימנסיה בתל־אביב — דבר שהרעיש את השכנים עוד יותר. בשעה שהילדים למדו, הוסיפה ורה ללכת כשלרגליה פיסות־עור הקשורות ברצועות. היא לא ביזבזה כסף על סנדלים.

האב, שהיה לאחר מכן מזכיר אגודת האגרונומים בארץ, היה רך יותר מאשתו. היתה לו נטייה לאמנות ולמוסיקה. בילדותו למד גם אריק לנגן בכינור. עד היום הוא אוהב מוסיקה קאלסית.

„אבי היה האדם המשכיל ביותר שהכרתי," אמר פעם אריק, „לאטינית היתה אצלו שפה שניה. הוא דיבר רוסית, אנגלית, צרפתית ותורכית. הלוואי וידעתי עברית כמוהו."

„כל אחד מביא עימו תכונות מן המישפחה," הירהר אריק שרון באחרונה, „גנים וזיכרונות־ילדות. המישפחה שלי עמדה בלחצים ולא התקפלה אף פעם. הם ידעו ללחום, אבל גם לעבוד. למדתי מגיל צעיר לעמול ולעבוד ולשאת בעול."

פעם, כאשר היה צריך להסביר לקצינים שלו במילחמת יום־הכיפורים איך להתגבר על משבר מסויים, תיאר להם מה עשה כאשר פרצו המים בשעה שהשקה פעם, בילדותו, את מטע המישפחה.

„בחיי עברתי את הכל," הירהר אריק באחרונה, „מהניצחונות הכי גדולים ועד למפלות הכי גרועות, מהשמחות הכי גדולות ועד לאסונות הכי גדולים, מהרגשת־הביטחון הכי גדולה ועד לפחדים הכי גדולים. עברתי התקפות, וליגלוג, וידוי־אבנים, ודיברי־נאצה, ורעל, ופגיעות, ושקר וכזב — מה לא נאמר עלי? על אף אחד לא נאמרו דברים כאלה! אבל יכולתי לעמוד בזה, כי ראיתי איך הורי עמדו בזה.

„הקשיים והעבודה נתנו לי תרומה בלתי־רגילה. הורי דיברו על העבודה בלי הרף, שזה חשוב כערך. זאת היתה תרומה בלתי־רגילה!"

במדינה

מישפט

מכון קליאופטרה

המכון פירסם עיסויים, הלקוח סיפר על הרפייה.

„קראתי בעיתון על מכון בשם קליאופטרה, ברחוב ארלוזורוב 13, ובאתי כדי לקבל מסאג'," סיפר לקוח שנעצר על־ידי המישטרה אחרי שסיים את הטיפול במכון.

הגבר הנשוי (34) סיפר כי נכנס למכון ופגש בחדר־הקבלה אשה בלונדית שמנה וגבוהה. היא שאלה אם הוא רוצה מסאג', וכאשר ענה בחיוב העבירה אותו לידי בחורה צעירה, שחרחורת ורזה, בעלת שיער קצר. הוא הוכנס לחדר והתפשט לחלוטין.

„שכבתי על הבטן וחיכיתי. הבחורה נכנסה ושאלה אם אני רוצה מסאג' עדין או מסאג' מיקצועי. אמרתי שאני רוצה מסאג' עדין. היא עשתה לי מסאג' בגב עם טאלק. אחר־כך שאלה אם אני רוצה הרפייה מינית. הסכמתי. היא המשיכה עוד לעסות קצת את גבי, ואחר־כך אמרה לי להתהפך, לקחה קרם ושיפשפה את איבר־מיני עד שהגעתי לפורקן."

עדותו זו של הלקוח ועדויות נוספות גרמו לכתב־האישום נגד מנהל מכון קליאופטרה, גבריאל אטיאס מכפר־סבא. הוא הואשם בניהול מקום לעיסוק בזנות ובהחזקת מקום לשם עיסוק בזנות.

כסף וזרע. אחת הנשים שנעצרה במכון היא צעירה ילידת־אנגליה. שמה נאסר לפירסום על־ידי השופטת שרה סירוטה, כמו שמות כל הלקוחות והנערות בתיק.

היא סיפרה בבית־המישפט כי בת־קופה שבה עבדה במכון, במחצית הראשונה של 1987, היתה בהריון, כי היא נשואה ויש לה ילד. היא סיפרה כי המכון היה גובה מכל לקוח סכום של 25 שקל עבור העיסוי, וכי היא קיבלה חמישה שקלים מסכום זה. הטיפים שנתנו לה הלקוחות המרוצים נותרו שלה.

התובעת ניצה דיקובסקי הביאה את אנשי־המישטרה, שארבו במשך לילות ארוכים מחוץ למכון, ולבסוף עצרו את מנהלו. הם סיפרו כי היה להם מידע שאטיאס עלול לסגור את המכון ולהעלם, ולכן פשטו על המכון בלילה שבו פשטו עליו. בין החפצים שנתפסו היו גם מגבות מוכתמות בזרע, וכסף מזומן.

דרכי חיים

לוליטה

ארבל שימעון רצה להתחתן עם בתולה. על־כן בחר לו בנערה בת 14

אילנה אלון

כאשר הגיע ארבל שימעון לגיל 28, הרגיש כמו רווק מזדקן. האחים שלו נישאו בגיל צעיר מאוד, ורק הוא נותר בבית עם הוריו. אבל היתה לו בעייה: שימעון רצה להתחתן עם בתולה, וכידוע לא קל למצוא כזאת.

באחד הימים ראה שימעון לפתע כי שכנתו לימור (שם בדוי, השם האמיתי נאסר לפירסום) הפכה בן־לילה מילדה לנערה. היא סיימה את בית־הספר העממי, והוא חשב שהגיעה לפירקה.

שימעון התייעץ עם אמו והחליט כי הדרך הבטוחה ביותר תהיה לבקש את מיספר־הטלפון של הנערה מאביה. אם יתן לו האב את מיספר־הטלפון, יוכל לראות בכך הסכמה לשידוך עם הבת. האב אמנם נתן את מיספר־הטלפון, שימעון התקשר וקבע פגישה עם הנערה.

לא קשה להבין כי ילדה בת 14 הרגישה עצמה מוחמאת מאוד מכך שגבר מבוגר, „איש העולם", מעוניין בחברתה. היא התייעצה באמה והסכימה לצאת עם המחזר החדש.

אגרוף קמוץ. אחרי כמה פגישות החליטו בני־הזוג כי הם מתאימים זה לזה ורוצים להתחתן. גם האמהות נתנו את בירכתן לשידוך, והעתיד נראה ורוד. אז הלכו הגבר והנערה לבית־מלון כדי להתייחד שם.

באחד הימים פרצה בין השניים מריבה. כאשר רצה הגבר לקיים יחסי־מין, סירבה הנערה. הוא שידל, ביקש, כעס ואיים, והיא עמדה בסירוב.

הגבר ניסה להפשיטה בכוח, ולא הצליח. הוא פגע בה באגרוף קמוץ, והיא צעקה ורצתה לברוח.

אז החליט להניח לה. הוא ליווה את לימור לביתה ונפרד ממנה ליד הדלת בבירכת לילה טוב. אבל הילדה אמרה לו: „יהיה לך לילה שחור!"

נבואתה התקיימה.

לימור התייעצה עם אמה, והשתיים פנו ביחד לתחנת־המישטרה וסיפרו את הסיפור. לימור לא הכחישה כי נתנה את הסכמתה ליחסי־המין, אבל התלוננה על הערב האחרון ועל האגרוף שניחת עליה.

השוטרים ראו את הפרשה בחומרה ועצרו מיד את שימעון. הפרקליטות הגישה נגדו כתב־אישום על בעילת קטינה.

מנת־מישכל. אחרי הגשת כתב־האישום ביקשה הפרקליטות מהשופט

„לימור"
„יהיה לך לילה שחור!"

אליהו מצא לעצור את שימעון עד תום ההליכים.

סניגורו, עורך־הדין אורי ברעוז, התנגד. הוא הסביר לבית־המישפט כי למרות פער־הגילים הגדול בין בני־הזוג, הרי שחוסר־האיזון בין השניים הוא דווקא לטובתה של הנערה.

הסניגור סיפר לשופט כי בעוד שלימור לומדת בכיתה ט', מצטיינת בלימודים והיא בעלת מנת־מישכל גבוהה במיוחד, הרי ששימעון סיים בית־ספר עממי שבו לומדים רק מפגרים. מנת־המישכל שלו נמוכה, ועל־כן אי־אפשר לטעון שהוא היוזם והמוביל בפרשה.

כיום עובד שימעון בעירייה, במחלקת התברואה.

השופט שמע את שני הצדדים. התברר לו כי הנערה היא כיום בהריון, בחודש השני, והוא החליט לעצור את הגבר עד תום ההליכים. הסניגור עירער על ההחלטה לבית־המישפט העליון, ועומד לנסות את כוחו שם, בטענה שאי־השיוויון בין השניים מתאזן לפי מנת־המישכל.

מונולוג של אלי טיסונה

אני מגיע ארצה פעם בשנה לשבועיים־שלושה. אני בא, בין היתר, לאסוף קיבוצניקים, שיעבדו אצלי, בג'מייקה.

מדוע עזבתי? התחילו אז כל מיני כתבות, ששייכו אותי לפשע המאורגן. היתה איזו רשימה מצחיקה שנקראה „רשימת ה־11”.

אל תגחכי. נשבע לך שרק לפני שנה השגתי עותק של הרשימה. במשך שנים השתגעתי להשיג זאת. יש עותק כזה אצל מוניה שפירא.

את יודעת מהו „מיסמך ה־11”? זה, נראה מה זהו!” פניתי למפכ"ל המישטרה, לנשיא־המדינה, למי לא? כל מי שפניתי אז אליו ענה לי: „מה אתה רוצה? מישהו האשים אותך במשהו?”

מי אמר לי דברים כאלה? למשל, מפכ"ל־המישטרה (אז), חיים תבורי.

מדוע זה כל־כך מעליב אותי? זה לא רק מעליב — זה מפריע! מפריע לי לחיות עם זה.

לאן שאני הולך, אנשים חושבים שאני פושע מסוכן. פחדו ממש לעשות איתי עסקים.

בהתחלה, כשהתחלתי את החווה שכרנו מיפעל־בשר באיזור־התעשיה של בת־ים. המיפעל היה שייך לרחמים אהרוני ולטוביה אושרי. כך – רק כך – קישרו אותנו לפשע המאורגן.

מעניין שדיברו אז רק עלי, ולא על השותף שלי. את יודעת למה? מפני שהוא היה חתנו של פינחס ספיר. ידעו שאם יגעו בו — כל המיפלגה תקפוץ!

איך היה אפשר לפגוע רק בי, ולא בשותף שלי?

סמים? לא סחרתי בסמים בימי חיי! אם עישנתי סמים? אף־פעם לא! גם לא סיגריות!

מדוע? מפני שהוא לא נתן אז להחליף את אל שווימר.

מה לא עשו לו! איימו עליו במפורש, האשימו אותו שערך מסיבת בר־מיצווה מפוארת לבן שלו. הילד היה אז בן 11...

הוא היה צריך לרוץ ולמצוא קבלות על אנציקלופדיה מלפני 20 שנים...

איך אני קשור לזה? האשימו אותי שסידרתי לו מזגן במכונית, כדי שיתן לי הטבות בתעשייה האווירית. אנחנו היינו נותנים תלושים לקניית־בשר לעובדים. טענו שהוא נתן מפרעות

חשבון נפש עם דפנה ברק

„רשימת ה־11 רודפת אותי כל החיים!”

בסך־הכל, מיכתב של קצין מיסכן שכתב על 11 שמות לשילטונות מס־ההכנסה. זה הכל! עד עצם היום הזה מדברים על רשימת ה־11 כאילו...

אמרתי אז לעורך־דין שלי: „בוא בג'מייקה, היו קיבוצניקים שפחדו לעבור איתי. זה מכריע לי עד עצם היום הזה.

שגריר־ישראל הנוכחי בג'מייקה, יהושע כהן — הוא סיפור נפרד! — מסוכסך איתי. הוא הולך ומספר לראש־הממשלה שם, למשקיעים אמריקאיים שהבאתי לשם (לכולם!) שאני פושע, שיש להתרחק ממני.

זה רודף אותי כל החיים. עברתי שלושה יועצים מישפטיים, מ(גבריאל) בך ועד (יצחק) זמיר. כל אחד העביר את התיק לבא אחריו. אפילו לעמי גלוסקא, מזכירו של הנשיא, אין תשובה בשבילי. טלפני ותיווכחי.

עזבתי את הארץ ב־1978. לא יכול להיות שאין לי אחות, ויפיצו שהיא זונה. טלפני לצבי בר, שהיה קצין־חקירות בכיר, ותשאלי אם יש לו תשובה בשבילי — אין לו. הוא הגיע אלי עד ג'מייקה, וראה מה אנחנו עושים שם.

יחסי עם שאר העשרה? לא מכיר אותם בכלל. בעצם אני מכיר את אח שלי (עזרא טיסונה), מוניה שפירא ובצלאל מיזרחי — אותו הכרתי יותר אחרי מישפט־הדיבה שלו נגד הארץ. אחרים? לא מכיר, גם לא את רפי שאולי.

ניסיתי להתקשר אז כמה וכמה פעמים עם אהוד אולמרט (שיצא למילחמה, כח"כ טרי יחסית, נגד מה שהוא כינה „הפשע המאורגן”). אולמרט לא ענה. יוסי שריד (שנלחם לצד אולמרט) נגרר, לדעתי, אחריו. זה התאים אז למישטרה, להתעסק עם זה. היה אז תיק אפרסק (התיק שעליו התחלק החוצה המפכ"ל הרצל שפיר, תחת השר הממונה דאז יוסף בורג). נוח היה להסית את הציבור ב„פשע מאורגן” ולבנות ערים וטילים.

מה הבעייה פה בארץ? לכל קאקר יש חסינות!

למה אני מתכוון? לחברי־וועדות. בארצות־הברית, למשל, זה לא ככה. אם מישהו פגע בך, אתה יכול לתבוע! על מה אני מדבר? על ועדת־שימרון (ועדה שהוקמה בשעתו, בראשות עורך־הדין ארווין שימרון). הוועדה קבעה אז שאכן כן — יש פשע מאורגן! לי לא קראו בכלל לוועדה, כלום!

אני לא אשכח לעולם את היום הזה. דיברו כל אותו היום על־כך שעומדים לפרסם את שמותיהם של „11 מופלאים”. זה היה ביום שבצלאל מיזרחי הגיש מישפט נגד הארץ. אני זוכר איך ישבתי עם האשה והילדים מול הטלוויזיה. פתאום שמעתי את השם שלי! חשבתי: זה לא יכול להיות! בטח יש פה איזו טעות!

● פלילים: „בעצם יש לי תיק אחד!”

איך קישרו אותנו (את אלי ועזרא טיסונה) לפשע המאורגן?

האם יש לי עבר פלילי? לא. אף לא תיק אחד? בעצם יש לי תיק אחד. על מה? על שוחד.

זה היה ב־1982. נשפטתי אז לעבירות־חוץ, אבל קיבלתי על־כך חנינה מהנשיא.

ניסו אז להתלבש על שמוליק קישלס, יושב־ראש ועד־העובדים של התעשייה האווירית (ראז). אני בכלל הייתי כבר בארצות־הברית.

הוא היה בחור ישר. את רואה את הקיר הזה? יותר ישר ממנו!

התחילו להלביש עליו כל מיני תיקים.

לקניית־בשר לעובדים, תמורת המזגן. אדם אומלל.

באתי ארצה רק בגללו. הוא אמר לי: „אלי, אלמלא היית בא — הייתי מתאבד!”

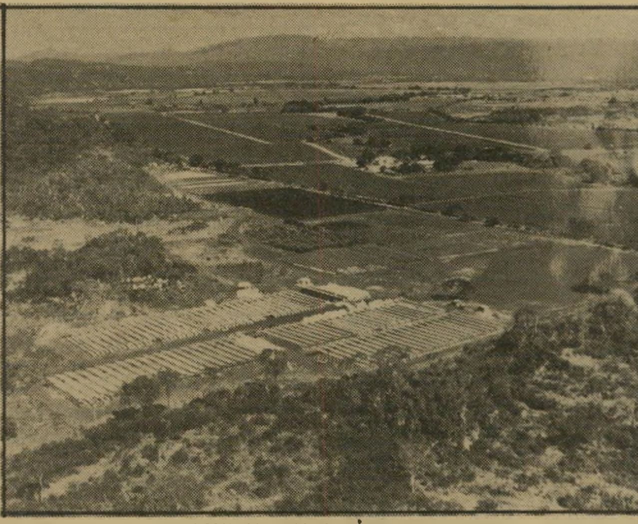

החווה של טיסונה בג'מייקה
„אלמלא היית בא, הייתי מתאבד!”

טיסונה, עובדיו ומבקרים בחווה
„השגריר גמר לי את החשק!”

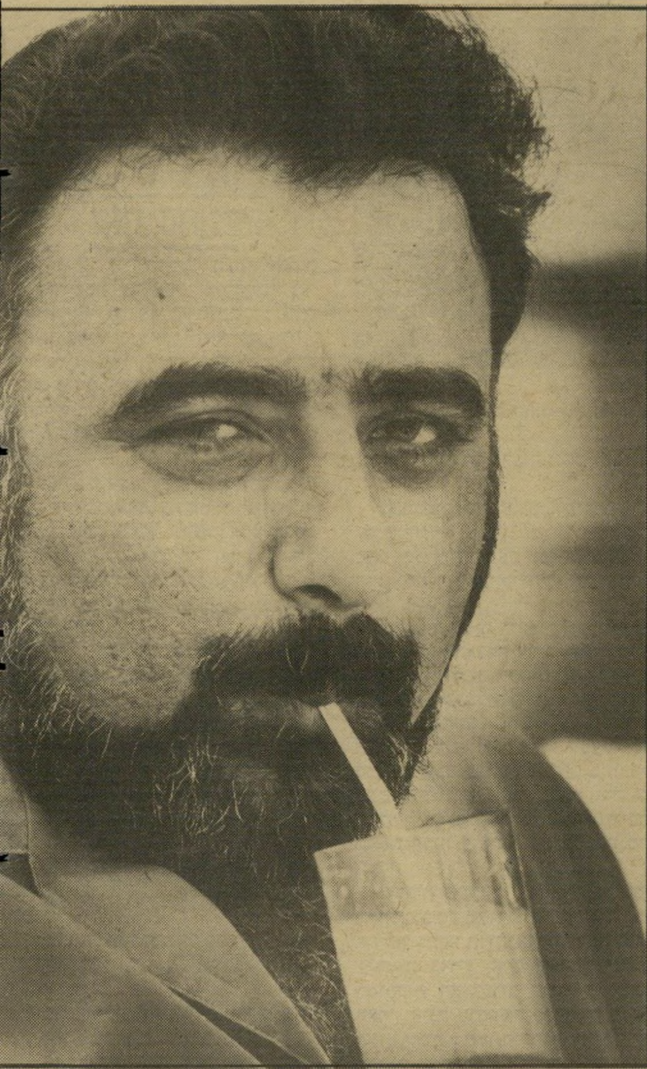

ציון צפריר, העולם הזה

אלי טיסונה
„מי המיקי־מאוס הזה?”

● בית: „על זה לא אסלח למדינה!”

אנחנו ארבעה אחים ואחות אחת. האחות חשובה לא פחות מהאחים, למרות שאנחנו פרנקים.

היא הבכירה. אני הבא בתור.

נולדנו בירושלים. אני בן 44.

היה לי בית חם מאוד. לאבא שלי היו חנויות־בדים במרכז המיסחרי של ירושלים לפני מילחמת־העצמאות. כשהתחילו המאורעות, שרפו את החנויות. לא היו אז מים בירושלים, היה מצור. היו מביאים מים במנות. אבא שלי היה אחראי על חלוקת־המים.

אמא שלי היתה עקרת־בית. היא היתה ממוצא עיראקי, ממישפחת רג'ואן. אבא היה ממוצא תורכי.

לא היינו עשירים, אבל גם לא מיסכנים.

לאבא שלי המדינה היתה חשובה יותר מהמישפחה. כשרצו לפצות אותו, מאוחר יותר, על השריפה בחנויות, אמר: „אנחנו צריכים לתת למדינה, ולא לקחת ממנה!"

אחרי הפירסומים בשנות ה־70, אמרתי לו: „אני לא יכול לחיות יותר בארץ."

הוא ענה: „אני בא איתך!" הוא מת לפני ארבע שנים במיאמי.

במשך שמונה השנים שגר שם, הגיע ארצה לביקור רק פעם אחת. כשגסס, לא היה לו אומץ לבקש להיקבר בארץ. היה לו רע, מר מהארץ.

בסוף קברנו אותו בירושלים.

על זה לא אסלח למדינה! בעצם, מה זה מדינה? לאנשים.

● מישפחה: „התגרשתי! אשתי השתגעה מזה!"

לא רוצה לחזור ארצה, לעולם לא! אבוא לבקר, אבל לא אחזור.

מה עם האשה והילדים? אין לי אשה, אני גרוש.

יש לי שני ילדים: בן בגיל 24, שהתחתן בארץ אבל הוא איתי (במיאמי), ובת בגיל 19, הלומדת עיצוב־אופנה והעומדת להתחתן עם ישראלי — שניהם לא יחזרו. הם כל־כך סבלו מהפירסומים עלי.

התגרשתי לפני שבע שנים. האשה שלי איבדה את הצפון תיכף אחרי שזה התחיל („מיסמך ה־11"). אני לא יודע אם היא בדיוק האמינה, אבל היא השתגעה מזה.

כשהתנהל המישפט בין בצלאל מיזרחי לבין הארץ, הופיע שם יוסף הרמלין (לשעבר ראש השב"כ). הוא טען שם שבגלל הקלטות של שיחות ביני לבין מיזרחי טוענים שיש „פשע מאורגן".

אני בקושי היכרתי אז את מיזרחי. נעשינו ידידים בעיקבות המישפט.

אני זוכר איך באתי הביתה, ואשתי עמדה מולי: „נו, מה תגיד עכשיו?"

התגרשנו יותר מאוחר. פשוט לא הסתדרנו יותר. אני רציתי להתגרש. היא השתגעה מכך שעזבנו את הארץ.

כל דבר בחו"ל נראה לה שחור.

כיום? היא התחתנה וחיה בחו"ל. במיאמי.

אם זה כואב לי? לא, מה פתאום. יש לי ילדים טובים, ואנחנו חיים ביחד. יש לי דירה במיאמי ודירה בג'מייקה.

● ג'מייקה: „מכיר את כולם, כולם מכירים אותי..."

איך הגעתי לג'מייקה? צירוף־מיקרים: ליוני ויואב, הבנים של ייגאל הורביץ, היתה חווה בפורטו־ריקו. ב־1982 עשו להם כתבה, דווקא נחמדה (יש לי דיעה על עיתונאים ישראליים — הם מסלפים!)

בדיוק ביקר אז רונלד רגן בג'מייקה. ראש־הממשלה אדוארד סייגה ביקש ממנו שיעודד משקיעים אמריקאיים, שישקיעו בחקלאות בג'מייקה. רגן הבטיח תמיכה לג'מייקה.

אמרתי אז לעצמי: „אם מישפחת הורביץ יכולה לעשות חקלאות בחו"ל, גם אני יכול!" שבועיים אחר־כך כבר הייתי בג'מייקה.

לפני־כן לא עסקתי בחקלאות. בארצות־הברית היו לי תחנות־דלק, והשקעתי בכל מיני נכסים.

עכשיו נגמר לי מג'מייקה. אני מתחיל פרוייקט אדיר בדרום־אמריקה — דבר אדיר, בקנה־מידה עולמי. יבואו מכל העולם לראות את זה.

מה קרה בג'מייקה? השגריר הישראלי הנוכחי, יהושע כהן — חולירע

> **„כל מה שאת רואה בסרטים..."**
>
> **אחרי שעתיים שטופות־שמש בחברתו של אלי טיסונה, שאלתי אותו: „הסבר לי בדיוק מהו פשע מאורגן."**
>
> **„מה זה פשע מאורגן!" נדהם לרגע טיסונה: „זה מאפיה! כל ענייני־הפשע. אי־זה עניינים! תתחילי בסמים, חתיכות ותגמרי ברציחות. כל מה שאת רואה בסרטים – זה פשע מאורגן."**

אמיתי! חיית המין האנושי! — גמר לי את החשק.

רק הגיע, כבר פירסם שהוא חבר טוב של (יצחק) שמיר, שהוא מינוי של שמיר.

מה האינטרס שלו לקלקל לי? אני חושב שהוא אדם חולה. הוא הגיע לפני שלוש וחצי שנים, עם הליכוד (שמיר היה אז שר־החוץ). הוא חבר אישי של שמיר, או שככה הוא מתיימר להיות.

מה המעמד שלי בג'מייקה? מכיר את כולם, כולם מכירים אותי. מה זה מעמד? יותר טוב מאשר פה, מעמד מכובד. מזמינים אותי להרבה יותר מסיבות־קוקטייל מאשר את השגריר הזה.

כשהוא (השגריר) הגיע לג'מייקה, ניגשתי לברך אותו. חשבתי שהגיע אדם נורמלי, אז למה לא? הזמנו אותו לביתו של ראש הקהילה היהודית שם.

המארח אמר: „הייתי חבר של שלמה לוי." זה היה השגריר הקודם — איש נהדר.

מה ענה לנו החרש? „מי? המיקי־מאוס הזה?"

נדהמנו.

שאלנו אותו: „מה?" והוא ענה: „טוב, אז דונלד־דאק..."

● דיעות פוליטיות: „הייתי מערכניק."

אין לי דיעות פוליטיות. לא מ־עניין אותי. אני לא נמצא בארץ 10 שנים. לא חושב שמותר לי להת־ערב.

לפני שעזבתי הייתי מערכניק. גם היום אני בעד להחזיר את השטחים ולעשות שלום עם הערבים.

> # 10 שנים אחרי
>
> **„גם אלי טיסונה מתגורר אצלי. נו, טיסונה, המפורסם..." הודיע לי בגאווה קלמנט חסיד, מנכ"ל מלון „קרלטון".**
>
> **השם „טיסונה" הזכיר לי אסוציאטיבית: פלי־לים, פשע מאורגן, זהו – „מיסמך ה־11"! המיסמך שהצביע, לכאורה, על העלית שבעלית של פושעי־ישראל. ניסיתי להיתקל בו בבריכה שעל גג־המלון, בבר. חיכיתי ל„אקשן" – כלום.**
>
> **אלי טיסונה העדיף לפגוש אותי בארוחת־בוקר, באווירה סולידית. הוא הופיע נעול בנעליים לבנות, שתאמו טיפ־טופ לגרבי התחרה – הלבנות כמובן – שגרב בסדר מופתי.**
>
> **טיסונה מצוייד בזוג עיני־תורכיז. הוא לבש חול־צה בדיוק באותו הצבע, „סט" עם העיניים.**
>
> **לשאלת הצלם אם זהו הצבע האמיתי של עיניו, נעלב קשות: „מה! זה לא נראה לך!"**
>
> **ראשית, הודיע לי את דעתו על העיתונות הישראלית בכלל, ועל עיתונאים ישראליים מסויימים בפרט. אחר־כך הודיע לי שברצונו להכתיב לי כמה וכמה תנאים לצורך קיום הראיון הזה. רק סיים לירות את התנאי הראשון, וכבר נתפז אל חדרו להביא, לבקשת הצלם, תמונות המתעדות את הצלחותיו בג'מייקה. התמונות אכן הרשימו: „כאן אני עם ראש־ממשלת טרינידד. איך קוראים לו? את רוצה שאני אזכור?... כאן אני עם הגנרל גלדספיל. לא זוכר שם פרטי. הוא כמו נשיא שם... כאן אני עם (אדוארד) סייגה, ראש־הממשלה..."**
>
> **אחר־כך הצטלם על רקע תל־אביב. נזהר – מה זה נזהר! – שמא תיכנס איזו חתיכה משתזפת לתמונה. רק זה מה שחסר לו – הוא איש־עסקים!**
>
> **את עסקיו, אגב, הוא מנהל בהינף־יד. כבר בלובי של המלון שמעתי אותו רועם אל תוך אפרכסת הטלפון: „אז כמה כבר יעלה לי כרטיס־טיסה? 2000 דולר? 2500? זה שווה לי, לשלוח אותו..."**
>
> **טיסונה משחק סיפור של הצלחה, בגדול. בהחלט יש לכך קבלות בשטח, אולם הוא משדר סיפור שונה – אדם רדוף שאינו יכול להימלט מהתוויות שהדביקו לו, על פי טענתו, שלא באשמתו.**
>
> **לאורך כל השיחה עימו השתעשעתי בספקו־לציות: יש אמת בדבריו או אמת חלקית; בן מסוכן/ לא מסוכן; היה פשע מאורגן בישראל/ לא היה, או שאולי עוד קיים.**
>
> **טיסונה דילג במהירות ממונולוג סוחט־דמעות על שעוללו לו לשפה מתובלת בקללות (בעניין שגריר ישראל בג'מייקה).**
>
> **כשנפרדנו, היה לי ברור: „רשימת ה־11" צודקת או לא, לא הייתי רוצה בטיסונה ברשימת שונאיי.**

ברכה, אחרי 17 שנה

(המשך מעמוד 31)

להיפרד גם מכספו, ולזה אין לנו חשק. לארי הוא גבר עשיר, הוא מתווך דירות."

צריך בכרם

לורה, שנולדה לפני ארבע שנים, משלימה את האידיליה המישפחתית. „לא קשה לי להיות מישפחה חד־הורית. לארי נמצא איתנו כל יום. בבוקר הוא מלביש את הקטנה. בערב משכיב אותה לישון. וכשהוא לא מגיע, המטפלת של לורה ממלאת את מקומו. אין לי שום בעיות. הכל נעים כל־כך."

רק לפני חודשיים קיבלה אזרחות אמריקאית. במשך שבע שנים התחמקה ממחלקת־ההגירה והיתה תלויה לחלו־טין, מבחינה כלכלית, בלארי גולד.

„אז מה?" שואלת ברכה שוורץ.

„עורך־דין אמריקאי טיפל בבעיות ההגירה שלי. לארי שילם לו הרבה כסף, ואני לא הייתי מודאגת. ומה רע בכך שלארי מפרנס אותי? הוא לא מרשה לי לעבוד, חושש שאם אצא מהבית אתחלק לו מהידיים. זה סידור נוח לשנינו. הוא נותן כסף, אני נותנת את עצמי."

אמה, הנמצאת לידה, שולחת לעבר ברכה חיוך מתוק. הן מתלטפות. „אמא שלי, למרות שהיא אמי המאמצת ולא אמי האמיתית, עוזרת לי הרבה בטיפול בילדה. כמה שעות אחרי שלורה נול־דה, אמא כבר היתה לידי. בשבילי היא אמא נפלאה, אחת ויחידה. אף־פעם לא שאלתי אותה מי הם הורי האמיתיים. מה איכפת לי? הרי יש לי את מאמה שלי," ושוב ליטוף קטן וחיוך דובשני.

לפני כמה שנים, בשיאה של תקופת־הזוהר, סיפרה ברכה שוורץ להעולם הזה סיפור קצת שונה:

„נולדתי בהונגריה. לאמי המאמצת כבר היתה אז בת. אבי האמיתי היה צועני. הוא עזב את אמא עוד לפני שנולדתי. בגיל חודשיים מסרה אותי אמי לאימוץ. לפעמים ביקרה אותי אצל המישפחה המאמצת. אבל היא עשתה להם המון צרות, אז הם החליטו לעלות לארץ.

„בהונגריה כולם פינקו אותי. אחרי שעלינו לישראל הכל השתנה.

„אמי התגרשה, הכירה רקדן מלהקת דו־רה־מי ועברה לגור איתו בצריף עלוב בכרם־התימנים. כבר אז הרגשתי שהקשר שלי עם המישפחה חלש.

„כשהייתי בת 5 קרה מיקרה שלא אשכח אותו לעולם. בלילה עשיתי פיפי במיטה. בבוקר לקחה אותי אמא, הלבישה אותי, הכניסה את התחתונים הרטובים לשקית יחד עם פרוסת־לחם, וזרקה אותי מהבית. כשעמדתי בחוץ ובכיתי, היא יצאה ושאלה אנשים ברחוב אם הם מעוניינים לקחת אותי.

„כל יום הייתי מקבלת 24 גרוש, כדי לנסוע לגן ובחזרה. הרבה פעמים הלכתי ברגל, כדי לקנות לי סוכריה או מסטיק, כי כסף אחר לא נתנו לי אף־פעם.

„היו תקופות שלא אכלתי אוכל אנושי במשך שבועות. ירדתי אז באיזה 10 קילו. המזון העיקרי שלי היה פלאפל וגזוז, וגם זה שמחתי כשהיה."

ברכה השבוע
עם 10 מיזוודות מלאות בבגדים!

סקארלט אוהרה

עכשיו הכל שונה. ברכה שוורץ הפכה בעיני עצמה לגיבורה הרישמית של רומאן. הכל טוב. הכל נעים. היא מתעלמת משאלות מביכות. צוחקת בחיבה אל כל מי שנמצא בסביבה, מאמצת לה את פילוסופית סקארלט אוהרה.

„תמיד צריך להסתכל בחצי הכוס המלאה. והכוס שלי מלאה מאוד. באתי לארץ עם 10 מיזוודות מלאות בבגדים. לא חסר לי כלום. ואם מתעוררת בעייה, אני בוכה קצת, ומיד מוחה את הדמעות וממשיכה הלאה."

הורוסקופ

מרים בנימיני

מזל החודש: תאומים

מה צפוי להם השנה?

אם עובר על בני מזל תאומים זמן קשה דבר אחד ברור, קשה מאוד להכיר זאת בהופעתם, בהבעתם או בהתנהגותם. אם מפת־הכוכבים לא היתה מראה זאת בבירור, היה אפשר לחשוב שהכל אצלם בסדר. חוש־ההומור, הצחוק ומצב־הרוח הקליל שורים עליהם כאילו דבר לא קרה. והצופה התמים, זה שאינו מכיר אותם היטב, עלול להאמין שתקופה זו נורמלית, קלה וחסרת בעיות.

אולם בני תאומים אינם נוהגים להתהלך כשהבעה קודרת על פניהם. על־פי־רוב הם מנסים לשכנע את עצמם ואת סביבתם שהכל בסדר. השנתיים וחצי האחרונות היו די קשות, אך את הדיכאונות, החרדות, הייאוש ומצבי־הרוח הם מראים רק לאנשים הקרובים ביותר וגם זה כשכבר אין להם ברירה. זהו מזל שכלפי חוץ משמח את כולם, בדומה לליצן־החצר, אך בפנים כמעט תמיד אינו מרוצה.

סובלים במיוחד מי שנולדו בשבוע האחרון של המזל, אך גם לאחרים לא חסרות סיבות לחוסר שביעות הרצון שהם חשים. אחריות כבדה נפלה עליהם השנה. זו קשורה לצורך לטפל בהורים או בקרובים מבוגרים, או בחולים הזקוקים לעזרה. כמו כן המצב הכלכלי אינו נוח וגם בעבודה הם ספגו די הרבה אכזבות.

איך תראה, אם כך, שנת 88/89 לבני מזל תאומים! – זוהי שנה מעורבת מאוד. לא יהיה להם משעמם ועניין רב מדי יכול להכביד ולעייף וזה בעצם חלק ממה שמצפה להם השנה.

● עבודה, קאריירה

הצורך בשינוי ממש רודף אחריהם, אולם מי מביניהם שמבצעים שינוי אינם בדיוק נהנים ממנו. דברים אמנם משתנים, אך לא לפי ציפיותיהם. התוכניות שהם מתכננים הגיוניות ומתקבלות על הדעת, אבל על פני השטח אין זה עוזר להם. עדיף שלא יתעקשו לבצע שינוי בעבודה, כי הסיכוי למצוא את עצמם במקום, בתפקיד או בתנאים גרועים בהרבה הוא רב. ועל כן רצוי להחזיק מעמד במקום הקבוע ולהמתין ליולי 1988 או מוטב לחודש מרס 1989 שבו נפתחת להם תקופה חדשה.

מחודשים אלה הם לא יצטרכו להתאמץ כדי למצוא דבר מה מעניין ומושך, זה פשוט יגיע. חודש יוני הקרוב יהיה קשה מאוד וכדאי לקחת את זה בחשבון. אוגוסט וספטמבר גם הם אינם מבטיחים תקופה נוחה. יתכן שיצטרכו להיעדר מהעבודה, אך לא לצורך מנוחה או חופשה, אלא כדי לקחת על עצמם אחריות נוספת, שתכביד ותגביל את החופש והזמן הפנוי. חודש נובמבר מהווה נקודת־מיפנה. מאותו חודש יתחילו להרגיש נוח יותר, גם אם עוד לא ישיגו מה שרצו. ובכל מה שנוגע לשינוי יביא נובמבר את השינוי המיוחל, אולם לא בדרך שבה קיוו.

● כספים

בתחום זה לא תהיה לילדי מזל תאומים שנה קלה. אין כסף, וכאשר מגיע סכום־כסף סוף־סוף, מתברר שההוצאות עולות על ההכנסות. מבחינה כלכלית זוהי שנה די מוזרה. כספים אמנם יגיעו ממקורות שונים. בדרך כלל לא מהעבודה, כלומר לא מדובר על משכורת רגילה, אלא על כספים שמקורם בירושות, בהגרלות או בעיסקות מוצלחות.

למרות שצפויות הפתעות משמחות במשך השנה, הסכום שיתקבל לא יעזור בהרבה, כך ששנת 88/89 אינה מבטיחה שיפור וקידום מהבחינה הכספית. סביב הנושא הכספי יהיו די הרבה מאבקים עם קרובים או שותפים לעסקים. קשה יהיה למצוא פיתרונות בדרך שקטה וכדאי שבני תאומים ילמדו להצטמצם, כיוון שצפויות להם שלוש שנים לא־נוחות בכל הקשור לפיננסים.

● בריאות

אי אפשר לתאר את התקופה או להגדיר אותה במילה אחת, מכיוון שהשנה תהיה מעורבת מאוד. כשמתייחסים לבריאותם של בני תאומים אי אפשר להתעלם ממי שעימם הם חיים מכיוון שיותר משיסבלו מבריאותם הם, ימצאו את עצמם מטפלים ודואגים לקרובי־מישפחה שאינם בריאים. יש דאגות רבות סביב נושא זה, אבל לבנות תאומים עצמן לא נשקפת סכנה והן יסתדרו עם הבעיות שמציקות להן.

הקרובים להם יזדקקו לעזרה ותמיכה ובמשך כל השנה הם יצטרכו לגלות חוזק וביטחון כדי לעודד ולעזור למי שבריאותם מידרדרת. מינואר עד מרס 1989 צפויה תקופה רגישה מאוד. כדאי שיבצעו באותו זמן בדיקות וידאגו למצוא את מקור ההפרעה.

● ומה שבינו לבינה

היחסים עמדו השנה במיבחן קשה. חלק אף נאלצו להיפרד מהאנשים האהובים עליהם ולהסתגל למציאות חדשה. מיוני עד מחצית יולי צפויות בעיות נוספות. לא כדאי להתחיל בקשר חדש באותה תקופה, או לצפות שהקשרים שכבר התחילו יחזיקו מעמד. יש סיכוי למצוא אדם קרוב, שעימו אפשר יהיה לחיות במשותף, אך הדבר לא יוכל לקרות לפני חודש דצמבר. בחודש מרס נכנס כוכב יופיטר למזל תאומים ופותח להם אפשרויות חדשות.

גם זוגות נשואים או זוגות המנהלים קשר יציב וקבוע אינם יכולים להבטיח את עצמם שכן זוהי שנה שבה היחסים עם בני־הזוג הקבועים יעברו זעזועים קשים ורק מי שהקשר שלהם יציב ובטוח לא יפגעו. האחרים ילקקו את פיצעיהם ויפתחו פרק חדש חשוב ומשמעותי. 1989 תיתן להם הזדמנות להתחיל בקשר חדש וטוב ולפנויים שביניהם יש אפילו סיכוי להינשא, להגדיל את המישפחה ולשפר מאוד את תנאי החיים והמגורים.

ה־18 עד ה־20 די רגישים ומסוכנים עבור־כם. יש נטייה להיפגע מתאונות או להיפצע ולכן כדאי לשים לב ל־כל מה שיכול לסכן או לפגוע בכם. אי־הבנה בבית בין בני־המישפ־חה לביניכם יקשה עלי־כם בסוף־השבוע. אין טעם להתווכח. אין סי־כוי שהם יבינו מכיוון שאתם עצמכם אינכם בטוחים וחשים די מ־בולבלים. בראשון ובש־ני בבוקר צפויות פגישות רומאנטיות וטלפונים שירוממו מאוד את מצב־הרוח.

* * *

בעיות כספים עלולות לשוב ולהציק לכם. בעי־ה שנראית לכם מסובכת מעכבת תשלומים שצרי־כים להגיע. כדאי לגשת לייעוץ מקצועי או להיעזר בידיד המתמצא בעניינים אלה. נסיעה לחופשה או לטיול רצויה השבוע. אתם זקוקים לאיוורור ולליבון היחסים ביניכם לבין בני־הזוג וכדאי שהדבר ייעשה הרחק מהבית. ב־21 בחו־דש אתם עלולים שלא להרגיש טוב, אולם כבר למחרת ההרגשה תחלוף, אין מה לדאוג. הנטייה להשמין חזקה מאוד בימים אלה, כדאי להיזהר.

* * *

עדיין קשה, יום־ההולדת מתקרב, אך מצב־כם הבריאותי אינו מאפשר לכם להרגיש טוב. בעיות בעבודה ו־עם הורים מבוגרים מ־עיקות ומכבידות עלי־כם. ב־22 וב־23 אתם נוטים לנהל את העניי־נים במקום העבודה, וגם אם אתם צודקים במה שאתם מציעים קחו בחשבון שלא קל לאיש להסכים לשינו־יים ובפרט לא כאשר מדובר בממונים עליכם. ב־24 או ב־25 הז־דמנות לצאת לנסיעה ולהירגע. אל תידחו.

ה־18 וה־19 מעייפים ומדכאים. אתם חייבים להתייחס ברצינות לבעיות הבריאות שמהן אתם סובלים. היחסים עם בני־הזוג מאוד מתוחים. אתם מנסים שלא להתפרץ עלי־הם, וזה משפיע על העצ־בים. הוצאות בלתי־צפויות ב־21 או ב־22 בחודש. תצטרכו להוציא כספים למטרות שאותן לא תיכ־ננתם. סכום־כסף עשוי להגיע ממקור בלתי־צפוי, והוא יאזן את התקציב ויסייע לכם. היכרות חדשה ב־23 או ב־24 בחודש, ונסיעה קצרה או ביקור מוצלחים מאוד.

* * *

ידידים מסייעים לכם לפתור בעיות, אך מכעיסים אתכם בהתערבותם לטובתכם. דאגו להבהיר להם ש־אינכם זקוקים למליצי־יושר ולמרות כוונותי־הם הטובות זה גורם לכם נזק. ה־19 עד ה־21 מאוד מעייפים ומאכז־בים, כדאי שתמצאו זמן להימצא לבד. אינ־כם זקוקים לאנשים סביבכם ומוטב להתר־כז, לתכנן ולהחליט מהם הצעדים הטובים לכם בעתיד הקרוב. בעבודה תופתעו לטובה מהצעה מושכת.

* * *

ענייני קאריירה מעסיקים אתכם בימים אלה. זוהי הזדמנות לקדם את השאיפות ולהגיע להישגים משמעותיים. אל תשוחחו על כך עד ה־23. ה־21 וה־22 מצביעים על בעיה בריאותית, מלבד מצב־רוח כבד. עליכם לגשת בדחי־פות ולטפל בבעיה. היח־סים עם בני־הזוג מקבלים תפנית. ויכוח שלא הת־קיים, אלא הורגש רק מתחת לפני השטח, יפרוץ לפתע. הפעילו את הבי־קורת העצמית, אין זה הזמן לפרידות וניתוקים והדבר יכול לקרות מבלי שהתכוונתם לכך.

נסיעות לחו"ל או קשרים עם ארצות אחרות עולים עכשיו על הפרק. זה יעודד אתכם וישפר קצת את ההרג־שה אם כי די קשה לכם עכשיו. בעיות עם החוק מטרידות ומדירות שי־נה מעיניכם. החודש הקרוב מצביע על יכולת לצאת מכל הבעיות ה־אלה בצורה טובה וכ־דאי שתורידו קצת מה־מתח. הקפידו שלא לע־בור על החוק. בתחום הרומאנטי, אתם מכניסים את עצמכם ל־אשליה שעלולה מאוחר יותר לגרום למשבר.

* * *

ה־19 וה־20 יהיו נוחים יותר. בעבודה אתם נוטים להתלבטויות וחושבים על שינוי. בינתיים כדאי לחכות קצת, אך הרעיון עצמו הוא נכון. נסיעות די מסובכות לכם השבוע, ויש מה לחשוש מנהגים אח־רים. בתחום הרומאנטי מתחיל קשר חדש, אבל אי אפשר לסמוך על כך. האנשים שמושכים אתכם מטעים וזה מאוד לא אופ־ייני לכם לטעות בשיפוט, אבל ברגע זה אינכם רואים את המגרעות ואלה יכולות לפגוע בכם מאוחר יותר. בתחום הכספי — שינוי לטובה.

* * *

מצב־הרוח וההרגשה עומדים להשתפר השבוע, תרגישו טוב יותר ותוכלו שוב ליהנות מפגישות עם בני המין השני. אין זה הזמן לפתוח ביחסים חדשים, משום שאין סיכוי שאלה ימשכו, אולם לכם, שעל־פי־רוב מעדיפים שלא להסת־בך בהתחייבויות, זהו מצב נוח. מבחינה כס־פית אתם ממשיכים להיות לחוצים, והשבוע יהיה קשה יותר מבחינה זו. אין זה הזמן לבקש הלוואה או לחתום על עיסקה.

בעבודה אתם עסוקים מבלי שיהיה לכם פנאי לחשוב על דברים אחרים. אתם מצליחים מאוד וזוכים להערכה על עבו־דתכם. עוד השבוע יבקשו מכם לקחת על עצמכם תפקיד נוסף. למרות חוסר הזמן אינכם נוטים לסרב, מכיוון שתוכלו לעשות זאת טוב יותר מכל אחד אחר. חשוב שתפסיקו ל־שים את הדגש על העבו־דה, כי בשטחים האחרים לא קל לכם. הבריאות אינה טובה, אינכם חזקים וכדאי שתגשו לרופא. בתחום הרומאנטי אתם צריכים להיות זהירים.

* * *

השבוע אתם נוטים להתפרץ ולהתרגז עוד יותר מאשר בכל התקופה האחרונה. היו קצת יותר מאופקים. מהשבוע הבא יהיה קל יותר. העצבים ירגעו ואתם תתחילו למצוא את מקומכם. ה־18 וה־19 אינם נוחים. שוב אתם נאלצים לעסוק ב־עניינים שאינם אהובים עליכם. ה־22 עד ה־24 רומאנטיים מאוד, אלא שהמשיכה והפיתוי ש־מסביבכם הם בעלי אופי רגעי. כל ההנאה היא רק לרגע ואל תצפו ליותר מדי.

* * *

ענייני מגורים ומשפחה הופכים לפתע להיות חשובים. אתם חייבים להקדיש זמן רב יותר לבעיותיהם של בני־ה־משפחה, הם לא יוותרו לכם ועדיף שתמצאו זמן לפני שהעניינים מסתבכים. מעבר לדירה אחרת או אירגון מחדש של הנוכחית באים בחשבון. אנשים מנ־סים לפגוע בכם, אלא שזה נעשה מאחורי הגב. היו זהירים. בזמן האחרון הר־שיתם לעצמכם לומר יותר מדי ויש מי שמנסה להתנקם בכם ועומד להצליח. אתם יכולים להימצא בסיטואציה לא נוחה.

אדי מור

הסרט המגנטי של פוג'י שומר על הראש המגנטי של הוידאוטייפ שלך

הראש המגנטי הוא החלק החשוב והיקר בוידאוטייפ שלך. רק קסטה מעולה ועמידה שומרת על חייו לאורך זמן ומעניקה תמונה חדה וברורה תמיד.

איכות התמונה נשמרת גם בשימוש החוזר בסרט.

קסטות פוג'י וידאו ואודיו - להשיג בחנויות הצילום והחשמל המובחרות.

קסטות וידאו פוג'י - מעט יותר יקרות, הרבה יותר טובות.

אל תחסוך באיכות. קנה פוג'י.

FUJI VIDEO-CASSETTE VHS

נציגים בלעדיים:
קבוצת חברות שמעוני בע"מ
טל': 888-521/2(03)

ב׳ בסיון תשמ״ח, 18.5.1988 מיספר 2646 שנה 52 המחיר 5.00 שקל חדש (כולל מע״מ)

העולם הזה

אחרי 17 שנים ביאטריס: דמעות וצחוק

ביאטריס־ברכה שוורץ